23-Q (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 20 mei 2022 (2021-2022)

Beleids- en begrotingstoelichting

Omgeving en Natuur

Begrotingsuitvoering 2021

verzendcode: LEE
LAN

Vlaams Parlement

I. INHOUDSOPGAVE

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER 6
III. SAMENVATTING 7
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN 11
1. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen ... 11
2. Overkoepelende strategische doelstellingen 14
V. BELEIDSVELD: OMGEVING EN NATUUR 15
1. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN 15
1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 15
SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID 15
SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT 16
SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID 16
SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES 16
SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE 17
1.2. BUDGETTAIR KADER 17
2. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU 17
2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 19
SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM 19
SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS 20
SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN 20
SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE 22
SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING 24
SD 6. HINDER 26
SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES 27
2.2. BUDGETTAIR KADER 27
2.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ... 30
2.2.2. DAB's 43
2.2.3. Overige entiteiten onder gezag 50
2.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 51

3. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING 56
3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 56
SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM 56
SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID 64
3.2. BUDGETTAIR KADER 67
3.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ... 70
3.2.2. DAB's 82
3.2.3. Overige entiteiten onder gezag 86
3.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 86
4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN 86
4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 87
SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN 87
4.2. BUDGETTAIR KADER 91
4.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ... 92
4.2.2. DAB's 93
4.2.3. Overige entiteiten onder gezag 95
4.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 99
5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND 99
5.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 99
SD 1. EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID 99
SD 2. HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG 101
SD 3. VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND 103
5.2. BUDGETTAIR KADER 104
5.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's). 105
5.2.2. DAB's 106
5.2.3. Overige entiteiten onder gezag 108
5.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 113
6. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT 114
6.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 114
SD 1. WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT 114
SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING 117
6.2. BUDGETTAIR KADER 119
6.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's). 119

6.2.2. DAB's 120
6.2.3. Overige entiteiten onder gezag 120
6.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 122
7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER 122
7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 123
SD 1. MONITOREN OM TE WETEN 123
SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN 124
SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM 126
SD 4. NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR 127
SD 5. ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN 128
SD 6. VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER 129
SD 7. DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW 130
7.2. Budgettair kader 131
7.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's). 133
7.2.2. DAB's 135
7.2.3. Overige entiteiten onder gezag 145
7.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 149
8. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT 150
8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 151
SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEREEN 151
SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER 156
SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING 157
SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID 158
8.2. BUDGETTAIR KADER 164
8.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's). 166
8.2.2. DAB's 178
8.2.3. Overige entiteiten onder gezag 186
8.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 187
9. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID 190
9.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 190
SD 1. EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN 190

9.2. BUDGETTAIR KADER 192
9.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's). 192
9.2.2. DAB's 192
9.2.3. Overige entiteiten onder gezag 195
9.2.4. Overige entiteiten onder toezicht 195
VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD 197
1. Apparaatskredieten 197
2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld 207
VII. LIJST MET AFKORTINGEN 208
VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN' 209
ANB 209
DEPARTEMENT 209
OVAM 213
VLM 213
VMM 214
IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT' 215
X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF' 216
XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE" 234

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) kijkt terug naar de beleids- en begrotingsprestaties van 2021 voor het beleidsveld Omgeving en Natuur.

Het jaar 2021 stond volop in het teken van de uitvoering van het opgestart beleid. Een groot aantal beleidsprojecten werden de voorbije jaren opgestart en zitten volop in uitvoeringsfase. Ik denk bijvoorbeeld aan de Blue deal en het bosuitbreidingsplan 'Meer bos in Vlaanderen'.

De relance middelen wenden we aan voor de uitvoering van acties inzake circulariteit, asbestafbouw en Blue Deal. De Blue Deal investeringen in groenblauwe infrastructuur dringen niet enkel het risico op waterschaarste bij droogte terug, maar dragen ook bij tot het verminderen van het overstromingsrisico en tot een klimaatbestendig watersysteem.

Een bijzondere klemtoon in mijn beleid ligt in het versnellen en verbeteren van procedures, gecombineerd met extra inzet op digitalisering. Een aantal grote werven maken deze ambities waar: de evaluatie van het omgevingsvergunningendecreet: de modernisering van de MER en het omgevingsbesluit, waarbij de digitale toepassingen ervan meteen worden uitgebouwd. In 2021 werden hiervoor de fundamenten gelegd met studie en evaluatie die begin 2022 uitmondden in conceptnota's aan de Vlaamse Regering.

Het zogeheten "stikstof arrest" van de Raad voor Vergunningsbetwistingen begin 2021 zette de noodzaak voor de opmaak van de definitieve programmatorische aanpak van stikstof extra in de verf. Ik werkte, ondersteund door mijn administratie en Vito, de krijtlijnen uit van een akkoord dat begin 2022 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd.

Inzake vervuilende stoffen stond de PFAS-verontreiniging centraal in 2021. Samen met mijn collega's binnen de Vlaamse Regering stelde ik een opdrachthouder aan om te zorgen voor een integrale aanpak die de verschillende partijen samenbrengt. Op basis van de nieuwe inzichten werden omgevingsvergunningen ambtshalve bijgesteld op initiatief van mijn administratie, werden er monitoringscampagnes water en lucht opgezet of versterkt en bodemonderzoeken uitgevoerd. Er werd kordaat gehandhaafd tegen bedrijven die onze wetgeving niet naleven en daardoor onze gezondheid en het leefmilieu in gevaar brengen. Ook op Europees niveau trok ik mee aan de kar voor een stringenter regelgevend kader inzake (onder andere) PFAS.

De PFAS-problematiek toonde het belang aan van samenwerking tussen de verschillende handhavingsdiensten en kordate aanpak van bedrijven die de wet niet respecteren. Ik besliste tot een systeemaudit van de handhaving en onderzocht de bundeling van de inspectietaken binnen de VO.

III. SAMENVATTING

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) heeft betrekking op alle activiteiten en begrotingskredieten van het beleidsdomein Omgeving binnen de bevoegdheden van het beleidsveld Omgeving en Natuur. Voor elk inhoudelijk structuurelement (ISE) van het beleidsveld Omgeving en Natuur rapporteer ik voor de verschillende strategische en operationele doelstellingen van mijn beleidsnota over de belangrijkste activiteiten en beleidsinitiatieven van 2021. Daarnaast beschrijf ik per inhoudelijk structuurelement het budgettair kader.

Het beleidsdomein Omgeving bevat verschillende entiteiten met elk een unieke werking en takenpakket.

Het INBO is het onafhankelijk onderzoeksinstituut van de Vlaamse overheid dat via toegepast wetenschappelijk onderzoek, data- en kennisontsluiting het biodiversiteitsbeleid en -beheer onderbouwt en evalueert. Het beschrijft toestand en trends van biodiversiteit en ecosysteemdiensten, onderzoekt oorzaken van veranderingen en ontwikkelt rechtstreeks toepasbare instrumenten.

De Vlaamse Landmaatschappij is het extern verzelfstandigd agentschap dat investeert in de omgevingskwaliteit van de open ruimte via haar gebiedsgerichte werking (landinrichting), grondenbank, beheermaatregelen en het openruimte programma. Zij staat in voor de voorbereiding en uitvoering van het plattelandsbeleid en het nutriëntenbeleid.

De OVAM is een intern verzelfstandigd agentschap dat vorm geeft aan het afvalstoffen-, bodem- en materialenbeleid. Het zorgt voor het beleidskader dat de Vlaamse bedrijven en de Vlaming stimuleert om materiaal- en bodembewust te produceren en consumeren. De circulaire economie loopt als rode draad doorheen deze thema's.

Het Agentschap voor Natuur en Bos staat in voor het natuurbeleid, het duurzaam beheren en versterken van de natuur, samen met alle partners. Het ANB bezit meer dan 47.000 ha aan natuurdomeinen, en zorgt voor een duurzaam beheer van meer dan 90.000 ha natuur.

Het Vlaams relanceplan bevat verschillende opdrachten en middelen voor mijn bevoegdheden: investeringen, blue deal, circulariteit, hervorming MER, VIP cel, vertrouwen geven aan lokale besturen, versnellen van procedures en de aandacht voor digitalisering. Ze behoren allen tot mijn beleidsprioriteiten in 2021 en 2022.

Relance	**Totaalbudget (keuro)**	**Waarvan vastgelegd in 2021 (keuro)**
Blue Deal (enkel beleidsveld Omgeving)	258.000	49.093
Circulaire Economie		
Sectorprotocollen asbestafbouw	12.400	2.850
Ondersteuning lokale besturen asbestafbouw	27.600	10.084
Recyclagehub waaronder asbestafval	30.000	0
Digitalisering materiaalstromen	1.950	750
Omgeving		
Vlaamse Actieplan Ontsnippering/ontharding VAPEO	25.000	0

Wegwerken van achterstand leegstandssubsidies	15.000	7.494
Asset management Aquafin	9.000	4.500
MAP 6 / datawarehouse	2.450	750
digitalisering omgevingsloket	1.000	1.000
Totaal	382.400	76.521

Qua uitvoering van het Vlaamse relanceplan zitten we voor het beleidsveld Omgeving en Natuur op het schema richting volledige benutting. De Vlaamse Regering heeft als doelstelling naar voor geschoven dat alle relance-budgetten ten laatste in 2022 vastgelegd moeten worden. In 2021 werden alle nodige voorbereidende werkzaamheden opgestart voor de relance-projecten onder mijn beheer. Dit maakte dat in 2021 reeds voor 76 miljoen euro aan dossiers vastgelegd konden worden.

In de volgende tabel vindt u het overzicht terug van de totaliteit van de begrotingskredieten die in deze BBT aan bod komen.

TOTAAL – OMGEVING EN NATUUR, excl. DAB's en excl. apparaatsuitgaven

(duizend euro)					
2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e BA	1.068	15.977	0	579.171	579.301
2e BA-JR	1.068	15.977	0	678.357	676.301
BU	8.229	20.155	0	637.668	631.121

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat slechts 1 begrotingsprogramma Omgeving en Natuur met begrotingscode QC. Deze 1-op-1 opzet zorgt voor een transparant overzicht van de budgetten binnen dit beleidsveld.

De apparaatskredieten binnen programma QA die ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur, worden afzonderlijk besproken onder deel VI Apparaatskredieten van deze BBT. Het gaat om de apparaatskredieten van het departement Omgeving en de agentschappen ANB en INBO.

PROGRAMMA QC – OMGEVING EN NATUUR

(duizend euro)					
2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e BA	1.068	15.977	0	579.171	579.301

2e BA-JR	1.068	15.977	0	678.357	676.301
BU	8.229	20.155	0	637.668	631.121

Op hoofdlijnen vallen in bovenstaande tabel volgende evoluties op:

- de zeer hoge algemene ontvangsten in de begrotingsuitvoering 2021 zijn het gevolg van de praktische afhandeling van de verkoop van de Abdij van Herkenrode door het ANB aan het Agentschap Toerisme. Concreet betaalde het Agentschap Toerisme 17,85 miljoen voor deze aankoop, een bedrag dat integraal ontvangen werd op het ontvangstenartikel QDX-2QCEAFX-OI van de DAB MINA-fonds. Vervolgens werd uitvoering gevend aan het regeringskader rond verkoopopbrengsten 60% van deze ontvangst (10.7 mio) omgezet in extra beleidskredieten voor bosuitbreiding, en werd 40% van deze ontvangst (7.140 keuro) vanuit het MINA-fonds via uitgavenartikel QDX-3QCEZZ-IS doorgestort naar een nieuw algemeen ontvangstenartikel binnen Omgeving (zie QD0-9QCEAFW-OI). Het is deze ontvangst die aan de basis ligt van het hoge uitvoeringscijfer voor AO in de bovenstaande tabel.
- de hogere uitvoering qua toegewezen ontvangsten ligt enerzijds aan 2.3 miljoen euro extra ontvangsten gerealiseerd binnen het Bossencompensatiefonds (zie QD0-9QCETFD-OW en -OP) en anderzijds aan de hogere geboekte ontvangsten binnen het Vernieuwingsfonds (zie QB0-9QCETNE-OW)
- de sterke stijging in VAK (+58.5 miljoen euro) en VEK (+51.8 miljoen euro) tussen BA2021 en de reële begrotingsuitvoering 2021 is in hoofdzaak het gevolg van volgende budgettaire bewegingen:
    - de overheveling van 17,85 miljoen euro aan VEK (en technisch VAK) naar het Agentschap Toerisme zodat de verkoop van de abdij van Herkenrode aan het ANB ook in 2021 vereffend kon worden;
    - toekenning van extra budgetten (76.2 miljoen euro VAK en 55.2 miljoen euro VEK) vanuit de relance-provisie in uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht:
        - +53.630 keuro VAK en 43.772 keuro VEK extra toelage aan de DAB MINA-fonds (zie QB0-1QCE2OX-IS) voor de projecten:
            - +10 miljoen euro VAK en 2 miljoen euro VEK voor VV4 circulaire economie – asbest (lokale besturen) (zie QBX-3QCE2JA-WT);
            - +2.981 keuro VAK/VEK voor VV32 – innovatieve projecten circulair waterverbruik en uitrol slimme meetnetten (zie QBX-3QCE2DA-WT);
            - +5.500 keuro VAK/VEK voor VV32 – innovatieve projecten circulair waterverbruik en uitrol slimme meetnetten (via Aquafin – zie QBX-3QCE2DC-WT);
            - +657 keuro VAK/VEK voor VV34 – vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen (zie QDX-3QCE2FA-PA)
            - +9.205 keuro VAK/VEK voor VV35 – Groenblauwe infrastructuur - waterlopen (zie QBX-3QCE2DA-WT)
            - +20.787 keuro VAK en 18.929 keuro VEK voor VV36 – natte natuur (zie QDX-3QCE2FA-WT)

    - +4.500 keuro VAK/VEK voor VV59 – asset management Aquafin (zie QBX-3QCE2DC-WT);
  - +2.850 keuro VAK en 250 keuro VEK voor VV5 circulaire economie – asbest (sectorprotocollen) (zie QB0-1QCE2JV-IS);
  - +7.969 keuro VAK en 6.482 keuro VEK voor VV24 groenblauwe infrastructuur – open ruimte (zie QB0-1QCE2NY-IS);
  - +1.805 keuro VAK/VEK voor VV34 – vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen (zie QD0-1QCE5FY-IS);
  - +1.000 keuro VAK en 450 keuro VEK voor VV63 – digitalisering Omgevingsloket (zie QB0-1QCE2OA-WT);
  - +750 keuro VAK/VEK voor VV70 – materiaalstromen digitaliseren (zie QB0-1QCE2JV-IS);
  - +750 keuro VAK en 550 keuro VEK voor VV75 – VLM MAP6 en datawarehouse (zie QB0-1QCE2NY-IS);
  - +7.500 keuro VAK en 1.149 keuro VEK voor VV100 – achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen (zie QB0-1QCE2ND-WT).

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

1. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat verschillende maatschappelijk belangrijke transversale opdrachten. Ik neem in dit kader mijn verantwoordelijkheid en vervul ook een sturende en coördinerende rol ten aanzien van de beleidsvelden binnen het beleidsdomein Omgeving, sectoren, maatschappelijke actoren en burgers, en – samen met mijn collega's - andere beleidsdomeinen. Voor mijn eigen bevoegdheden werden 2 transversale plannen door de Vlaamse Regering vastgesteld, namelijk het Luchtbeleidsplan 2030 en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. De Vlaamse Regering nam op 17 juli 2020 ook akte van de mededeling om de omslag naar een circulaire economie als transversaal thema aan te duiden. Ik werk verder ook mee aan de realisatie van de doelstellingen van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan.

Luchtbeleidsplan 2030

In 2021 werd het eerste voortgangsrapport over het Vlaams Luchtbeleidsplan 2030 gepubliceerd. Daarin werd een evaluatie gemaakt van de doelstellingen op de korte, middellange (2030) en lange (2050) termijn en van de uitvoering van het uitgebreide pakket aan maatregelen om de luchtverontreiniging in Vlaanderen aan te pakken en zo de impact van luchtverontreiniging op onze gezondheid en het leefmilieu verder te verminderen.

Om de emissiefraude aan te pakken, werd in 2021 een concreet actieplan uitgewerkt en keurde de Vlaamse Regering een conceptnota goed. Ik verleende mijn medewerking aan remote sensing meetcampagnes in Brussel en de haven van Antwerpen en ging na hoe remote sensing nog meer in Vlaanderen kan ingezet worden om de aanpak van emissiefraude te ondersteunen. Ook voor de uitrol van emissievrije distributie werkte ik samen met collega Peeters aan een plan van aanpak dat uitmondde in een conceptnota voor de Regering. Om de emissies van houtverbranding te verminderen, zette ik concrete stappen om de acties uit de Green Deal uit te rollen.

Binnen mijn bevoegdheden zet ik in op de aanpak van de belangrijkste sectoren zoals beschreven onder ISE Lucht verder in deze BBT. Ook mijn bevoegdheden rond energie en klimaat dragen bij aan een betere luchtkwaliteit (zie BBT Energie en Klimaat).

Ik ondersteun dit alles via een goede onderbouwing en opvolging van het (lokaal) luchtbeleid (ISE Lucht, SD 2) Het overgaan van het team Lucht van het departement naar de VMM in 2021 heeft dit verder versterkt.

Vlaams Energie- en Klimaatplan

Ook in 2021 droeg ik verder bij aan het behalen van de klimaatdoelstellingen vanuit het beleidsdomein Omgeving. Een uitgebreide rapportering omtrent de voortgang van alle maatregelen onder Omgeving en Natuur zal worden opgenomen in het VEKP-voortgangsrapport dat in de tweede helft van 2022 wordt geagendeerd op de Vlaamse Regering. Voor elke actie zal in het VORA worden aangegeven welk budget hiervoor in 2021 werd voorzien.

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker dOMG	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat**
Opmaken van een LULUCF-actieplan met prognoses	ISE Bodem en ondergrond - SD 1 OD 1 Naar veerkrachtige bodems in Vlaanderen
Terugdringen van bijkomend ruimtebeslag, ontharding en beheer van niet-verhard ruimtebeslag	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 4 Robuuste open ruimte
Woningpas als centraal beheerd digitaal paspoort van de woning	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Keurings- en onderhoudsverplichting voor centrale verwarmingstoestellen	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Ontwikkelen gebouwenpas	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Windplan	BBT Energie en klimaat – ISE Energie – OD 3.3 windplan 2025 opstellen en implementeren
Mogelijkheden windturbines bij radarlocaties/luchthavens faciliteren	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Verder optimaliseren van één omgevingsvergunning in plaats van een afzonderlijke stedenbouwkundige vergunning en een milieuvergunning.	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 11 Herzien en vereenvoudigen van de omgevingsreglementering
Projectstudies initiëren om de inplanting van hernieuwbare-energie-installaties te faciliteren.	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 7 Iedereen VIP
Uitwerken van een reglementair kader voor de exploratie en exploitatie van diepe geothermie.	Reeds uitgevoerd via Decreet Diepe Ondergrond. Sluit aan bij ISE Bodem en Ondergrond – SD3 Verstandig benutten van de ondergrond – OD2 Kennis en duurzaam beheer van de (diepe) ondergrond en het gebruik van diepe aardwarmte
Opmaak van een nieuwe omzendbrief inzake inplanting van windturbines, zonnepanelen en andere hernieuwbare-energie-installaties.	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Regelluw kader voor het stimuleren van innovatie	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 2 een coherent instrumentenpakket dat geïntegreerd wordt ingezet
Klimaatmitigatie via ruimtelijke ordening	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 4 Robuuste open ruimte
Stimuleren van veranderingsgericht bouwen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins

Stimuleren tijdelijk gebruik van gebouwen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Werk maken van een klimaatvriendelijke Vlaamse overheid (coördinatie)	BBT Energie en Klimaat, ISE Klimaat – SD 2 OD 2.10 Klimaatplan VO
Bouwen aan draagvlak voor een klimaatneutrale samenleving	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu – SD5 OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen
Versterkte en wetenschappelijke beleidsonderbouwing	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD 4 Onderbouwd omgevingsbeleid ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 1 OD 1 Beleidsondersteunend omgevingsonderzoek op beleidsdomeinniveau afstemmen en versterken
Maatregelen nemen om ons aan te passen aan de klimaatverandering	BBT Energie en Klimaat, ISE Klimaat – SD 1 OD 1.4 We nemen onmiddellijk maatregelen om ons aan te passen aan de klimaatverandering

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker OVAM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur**
Versneld asbestveilig maken van daken van woningen	ISE Afval en materialen - SD1, OD 3 Versterken van asbestafbouwbeleid
Implementatie langetermijnvisie afvalverwerkingsinstallaties	SE Afval en materialen - SD1, OD 6 Verminderen van restafval door circulair materialenbeheer
Inzetten op voorvergisting GFT-afval	SE Afval en materialen - SD1, OD 4 verzekeren van waardebehoud voor biomassa
Uitbreiding van gescheiden inzameling van kunststoffen met bijhorende sorteer- en recyclagecapaciteit	SE Afval en materialen - SD1, OD 5 Materiaalimpact van productketens verlagen
Andere beleidsmaatregelen	
Verhoogde koolstofopslag in houtproducten en circulaire economie	SE Afval en materialen - SD1, OD 4 Verzekeren van waardebehoud voor biomassa SE Afval en materialen - SD 1 OD 5 materiaalimpact van productketens verlagen
Stimuleren van circulaire oplossingen via publieke en private aankoopopdrachten	SE Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Green Deals gebruiken voor de transformatie naar een circulaire economie	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 duurzaamheidstransities
Uitbouw van een symbioseplatform	Afval en materialen - SD1, OD 4 Verzekeren van waardebehoud voor biomassa Afval en materialen - SD 1, OD 7 Rapportage, datamining en digitale ontsluiting i.k.v. afval- en materialenbeleid

Verderzetten van een transitieprogramma circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Een aangepast wettelijk kader voor circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Uitwerken en uitrollen van roadmap circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Minder voedselverliezen van producent tot en met consument	SE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 - duurzaamheidstransities
Distributieplatformen voor voedseloverschotten en voedselhubs uitbouwen als middel in de strijd tegen voedselverlies	SE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 - duurzaamheidstransities

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker VLM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur**
Evaluatie en hervorming Nutriënten Emissie Rechten i.f.v. bijdrage aan doelstellingen klimaat, water- en luchtkwaliteit	ISE Water – SD7 Nutriëntenverliezen vanuit de Land- en Tuinbouw
Minder emissies bij mestopslag en mestmanagement: Regelgeving, begeleiding en advisering	ISE Water - SD7 OD2 Heroriëntering Advisering Bemesting en Begeleiding bij Land- en Tuinbouwers
Minder bodememissies door verhoogde stikstofefficiëntie (mestbeleid): Regelgeving, begeleiding en advisering	ISE Water – SD7 OD2 Heroriëntering Advisering Bemesting en Begeleiding bij Land- en Tuinbouwers en ISE Bodem en Ondergrond – SD1 OD1 Naar veerkrachtige bodems in Vlaanderen

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker VMM	**Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur**
Nieuwe voertuignormen	ISE Lucht - SD 1 OD3 Naar vergroening van het voertuigenpark
Maatregelen uit luchtbeleidsplan integraal aangepakt met klimaat (ihb voor de transportsector)	ISE Lucht

Een uitgebreide rapportering omtrent de voortgang van alle maatregelen onder de bevoegdheid Omgeving en Natuur zal worden opgenomen in het VEKP-voortgangsrapport dat in de tweede helft van 2022 wordt geagendeerd op de Vlaamse Regering. Voor elke actie zal in het VORA worden aangegeven welk budget hiervoor in 2021 werd voorzien.

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

Niet van toepassing.

V. BELEIDSVELD: OMGEVING EN NATUUR

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat 8 inhoudelijke structuurelementen (ISE), met begrotingscodes D tot en met O. Alle ISE maken deel uit van eenzelfde begrotingsprogramma QC. Deze '1-op-1' opzet zorgt voor een transparant overzicht van de taken en budgetten binnen dit beleidsveld.

De ISE van het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn:

- Omgevingsbeleid ruimte en milieu (begrotingscode N)
- Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving (begrotingscode O)
- Afval en materialen (begrotingscode J)
- Bodem en ondergrond (begrotingscode E)
- Lucht (begrotingscode H)
- Water (begrotingscode D)
- Natuur en biodiversiteit (begrotingscode F)
- Plattelandsbeleid (begrotingscode G)

1. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN

1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Ik zet in op de actieve betrokkenheid van burger en maatschappij om het maatschappelijk draagvlak voor het omgevingsbeleid te vergroten.

Vele belanghebbenden zijn vandaag geïnteresseerd en al aan de slag in het uitvoeren van de doelstellingen zoals opgenomen in de strategische visie van het BRV. Vanuit hun praktijk of opdracht zochten ze mee naar oplossingen voor bestaande drempels en uitdagingen, en stelden ze zich actief op in het uitdragen van de doelstellingen in hun werkveld.

Met de erkenning en subsidiëring van milieu-, natuur- en ruimteverenigingen stimuleer ik maatschappelijke middenveldorganisaties in hun rol om burgers, bedrijven en lokale besturen te sensibiliseren en te activeren, om het omgevingsdebat levend te houden en bij te dragen tot een breder maatschappelijk draagvlak voor de noodzakelijke transities. Ik bereid een uitbreiding en aanscherping van het subsidiekader voor erkenning en subsidiëring voor.

SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID

Voor een aantal grote (infrastructuur-) projecten versterkte ik de inzet op begeleidende gebiedsprogramma's om de geïntegreerde uitvoering en daarmee ook de omgevingskwaliteit en het streven naar draagvlak voor de projecten te vergroten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Antwerpse infrastructuurprojecten (Toekomstverbond), de Limburgse Noord-zuidverbinding, Werken aan de Ring rond Brussel, verschillende Sigmaprojecten, de Leievallei, …

Een aantal van deze projecten doorlopen de procedure complexe projecten, bijvoorbeeld de Zeesluis te Zeebrugge, het ECA (extra containercapaciteit in de

zeehaven van Antwerpen), Limburgse Noord-zuidverbinding, ... Vanuit mijn bevoegdheden volgde ik de lopende complexe projecten verder actief op.

De realisatie van de verschillende projecten staat steeds in verband met een ruimere omgeving. Bij projectgedreven processen ga ik steeds na of de verankering van de gebiedsgerichte samenwerking in een gebiedsprogramma een meerwaarde kan opleveren. Dit wordt waar mogelijk en waar dit een meerwaarde biedt in een ruimer gebiedsprogramma geïntegreerd (zie ISE omgevingsbeleid ruimte en milieu, SD 5-OD 1).

SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

Digitalisering vormt een strategische pijler binnen het omgevingsbeleid, voor een meer onderbouwd en een meer efficiënt omgevingsbeleid. De gehele werking van de overheid moet evolueren naar een digitale, data-gedreven werking. Dit vraagt een actieprogramma dat op de gehele werking van de betrokken overheidsinstanties impact zal hebben. Ook het onderzoeken en gebruiken van innovatieve IT-toepassingen naar informatieverzameling (monitoring), automatische verwerking (artificiële intelligentie, remote-sensing, …) is hierbij een belangrijk element. Digitalisering van de leefomgeving als systeem om het omgevingsbeleid in alle facetten te onderbouwen, is een lange termijndoelstelling bij alle betrokken overheidspartners, waar in 2021 de nodige stappen voor gezet werden. Daarnaast werd in 2021 voor het gehele beleidsdomein, via het programma van het omgevingsinformatiesamenwerkingsverband (OIS) ingezet op 5 programmalijnen om aan de hand van concrete digitaliseringsprojecten de efficiëntie van het omgevingsbeleid en de dienstverlening hiervoor, stapsgewijze te optimaliseren,

Deze 5 programmalijnen zijn: (1) gemeenschappelijke data en tooling, (2) gestroomlijnde vergunningsverlening, (3) expertisecentrum voor vastgoed, percelen en ondergrond, (4) innovatiegedreven Omgeving en (5) delen van kennis en expertise inzake digitalisering.

SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID

In 2021 zorgde ik verder voor een sterke wetenschappelijke onderbouwing van het omgevingsbeleid. Deze onderbouwing omvat een geheel van monitoring (dataverzameling), studies in kader van beleidsvoorbereiding en -evaluatie, wetenschappelijk onderzoek, en ontwikkeling van innovatieve producten en systemen. Het beleidsondersteunend omgevingsonderzoek is verder afgestemd op niveau van het beleidsdomein (zie ISE omgevingsbeleid ruimte en milieu, SD 1-OD 1).

Inzake omgevingsrapportage werd een decretaal kader voorzien waarbij een maximaal geïntegreerde rapportering van ruimte en milieu mogelijk wordt in de schoot van het Planbureau Omgeving. De driedeling van MIRA (toestandsbeschrijving, evaluatie en scenario's) is hierbij behouden, met een verschuiving van het accent naar een continue rapportering. In functie van de voorziene opmaak van een werkprogramma voor omgevingsrapportage werd gepeild naar de verwachtingen bij de stakeholders, waaronder beleidsmakers, ambtenaren, academici en adviesraden.

SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES

Mijn concrete verwezenlijkingen tot nu toe om de procedures van een aantal instrumenten inzake het omgevingsbeleid verder op elkaar af te stemmen en wellicht nog te vereenvoudigen zijn beschreven in hieronder vermelde operationele

doelstellingen in het inhoudelijk structuurelement thema-overschrijdend instrumentarium omgeving (SD 1), met name:

- OD 5. De omgevingsvergunning vereenvoudigen
- OD 6. Een meer geïntegreerde en maatgerichte omgevingsbesluitvorming
- OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE
- OD 10. Inzetten op een vereenvoudigde en kwalitatieve milieueffectrapportage

Uit de evaluatie van het omgevingsvergunningendecreet, doorgevoerd in 2021 is de conceptnota omgevingsvergunning voortgevloeid, die op 11 februari 2022 op de Vlaamse Regering werd geagendeerd.

Op diezelfde zitting werden ook de conceptnota hervorming MER en de conceptnota over het toekomstige omgevingsbesluit geagendeerd.

SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE

Ik werk aan bestuurs- en daadkrachtige omgevingspartners op het terrein door actief in te zetten op kennisopbouw en kennisdeling met lokale besturen, omgevingsprofessionals, Vlaamse overheden en maatschappelijke actoren.

Ik vorm mijn omgevingsadministratie verder tot een kennisorganisatie. Ik organiseer mijn administratie nog meer op het helder ter beschikking stellen van haar kennis aan het publiek.

Ik installeerde een forum voor handhavers in de schoot van het Departement Omgeving. Dit forum fungeert als netwerk tussen de verschillende handhavingsactoren. Door het uitwisselen van kennis en informatie, kunnen de verschillende actoren hun opdrachten beter vervullen en wordt de handhaving gestroomlijnd. De Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu is bij decreet van 26 februari 2021 opgeheven en het opstellen van een afgestemd en geïntegreerd gewestelijk strategisch meerjaren Omgevingshandhavings-programma en de Omgevingshandhavingsrapportering is overgeheveld naar het Departement Omgeving.

1.2. BUDGETTAIR KADER

Alle budgetten van het beleidsdomein Omgeving zijn gekoppeld aan de inhoudelijke structuurelementen van dit beleidsdomein.

2. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

Onder dit ISE vallen taken, doelstellingen en budgetten inzake het omgevingsbeleid die het beleid rond leefmilieu en natuur en het ruimtelijk beleid integreren.

Concreet worden voornamelijk volgende doelstellingen door het departement Omgeving ondersteund binnen dit ISE:

- Beleidsondersteunend omgevingsonderzoek afstemmen en versterken binnen het beleidsdomein Omgeving (incl. RURA, MIRA EN NARA);
- Investeren in kennisopbouw, basisdata, monitoring rond omgevingskwaliteit, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, bodem, ondergrond…;

- Doorstarten BRV-proces (uitvoeringsagenda's) en opmaak van de beleidskaders, bouwshift realiseren door kwalitatieve verdichting en multifunctioneel adaptief ruimtegebruik;
- Omgevingsbeleid opmaken en realiseren voor een betere gezondheid en beheersen van risico's (omgevingsveiligheid), opmaken en uitvoeren van geluidsactieplannen;
- Afstemming tussen ruimtelijk beleid en mobiliteitsbeleid (o.a. vervoersregio- en mobiliteitsplannen);
- Gebiedsontwikkeling en gebiedsgerichte samenwerking coördineren tussen Vlaamse en lokale beleidsactoren en andere belanghebbenden;
- Stimuleren vergroening van consumptie en productie en onderbouwen van transitie richting een groene economie, inclusief draagvlak hiervoor;
- Beleidsopmaak voor, en realisatie van een milieuverantwoord en gezond voedingssysteem.

Het open ruimte beleid wordt mee uitgevoerd door de VLM onder dit ISE met volgende doelstellingen:

- Versterking van de ruggengraat van de open ruimte door gerichte landinrichtingsprojecten (uitvoering programma landinrichting en ruilverkaveling) en gebiedsgerichte uitvoeringsprojecten (concrete terreinrealisaties en leertrajecten).
- Afstemmen Vlaamse investeringsagenda in strategische gebieden van de open ruimte.
- Inzetten op een samenwerking met alle actoren in de open ruimte voor een kwaliteitsvol beheer van de leefomgeving.
- Inzetten van de Vlaamse grondenbank.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de werkingsuitgaven van VLM:
  - voor de beleidsondersteunende werking toe te wijzen aan dit ISE (inclusief de lonen);
  - voor vergoedingen (inclusief beheerovereenkomsten) ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen in uitvoering van het mestdecreet en ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen;
  - voor gebruikersschade en kapitaalschade;
  - voor ruilverkaveling, landinrichting en de grondenbanken.
- de uitgaven van het departement Omgeving:
  - voor beleidsondersteunend onderzoek en voor kennisopbouw, basisdata, monitoring rond omgevingskwaliteit, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, bodem, ondergrond…;
  - voor het opmaken van omgevingsbeleid en het realiseren van een betere gezondheid en beheersen van risico's (omgevingsveiligheid, opmaken en uitvoeren van geluidsactieplannen);
  - voor de afstemming tussen ruimtelijk beleid en mobiliteitsbeleid (o.a. vervoersregio- en mobiliteitsplannen);
  - voor het BRV-proces (uitvoeringsagenda's) en opmaak van de beleidskaders;
  - voor het realiseren van de bouwshift;
  - voor gebiedsontwikkeling en ondersteuning van gebiedsgerichte samenwerking tussen Vlaamse en lokale beleidsactoren en andere belanghebbenden;
  - voor het stimuleren van een transitie richting een groene economie;
  - voor de beleidsondersteuning inzake ruilverkaveling en landinrichting;
  - voor de werking van het Vernieuwingsfonds (aanpak leegstand), het Vlarelfonds (erkenningen), het Omgevingsfonds;
  - voor de werking van het Rubiconfonds (aanpak signaalgebieden);
  - voor de behandeling en afhandeling van planschade- en planbatendossiers binnen het Grondfonds.

2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM

OD 1. BELEIDSONDERSTEUNEND OMGEVINGSONDERZOEK OP BELEIDSDOMEINNIVEAU AFSTEMMEN EN VERSTERKEN

In 2021 is verder gewerkt aan het op elkaar afstemmen van de onderzoeksvragen binnen het beleidsdomein, met het oog op de uitwerken van een domeinbrede strategische onderzoeksagenda. Binnen de werkgroep onderzoekscoördinatoren werden hiertoe stappen gezet op basis van eerder geïnventariseerde onderzoeks- en monitoringsinitiatieven van de entiteiten binnen het beleidsdomein.

In tussentijd werden de lopende onderzoeksagenda's systematisch afgestemd en afgewerkt. Hierbij hecht ik ook veel belang aan evaluatieopdrachten die in 2021 zijn uitgevoerd, zoals de evaluatie van het omgevingsvergunningendecreet, de evaluatie van het instrument Bouwmeesterscan en de evaluatie van het Vlaams erosiebeleid.

De PFAS-problematiek toonde het afgelopen jaar aan dat de link tussen Omgeving en Gezondheid van bijzonder belang is. De voorbereidingen voor de oprichting van een beleidsdomeinbrede kennishub Omgeving en Gezondheid lopen op schema, inclusief de uitvoering van de 5de cyclus van het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma met specifieke aandacht voor een efficiënte organisatorische en financiële structuur en waarbij een sterke inhoudelijke samenwerking binnen het beleidsdomein en met AZG centraal staat. Deze 5de cyclus zet sterk in op innovatie via nieuwe technologieën (o.a. het gebruik van sensoren) en analysetechnieken. Deze cyclus zal inhoudelijk focussen op de gezondheidsimpact van (nieuwe) chemische stoffen, geluid, klimaat, maar ook inzichten genereren inzake een gezonde stedelijke context en de link tussen gezondheid en natuur. Aanvullend lopen de voorbereidingen van de opzet van een HBM-onderzoek in de omgeving van 3M om via metingen in de mens blootstelling aan en gezondheidsimpact van PFAS in beeld te brengen. In deze studie is het belangrijk om de link te kunnen leggen, via milieumetingen (inclusief metingen in zelf geteelde voeding), naar de mogelijke blootstellingsroutes en hun aandeel. De huidige studie zal ook inzichten verschaffen over mogelijke gezondheidseffecten bij de huidige blootstellingsconcentraties die gemeten worden rond 3M. Op basis hiervan kunnen de huidige no-regret maatregelen verder uitgewerkt worden naar een beleidsaanpak op lange termijn.

In uitvoering van het Statistisch Meerjarenprogramma van Statistiek Vlaanderen reikte mijn administratie de afgesproken statistieken en data met betrekking tot een brede waaier van omgevingsthema's aan.

Door in te zetten op een aantal nieuwe beleidsuitdagingen, bevestig ik de verbreding van het wetenschappelijk onderzoek. Ik zet in op het onderzoek naar de effecten van een veranderend klimaat op de natuur, en de rol van biodiversiteit in natuurlijke, agrarische en stedelijke landschappen. Met de verruimde werking van de CIW zet ik in op platformwerking over onderzoek, ontwikkeling en innovatie water met een ruime waaier aan stakeholders.

Als kennis- en expertisecentrum nam mijn administratie deel aan onderzoeks- en kennisdelingsactiviteiten binnen internationale projecten en netwerken. Zo verzilveren we de eigen inzet en de unieke Vlaamse samenwerking tussen wetenschap en beleid op vlak van omgeving en gezondheid, territoriale thema's, ruimte, bodem, grondstoffen en geologie.

SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS

In 2021 heb ik een **Taskforce Bouwshift** opgericht, met medewerking van verschillende maatschappelijke actoren. Deze Taskforce kreeg als opdracht om – vertrekkende van correcte en geactualiseerde cijfergegevens – een advies uit te brengen over een haalbare en betaalbare strategie, roadmap en actieplan om de bouwshift in de praktijk om te zetten, en de beleidskaders te voeden. Dit advies werd op 30 november 2021 bezorgd.

Op basis van het regeerakkoord, de beleidsnota Omgeving en het advies van de Taskforce Bouwshift, keurde ik, samen met mijn collega's in de Vlaamse Regering, de Conceptnota Bouwshift goed op 22 februari 2022.

Het advies van de Taskforce Bouwshift ging ook in op een interbestuurlijke aanpak in bouwshiftregio's naar analogie met de vervoerregio's.

Er werden ook verder engagementen afgesloten of verder gezet met diverse partners ter uitvoering van de strategische visie van het BRV. Zo werd er verder ingezet op de structurele samenwerking met de bouw- en vastgoedsector in de Vlaamse Bouwagenda. De webtool ruimtelijk rendement werd verder uitgebreid samen met het Netwerk Architecten Vlaanderen (NAV). Samen met het Infopunt Publieke Ruimte is er aandacht voor de 10 kernkwaliteiten. Er werd verder gewerkt met de pilootgemeenten BRV rond lokale beleidsuitdagingen. En dergelijke meer.

Er werd ook meer ingezet op zichtbaarheid van deze resultaten, via diverse aantrekkelijke en gebruiksvriendelijke webpagina's.

SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN

OD 1. SLIM RUIMTEGEBRUIK OP DE JUISTE PLAATS

De bouwshift streeft naar een beter evenwicht tussen kwaliteitsvol wonen, ondernemen en het vrijwaren van de open ruimte en remt zo bijkomend ruimtebeslag af. Het realiseert een slimme groei voor wonen, leven en werken door kwalitatieve verdichtingen, waarbij in elke gemeente kansen gecreëerd worden op goed gelegen plaatsen.

De Taskforce Bouwshift beklemtoonde in haar eindrapport de nood aan de verderzetting van de processen die rond de Bouwshift gaande zijn.

Daarom reik ik plannende overheden en vergunningsverleners instrumenten en methodieken aan die helpen rendementskansen in beeld te brengen, te evalueren en op kwaliteitsvolle en pragmatische wijze te benutten. Ik dring er bij hen ook op aan om hun beleidsplanning aan te grijpen om zich mee in te schrijven in de doelstellingen van het BRV.

Ik ondersteun daarom pilootprojecten BRV om met hen nieuwe kennis op te bouwen rond de wijze van doorvertaling van slim ruimtegebruik naar het lokale niveau.

Mijn administratie zal Vlaamse en lokale overheden blijven stimuleren om een voorbeeldrol op te nemen inzake de evaluatie van hun eigen eigendommen en grondposities.

In het kader van de Blue Deal zette ik extra in op het ontharden en vergroenen van de Vlaamse steden. Deze lokale besturen schakelden tussen bebouwde en open ruimte waarbij de winsten van 'bebouwd', van verdichting op geschikte plekken, aan winsten voor 'onbebouwd' kunnen worden gekoppeld (bv. via planologische ruil). Steden werden ondersteund als ze voorbeeldstellend waren

voor de bouwshift en het onthardings- en vergroeningsbeleid dat ik beoog: compacter maar ook meer geconnecteerd op vlak van een kwalitatievere en meer groene open ruimte.

OD 2. ONDERSTEUNENDE REGELGEVING EN INNOVATIEVE AANPAK

Ik blijf aandacht geven aan de regelgeving die de bouwshift moet ondersteunen.

De verhoging van het ruimtelijk rendement op de juiste plekken binnen het bestaande ruimtebeslag gaat gepaard met initiatieven ter vrijwaring van de open ruimte. Ik evalueer afwijkingsmogelijkheden.

Verschillende van die initiatieven vonden ook hun weg naar het Krokusakkoord, meer bepaald naar de conceptnota Bouwshift, die o.m. voorziet in de aanpassing van de zonevreemde functiewijzigingen zodat ongewenste transformaties in de openruimte afgeremd worden. Zonevreemde functiewijzigingen worden gekoppeld aan kwaliteitseisen en voorwaarden die het ruimtebeslag actief terugdringen (sloop bijgebouwen, verminderen van volume en verharding,...). In harde bestemmingen worden eventuele drempels weggewerkt en worden de mogelijkheden voor functiewijzigingen verruimd, beide in functie van verweving en kwalitatieve verdichting in harde bestemmingen.

Op mijn voorstel keurde de Vlaamse Regering die Conceptnota Bouwshift goed, waarbij – naast de afronding van het traject voor het Instrumentendecreet met planschaderegeling op basis van venale waarde – ook "stolp" over de woonreservegebieden wordt gezet via het (voorstel van) decreet woonreservegebieden. In functie van het op peil houden van het betaalbaar woonaanbod wordt bepaald dat bij vrijgave van woonreservegebieden van onder de stolp, het lokaal bestuur het vrijgegeven gebied mee kan inzetten voor betaalbaar wonen. In het kader van sociaal wonen worden de gemeenten verondersteld de vrijgave van gronden van sociale huisvestingsmaatschappijen te bekijken in functie van de realisatie van het BSO.

Met het oog op het ondersteunen van de lokale besturen bij het realiseren van de bouwshift, zal ik cfr de Conceptnota Bouwshift samen met collega Somers werk maken van een lokaal bouwshiftfonds, dat lokale besturen financieel zal ondersteunen bij het herbestemmen van woonreservegebieden en harde bestemmingen naar bos- of andere open ruimte bestemmingen.

Naast bovenstaande elementen bevat de Conceptnota Bouwshift ook nog anderen elementen. Bij de opmaak van RUP's die voorzien in een bijkomend aanbod aan harde bestemmingen (wonen, bedrijvigheid, recreatie, gemeenschaps-voorzieningen) zal de plannende overheid gelijktijdig slecht gelegen of overbodig juridisch aanbod moeten neutraliseren door dit te herbestemmen naar een zachte bestemming (planologische compensatieplicht) voor zover aanwezig op het grondgebied van de plannende overheid. In overeenstemming met dit principe moet nooit dubbel gecompenseerd worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de visie van het lokaal bestuur. Dit kan een oplossing bieden om schade en baten in evenwicht te brengen. Dit systeem van planologische ruil kan ook gekoppeld worden met een herverkaveling uit kracht van wet.

OD 3. DE OMGEVINGSKWALITEIT GEÏNTEGREERD EN INNOVATIEF VERBETEREN

Ik bracht het beleid rond leefomgevingskwaliteit, met de 10 kernkwaliteiten als uitgangspunt, in de praktijk. Ik deed dit onder meer door te voorzien in een

leidraad kwaliteitsdialoog, de organisatie van beleidsfora en het bundelen van kennis, hulpmiddelen en goeie voorbeelden op de website van de Departement Omgeving. Hieraan zal ook in 2022 verder gewerkt worden, met het oog op gerichte sensibilisering van o.m. gemeenten, projectontwikkelaars, planners en ontwerpers.

Om de best mogelijke garantie op een goede leefomgevingskwaliteit te kunnen bieden in plannen en projecten die bijdragen aan de ruimtelijke verdichtingsambities, startte ik onderzoek om meer inzicht te krijgen in voorwaarden waaraan een plan of project moet voldoen qua inrichting, locatie en mobiliteitsvoorwaarden.

Wie vanuit de samenleving op zoek gaat naar meer kwaliteit via innoverende projecten en ingrepen (o.m. via tactical urbanism), of wie kennis verzamelt via vernieuwende citizen science projecten, ondersteun ik ten volle. In dit kader zorg ik voor een gezond en coherent beleid voor de uitrol van 5G op basis van technische en wetenschappelijke kennis. De wetgeving werd in 2021 aangepast en het goedkeuringsproces door de VR werd gestart. Ik rol in dit verband een online dataplatform uit voor de gegevensverzameling uit citizen science projecten. De tool voor het verlenen van attesten werd coherent gemaakt aan de 5G-uitrol.

Ik ondersteun lokale overheden bij het opzetten van participatieve projecten door met hen tools te ontwikkelen in zowel lopende als toekomstige projecten (o.m. Interreg Zuivere Lucht en LIFE CityTraq). Voor het PIO-project Omgevingsgeluid 'meten in Vlaanderen' (= innovatie i.f.v. meting van persoonlijke en gebiedsdekkende geluidsblootstelling) is in 2021 een eindrapport opgemaakt en een eerste proeftuin gegund.

SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE

OD 1. VERSTERKING VAN DE RUGGENGRAAT VAN DE OPEN RUIMTE

Ik blijf verder inzetten op het creëren en versterken van robuuste natuur-, bos- en valleigebieden, onder meer via het Natura2000 programma, het programma Natte Natuur, het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO) en de Afbakening van de Gebieden van de Natuurlijke en Agrarische Structuur (AGNAS).

Ik maak werk van multifunctionele openruimtelandschappen, die de robuuste natuurgebieden verbinden, en betrek daarbij naast landbouw en natuur ook diverse andere actoren met belangen in de open ruimte via het Open Ruimte Platform.

Ik zette verder in op een structureel beleid dat de lokale besturen stimuleert voor fijnmazige groenblauwe dooradering van strategische landbouwgebieden, bedrijventerreinen, dorpen en steden en bracht de uitdagingen voor de realisatie van het groenblauw netwerk in Vlaanderen in beeld.

Dit gebeurde onder meer aan de hand van inspirerende beleidsverkenningen zoals verduurzamen van verspreide bebouwing, bomen in de stad als ecosysteemunits en rechtsbescherming van ecosystemen. Ik stelde een methodiek voor het verkennen en vormgeven van luwte-oases ter beschikking aan gemeenten en burgers, en ik investeerde in de ondersteuning van lokale besturen via de pilootprojecten BRV rond groenblauwe netwerken. Het onderzoek naar procesvoering met inbegrip van instrumenten voor de realisatie van groenblauwe dooradering werd opgestart. Samen met de Vlaamse Confederatie bouw en Vlario is het groenblauwpeil ontwikkeld.

Ik zette ook stappen richting een nieuw en actiegericht Vlaams klimaatadaptatieplan, en besliste om het advies van de expertgroep hoogwaterbeheer dat deze zomer verwacht wordt, af te wachten alvorens een definitief nieuw klimaatadapatieplan voor de Vlaamse Regering voor te leggen.

OD 2. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN REALISEREN VIA HET PROGRAMMA LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING

Ik realiseerde een gedragen uitvoering in geïntegreerde, gebiedsgerichte projecten. In deze projectgebieden werden voor meer dan 12 mio euro aan investeringen uitgevoerd. In de programma's landinrichting, ruilverkaveling en natuurinrichting realiseer ik daarbij maatregelen op terrein voor versterking van de open ruimte waarbij ik klimaat-, water-, natuur-, landbouw- en landschapsdoelen verzoen.

In de projecten Rivierherstel Leie, De Blankaart, Zwinpolders, Oudlandpolder, Moervaartvallei, Liereman, De Merode, Graafweide Schupleer en Mol-Postel gaf ik uitvoering aan raamakkoorden en beslissingen van de Vlaamse Regering.

Via een goed uitgebalanceerde ontwikkeling van landbouw en realisatie van natuur- en waterdoelen, werk ik aan een geïntegreerde inrichting in de ruilverkavelingsprojecten Jesseren, Molenbeersel, Sint-Rijkers, Izenberge fase 1 (fase onderzoek nut), Schelde-Leie, Rijkevorsel-Wortel en Willebringen.

Met landinrichtingsprojecten zette ik vooral in op randstedelijke gebieden met open ruimte onder druk en realiseerde ik groenblauwe netwerken (Landinrichting De Wijers, Schelde en Rupel, Gentse Kanaalzone, Vinderhoutse bossen, Veldgebied Brugge, Vlaamse Rand en Maasvallei). Ik keurde enkele belangrijke landinrichtingsplannen goed: de LIP's Hazegrasdijk en Cantelmolinie (landinrichting Zwinpolders), Onthaal en beleven, fase 1 (landinrichting De Wijers) en Openruimte gebied Kiewit-Zonhoven (landinrichting De Wijers).

Met natuurinrichting gaf ik prioriteit aan de realisatie van prioritaire IHD-doelen in de projecten Berlarebroek, Wellemeersen, Schuddebeurze, Dijlevallei, Blankaart, Biscopveld, Kraenepoel, Torfbroek, Zwarte beek, Vrieselhof, Zoerselbos, Liereman, Graafweide-Schupleer en Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit. Door ook vernattingswerken uit te voeren, zet ik met natuurinrichting ook actief in op klimaatadaptatie.

Ik zorgde voor een volwaardig open ruimte luik bij belangrijke investeringsprojecten (A11, R0, Koppelingsgebieden Gentse Kanaalzone, LSO/RSO, Natuurcompensaties Zeebrugge, Sigma, Limburgse Noord-Zuid verbinding), waardoor het draagvlak toeneemt en de omgevingskwaliteit versterkt wordt. De inrichtingsnota voor een nieuwe grondenbank op LSO werd goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het omvangrijk LER voor het project voor de ring rond Ronse is uitgevoerd. Ook de natuurcompensaties Maaibos fase 1 zijn gerealiseerd.

Met de uitvoering van de Blue Deal van de Vlaamse Regering zorgde ik ook voor een grondenbank Blue Deal, een versterkte uitvoering van het openruimte programma Water-Land-Schap en de uitvoering van extra anti-droogtemaatregelen in inrichtingsprojecten, die met relancemiddelen kunnen gefinancierd worden. Hierdoor konden we niet enkel bijkomende gronden verwerven, maar ook 10 bijkomende uitvoeringsdossiers op starten in functie van verdere vernatting.

OD 3. VLAAMSE INVESTERINGSAGENDA DIE OPEN RUIMTE DOELSTELLINGEN ONDERSTEUNT

Ik bereidde de opmaak van een ontwerp van aanpassing van het decreet landinrichting voor om uitvoering te geven aan de aanbevelingen in het evaluatierapport landinrichting. Dit ontwerp is gericht op de verdere optimalisatie en de vereenvoudiging van procedures.

OD 4. GRONDBELEID IN FUNCTIE VAN HET BEWAREN VAN OPEN RUIMTE

Ik ondersteunde belangrijke Vlaamse projecten door het realiseren van grondmobiliteit via de Vlaamse Grondenbank, voor een bedrag van ongeveer 33 mio euro. Dit gebeurde via de inzet van 25 lokale grondenbanken in functie van het tegengaan van overstromingen, nieuwe infrastructuur en Europese natuur, maar ook voor een flankerend beleid voor betrokken landbouwers. Nieuwe grondenbanken "Blue Deal" en "stadsrandbos Tielt" werden opgericht. Daarnaast zette de Vlaamse grondenbank in op een meer proactieve aankoop van strategische gronden in openruimte gebieden om toegang tot grond te blijven verzekeren voor cruciale open ruimte functies zoals voedselvoorziening, klimaatbuffering, … Met middelen in kader van het flankerend beleid IHD-PAS kon versterkt worden ingezet op IHD en een aanbod van oplossingen voor landbouwers met gronden in IHD-gebied.

SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

OD 1. GEINTEGREERDE GEBIEDSONTWIKKELING MET GEBIEDSCOALITIES

De gebiedsontwikkeling in Vlaanderen krijgt steeds meer vorm. In verschillende gebieden is er een goede (interbestuurlijke) samenwerking die ik in 2021 verderzette.

In een aantal gebieden als de Kustzone, Antwerpse regio, Brusselse regio, Zuid-West-Vlaanderen, Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) en de Denderregio blijf ik actief meetrekken aan de programmaregie en draag ik bij in de financiering van de projectcoördinator. In andere gebieden zoals de regio's rond Mechelen, Gent, Leuven, Centraal Limburg of in een aantal riviervalleien (Demer, Schelde, Kleine Nete, Zenne, …) bleef ik bovenlokale gebiedscoalities inhoudelijk en financieel ondersteunen om mee vorm te geven aan het Vlaamse omgevingsbeleid. Ik doe dit vanuit een sterk lokaal verankerd partnerschap zodat ook de bestuurskracht van de lokale overheden via gebiedsontwikkeling versterkt wordt en lokale acties met een regionale relevantie kunnen worden gerealiseerd. In 2021 kreeg een verdere integratie met andere beleidsprioriteiten, zoals de oprichting van de Vlaamse Parken, verder gestalte.

Ik zette in 2021 maximaal in op de verdere uitwerking en uitvoering van deze gebiedsprogramma's als volwaardige gebiedscoalities. In deze programmagebieden worden de doelstellingen van het BRV in gebiedsgericht en lokaal maatwerk omgezet.

Voor wat betreft de aansturing zette ik in 2021 opnieuw in op de subsidiëring en opvolging van de verschillende strategische projecten. Ik lanceerde een 13de oproep 'strategische projecten' en investeerde zo in verschillende strategische projecten die zorgen voor meer groen, minder verharding, sterkere steden en een toegankelijkere natuur in Vlaanderen. Ik stimuleerde de realisatie via een strategisch grondbeleid en verwervingssubsidies en versterkte de communicatie en het kennisbeheer tussen de verschillende strategisch projecten. Tenslotte stimuleerde ik gebiedsontwikkeling ook op een meer kleinschalig projectniveau.

Ik heb de verdere ontwikkeling van het Open Ruimte Platform onderschreven omdat het op een geïntegreerde manier lokaal initiatief rond open ruimte doelen stimuleert en vermenigvuldigt om op termijn een versnelling in de uitvoering van verschillende open ruimte doelen te bereiken. Hiervoor is inmiddels op de uitvoering van zeven programma's ingezet en een verkenning van twee nieuwe programma's gestart (energie-land-schappen en actieplatform agrarische herontwikkeling). Voor het programma Water-Land-Schap, proeftuinen Droogte en Vlaanderen Breekt Uit heb ik een nieuwe oproep gelanceerd in kader van de Blue Deal, het plan voor Vlaamse Veerkracht en Europese relancebudgetten. Voor het programma Landschappen heb ik een eerste selectie gevalideerd voor nationale en landschapsparken die begeleiding krijgen voor de opmaak van een strategisch

plan. In de programma's Voedsel-Land-Schap en Luwte-Oases is een inspiratiegids uitgewerkt. In het kader van het programma grondzaken wordt een tweemaandelijkse bodemschep uitgereikt voor een verdienstelijk initiatief inzake bodemkwaliteit.

OD 2. KOPPELEN VAN MOBILITEIT EN OMGEVING/RUIMTE IN VERVOERREGIO'S

De vervoerregio's werkten in 2021 verder aan de regionale mobiliteitsplannen. Ik ondersteunde daarin mijn collega bevoegd voor het mobiliteitsbeleid vanuit belangrijke doelstellingen uit het omgevingsbeleid.

OD 3. T.OP – INTEGRALE AANPAK VAN COMPLEXE GEBIEDEN

Ik investeerde in een aantal complexe gebieden met de T.OP-aanpak (Territoriaal ontwikkelingsprogramma) als samenwerkingsvorm en katalysator voor geïntegreerde en gezamenlijke actie op terrein. Ik voerde de reeds opgestarte T.OP's voor de Kustzone en de Noordrand verder uit waarvoor ik de programmaregie mee trek.

De T.OP voor de Dender, inclusief de procedure voor opmaak van een Strategisch Plan Ruimte voor Water voor de Dendervallei, kende eind 2021 een doorstart via een samenwerking met De Vlaamse Waterweg. De bedoeling is om over de grenzen van gemeenten en sectoren heen projecten te realiseren die de omgevingskwaliteit in de Dendervallei verbeteren en zorgen voor meer ruimte zodat het overstromingsrisico beperkt wordt. Verder startte ik hiervoor ook een tweede werf op, met name 'Groenblauwe Denderflanken'.

OD 4. GEBRUIKERS ALS PARTNERS VOOR EEN KWALITEITSVOL BEHEER VAN DE LEEFOMGEVING

Binnen de mogelijkheden van de overgangsregeling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) ondersteunde ik de beheerovereenkomsten die afliepen eind 2020. Op mijn initiatief besliste de Vlaamse Regering immers dat kortlopende beheerovereenkomsten met een looptijd van 2 jaar in de gebieden voor soortenbescherming konden gesloten worden. Dankzij een proactieve aanpak werd het juridische traject tijdig doorlopen. We kozen daarbij radicaal voor een digitale aanpak. Het aantal landbouwers dat een overeenkomst sloot, bleef ongeveer gelijk, het areaal beheerovereenkomsten gesloten in het kader van de doelstelling soortenbescherming nam evenwel toe, hetgeen in uitvoering is met mijn beleid. Ongeveer 3.750 landbouwers ontvingen samen bijna 17 mio euro voor het nemen van maatregelen voor natuur, milieu en landschap, op net geen 13.000 ha.

Ik werkte samen met mijn administratie de prioriteiten voor het GLB-strategisch plan na 2020 in concrete doelstellingen en interventies uit. De beheerovereenkomsten werden bijgestuurd volgens de meest recente inzichten. Ze worden ruimtelijk gefocust in die gebieden waar ze het meest kunnen bijdragen aan het realiseren van de Europese en Vlaamse natuur- en milieudoelen. De definitieve goedkeuring van het GLB-strategisch plan is voorzien in 2022.

Om gebruikers te activeren bij de ontwikkeling en het beheer van een kwaliteitsvolle leefomgeving, zet ik in op partnerschappen met maatschappelijke actoren. Zo breng ik partners uit de ganse tuinsector via de green deal 'natuurlijke tuinen' samen om werk te maken van een meer natuurlijke, biodiverse inrichting van tuinen in Vlaanderen.

OD 5. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK VERZEKEREN DOOR SENSIBILISERING BEVOLKINGSLAGEN

Het is belangrijk om een breed draagvlak te creëren in de samenleving om klimaatmaatregelen en de ruimtelijke omslag te ondersteunen. Daartoe startte ik in 2021 een monitoringsonderzoek naar de attitude van burgers tegenover de klimaattransitie en ondersteunde ik initiatieven om het draagvlak in de samenleving voor deze transities te verruimen.

Via 3 educatieve programma's (MOS, Ecocampus en NME) zette ik verder in op het ondersteunen van leerkrachten, directies, docenten en educatieve partners om duurzaamheidsuitdagingen in hun educatieve context aan te pakken.

Ik zette daarbij in op lokaal relevante omgevingsthema's zoals klimaat, duurzaam ruimtegebruik en natuurbetrokkenheid.

Zo ontwikkelde ik op vraag van leerkrachten aardrijkskunde een kadertekst duurzaam ruimtegebruik voor onderwijsprofessionals en liet ik onderzoek uitvoeren naar drempels en hefbomen voor natuurbetrokkenheid in het secundair onderwijs. Met de Benelux-conferentie zette ik het belang van de ruimtelijke omslag die we moeten maken en hoe educatie hierop kan inzetten op de internationale agenda.

Samen met de Vlaamse universiteiten bood ik een online professionaliseringsmodule rond duurzaamheidseducatie aan voor docenten in het hoger onderwijs.

Bijna de helft van de Vlaamse scholen is ondertussen MOS-school en kan daarbij onder andere rekenen op trajectbegeleiding rond klimaat of vergroening.

Via de Centra Duurzaam Educatiepunt vervulde ik een proeftuinfunctie voor educatieve vernieuwing en bood ik een kwalitatief locatiegebonden educatief aanbod aan. Zo ging er een meerdaags Klimaatevent met een klimaattentoonstelling in de centra door voor burgers en professionelen in samenwerking met andere partners. Het stiltegebied Dender-Mark waarin De Helix ligt, kreeg de 1ste award Urban Quiet Park van België, de 3de in Europa. Door kennisdeling en samenwerking versterkte ik het netwerk van Natuur- en Milieu-educatieve centra in Vlaanderen.

SD 6. HINDER

Via de evaluatie van de Beste Beschikbare Technieken en de introductie van codes van goede praktijk stimuleer ik technologische innovaties in sectoren en bij activiteiten die overlast voor omwonenden kunnen veroorzaken. Zo volgde uit de BBT voorstudie voor asfaltproductiebedrijven de behoefte om de bestaande BBT te actualiseren. Dit initiatief is opgenomen op het BBT jaarprogramma 2022. Daarnaast werd een BBT studie over geluids- en trillingshinder van bouw- en sloopactiviteiten afgerond en een leidraad voor de plaatsing van schouwmonden en ventilatieopeningen met het oog op het voorkomen en beperken van hinder van rook afkomstig van huishoudelijke houtverwarmingstoestellen werd gepubliceerd. In ondersteuning van lokale overheden werk ik verder aan de opmaak van een stappenplan voor de behandeling van hinderklachten van houtrook. Een tussentijdse analyse en aanbevelingen zijn inmiddels beschikbaar.

Beleid rond omgevingslawaai heb ik verder in de praktijk gebracht. Zo werkte ik aan beoordelingskaders voor infrastructuurgeluid en woonontwikkelingen die in de loop van 2022 geïmplementeerd zullen worden binnen het MER richtlijnensysteem.

Het geluidsactieplan voor de luchthaven Brussel-Nationaal met voorziene planperiode okt 2021 - juni 2024 werd op mijn verzoek door de Vlaamse Regering op 15 oktober 2021 goedgekeurd. De hierin opgenomen omgevingsspecifieke maatregelen zullen tijdens planperiode verdere uitvoering krijgen.

Via studiewerk liet ik concrete oplossingen onderzoeken voor sterk geluidsbelaste probleemzones langs drukke spoorwegen en stationsomgevingen. Deze studie werd inmiddels gepubliceerd en werd toegelicht op een beleidsforum.

Het geluidmeetnet dat mijn diensten beheren (voornamelijk rond de luchthaven Brussel-Nationaal), is end-of-life en liet ik vernieuwen. Nieuwe hardware is inmiddels operationeel. De aanbesteding van het softwaregedeelte loopt nog.

De richtlijn omgevingslawaai verplicht Vlaanderen ook om nieuwe geluidsbelastingskaarten (voor het referentiejaar 2021) op te maken. De opdracht voor belangrijke wegen en spoorwegen werd inmiddels gegund. Oplevering wordt in 2022 verwacht.

SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES

De Vlaamse Regering heeft op 26 november 2021 de vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO4) goedgekeurd waarin is afgesproken een nieuwe transitieprioriteit 'Omgeving voor de toekomst' op te starten. Ik ben gestart met de voorbereiding ervan zodat ik in de loop van 2022 een uitgewerkte opzet kan bespreken met maatschappelijke actoren en de transitie kan lanceren.

Ik maakte concrete afspraken met mijn collega bevoegd voor economie, wetenschap en innovatie over de samenwerking op het vlak van vergroening van de economie. Zo kunnen we de complementariteit tussen beide beleidsvelden als een sterkte uitspelen.

Ik zet me vanuit mijn bevoegdheden in bij de ontwikkeling van een geïntegreerd, duurzaam, circulair Vlaams voedingsbeleid en de Voedseltop en ondersteun mijn collega-minister bevoegd voor economie en landbouw hierbij. In samenwerking met het Vlaams Instituut Gezond Leven ontwikkelde ik een kader waaruit aanbevelingen komen om een milieuverantwoord voedingspatroon te stimuleren. Dit kader werd door vertaald in de bestaande kaders voor het onderwijs. Vanuit gedragsinzichten bracht ik de voedselomgeving in kaart voor Gent en Sint-Truiden. Deze inzichten zet ik verder in bij het in kaart brengen van de voedselomgeving in Vlaanderen samen met mijn collega-minister bevoegd voor gezondheid. Via de VVSG ondersteun ik lokale besturen in het uitwerken van een lokale voedselstrategie.

Ik zette ook in 2021 onverminderd in op het instrument Green Deals om de economie te vergroenen. Zo sloot ik een Green Deal af over klimaatvriendelijke koeling die het gebruik van F-gassen als koelmiddel wil afbouwen in supermarkten en voedingswinkels. Een Green Deal 'Eiwitshift op ons bord' zet in op een hoger aandeel plantaardige eiwitten in ons voedingspatroon. Daarnaast zijn een Green Deal over natuurvriendelijkere en klimaatbestendige sportdomeinen en een Green Deal om het aantal eenmalige verpakkingen te verminderen in een vergevorderd stadium. In 2021 startte ik, samen met de minister bevoegd voor economie en landbouw, met de uitvoering van het Actieplan Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025. Dit actieplan moet ons in staat stellen om tegen 2030 het voedselverlies te halveren. Tot slot startte ik in 2021 ook verkennende gesprekken op met enkele strategische partners (zoals VCB, ORI, NAV, Natuurpunt, BBL, VVP en departement MOW) en de lokale besturen over de opmaak van een green deal rond klimaatadaptatie, die zich onder meer richt op stadsplanners, projectontwikkelaars, architecten en lokale besturen, en waarin we samen werk willen maken van een klimaatbestendige(re) omgeving.

2.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Ruimte en milieu zijn er zowel ontvangsten als uitgavenkredieten voorzien op de algemene uitgavenbegroting en de DAB Minafonds. Deze worden hieronder verder besproken.

OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	AO		**TO**		**LO**	
2021	2e BA	BU	2e BA	BU	2e BA	BU
ESR-ontvangsten OW	440	363	5.060	5.996	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL,OP, andere	0	0	930	1.206	0	0
Totaal	440	363	5.990	7.202	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu van de algemene middelenbegroting werden bij BA2021 zowel algemene ontvangsten (440 keuro) als toegewezen fondsontvangsten begroot (5.990 keuro). De algemene ontvangsten betreffen de ontvangsten van het Departement Omgeving uit retributies die moeten betaald worden door de aanvragers van conformiteitsattesten voor zendantennes. Hiervan werd 363 keuro gerealiseerd.

De toegewezen ontvangsten zijn enerzijds de ontvangsten van het Vernieuwingsfonds onder beheer van het departement (4.800 keuro), en anderzijds de ontvangsten binnen het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen (1.190 keuro).

De positieve benutting op de toegewezen ontvangsten (1.3 miljoen meerontvangsten) is het gevolg van de boekingen op het Vernieuwingsfonds. Zie toelichting bij ontvangstenartikel QB0-9QCETNE-OW.

Voor de meer gedetailleerde bespreking van deze ontvangsten wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in de BBT.

OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU

ESR-uitgaven WT, LO, PR	17.255	27.547	5.452	17.889	34.413	22.648
Toelagen IS	75.308	83.776	83.273	75.040	83.244	81.502
Overige LE, PA, andere	2.200	4.572	4.037	2.200	4.572	4.037
Totaal	**94.763**	**115.895**	**112.762**	**95.129**	**122.229**	**108.187**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu van de algemene uitgavenbegroting werden in VAK zowel WT-uitgaven begroot (17.2 miljoen euro), als interne stromen naar de VLM (59.8 miljoen euro), het Steunpunt Milieu en Gezondheid (0.5 miljoen euro) en het Rubiconfonds (15 miljoen euro), als ESR-neutrale participaties (2.200 keuro). De VEK-budgetten worden bepaald in functie van de vereffeningskalender en de aanrekeningsregels van de VCO.

De WT-uitgaven betreffen enerzijds vaste kredieten onder het beheer van het Departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen (binnen ISE N) via de begrotingsartikels QB0-1QCE2NA-WT t.e.m. QB0-1QCE2ND-WT (12,4 miljoen euro). Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de subsidies voor bestrijding van leegstand, de subsidiecalls ter ondersteuning van ruimtelijke projecten en de projecten van Vlaams strategisch belang.

De WT-uitgaven bevatten anderzijds ook alle uitgaven binnen de begrotingsfondsen onder het beheer van het departement. Concreet gaat het over het Vernieuwingsfonds (4.8 miljoen euro), en het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen (2.2 miljoen euro aan ESR-neutrale participaties).

VLM oefent haar taken uit binnen 4 verschillende ISE (Plattelandsbeleid, Water, Natuur en biodiversiteit en Omgevingsbeleid ruimte en milieu). De financiering van de taken die VLM uitvoert, verloopt voornamelijk via de toelage-artikels QB0-1QCE2NY-IS en QB0-1QCE5NY-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu.

De sterke stijging in VAK (+18 miljoen euro) en VEK (+13 miljoen euro) tussen BA2021 en de reële begrotingsuitvoering 2021 is in hoofdzaak het gevolg van volgende budgettaire bewegingen:

- toekenning van extra budgetten (+16.2 miljoen euro VAK en 8.2 miljoen euro VEK) vanuit de relance-provisie in uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht:
    - +7.969 keuro VAK en 6.482 keuro VEK voor VV24 groenblauwe infrastructuur – open ruimte (zie QB0-1QCE2NY-IS);
    - +750 keuro VAK en 550 keuro VEK voor VV75 – VLM MAP6 en datawarehouse (zie QB0-1QCE2NY-IS);

  +7.500 keuro VAK en 1.149 keuro VEK voor VV100 – achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen (zie QB0-1QCE2ND-WT).

Voor de meer gedetailleerde bespreking van de wijzigingen in deze uitgaven wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in de BBT.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

2.2.1. ***Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)***

Ontvangstenartikelen

QB0-9QCEANA-OW – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit ontvangstenartikel worden de inkomsten geïnd van de retributies die moeten betaald worden door de aanvragers van conformiteitsattesten voor zendantennes. Met deze inkomsten zullen de uitgaven gefinancierd worden in het kader van diverse taken binnen het departement Omgeving m.b.t. de normering van zendantennes (o.a. kosten m.b.t. de beoordeling van aanvragen van conformiteitsattesten, ICT aanpassingen om aanvragen van conformiteitsattesten te verwerken, expertadvies en onderzoek nodig voor de beoordeling van aanvragen voor een attest, het opstellen en bijhouden van een kadaster en het regelen van het online betalingsverkeer voor het innen van de retributies).

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	440	0	0
Uitvoering	363	0	0

Inhoudelijke toelichting

De planning voor de veiling van de 5G licenties was voorzien in 2021. De 5G licenties werden echter niet geveild in 2021. Er werden wel tijdelijke licenties (voor één frequentie) verleend waardoor er maar een beperkt aantal 5G dossiers werden ingediend. Het totaalbedrag van de geïnde retributies is daardoor lager dan geraamd (83%). De definitieve veiling van de licenties vindt plaats in juni 2022.

QB0-9QCETNE-OW – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING - VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Ontvangstartikel binnen het Vernieuwingsfonds, gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4NE-WT. Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen terecht in het vernieuwingsfonds samen met

ontvangen intresten en terugontvangen subsidies. Vanuit dit fonds wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen.

Aan uitgavenzijde is dit ontvangstenartikel gelinkt aan artikel QB0-1QCE4NE-WT van het Vernieuwingsfonds.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	4.800	0
Uitvoering	0	8.925	0

Inhoudelijke toelichting

Indien de waardeverminderingen meegenomen worden, werd er voor 5.739 keuro aan heffingen en intresten geboekt op het Vernieuwingsfonds (8.925 keuro minus 3.186 keuro aan geboekte waardeverminderingen via het onderstaande technische artikel). Deze ontvangsten hebben het artikel QB0-1QCE4NE-WT aan uitgavenzijde gespijsd ter ondersteuning van projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen. De raming van deze ontvangsten was bij BA2021 4.800 keuro. De werkelijke uitvoering zit dus iets boven het geraamde bedrag. Er werd in 2021 aan uitgavenzijde 4.711 keuro besteed aan subsidies sanering leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten.

QB0-9QCETNE-WT – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING - VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
Uitvoering	0	-3.186	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 3.186 keuro.

QB0-9QCETNI-OP – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Deze toegewezen ontvangsten omvatten de terugvorderbare voorschotten die terugbetaald worden na de beëindiging van ruilverkavelingsprojecten of bij

verkoop van gronden die door de VLM werden aangekocht in ruilverkavelingsprojecten.

Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OW en dit artikel).

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	930	0
Uitvoering	0	1.206	0

Inhoudelijke toelichting

In begrotingsjaar 2021 werden ontvangsten gerealiseerd voor een totaal van 1.206 keuro, iets hoger dan begroot. Door de terug storting van de ruilverkaveling Wellen werd er 173 keuro aan ontvangsten geïnd. De terug storting van de ruilverkaveling Merksplas en ruilverkaveling Sint-Rijkers hebben respectievelijk 475 keuro en 558 keuro aan ontvangsten gegenereerd. Er was geen terug storting van ruilverkaveling A11.

QB0-9QCETNI-OW – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Het betreft hoofdzakelijk de toegewezen ontvangsten m.b.t. intresten op het kostenaandeel ten laste van de grondeigenaars in ruilverkavelingsprojecten en de toegewezen ontvangsten m.b.t. pachtopbrengsten van de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten. Voorts zijn er nog andere toegewezen ontvangsten in het kader van de ruilverkavelingsprojecten, onder meer ingevolge positieve eindsaldo’s van rekeningen van ontbonden ruilverkavelingscomités. Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OP en dit artikel).

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	260	0
Uitvoering	0	257	0

Inhoudelijke toelichting

Er zijn verschillende ontvangstenrubrieken, namelijk de ontvangsten ingevolge teveel uitbetaalde (voorschotten op vastgelegde) subsidies aan ruilverkavelingscomités of landinrichtingspartners (141 keuro), de ontvangsten ingevolge de verkoop van drie delen van percelen van het Vlaamse Gewest (departement Omgeving) in Brecht aan de gemeente Brecht (2 keuro), de ontvangsten ingevolge intresten op het kostenaandeel van de grondeigenaars in

de ruilverkavelingsprojecten (15 keuro) en de ontvangsten ingevolge pachtopbrengsten van de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten (99 keuro).

Uitgavenartikelen

QB0-1QCE2NA-WT – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema hinder. Meer concreet omvat dit artikel de uitgaven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie rond omgeving en gezondheid - inclusief het samenwerkingsakkoord milieu en gezondheid (NEHAP), uitgaven ter normering van zendantennes, de subsidiëring van sonometers en een aantal andere specifieke uitgaven met betrekking tot hinder.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	603	563	530	603	738	667

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er werd in het najaar van 2021 via MB/KHS een budget van 40 keuro VAK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2NC-WT.

QB0-1QCE2NB-WT – ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit artikel omvat de kredieten nodig om de gebiedswerking en projectwerking tot uitvoering te kunnen brengen. Deze bevat onderstaande deelrubrieken:

- uitgaven verbonden aan diverse goedkeuringsprocedures voor ruimtelijke uitvoeringsplannen;
- ondersteuning van organisaties die bijdragen tot de doorwerking van de opties van het ruimtelijk beleid;
- uitgaven in kader van beleidsplanning;
- de verdere ontwikkeling van de beleidsplanning vereist verdere ondersteuning om nieuwe beleidsmatige relevante thema’s verder te onderbouwen;

- onderzoeken mbt uitvoering gebieds- en projectwerking (opdrachten ifv. gebiedswerking, -programma's, ontwerpend onderzoek, complexe projecten, veiligheidsrapportage, milieueffectenrapportage, erkenning, bodem en studies die kaderen in de optimalisatie van milieuvoorwaarden in vergunningen.
- ondersteuning van de strategische projecten; hierbij verstaan we de subsidiering van de strategische projecten in het kader van projectcoördinatie en in het kader van verwervingen.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	4.703	5.423	5.416	4.664	7.377	7.216

Inhoudelijke toelichting

In 2021 lag de prioriteit voor onderzoek in functie van de gebiedsprogramma's zoals de Vlaamse Rand rond Brussel en Zuid-West-Vlaanderen, de voortzetting van de T.OP projecten en de complexe projecten die volop bezig zijn, strategisch milieuonderzoek en de aanpak hiervan, instrumentenafweging en -afstemming in kader van concrete processen, vervoerregio's en de relatie externe veiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit de kenniscentra werd/wordt er ingezet op de ontwikkeling en het testen van selectiemethodieken, codes van goede praktijk onderzoek van hinder en milderende maatregelen en handboeken en dit voor de aspecten milieuhygiëne, milieueffectenrapportage, veiligheidsrapportage, erkenningen en bodem. De beleidsuitvoering omvat ook nieuwe concepten in functie van klimaatadaptatie en ecosysteemdiensten die gebiedsgerichte experimenten en financiële engagementen vragen.

Er werden 11 projecten (subsidies voor strategische projecten) goedgekeurd voor een bedrag van 1.763 keuro.

Een nominatieve werkingssubsidie voor werkjaar 2021 werd toegekend aan de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (149 keuro).

Er werd in het najaar van 2021 via MB een budget van 500 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel om het budget voor de uitvoeringsondersteunende studies te verhogen. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2FY-IS. In functie van het uitvoeren van planMER's voor regelgeving werd het budget bijkomend aangepast via kredietherschikkingen.

Er werd in het najaar van 2021 via MB een budget van 220 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel om het budget voor planmer-studies te verhogen. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Om de nodige vereffeningen mogelijk te maken, werd er in 2021 via MB een budget van 1.253 keuro VEK en 1.500 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd respectievelijk gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2ND-WT en op artikel QB0-1QCE2OX-IS.

QB0-1QCE2NC-WT – OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM

Korte inhoud begrotingsartikel

De kredieten op dit artikel worden ingezet voor het verder uitbouwen van een kennis- en expertisecentrum inzake ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Door het verzamelen van informatie vergroot de kennis en het inzicht met betrekking tot de ruimtelijke impact van maatschappelijke uitdagingen, tendensen, beleid en beleidsintenties, en te hanteren methodologie. Dit gebeurt door het opzetten van een meerjarige onderzoeksagenda (eveneens in samenspraak met andere partners) en door deelname aan gewestelijke, intergewestelijke en internationale onderzoeksprogramma's. Naast het ontwikkelen en uitvoeren van beleidsrelevant onderzoek met als doel de beleidsvoorbereiding is er vanuit deze begrotingspost eveneens ondersteuning voor monitoring en beleidsevaluatie.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.594	1.632	1.589	1.594	1.182	1.167

Inhoudelijke toelichting

In 2021 werd 965 keuro vastgelegd voor de uitvoering van de onderzoeksagenda van het departement Omgeving, onder meer 348 keuro voor drie opdrachten 'De droge delta, fase 2', 123 keuro voor de opdracht 'Waar woont de Vlaming in 2035? Een modellering van de woonbehoefte', 96 keuro voor de opdracht 'Overzicht en evaluatie van de inzet van bestaand instrumentarium inzake ontharding', 94 keuro voor de opdracht 'Ontwikkelen PFAS-verkenner', 91 keuro voor de opdracht 'Verkennen van de impact van Corona door het uitwerken van verschillende scenario's', 71 keuro voor de opdracht 'Inventarisatie landgebruik: parken, sport en recreatie', 60 keuro voor de opdracht 'Themarapport kappen/aanplanten bomen en vegetatiewijzigingen' en 60 keuro voor de opdracht 'Methodologische uitbouw van een monitorings- en evaluatiesysteem om de impact en doorwerking van onderzoeksresultaten te meten'. Verder werden hier de kosten aangerekend van een 20-tal kleinere opdrachten inzake beleidsonderzoek, -monitoring en -evaluatie (samen 532 keuro), alsook de kosten van de deelname van VITO-experten aan twee PFAS-werkgroepen (60 keuro) en de Vlaamse bijdrage aan het Europees samenwerkingsprogramma ESPON (32 keuro).

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen (97%), en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021. Het VEK op dit artikel werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers (99% aanwending).

Er werd in het najaar van 2021 via MB een budget van 30 keuro VAK en VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2ND-WT. Er werd vlak voor afsluiten van het begrotingsjaar vervolgens via MB een budget van 68 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd grotendeels (40 keuro) gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2NA-WT.

QB0-1QCE2ND-WT – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

Korte inhoud begrotingsartikel

Onder dit artikel vinden we volgende uitgaven terug:
- werkingsuitgaven met betrekking tot het omgevingsbeleid voor wat betreft organisatieondersteuning en organisatiebeheer;
- subsidies aan publieke en private partners voor het informeren en verder uitvoeren van het ruimtelijk beleid;
- de verdere uitbouw van het omgevingsloket door middel van ondersteuning aan de gemeenten en provincies;
- het verder opbouwen van een lerend netwerk vanuit de platformen georganiseerd in het kader van het Atrium Lerend Netwerk.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	5.513	13.143	13.108	6.176	8.639	7.865

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021. Het VEK op dit artikel werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers (99% aanwending).

De begrotingsuitvoering van de reguliere subsidies voor verwerving en sanering van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimtes zijn in VAK op dit artikel optimaal verlopen en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021. De vereffeningen worden aangerekend conform de VCO.

Binnen de beschikbare middelen werd het Atrium Lerend Netwerk verder uitgewerkt en kennisdeling en netwerking met en tussen lokale besturen onderling georganiseerd.

Er werd in het najaar van 2021 via MB een budget van 30 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het verlenen van een subsidie aan een aantal gemeenten voor opmaak plannenregister of voor actualisatie register onbebouwde percelen. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2NC-WT.

Er werd in 2021 via MB eveneens een budget van 1.253 keuro VEK verdeeld naar artikel QB0-1QCE2NB-WT en 165 keuro naar artikel QC0-1QAE2ZZ-WT en artikel QC0-1QCE2FF-WT. Om in overeenstemming te zijn met de aanrekeningsregels van het VCO werd in 2021 voor de projecten 'Natte natuur' 2.653 keuro VEK herverdeeld van artikel QB0-1QFD2MA-WT en artikel QB0-1QCE2OX-IS naar dit begrotingsartikel.

Er werd 7,5 miljoen euro VAK (7.493 keuro benut) ingezet ter financiering van de VV-maatregel 100 - Achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen. Dit budget werd gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR.

QB0-1QCE4NE-WT – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING - VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit uitgavenartikel maakt deel uit van het Vernieuwingsfonds en is dan ook direct gelinkt aan de evolutie van de inkomsten op artikel QB0-9QCETNE-OW. Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen terecht in het vernieuwingsfonds. Vanuit dit fonds wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	4.800	6.429	4.711	4.800	16.094	5.631

Inhoudelijke toelichting

De uitvoering binnen dit fonds verliep qua VAK volgens planning. Het VEK werd afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers, wat leidde tot 1 miljoen extra vereffeningen binnen de middelen van het fonds.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt dus overgedragen naar 2022.

QB0-1QCE4NI-PA – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit ESR-neutrale begrotingsartikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM, om de VLM in staat te stellen haar recht van voorkoop in de ruilverkavelingsprojecten effectief uit te oefenen. Het variabel krediet van dit artikel vloeit voort uit twee begrotingsartikels van de middelenbegroting (QB0-9QCETNI-OW en QB0-9QCETNI-OP).

(duizend euro)		
	VAK	**VEK**

2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.200	3.735	3.200	2.200	3.735	3.200

Inhoudelijke toelichting

Er werd in begrotingsjaar 2021 binnen het Fonds voor landinrichting en natuurlijke rijkdommen in functie van het projectverloop op het terrein in totaal 3200 keuro VAK en VEK aangewend voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM voor grondaankopen in kader van ruilverkavelingen. Dit was 1 miljoen euro meer dan begroot bij BA2021.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt dus overgedragen naar 2022.

QB0-1QCE4NI-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit artikel wordt voorzien om in voorkomend geval eerder ontvangen financiële zekerheden terug te betalen aan de projectuitvoerders van diepegeothermieprojecten. Deze zekerheden dienen gesteld te worden door de vergunninghouder in kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	257	0	0	257	0

Inhoudelijke toelichting

In 2021 diende geen terugbetaling van gestelde financiële zekerheden te gebeuren in het kader van diepegeothermieprojecten. Het bedrag van 257 keuro wordt overgedragen naar 2022 (Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen).

QB0-1QCE2NJ-PA – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel

Het departement Omgeving heeft voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM in het kader van de ruilverkavelingsprojecten op de algemene uitgavenbegroting een budget van 300 keuro VAK en VEK ter

beschikking. Vanuit dit begrotingsartikel wordt budget aan de VLM ter beschikking gesteld voor de aankoop van landeigendommen in de ruilverkaveling en de landinrichting (constant beleid). Dit artikel is aanvullend ten opzichte van de beschikbare middelen in het variabel begrotingsartikel QB0-1QCE4NI-PA. Het begrotingsartikel QB0-1QCE2NJ-PA voorziet 300 keuro VAK en VEK, en is aanvullend ten opzichte van de beschikbare middelen in het begrotingsartikel QB0-1QCE4NI-PA.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	837	837	0	837	837

Inhoudelijke toelichting

Bij de BO 2021 werd 300 keuro VAK en VEK gecompenseerd naar QBX-3QCE2NJ-WT voor de ondersteuning van de uitvoering van landinrichtingsplannen door provincies, gemeenten, publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen. Zo stond het initiële VAK en VEK budget van dit artikel in begrotingsjaar 2021 op 0 euro.

Op artikel QB0-1QCE2NJ-PA was er in de loop van 2021 een bijkomende kredietbehoefte ontstaan voor de financiering van grondaankopen in kader van ruilverkaveling door de VLM. Voor de realisatie van de doelstellingen van ruilverkavelingsprojecten op vlak van verbetering van de agrarische structuur, van realisatie van natuurdoelstellingen onder meer in speciale beschermingszones, van aanleg van bufferzones langs waterlopen, … verwerft de VLM gronden in die projectgebieden. De stijging van de waarde van de (landbouw)gronden kon opgevangen worden door de herverdeling van 837 keuro VAK naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd door 520 keuro VAK vanuit QB0-1QCE2EA-WT, 300 keuro VAK vanuit QBX-3QCE2NJ-WT en 17 keuro VAK vanuit QB0-1QCE2NY-IS.

Tevens werd in 2021 het benodigd vereffeningskrediet van 837 keuro voor deze prefinanciering van grondaankopen i.k.v. ruilverkavelingsprojecten via datzelfde MB herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd door 300 keuro VEK vanuit QBX-3QCE2GA-WT en 537 keuro vanuit QBX-3QCE2NJ-WT.

QB0-1QCE2NJ-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel worden de rechtstreekse (technische beheers-) uitgaven van het departement Omgeving in het kader van landinrichting en ruilverkaveling gefinancierd.

(duizend euro)		
	VAK	**VEK**

2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	42	100	98	52	126	102

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen.

Er werd in 2021 via MB een budget van 58 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op de financiering van het bebossingsproject Wehagenbeek op gronden van departement Omgeving (AGOP) te Brecht. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2NY-IS aangezien de opmaak planMER over ontwerp van ruilverkavelingsplan Izenberge fase 1 werd doorgeschoven naar 2022.

Na analyse van de vereffeningskalenders werd er via een ander MB 74 keuro VEK vrijgemaakt op artikel QB0-1QCE2NY-IS ter herverdeling naar dit artikel.

QB0-1QCE2NO-IS – RUBICONFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

- Via dit artikel ontvangt het Rubiconfonds een toelage vanuit de algemene middelen.

De middelen van het Rubiconfonds kunnen worden gebruikt om:
- de planschadevergoeding te betalen afkomstig van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG) door de Vlaamse Regering;
- subsidies te verlenen aan provincie- en gemeentebesturen met als doel een terugbetaling van 60% van de kosten voor planschadevergoedingen van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor percelen volledig of deels gelegen binnen een door de Vlaamse Regering goedgekeurd signaalgebied.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000

Inhoudelijke toelichting

Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden . Hiervoor wordt in 2021 een toelage van 15 miljoen euro richting het Rubiconfonds voorzien (via QB0-1QCE2NO-IS), met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG).

Voor de bespreking van interne stromen wordt verder generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

QB0-1QCE2NW-IS – HOGER ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving de uitgaven voor het Steunpunt Milieu en Gezondheid. Om twee redenen was 2021 een overgangsjaar. Ten eerste, om een betere afstemming te bekomen met een Europees project rond humane biomonitoring, dat in 2022 start, werd in 2021 toepassing gemaakt van een eenmalige projectsubsidie in de plaats van het meerjarig subsidiekader van het Steunpuntenbesluit. Ten tweede, om begrotingstechnische reden werd in 2021 beslist de uitgaven voor het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma (nieuwe benaming voor Steunpunt Milieu en Gezondheid) vanaf 2022 terug te voorzien op artikel QB0-1QCE2NA-WT.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	528	1.278	1.278	528	966	575

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er werden twee subsidies toegekend. Een projectsubsidie van 528 keuro voor het project Milieu en Gezondheid (kalenderjaar 2021) en een projectsubsidie van 750 keuro voor het project Humane Biomonitoring 3M (december 2021 – maart 2023). Er werd hiertoe in de loop van 2021 via MB/KHS een budget van 750 keuro VAK en 438 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2FY-IS.

De begrotingsuitvoering in VEK op dit artikel is lager dan gepland (60% aanwending) omdat het project HBM 3M pas enkele maanden later is gestart dan was gepland.

QB0-1QCE2NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de VLM een werkingstoelage van het departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van ruilverkaveling, landinrichting, het decreet natuurbehoud, het Mestdecreet, geïntegreerd plattelandsbeleid, grondbeleid van het eigen beleidsdomein en het decreet Vlaamse Grondenbank. Daarnaast wordt er ook

toelage toegekend vanuit dit artikel voor de technische uitgaven bij ruilverkaveling en de uitvoering van landinrichtingsprojecten.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	59.760	67.001	66.995	59.492	66.781	65.927

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2021 en de voorgelegde relance-dossiers.

Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 397 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het toekennen van de indexprovisie. Dit budget werd gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR.

Er werd in 2021 via BVR een budget van 750 keuro VAK (750 keuro benut) en 550 keuro VEK (354 keuro benut) herverdeeld naar dit artikel voor relance budget 75 – VLM: MAP6 en datawarehouse. Dit budget werd gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR.

Er werd in 2021 via BVR een budget van 7.969 keuro VAK (7.969 keuro benut) en 6.482 keuro VEK (6.222 keuro benut) herverdeeld naar dit artikel voor relance budget 24 – Groenblauwe infrastructuur – open ruimte (Blue Deal). Dit budget werd gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR.

In het najaar van 2021 werd via MB een budget van 1800 keuro VAK herverdeeld naar meerdere artikels, waaronder 182 keuro naar artikel QB0-1QCE2OU-IS om het VAK-tekort voor de actuele problematiek rond PFOS en 3M op te vangen. Er was een budgetoverschot op dit artikel tot stand gekomen gezien de vaststelling LIP Zwijndrecht (500 keuro) en de vaststelling LIP Over Voer, IJse en Dijle (1.300 keuro) niet meer haalbaar bleken in 2021.

Bijkomend werd er nog 58 keuro VAK en 74 keuro VEK herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2NJ-WT voor de financiering bebossingsproject Wehagebeek te Brecht, 17 keuro VAK naar artikel QB0-1QCE2NJ-PA ikv grondaankopen door de VLM en 66 keuro VEK naar artikel QB0-1QCE2NB-WT ikv de bekendmaking in de pers van de opstart GRUP's (vier kruispunten R0-oost).

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

Voor de bespreking van interne stromen wordt verder generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

QB0-1QCE4NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken en de financiering van saldo's ten laste van het Vlaamse Gewest bij de ontbinding van ruilverkavelingscomités. De raming van deze kredietbehoefte bedraagt 20 keuro. Het variabel krediet van dit artikel vloeit voort uit twee begrotingsartikels van de middelenbegroting (QB0-9QCETNI-OW en QB0-9QCETNI-OP).

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	20	497	0	20	497	0

Inhoudelijke toelichting

Er werden in 2021 geen ruilverkavelingscomités ontbonden waardoor de benutting in VAK en VEK nihil bleef.

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

2.2.2. ***DAB's***

DAB GRONDFONDS

Ontvangstenartikelen

QBZ-2QCEANF-OW – HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit artikel omvat de ontvangsten in het Grondfonds die voortkomen uit beslissingen tot opleggen van administratieve geldboetes, dwangsommen, recuperatie afbraakkosten, minnelijke schikkingen en meerwaarden van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving in uitvoering Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

(duizend euro)			
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	2.335	0	0
2e BA-JR	2.335	0	0

Uitvoering	1.693	0	0

Inhoudelijke toelichting

De ontvangsten op het Grondfonds die voortkomen uit beslissingen tot opleggen van bestuurlijke boetes, minnelijke schikkingen en meerwaarden kwamen in 2021 overeen met de geraamde ontvangsten. De ontvangsten voor dwangsommen en recuperatie afbraakkosten lagen in 2021 lager dan oorspronkelijk geraamd. Hiervoor zijn verschillende mogelijke redenen. Deze ontvangsten zijn heel moeilijk te voorspellen. Er zijn veel onzekere factoren.

QBZ-2QCEANF-WT – HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
Uitvoering	-38	0	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 38 keuro.

QBZ-2QCEANG-OI – ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - PLANSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel komen de ontvangsten uit de planbatenheffing, zoals geïnd door Vlabel, binnen in het Grondfonds. Omwille van de specificiteit van de planbatenheffing die geen weerkerende heffing is en die pas moet worden betaald na een startfeit, kan op zich pas post factum worden ingeschat welke de ingekohierde bedragen en welke de inningen zijn. Om die reden wordt het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen gebudgetteerd.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	1.104	0	0
2e BA-JR	1.104	0	0

Uitvoering	1.860	0	0

Inhoudelijke toelichting

De ontvangsten worden door Vlabel geraamd op basis van het 3 jaarlijkse gemiddelde van de ontvangsten uit de planbatenheffing. In realiteit 2021 lagen die wat boven het 3-jaar gemiddelde en bedroegen 1.860 keuro.

Uitgavenartikelen

QBZ-3QCE2NF-WT – HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit artikel van de DAB Grondfonds worden de kredieten voor de juridische afhandeling van inspectiedossiers inzake ruimtelijke ordening voorzien.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.335	2.335	2.223	2.335	2.335	1.697

Inhoudelijke toelichting

De vastgelegde uitgaven in 2021 voor de juridische afhandeling van inspectiedossiers inzake ruimtelijke ordening liggen in lijn met het budget 2021.

QBZ-3QCE2NG-WT – ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - PLANSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit artikel van de DAB Grondfonds worden de kredieten voor de behandeling en uitbetaling van planschadedossiers voorzien.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.161	3.161	2.008	3.161	3.161	1.923

Inhoudelijke toelichting

De aanrekening van planschadedossiers hangt af van de voortgang van de gerechtelijke procedures, en is moeilijk te voorspellen. In 2021 was er zodoende een lichte onderbenutting op dit uitgavenartikel.

DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

QBX-3QCE2NA-WT – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de leefkwaliteit voor het thema hinder. Meer concreet omvat dit artikel uitgaven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, uitwerking en implementatie van maatregelen en beleidsinstrumenten in verband met milieuhinder en leefomgevingskwaliteit.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	179	185	184	179	244	243

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QBX-3QCE2NJ-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel worden in hoofdzaak door VLM de vergoedingen (inclusief beheerovereenkomsten) gefinancierd ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen in uitvoering van het Mestdecreet en het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen. De beheerovereenkomsten worden gesloten in het kader van het plattelandsontwikkelingsprogramma (PDPO) voor Vlaanderen en worden zowel met Vlaamse als Europese middelen gefinancierd. De VLM sluit beheerovereenkomsten met de landbouwers voor het vrijwillig uitvoeren van agromilieumaatregelen, telkens met een looptijd van 5 jaar. De landbouwers ontvangen voor het uitvoeren van deze agromilieumaatregelen jaarlijks een vergoeding. De landbouwer kan, onder begeleiding van de bedrijfsplanner, beheerovereenkomsten met diverse doelstellingen sluiten. De volgende beheerdoelstellingen werden bepaald: de soortenbescherming, het perceelsrandenbeheer, de erosiebestrijding, het

onderhoud van kleine landschapselementen, het verbeteren van de waterkwaliteit, het botanisch beheer en bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen: landbouwgronden gelegen in of rond Natura 2000 gebieden via fosfaatuitmijning voorbereiden op het behalen van bepaalde habitattypes en de milieukwaliteit in lokale gebieden in of rond Natura 2000 gebieden aangeduid voor het realiseren van de instandhoudingdoelstellingen, verbeteren door het gebruik van meststoffen (P, N) met 100 % te reduceren. Met het sluiten van beheerovereenkomsten (programmaperiode 2014-2020) wordt uitvoering gegeven aan de Vlaamse beleidsdoelstellingen en –prioriteiten, bepaald door de Vlaamse regering, en dit in uitvoering van het Europees plattelandsontwikkelingsbeleid.

Daarnaast worden er via dit artikel door het departement subsidies aan provincies, gemeenten, publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen gefinancierd voor de uitvoering van landinrichtingsplannen.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	13.068	5.890	5.816	11.409	10.633	10.037

Inhoudelijke toelichting

De beheerovereenkomsten worden medegefinancierd door Europa via het PDPO (het programma voor plattelandsontwikkeling). Begin 2015 werd het derde programma voor plattelandsontwikkeling (PDPO III 2014-2020) voor Vlaanderen, goedgekeurd door Europa. Het cofinancieringspercentage voor maatregelen onder pijler 2 van het PDPO III, waaronder de beheerovereenkomsten vallen, bedraagt maximaal 50%. Sinds de ingang van de tweede programmaperiode voor plattelandsontwikkeling in Vlaanderen (PDPO II, 2007) starten de beheerovereenkomsten steeds op 1 januari. Beheerovereenkomsten worden steeds gesloten voor een periode van 5 jaar (t.e.m. startdatum 2020). Het jaar 2021 vormt een uitzondering. De looptijd van deze overeenkomsten bedraagt 2 jaar. In de derde programmaperiode worden beheerovereenkomsten gesloten voor het beschermen van soorten (akker- en weidevogels en NAT2000 soorten), het aanleggen van stroken langs kwetsbare elementen, het onderhouden van kleine landschapselementen, het bestrijden van erosie, het natuurvriendelijk beheren van graslanden en het verbeteren van de waterkwaliteit. Al deze maatregelen worden gecofinancierd door Europa (50%). Het gaat om de overeenkomsten met startdatum 1 januari 2017, startdatum 1 januari 2018, startdatum 1 januari 2019, startdatum 1 januari 2020 (looptijd 5 jaar) en startdatum 1 januari 2021 (looptijd 2 jaar). Er werd voor een bedrag van 5.362 keuro vastgelegd en 9.519 keuro vereffend, waardoor er ruimte ontstond voor herschikkingen op het deelbudget van deze beheerovereenkomsten.

Vlaanderen ondervindt de gevolgen van een mondiale klimaatverandering. Ik zorg ervoor dat de kwetsbaarheden rond hitte verder worden verkend en waar mogelijk

in kaart gebracht door uitbreiding van het Klimaatportaal met bijkomende effect- en impactkaarten. In het najaar van 2021 werd het Klimaatportaal uitgebreid met extra functionaliteiten voor de uitvoering van lokale effect- en impactsanalyses. Daarnaast werd in 2021 een uitbreiding en verdere verfijning voor het hittethema opgestart: er wordt momenteel gewerkt aan kaarten die niet enkel luchttemperaturen beschouwen maar ook gevoelstemperaturen en dat tot op schaalniveau van 1 meter. Die gevoelstemperaturen hebben een meer directe link met zowel gezondheid als economische factoren (bv. arbeidsproductiviteit), en kaarten op 1m-schaal laten ook toe de milderende werking van groen-blauwe landschapselementen fijnmazig in beeld te brengen. Deze nieuwe informatie zal in het najaar van 2022 beschikbaar komen.

Lokale adaptatiemaatregelen laten toe de gekende kwetsbaarheden op te vangen. Ik start daarom in 2021 met het verzamelen van de bouwstenen die nodig zijn om in een volgende fase een klimaatadaptatietool te kunnen bouwen. Die bouwstenen betreffen o.a. de inventarisatie en kwantificatie van mogelijke maatregelen, de uitwerking van een evaluatiekader voor zulke maatregelen en het Vlaanderen-breed doorrekenen van mogelijke maatregelen met klimaateffect-modellen. Specifiek worden hierbij nieuwe adaptatiepotentieelkaarten ontwikkeld voor tal van groenblauwe maatregelen. Ik zorg ervoor dat dit traject van bij de start plaatsvindt in nauw overleg met belanghebbenden. Op termijn (streefdoel 2022) zal zo'n adaptatieplanningstool, gekoppeld aan het Klimaatportaal, toelaten locatie-specifiek het potentieel van adaptieve maatregelen in beeld te brengen en zo lokale overheden ondersteunen bij het plannen en uitvoeren van lokaal adaptatiebeleid. Voor de evaluatie van de klimaatbestendigheid van publieke en private projecten wordt bijkomend gewerkt aan de ontwikkeling van een adaptatieproofingtool, dit in afstemming met de ontwikkelingen aan het Groenblauwpeil.

De vereffeningen op dit artikel zijn lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender tov. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2021. Er werd via MB een budget van 537 keuro VEK herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2NJ-PA met het oog op de prefinanciering van grondaankopen i.k.v. ruilverkavelingsprojecten door de VLM. Er werd in 2021 via MB een budget van 1.372 keuro VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QBX-3QCE2JA-WT.

QBX-3QCE2NR-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM) - GEBRUIKERSSCHADE EN KAPITAALSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor de uitbetaling van kapitaalschade en gebruikersschade.

Dit is de schade die de eigenaar/gebruiker van een grond ondervindt als gevolg van: een bestemmingswijziging van "landbouw" naar "natuur", "bos" of "overig groen"; het in een plan opnemen van een overdruk die de economische aanwending van landbouwgrond beïnvloedt; het opleggen van een erfdienstbaarheid die de economische aanwending van landbouwgrond beïnvloedt. Het krediet QBX-3QCE2NR-IS dient om de aanvragers voor deze schade te vergoeden en verloopt via de VLM-begroting via deze interne stroom.

(duizend euro)

	VAK			VEK		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.915	1.915	1.915	1.115	379	20

Inhoudelijke toelichting

Voor gebruikersschade werd er een vastlegging gerealiseerd van 1.075 keuro euro wegens het afsluiten van een oude vastlegging (encours >8 jaar). In 2021 werden 2 dossiers ihkv gebruikerscompensatie behandeld ter vereffening voor in totaal 20 keuro met 1 dossier ihkv Moervaartvalei fase 1 en 1 dossier ihkv afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur 'vallei van de Nederaalbeek' in Maarkedal.
Er werd een bijkomende vastlegging gerealiseerd van 840 euro voor kapitaalschadecompensatie. In 2021 werd er geen dossier kapitaalschade behandeld.

Er werd in 2021 via MB een budget van 736 keuro VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2OX-IS.

QBX-3QCE2NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB Minafonds voor uitgaven in het kader van ruilverkavelingsprojecten en grondverwerving buffergebieden.

(duizend euro)

	VAK			VEK		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.886	4.086	4.076	3.930	3.930	3.776

Inhoudelijke toelichting
Wat betreft de toelage aan de VLM voor het financieren van het uitdoofbeleid voor het gehucht Overdam (gemeente Evergem) dat door de Vlaamse Regering werd beslist op 16 december 2005 omwille van de nabijheid van een Seveso-bedrijf, deze toelage wordt door de VLM aangewend voor het verwerven van gronden en gebouwen gelegen in het gehucht Overdam, en voor het beheer en de sloop van de betrokken gebouwen na verwerving. In 2021 werd geen bijkomende vastlegging gerealiseerd

Er werd in 2021 eerst via MB een budget van 108 keuro VAK herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2OU-IS in kader van een urgente andere behoefte (PFAS) binnen het departement. In het najaar 2021 werd via MB een budget van 308 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het tekort voor RVK Willebringen

(fietspaden deel 3) en RVK Jesseren (aansluiting trage wegen N20). Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2NJ-WT.

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

2.2.3. ***Overige entiteiten onder gezag***

2.2.3.1. Rubiconfonds

Het Rubiconfonds kan worden gespijsd via:

- de opbrengsten van de planbatenheffing voor bestemmingswijzigingen naar een zone bestemd voor bedrijven;
- de inkomsten die voortvloeien uit de activiteiten van het Fonds;
- dotaties ten laste van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De middelen van het Rubiconfonds kunnen aan uitgavenzijde worden gebruikt om:

- de planschadevergoeding te betalen afkomstig van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG) door de Vlaamse Regering;
- subsidies te verlenen aan provincie- en gemeentebesturen met als doel een terugbetaling van 60% van de kosten voor planschadevergoedingen van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor percelen volledig of deels gelegen binnen een door de Vlaamse Regering goedgekeurd signaalgebied.

De subsidies uit het Rubicon-fonds zijn decretaal geregeld. Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden. Hiervoor wordt in 2021 een dotatie van 15.000 keuro richting het Rubiconfonds voorzien, met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden.

Het Rubiconfonds oefent al haar activiteiten uit onder de ISE Omgevingsbeleid voor Ruimte en Milieu (QN).

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

De ontvangsten van het Rubiconfonds komen volledig uit de planbaten. Omwille van de specificiteit van de planbatenheffing die geen weerkerende heffing is en die pas moet worden betaald na een startfeit, kan op zich pas post factum worden ingeschat welke de ingekohierde bedragen en welke de inningen zijn. Om die reden wordt het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen gebudgetteerd. Bij BA2021 werden de ontvangsten op 1.922 keuro geraamd.

Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden. Hiervoor wordt in 2021 een dotatie van 15.000 keuro richting het Rubiconfonds voorzien (via QB0-1QCE2NO-IS), met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (WORG).

Uitgaven

Gemeenten of provincies die veroordeeld worden voor planschade als gevolg van een RUP dat een signaalgebied herbestemt naar openruimte komen in aanmerking voor een tussenkomst van 60% in de planschadekosten vanuit het Rubiconfonds. In het kader van mogelijke schadegevallen werd voor 2021 een budget van 1.922 keuro voorzien in overeenstemming met de raming te ontvangen planbaten. In 2021 werd dit budget dankzij de extra dotatie dus verhoogd tot 16.922 keuro. Hiervan was 8.461 keuro (50%) voorzien voor subsidies toegekend aan provincies, en 8.461 keuro (50%) voor subsidies toegekend aan steden en gemeenten.

In 2021 werden echter geen dossiers ingediend waardoor de ontvangen bedragen worden opgenomen in het saldo.

2.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

2.2.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Vlaamse Landmaatschappij (VLM) NV is een burgerlijke vennootschap met handelsvorm. De VLM is opgericht bij decreet van 21 december 1988 als een burgerlijke vennootschap op aandelen onder de vorm van een naamloze vennootschap. De VLM heeft rechtspersoonlijkheid. Door het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 is de VLM een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap.

Het agentschap heeft als missie bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van:

- het milieubeleid, bedoeld in artikel 1.2.1, § 1, van het decreet algemene bepalingen milieubeleid;
- de ruilverkaveling, bedoeld in de wetgeving inzake ruilverkaveling van landeigendommen;
- de landinrichting, vermeld in het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting;
- het decreet natuurbehoud;
- het Mestdecreet van 22 december 2006;
- het geïntegreerd plattelandsbeleid;
- het grondbeleid van het eigen beleidsdomein;
- het decreet Vlaamse Grondenbank.

De taken van het agentschap zijn:

- de uitvoering van het mestbeleid, als bedoeld in het Mestdecreet van 22 december 2006;
- de uitvoering van het beleid ter bescherming van de kwaliteit van de bodem dat erop gericht is om die geschikt te maken of te houden voor zo veel mogelijk bodemfuncties;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse regering, de bevoegde agentschappen of, in voorkomend geval, de bevoegde lokale besturen, zijn medewerking te verlenen aan de ondersteuning van de algemene inrichting van het buitengebied en de open ruimte;
- de uitvoering van het geïntegreerd plattelandsbeleid met uitzondering van die aspecten die werden toegewezen aan andere agentschappen of tot een ander beleidsdomein behoren;
- een uniek loket beheersovereenkomsten voor de doelgroep landbouw op te richten en te beheren;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse regering of de bevoegde agentschappen, zijn medewerking te verlenen aan de uitvoering van het grondbeleid;

- ondersteuning te geven aan het Agentschap Informatie Vlaanderen;
- een gronddatabank uit te bouwen en te beheren.

De VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE N OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

Via het programma landinrichting werd ingezet op de sterk verstedelijkte gebieden zoals de Vlaamse Rand, de Schelde-Rupelstreek, delen van de Stadsrand Antwerpen, de Wijers, de Kustzone en de Brugse Veldzone. In de Noorderkempen, Noord-Limburg en de Westhoek werd een verbetering van de landbouw en een versterking van water-, natuur- en klimaatdoelen met behulp van het instrumentarium ruilverkaveling gerealiseerd. Ook buiten deze programma’s werd een sterkere bundeling van de openruimte investeringen in de schoot van de Programmacommissie Landinrichting voorbereid.

Er werd ook volop ingezet op de uitvoering van het programma Water-Land-Schap en de voorbereiding van het programma Water-Land-Schap 2.0 (Blue Deal).

De werking van de Vlaamse Grondenbank werd verder uitgevoerd in functie van een grondbeleid voor voedselproductie, biodiversiteit en klimaat- en waterdoelen (onder meer specifiek in uitvoering van de bebossingsstrategie en Blue Deal).

Landbouwers en andere grondgebruikers namen verantwoordelijkheid op om de soortenrijkdom, de milieu-, klimaat, biodiversiteits- en landschapsdoelen te realiseren via beheerovereenkomsten. Beheerovereenkomsten zijn een krachtig instrument om lokaal de ecologische veerkracht van gebieden en landbouwbedrijven te bevorderen.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Er werden hiertoe in de definitieve VLM begroting 94.195 keuro aan ontvangsten voorzien en 90.303 keuro VAK en 86.040 keuro VEK aan uitgaven. In 2021 werden 91.883 keuro ontvangsten gerealiseerd en gebeurden 84.967 keuro VAK en 83.478 keuro VEK aan uitgaven.

Er was een interne verrichting voor 476 keuro aan ontvangsten.

De inkomsten uit verkoop van goederen en diensten werden geraamd op 959 keuro wegens de geraamde inkomsten uit verkopen en allerlei landbouweconomische studies en niet instrument gebonden opdrachten die de VLM uitvoert voor derden. Er werden 915 keuro aan ontvangsten gerealiseerd. De opbrengst op het toezicht op de ruilverkavelingswerken werd geraamd op 300 keuro, de uitvoering bedroeg 314 keuro.

De inkomsten uit rentes (gemak van betaling bij verkoop domeingoederen en ruilverkaveling) werden op 33 keuro geraamd. Het realisatiecijfer bedraagt 20 keuro. De verwachte inkomsten uit pachten werden geraamd op 518 keuro, er werd voor 612 keuro effectief ontvangen.

Er werden 1.640 keuro inkomsten uit "nadelige saldi" verwacht binnen de entiteit ruilverkaveling. De effectieve ontvangsten bedroegen 1.769 keuro. Vanuit verzekeringsmaatschappijen werd 40 keuro verwacht en 22 keuro gerealiseerd. Voor recuperaties vanuit bedrijven en vzw's bedroeg de raming 23 keuro, de uiteindelijke realisatie 149 keuro. De raming van de inkomsten uit projecten met Europese cofinanciering was 2.827 keuro, in 2021 werd effectief 1.956 keuro aan ontvangsten geboekt.

De VLM verkrijgt zijn werkingstoelage via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS. De VLM beschikte in 2021 over een begrote en gerealiseerde werkingstoelage van 54.890 keuro. Deze kwam tot stand na herschikkingen en het toevoegen van de middelen uit de loonprovisie om de indexering op te vangen.

Vanuit een samenwerkingsovereenkomst met Dierenwelzijn werd voorzien in een inkomst van 75 keuro VEK via begrotingsartikel QB0-1QFD2MY-IS. De inkomst werd gerealiseerd.

Vanuit het Departement Omgeving worden de inkomende werkkredieten voor studies in de ruilverkaveling voorzien. Het budget voor de voorbereiding en de ecologische monitoring van ruilverkavelingsprojecten bedroeg na herschikking 0 keuro VAK en 30 keuro VEK. Daarvan werd effectief 19 keuro aan inkomsten gerealiseerd.

Er werd voor gebruikersschade na herschikking uitgegaan van een VAK van 1.075 keuro en 39 keuro VEK. De effectieve inkomst bedroeg 20 keuro. Voor kapitaalschade werd na herschikking uitgegaan van 840 keuro VAK en 340 keuro VEK. De effectieve ontvangst bedroeg 0 keuro. Deze toelagen aan de VLM verlopen via artikel QBX-3QCE2NR-IS.

Vanuit een aantal Europese projecten werd 21 keuro aan inkomensoverdrachten van gemeenten gerealiseerd.

Er werden 311 keuro recuperaties verwacht vanuit Europa. Deze ontvangst werd niet gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE5NY-IS beschikte de VLM in 2021 over een geraamde en gerealiseerde investeringstoelage van 1.519 keuro VAK en VEK. Deze kwam tot stand na doorvoeren van herschikkingen in vergelijking met de toegekende kredieten bij BA2021. Tevens waren er vanuit de relance-middelen 750 keuro VAK en 550 keuro VEK voorzien voor informatisering MAP 6 en datawarehouse. De middelen werden volledig vastgelegd, er werd 354 keuro VEK uitbetaald.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS bedraagt het na herschikking uiteindelijke budget voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door de Vlaamse Landmaatschappij worden uitgevoerd 1.873 keuro VAK en 3.200 keuro VEK. De effectief aangerekende ontvangst bedraagt 3.009 keuro. Het budget voor het betalen van de subsidies voor ruilverkavelingswerken is uitdovend op de algemene uitgavenbegroting. Er was na herschikking 110 keuro VEK beschikbaar, een ontvangst van 108 keuro werd effectief geboekt.

Vanuit de relancemiddelen werd er in de begroting 2021 7.969 keuro VAK en 6.482 keuro VEK voorzien i.h.k.v. Blue Deal. De middelen werden volledig vastgelegd, er werd een ontvangst van 6.222 keuro gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE4NY-IS kan een variabel krediet worden aangewend voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. De raming van de kredietbehoefte bedroeg 20 keuro en is gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen). Er werden geen ontvangsten gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2NY-IS verloopt de toelage aan de VLM voor grondverwerving buffergebieden. Dit artikel omvat het budget voor de verwerving van de woningen en bedrijfszetels die gelegen zijn in het Seveso-buffergebied te Overdam (Gent) ingevolge beslissing van de Vlaamse Regering van 21 april 2006. Ook de afbraak, na verwerving van de woningen en bedrijfszetels in het gebied worden met voornoemde budget gefinancierd. Op basis van bovenvermelde beslissing van de Vlaamse Regering werd in het verleden reeds voldoende VAK voorzien. Het VAK voor 2021 bleef bijgevolg op 0 keuro. Het VEK werd na herschikking ook op 0 keuro gebracht. Eveneens via dit artikel komt de dotatie aan de VLM voor technische uitgaven met betrekking tot de toepassing van de wetten op de ruilverkaveling van landeigendommen, eventueel door toekenning van voorschotten. Voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken werd er 4.086 keuro VAK voorzien. Het VEK bedroeg uiteindelijk na herschikking 3.930 keuro. In 2021 werd effectief een bedrag van 3.775 keuro in ontvangst geboekt.

Via begrotingsartikel MDU-3MHH2RW-IS werd vanuit Agentschap Wegen en Verkeer 1.441 keuro aan de VLM gedoteerd, en dit voor diverse ruilverkavelings- en landinrichtingsprojecten, niet instrument gebonden projecten en projecten met de werkvennootschap. De effectieve toelage bij uitvoering bedroeg 1.064 keuro

Via begrotingsartikel MBU-3MIH2VX-IS werd vanuit DMOW, afdeling Maritieme Toegang 1.099 keuro aan de VLM gedoteerd, en dit voor diverse landinrichtingsprojecten en grondenbank LSO. De effectieve toelage bij uitvoering bedroeg 790 keuro.

Via het Minafonds werden in 2021 117 keuro projectinkomsten gerealiseerd.

De bijdrage van de provincies en de gemeenten in de inrichtingswerken en grondenbankwerking werd berekend op respectievelijk 458 keuro en 5.399 keuro. Er werd respectievelijk 450 keuro en 4.267 keuro ontvangen.

De geraamde opbrengsten uit de verkoop van gronden bedroegen 3.908 keuro. Het gaat om volgende bedragen: 1.100 keuro voor de entiteit grondenbanken, 425 keuro voor de entiteit landinrichting en 1.383 keuro voor de entiteit ruilverkaveling. Verder waren er nog voor 1.000 keuro verkopen van het patrimonium van de VLM gepland. Het effectief gerealiseerde bedrag was 4.578 keuro.

De VLM verwachtte in 2021 voor 30 keuro ontvangsten uit verkoop van voertuigen en afgeschreven laptops en pc’s. Er werd voor 70 keuro gerealiseerd.

Verder waren er nog volgende ontvangsten. De ontvangsten van de hypothecaire debiteuren ruilverkaveling en ontvangsten vanuit de verkoop van domeingoederen van de VLM via gemak van betaling. De raming werd op 509 keuro berekend. Bij uitvoering is het bedrag 265 keuro. Ook het begrotingsartikel QB0-1QCE4NI-PA, een variabel krediet ter financiering van het recht van voorkoop in de ruilverkaveling (terugvorderbaar voorschot) wordt bij ontvangst door de VLM hier aangerekend. De raming bij het departement voor de ontvangst bij de VLM was

begroot op 2.200 keuro, er werd 3.200 keuro ontvangen. Ook werden 837 keuro na herschikking begrote ontvangsten gerealiseerd via QB0-1QCE2NJ-PA.

Uitgaven

Aan uitgavenzijde werden de loonkredieten voor de begroting 2021 geactualiseerd op 51.822 keuro VAK en VEK. De werkelijke uitgaven bedroegen 51.734 keuro VAK en VEK.

De geactualiseerde werkingsuitgaven, zowel voor huisvestingskosten, bureau- en werkingskosten, reis- verblijfs-, verplaatsings- en representatiekosten, kosten voertuigen, presentiegelden, studies en projectuitgaven in de inrichtingsactiviteiten, huur en belastingen bedroegen 11.167 keuro VAK en 9.131 keuro VEK geraamd. De werkelijke realisatie is 10.028 keuro VAK en 8.396 keuro VEK. De loon- en werkingsuitgaven die gefinancierd worden met de werkingstoelage van de VLM worden daarbij volgens afspraak volledig aan dit ISE toegewezen.

Er is aan uitgavenzijde een interne verrichting van 476 keuro.

De uitgaven aan "batige saldi" en andere vergoedingen in het kader van de ruilverkaveling werden geraamd op 2.246 keuro VAK en VEK. De effectieve realisatie bedraagt 2.125 keuro VAK en 2.075 keuro VEK. Voor de grondenbanken werd een uitgave voorzien van 320 keuro VAK en VEK om aan de bestaande stimuli en flankerende maatregelen te kunnen voldoen. De effectief uitbetaalde vergoedingen bedroegen 312 keuro VAK en VEK. In het kader van RUP's was er 1.915 keuro VAK en 379 keuro VEK voorzien voor gebruikers- en kapitaalschade (decreet grond- en pandenbeleid). Uiteindelijk werd er 1.947 keuro VAK en 49 keuro VEK aangerekend. In de landinrichting werd 19 keuro VAK en VEK voorzien voor uitbetalingen cultuurschade en andere vergoedingen. Er werd 18 keuro vastgelegd en 3 keuro vereffend. In het kader van Europese Projecten werd 90 keuro voorzien voor inkomensoverdrachten aan vzw's, er was geen realisatie. Daar waar de VLM lead-partner is in Europese projecten dienen 91 keuro te worden doorgestort aan EU-overheden volgens begroting. In uitvoering is de realisatie 7 keuro VAK en VEK. In ket kader van het EIP-project en andere Europese projecten dienden in 2021 voor 568 keuro in VAK en VEK doorstortingen te gebeuren aan EU-partners volgens raming, overheden en niet-overheden. In het kader van andere Europese Projecten ging het om 17 VAK en VEK, eveneens volgens raming. De realisatie bedroeg effectief 411 keuro VAK en VEK.

Er werden bij begroting 2021 66 keuro VAK en 33 keuro VEK betalingen aan provincies voorzien. Er werden ook 478 keuro VAK en 238 keuro VEK overdrachten aan gemeenten voorzien in het kader van het omgevingsbeleid voor ruimte en milieu en ruilverkaveling. In realisatie gebeurden er geen aanrekeningen.

Er werden 127 keuro VAK en VEK in kapitaalsoverdrachten gerealiseerd aan de gemeente Lo-Reninge, i.h.k.v. de lokale ruilverkaveling, en dit volgens begroting.

Het krediet voor aankopen gronden binnen de grondenbankactiviteiten van de VLM werd voor dit ISE op basis van actualisatiegegevens en de diverse begrote inkomsten van de diverse partners op 3.000 keuro VAK en VEK gebracht. De realisatie bedroeg 4.276 keuro VAK en VEK. De geraamde grondverwervingen in het kader van de inrichtingsactiviteiten ruilverkaveling en landinrichting werden om dezelfde reden op 1.737 keuro VAK en 1.300 keuro VEK gebracht. De realisatie bedroeg 1.650 keuro VAK en 933 keuro VEK. De VLM raamde in 2021 door een deel van zijn domeingoederen te gelde te maken een planning voor een totaal van 1.400 keuro VAK en VEK voor het verwerven van nieuwe gronden. Uiteindelijk werd

1.300 keuro vastlegging gerealiseerd en 1.264 keuro effectief in vereffening. Voor de inrichtingswerken werd een bedrag van 10.549 keuro VAK en 11.060 keuro VEK geraamd op basis van geactualiseerde gegevens. De uitvoering bedroeg 6.246 keuro VAK en 10.040 keuro VEK. Tevens werd er vanuit relance voor Blue Deal voor 1.071 keuro VAK en 300 keuro VEK voorzien. Bij uitvoering is er 1.071 keuro VAK en 73 keuro VEK gerealiseerd. Er werd in de aankoop of vervanging van bedrijfswagens voorzien voor 207 keuro VAK en VEK. Dit werd ook gerealiseerd. Investeringen in informatica, kantoormateriaal en meubilair werden geraamd op 1.312 keuro VAK en VEK. De uitvoering bedroeg 1.312 keuro VAK en 1.295 keuro VEK. Tevens werd er vanuit de relance-budgetten voor informatisering MAP 6 en datawarehouse 750 keuro VAK en 550 keuro VEK voorzien. Er werd 750 keuro effectief vastgelegd, de effectieve vereffening bedroeg 354 keuro.

Ter spijzing van het landinrichtingsfonds verwachtte de VLM in 2021 om 260 keuro in VAK en VEK door te storten aan het departement aan geïnde pachten op gronden aangekocht in het kader van de ruilverkaveling en geïnde intrest door het toestaan van gemak van betaling in de ruilverkaveling voor het voldoen van de nadelige saldi. Er werd 240 keuro vastgelegd en vereffend. Ook teveel ontvangen subsidies voor inrichtingswerken of positieve saldi ten gevolge van ontbinding van ruilverkavelingscomités maken deel uit van het geraamde bedrag. Op basis van een ingeschatte aanwending van terugvorderbare voorschotten in de ruilverkaveling werd verwacht dat een bedrag van 1.190 keuro in VAK en VEK kon teruggestort worden aan het departement ter voldoening van het bekomen terugvorderbaar voorschot. Er werd effectief 1.206 keuro vastgelegd en vereffend.

3. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met de instrumenten inzake leefmilieu en natuur en ruimtelijk beleid die niet eenduidig toe te wijzen zijn aan een ander ISE binnen het beleidsdomein Omgeving, net omdat ze inzetbaar zijn om de thematische doelstellingen van het omgevingsbeleid, zoals op het vlak van water, lucht, klimaat, … geïntegreerd te realiseren.

De beleidskredieten onder dit ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de beleidsuitgaven van het Departement Omgeving gericht op de uitbouw van een doeltreffend omgevingsbeleid en -instrumentarium;
- Internationale beleidsuitgaven en het honoreren van internationale verdragen en samenwerkingsakkoorden (Departement Omgeving);
- het ondersteunen van onze partners met het oog op het vergroenen van onze maatschappij en economie (Departement Omgeving);
- de financiering van de referentietaken bij VITO en ILVO.
- de werking van het Vlarelfonds, het Fonds voor EU-financiering en het Omgevingsfonds.

3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

OD 1. DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Het Vlaamse omgevingsbeleid wordt in sterke mate beïnvloed door de dynamiek op EU-niveau. De EU formuleert onder meer nieuwe doelstellingen op gebied van klimaatneutraliteit, circulaire economie, zero-pollutie, biodiversiteit en bossen en een groener landbouwbeleid. Het nieuwe meerjarige EU-financieringskader, met inbegrip van het luik economisch herstel, voorziet een sterke inzet op gebied van klimaatbeleid en groene transities. In het kader van de Raad Leefmilieu bracht ik de Vlaamse aandachtspunten in het Belgische standpunt aan in de bespreking en besluitvorming rond bovenstaande EU-doelstellingen en dossiers:

- Rond circulaire economie sprak ik bij de behandeling van het voorstel van verordening inzake duurzame batterijen en batterijafval mijn steun uit voor de bepalingen inzake duurzaamheidsvereisten en voor de ambitieuze doelstellingen inzake inzameling en recyclage.
- Ik ondersteunde de aanname van de EU Biodiversiteitsstrategie voor 2030 en het bijhorend actieplan.
- Bij de behandeling op de informele Raad Leefmilieu van de problematiek rond waterschaarste en droogte in de context van klimaatverandering, bracht ik de geïntegreerde aanpak van waterschaarste en droogte in Vlaanderen via de 'Blue Deal' in als een goede praktijk in EU-context.
- Rond het EU-actieplan om verontreiniging tot nul terug te dringen ('zero pollution action plan') heb ik in EU-verband de ambities verwelkomd die in het actieplan benadrukt worden, onder meer het belang van het aanscherpen van luchtkwaliteitsnormen en de substitutie van zorgwekkende stoffen. Naar aanleiding van de Raad Leefmilieu van oktober vroeg ik een gecoördineerde EU-actie tegen PFAS-vervuiling.
- Ik zorgde ervoor dat, bij de besprekingen rond het 'FiT for 55 pakket' voor het bereiken van de aangescherpte doelstellingen voor broeikasgasemissies tegen 2030, de Vlaamse aandachtspunten in de voorstellen voor wijziging aan bestaande EU-wetgeving (o.a. ETS, ESR, LULUCF, CO2-uitstoot van wagens, ...) naar voor gebracht werden. Daarbij zijn de onderlinge verbanden tussen de verschillende wetgevingsvoorstellen en het evenwicht in het pakket belangrijk.
- Ik ondersteunde het compromis over het 8ste MilieuActieProgramma en het standpunt in eerste lezing over wijzigingen aan de Aarhusverordening betreffende de toegang tot de rechter in milieuaangelegenheden.
- Ik zorgde ervoor dat de biodiversiteits-, klimaat- en milieudoelstellingen en de ambities van transitie naar een duurzaam voedingssysteem zoals opgenomen in de 'Farm to Fork Strategie' geïntegreerd werden in de standpuntbepaling rond het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid voor de periode 2023-2027.
- De Europese Commissie publiceerde op 16 juli 2021 een mededeling met voorstel tot nieuwe bosstrategie, in uitvoering van de EU Green Deal en EU-Biodiversiteitsstrategie. Bij de bespreking van de EU-Bosstrategie 2030 beklemtoonde ik het belang van de bijdrage aan de klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen. Vlaanderen heeft een sterke stem gehad in de Belgische positiebepaling ten aanzien van de raadsconclusies die de raad Landbouw aannam op 15 november 2021.
- Wat betreft het economisch herstel post corona speelde de goedgekeurde EU Faciliteit voor Herstel en Veerkracht en de begin 2021 gepubliceerde richtsnoeren van de Commissie over de herstel– en veerkrachtplannen een belangrijke rol. Ik zag erop toe dat deze richtsnoeren opgevolgd werden bij de verankering van de omgevingsdoelstellingen in het Vlaams Plan voor Herstel en Veerkracht en Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht.

In 2021 zette ik en mijn administratie in op een doelgerichte participatie en inbreng in bovengewestelijke fora zoals het DGE-overleg, de CCIM (EU-dossiernetwerken en plenaire vergaderingen), ENOVER, raadswerkgroepen, expertgroepen en comités, evenals multilaterale vergaderingen zoals Conferenties van Partijen en werkgroepen, dit met als uitgangspunten een hoge bescherming van de leefomgevingskwaliteit, een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en een gezonde economie.

Op vlakfactuur van internationaal biodiversiteitsbeleid diende 2021 zich aan als een belangrijk jaar met de 15e Conferentie van de Partijen van het Biodiversiteitsverdrag. De EU moest dan ook over een nieuwe Biodiversiteitsstrategie beschikken, als richting voor het Vlaamse natura 2000-programma 2021-2026. In het kader van de EU-biodiversiteitsstrategie 2030 en bijbehorend actieplan werd er constructief samengewerkt met de andere binnenlandse overheden en gebeurde heel wat voorbereidend werk met het oog op het opmaken van een 'Pledge' voor de uitvoering van de verbintenissen tegen 2030, met twee onderscheiden sporen: natuurbescherming en natuurherstel. Ten gevolge van Covid-19 werd COP 15 zelf uitgesteld naar 2022. Er vonden in de mate van het mogelijke wel diverse voorbereidende online vergaderingen plaats. Ook de deelname aan de 21ste klimaattop in Glasgow, verliep digitaal omwille van Covid-19, met focus op de dagelijkse Belgische coördinaties voor standpuntvorming.

Ik zie er op toe dat de internationale verplichtingen tijdig en correct worden nageleefd en de engagementen worden gehonoreerd. In 2021 kreeg het secretariaat van het Stockholmverdrag extra ondersteuning voor de uitvoering van een programma rond POP's/PFAS dat specifiek focust op OESO-DAC-landen.

De Commissie werd omstandig op de hoogte gebracht van de stand van zaken van de omzetting en, midden 2021, van de voltooide omzetting van de diverse gewijzigde afvalrichtlijnen en de richtlijn omtrent eenmalige plastiekproducten (eerste fase). Naar aanleiding van de onderzoeken die de Commissie voerde over de conforme uitvoering van EU-recht (thema's milieueffectenbeoordeling projecten, waterwetgeving en afvalbeheersplannen), nam ik duidelijke positie in of verschafte ik omstandige toelichting bij het gevoerde beleid en de stand van de wetgeving en de toepassing. Mijn administratie werkte constructief mee aan een Pakketvergadering van het directoraat-generaal Milieu over milieuzaken. Verder werkte mijn administratie verder aan diverse andere omzettingsverplichtingen zoals de verordening over het hergebruik van afvalwater in de landbouw en de verordening digitaal portaal.

Ik maak maximaal gebruik van Europese middelen voor de realisatie van projecten waarbij Vlaamse actoren bijdragen aan het halen van de omgevingsdoelen. Ik neem ook de nodige engagementen en maatregelen om als Vlaamse overheid de internationale omgevingsdoelstellingen te realiseren o.a. via het '*mainstreamen*' van biodiversiteit in alle relevante sectoren bv. via green deals, het opschalen van *Nature Based Solutions* en ik zet verder in op het thema 'bedrijven en biodiversiteit'. In uitvoering van Agenda 2030 inzake duurzame ontwikkeling en internationale klimaat- en biodiversiteitsfinanciering ondersteunde ik ook in 2021 het samenbrengen en inzetten van Vlaamse expertise van overheid, ondernemingen en organisaties in internationale projectwerking in sectoren als water, klimaat, biodiversiteit, ... Daarbij vormen capaciteitsversterking, stimuleren van partnerschappen en overdracht van expertise en gepaste technologie de rode draden.

In uitvoering van Agenda 2030 inzake duurzame ontwikkeling en internationale klimaat- en biodiversiteitsfinanciering ondersteunde ik ook in 2021 het samenbrengen en inzetten van Vlaamse expertise van overheid, ondernemingen en organisaties in internationale projectwerking in sectoren als water, klimaat,

biodiversiteit, ..., zoals bv. via het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling, net als internationale bosprojecten via het Vlaams Fonds Tropisch Bos.

Ook voer ik een actief buurlandenbeleid en investeer ik in interregionale samenwerking waar opportuniteiten zich aanbieden. Ik bouw grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden uit in lijn met de algemene geografische en inhoudelijke (o.a. klimaatadaptatie) prioriteiten van het Vlaams beleid. Zo nam ik midden 2020 een tweejarig mandaat op als vicevoorzitter voor Europa van Regions4 Sustainable Development, een netwerk van regio's dat, mede door Vlaanderen, werd opgericht in 2002 tijdens de Wereldtop voor Duurzame Ontwikkeling in Johannesburg. Omwille van Covid-19 werd de Gezamenlijke Regeringszitting met Noordrijn-Westfalen uitgesteld naar 2022.

De experten uit mijn administratie nemen actief deel aan de expertenvergaderingen en -comités op EU-niveau. In sommige gevallen moeten deze comités mee instaan voor de ontwikkeling van de uitvoerende handelingen van de EU-wetgeving, die soms erg bepalend kan zijn voor de nationale uitvoeringen toepassing. Deze expertengroepen buigen zich ook over de aandachtpunten bij toepassing van EU-recht en acties voor de bevordering van de goede naleving van het acquis. Het gaat daarbij om zowel transversale onderwerpen (bijv. EU-semester, EIR, compliance assurance, ….) als nagenoeg alle sectorale EU-wetgevingen. Via deze participatie kon ik garanderen dat wordt bijgedragen aan de uitwisseling van goede praktijken, opstelling van leidraden, begrip van nieuwe rechtspraak etc.

OD 2. EEN COHERENT INSTRUMENTENPAKKET DAT GEÏNTEGREERD WORDT INGEZET

Ik zette in op het gebruik van bestaande platformen en ondersteuningsmechanismen om initiatiefnemers de nodige kennis en inzichten aan te reiken op het vlak van instrumentarium. De instrumentengids wordt stelselmatig geactualiseerd en aangevuld met inspirerende toepassingsgerichte voorbeelden. Aan de hand van een nieuwe reeks BRV-pilootprojecten is de kennis en het palet aan praktijkgerichte voorbeelden inzake (stedenbouwkundige) lasten bij omgevingsvergunningen en groenblauwe dooradering uitgebreid.

De regelgeving inzake leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten werd in de loop van 2021 bijgestuurd wat betreft de subsidies, Sinds 1 oktober 2021 geldt er een differentiatie in de subsidiepercentages (30% en 60% i.p.v. voorheen 90%) waarbij rekening wordt gehouden met de bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen uit de strategische visie van het BRV. Vanuit relance werden eenmalig extra middelen voorzien om de opgebouwde achterstand van de ingediende aanvragen weg te werken.

De recente gezondheidscrisis heeft de risico's getoond van grootschalige woonzorgcentra voor de opvang en huisvesting van senioren en hulpbehoevenden waardoor de vraag rees naar kleinschaliger initiatieven, die de nodige zorgrelatie garanderen en tegelijk een zekere vorm van huiselijkheid inhouden. Ik werkte daarom een eenvoudige procedure en regelgeving uit om naast inpandige zorgwoningen, ook de creatie van tijdelijke, mobiele verplaatsbare zorgunits onder bepaalde voorwaarden mogelijk te maken in de nabijheid van de woning en voorzieningen. Het Decreet werd op 18 juni 2021 goedgekeurd en trad in werking op 16 augustus 2021.

OD 3. BUNDELING VAN MIDDELEN DIE REALISATIE OP TERREIN VERZEKEREN VIA HET BRV-FONDS

De Vlaamse Regering legde cfr het Regeerakkoord verdere afspraken en principes vast over de opzet het BRV-fonds in de Conceptnota 'Bouwshift'. De nota gaat in op (1) de financiering van de bouwshift en de uitvoering van het BRV en (2) het efficiënt en zichtbaar bundelen van middelen.

OD 4. FINANCIERING VAN HET OMGEVINGSBELEID

In 2021 bereidde ik een visie voor over de Bouwshift die ondertussen werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering in de conceptnota 'Bouwshift'. Hierin worden de nodige middelen voorzien om het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen te operationaliseren op alle bestuursniveaus en over meerdere begrotingsjaren heen, onder meer ook via een tak 'Lokaal Bouwshiftfonds' die de lokale besturen financieel zal ondersteunen voor planschadekosten.

OD 5. DE OMGEVINGSVERGUNNING VEREENVOUDIGEN

In 2020 – 2021 heb ik uitvoering gegeven aan de decretale opdracht tot evaluatie van de werking van het Omgevingsvergunningendecreet. Het eindrapport van de evaluatiestudie werd aan het Vlaams Parlement bezorgd en toegelicht in de commissievergadering van 1 februari 2022. Uit het evaluatieonderzoek blijkt dat de vooropgestelde doelstellingen van het decreet in belangrijke mate bereikt werden, maar dat de werking van het decreet nog beter kan en dus geoptimaliseerd moet worden. Over tal van aspecten van de omgevingsvergunningsprocedure werden aanbevelingen geformuleerd (bevoegdheid, ontvankelijkheid en volledigheid van aanvragen, advisering, administratief beroep en haar schorsende werking, …).
De aangekondigde benchmarkstudie werd eveneens uitgevoerd. Naast de doorlooptijden werden ook de oplossingsgerichte technieken van de procedures in 9 landen en regio's onderzocht. Uit de internationale benchmark van omgevingsvergunningsprocedures blijkt dat de regelgeving inzake ruimtelijke ordening en milieu regio- en land gebonden is, met elk de eigen klemtonen en uitdagingen. Wel blijkt dat Vlaanderen, binnen de onderzochte landen en regio's, een van de weinige regio's is die de combinatie van én de integratie én de oplossingsgerichte technieken én digitale aanpak heeft doorgetrokken in de regelgeving.
Uit de evaluatie van het omgevingsvergunningendecreet, doorgevoerd in 2021 is de conceptnota omgevingsvergunning voortgevloeid, die op 11 februari 2022 op de Vlaamse Regering werd geagendeerd.
Ik heb het regelgevend proces in werking gezet om uitvoering te geven aan een eerste initiatief dat volgt uit de evaluatiestudie en de conceptnota: voor windturbines vanaf 1.500 kW zal de beslissingsbevoegdheid bij de Vlaamse overheid gelegd worden, in plaats van soms bij de deputatie en soms bij de Vlaamse overheid.
De overige werkpakketten die voortvloeien uit de conceptnota worden verder voorbereid en uitgewerkt.
Daarnaast blijven we het decreet en de aanpak complexe projecten evalueren en optimaliseren op basis van de ervaringen tot op heden.

OD 6. EEN MEER GEÏNTEGREERDE EN MAATGERICHTE OMGEVINGSBESLUITVORMING

Ik werkte de scope uit voor het Omgevingsbesluit. Het nieuwe instrument - houdt gelijktijdig een beslissing in over de herbestemming en de wijziging van voorschriften en tegelijk een vergunning. Het moet daarnaast ook een katalysator zijn om af te stappen van de techniek via diverse afwijkingsbepalingen. Het

omgevingsbesluit moet zo ervoor zorgen dat de juiste maatregelen en instrumenten op het juiste moment in een proces toegepast worden, op maat van het dossier. Op die manier wordt een maximale rechtszekerheid bekomen. Hierbij wordt bekeken welke bestaande instrumenten hierdoor vervangen kunnen worden.

OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE

De cel VIP vervulde ook in 2021 de rol van facilitator. en geeft begeleiding op maat voor belangrijke investeringsprojecten. Daarnaast zette deze cel verder ook sterk in op de samenwerking met VLAIO voor de economische speerpuntprojecten.

OD 8. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

Beschikbare en koppelbare omgevingsdata vormt de voorwaarde voor een beter onderbouwd en breed gemonitord omgevingsbeleid, en dat in iedere stap van de beleidscyclus. We moeten data kunnen verzamelen, combineren, analyseren en interpreteren vanuit verschillende bronnen: bestaande registers, IOT, historische data , … Daarvoor moeten we de shift maken van statische naar dynamische dataverzameling en data beschikbaar en herbruikbaar maken. Ik heb hiervoor een data en IOT- platform opgezet dewelke kan connecteren met andere dataplatformen binnen de VO, in bijzonder en in samenwerking met Digitaal Vlaanderen (DV) Daarnaast ben ik, als uitbreiding op het dataplatform, gestart met een centraal analyse- en rapporteringsplatform dat toelaat (combinaties van) die verschillende datasets te interpreteren en visualiseren.

Ik heb ingezet op het ontsluiten van verschillende omgevingsmasterdatasets. Zo heb ik de data in het stedenbouwkundig platform verder uitgebreid om te komen tot de meest actuele en volledige ruimtelijke plancontext van Vlaanderen – rekening houdend met vernietigingen en beroepen, etc. Deze data kunnen herbruikt worden i.k.v. vergunningsverlening, effectberekeningen, scenario-analyses etc. Daarnaast heb ik verder geïnvesteerd in de projectenmonitor, als een eerste stap richting het geografisch en geïntegreerd visualiseren van verschillende overheidsinitiatieven.

Ik heb verder gewerkt aan een klantvriendelijk en geoptimaliseerd Omgevingsloket en volgde hierbij de wijzigingen op de voet. Als antwoord op de uitdagingen van de COVID-19 crisis werden initiatieven opgestart om het publiek loket om te vormen naar een gebruiksvriendelijker inzageloket. Ook de werking van de omgevingscheck heb ik geoptimaliseerd. Hiervoor worden extra middelen vanuit het relance plan voorzien. Een aantal gegevens over de omgevingsvergunning werden gepubliceerd voor het brede publiek. Een model werd uitgewerkt voor bevragingen van data uit het Omgevingsloket. De eerste stappen werden gezet voor de ontsluiting van de data van het Omgevingsloket richting dataplatform.

In samenwerking met Digitaal Vlaanderen werden ook de eerste stappen gezet in de analyse en het ontsluiten van de nodige data rond vergunningen, plannen e.a. i.k.v. het vastgoedformulier.

In kader van de modernisering van de milieueffectrapportage ben ik gestart met de ontwikkeling van een mer screeningtoets i.k.v. de mer plicht en werk ik verder aan de uitrol van de ondersteunende platformen voor het Vlaams kennis- en expertiseplatform voor de MER.

Ik zette verder in op online participatie via participatieplatformen. Ik publiceerde verschillende inspraakmomenten via het online inspraakportaal omgeving (IBO).Ik ben ook gestart met het onderzoeken van het beleidsinnoverend potentieel van nieuwe modellen en technologieën zoals BIM in kader van de vergunningsverlening en een Digital Twin in kader van omgevingseffecten en scenario’s. Samen met Digitaal Vlaanderen, AWV, VMM, Imec en externe partners en onderzoeksinstellingen bekijk ik hoe we een virtuele 3D replica van Vlaanderen,

een digital Twin, kunnen inzetten i.k.v. de verschillende stappen van de beleidscyclus en in bijzonder i.k.v. de modernisering van de miileueffectrapportage

Via de online controle viewer heb ik ingezet op het verder ontsluiten en delen van inspectiedata tussen toezichtshouders en inspectiediensten op VO-niveau. I.k.v. een meer pro-actieve handhaving, heb ik het mogelijk gemaakt data rond bestuurlijke beboeting, milieu- en stedenbouwkundige inspectie en vergunningen te kunnen combineren, om inzichten te verwerven. Naar aanleiding van de PFAS-problematiek startte ik een proces op om de datastromen te optimaliseren en een betere datadeling mogelijk te maken tussen de verschillende entiteiten. Data m.b.t. de toestand van de verschillende milieucompartimenten, bronnen van verontreiniging en activiteiten en fenomenen die verdere verspreiding kunnen veroorzaken zullen in de toekomst ontsloten via Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). In die zin werd in het voorjaar van 2022 al een versie van de PFAS-verkenner opengesteld.

OD 9. WE HERZIEN HET INSTRUMENT ERKENNINGEN

Voortbouwend op de in 2020 door mijn administratie afgewerkte onderzoeksopdracht met betrekking tot de ontwikkeling van beleidsvoorstellen inzake een alternatieve aanpak omtrent verlening en toezicht van de erkenningen leefmilieu, onderzocht ik in 2021 de verdere concrete strategie inzake het instrument erkenningen.

OD 10. INZETTEN OP EEN VEREENVOUDIGDE EN KWALITATIEVE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

In 2021 onderzocht ik de beleidsopties voor een verder doorgedreven modernisering en vereenvoudiging van milieueffectrapportage in Vlaanderen, waarbij de milieueffectrapportage naar een positief gedragen en zinvol instrument moet blijven evolueren. Hierbij focuste ik op een aantal concrete sleutelelementen, zoals in eerste instantie een gerichte scoping, participatie, en in een latere fase vernieuwde en beter afgestemde rollen van de betrokken actoren (team Mer, MER-deskundigen, besluitvormers, …) ter zake.

Ik onderzocht de mogelijkheden om het screeningssysteem te vereenvoudigen. Dit betreft in eerste instantie, op projectniveau, de mogelijkheden om de bijlage II van het m.e.r.-besluit te integreren in de bijlage III en, op planniveau, de mogelijkheden om het gemotiveerd verzoek tot ontheffing van de m.e.r.-plicht af te schaffen.

Ik zette verdere stappen in het versterken van het Vlaams kenniscentrum MER. Ik zette in 2021 verder in op het uitwerken van een digitaal actorenplatform als eerste luik van het kwaliteitszorgsysteem om de kwaliteit en uniformiteit van de milieueffectbeoordeling te ondersteunen en om actuele wetenschappelijke onderbouwingen en informatie beschikbaar te stellen zodat dit op termijn in de plaats kan treden van de bestaande richtlijnenboeken. Ik werkte verder naar een MER-scopings-tool om reeds in een vroege fase in te schatten wat de milieueffecten zijn en hoe deze kunnen geremedieerd worden.

Voorgaande leidde tot de opmaak van een conceptnota omtrent de modernisering van de MER. Deze werd uiteindelijk op 11 februari 2022 aanvaard door de Vlaamse Regering.

OD 11. HERZIEN EN VEREENVOUDIGEN VAN DE OMGEVINGSREGLEMENTERING

In 2021 legde ik de VLAREM-trein 2019 voor tweede principiële goedkeuring voor aan de Vlaamse Regering met oog op definitieve goedkeuring in 2022. Dit besluit bevat voornamelijk een aantal dringende aanpassingen, errata en "quick wins".

Ik maakte werk van de herziening van de milieuregelgeving voor veeteelt in het kader van het PAS-beleid (zie ook ISE lucht, SD 1, OD 7).

In het kader van de Blue Deal en meer bepaald actie 2.6 'Water uit bronbemaling maximaal hergebruiken' onderzocht ik welke aanpassingen aan de milieuregelgeving nodig zijn. Ik startte in 2021 ook met de evaluatie van de wetgeving inzake gevaarlijke stoffen, zoals PFAS, met het oog op een goede toepassing van het voorzorgsprincipe.

Ik stelde voor over te gaan tot eerste principiële goedkeuring van het besluit betreffende vast en tijdelijk opgestelde zendantennes voor elektromagnetische golven tussen 100 kHz en 300 GHz. Er werd nadien ook nog overgegaan tot tweede principiële goedkeuring.

Op mijn voorstel werd de omzetting van Europese BBT-conclusies van de volgende sectoren definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering: voedingsmiddelen-, dranken- en zuivelindustrie, afvalverbranding en oppervlaktebehandeling met behulp van organische oplosmiddelen, met inbegrip van de conservering van hout en houtproducten met chemische stoffen.

Daarnaast deed ik een voorstel tot omzetting van de richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft. De eerste principiële goedkeuring vond plaats in 2021 en het besluit is intussen in 2022 ook definitief goedgekeurd.

Ik startte in 2021 met de implementatie van het onderzoeksproject "Actualisering en vereenvoudiging codes van goede praktijk inzake bouw en controle van vaste houders voor brandbare vloeistoffen en gevaarlijke producten" Dit maakt deel uit van de VLAREM-trein brandstoffen en gevaarlijke stoffen die in 2022 het politieke traject zal doorlopen.

In functie van beleidsontwikkelingen werd opgelijst welke BBT-studies noodzakelijk zijn, waarbij onder meer rekening wordt gehouden met actie 2.2 van de Blue Deal 'Circulair watergebruik als regel, vooral binnen prioritaire sectoren'. Bijzondere aandacht ging naar het afwerken van lopende BBT-studies.

Mijn administratie zette zich verder actief in op kennisuitwisseling met lokale besturen. Er wordt werk gemaakt van een flankerend beleid om vanuit het kenniscentrum van mijn administratie de vergunningverlenende lokale overheden te ondersteunen door middel van de herziening en de actualisering van de milieuhygiëneregelgeving en door middel van het ontwikkelen van ondersteunende maatregelen, zoals een kennisplatform VLAREM, waarbij de kennis van het kenniscentrum van mijn administratie via eenvoudige en duidelijke kanalen ter beschikking wordt gesteld. In 2021 werd dit kennisplatform verder aangevuld.

Een heel concreet nieuw initiatief dat mijn administratie in 2021 startte, is een project waarbij antwoorden op interpretatievragen omtrent de omgevingsregelgeving van onder andere lokale besturen beter ontsloten worden voor de interne medewerkers. Het is de bedoeling om ook te komen tot een externe publicatie van deze antwoorden. Op die manier hebben onze partners, niet in het minst de lokale overheden, een heldere databron ter beschikking waarin ze de informatie die ze nodig hebben snel terug kunnen vinden

Mijn administratie onderzoekt het potentieel van doelregelgeving in het omgevingsbeleid. Er werd deelgenomen aan een eerste verkennende studie in opdracht van het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie.

Ik ben overgegaan tot gunning van een overheidsopdracht m.b.t. de opmaak van een plan-MER voor de sectorale voorwaarden voor windturbines. Het plan-MER-traject wordt momenteel doorlopen.

SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID

OD 1. VERDER BOUWEN AAN EEN VOLWAARDIGE OMGEVINGSHANDHAVING

Een goed handhavingsbeleid is een essentieel sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid. Ik ga voor een krachtdadige, afgestemde en gestroomlijnde bestuurlijke omgevingshandhaving.

Ik zette in op een systematische en structurele wisselwerking tussen handhavers en beleidsmakers. Zo werden concrete handhavingservaringen gedeeld en beleidsvoorstellen geformuleerd in functie van een verbeterde toepasbaarheid en handhaafbaarheid van (nieuwe) omgevingsregelgeving. Verschillende van deze voorstellen zijn opgenomen in een regelgevingstraject voor het verzameldecreet tot optimalisatie van de omgevingshandhaving.

In het licht van de handhavingsprioriteiten zette ik in op een performant instrumentarium. Ik maakte een kader op met eenduidige criteria om te beslissen tot ambtshalve uitvoering om bij ruimtelijke ordening tot herstel te komen. Dit is noodzakelijk omwille van de rechtszekerheid. Ik verfijnde verder het bestuurlijk boetekader voor milieu en ruimtelijke ordening op basis van concrete praktijkervaring. Ik onderzocht of ik de toepassing van de bestuurlijke transactie, die een performant systeem van beboeting biedt om een 'lik op stuk'-beleid te voeren, kan uitbreiden en liet daartoe een beleidsadvies uitwerken. Hierdoor is e een wijziging voorzien aan het milieuhandhavingsbesluit die voor een eerste keer is goedgekeurd eind 2021.

Ik nam initiatief om mogelijke synergieën tussen de inspectiediensten te identificeren. Hiertoe richtte ik de werkgroep Omgevingshandhaving op, waarin alle inspectiediensten van het beleidsdomein vertegenwoordigd zijn. Deze werkgroep bracht de samenwerking binnen het beleidsdomein concreter in kaart en besprak opportuniteiten voor een nauwere samenwerking en informatie-uitwisseling. Gedetecteerde verbetervoorstellen inzake samenwerking werden geclusterd in verbetervoorstellen. Om een aantal scenario's voor het stroomlijnen van omgevingsinspectiediensten binnen het beleidsdomein Omgeving te vergelijken, startte ik een studie op waarvan de resultaten worden verwacht in het voorjaar van 2022. Ten slotte voert Audit Vlaanderen een systeemaudit uit rond het thema Handhaving waarvan de aanbevelingen in het voorjaar 2022 worden verwacht.

De verdere integratie van het omgevingshandhavingsbeleid is doorgevoerd bij decreet van 26 februari 2021 tot opheffing van de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu en de overheveling van de taken inzake omgevingshandhaving. In uitvoering van dit decreet is onmiddellijk de opdracht gegeven om de opmaak van het omgevingshandhavingsprogramma aan te vatten, de gewestelijke handhavingsprioriteiten te bepalen en de omgevingsrapportering op te nemen. De afstemming van de handhavingsregelgevingen van het DABM en de VCRO is verder meegenomen in het traject van de evaluatie en de tweede tranche van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving. De voorziene studieopdracht kan pas worden aangevat wanneer de teksten van dit Kaderdecreet gefinaliseerd zijn.

Bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving vullen elkaar aan zodat iedere schending een gepaste reactie krijgt. In de gespecialiseerde werkgroep Vlaamse bestuurlijke handhaving worden afspraken omtrent afstemming gemaakt. Het College van procureurs-generaal verklaarde zich hiermee akkoord. Deze

werkgroep wordt georganiseerd door en wordt samengeroepen op initiatief van de Vlaamse overheid. De afspraken kunnen verschillende vormen aannemen, zoals een prioriteitenlijst, een afsprakenkader of protocolakkoorden.

In aanvulling van de gemeenschappelijke omzendbrief COL 04/2019, die gaat over de prioriteiten van de strafrechtelijke vervolging, werkte ik voort aan afspraken met het openbaar ministerie over de schendingen die in aanmerking komen voor bestuurlijke sanctionering en worden doorgezonden door het openbaar ministerie, alsook over de schendingen die in aanmerking komen voor vereenvoudigd proces-verbaal (VPV). Ik droeg bij aan de nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan, zodat ook de politie haar rol in de handhaving van het omgevingsrecht kan blijven opnemen.

OD 2. NEERZETTEN VAN EEN INNOVATIEVE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik werkte mee aan het ontwikkelen, implementeren en opvolgen van (nieuwe) internationale en Europese visies en strategieën m.b.t. het omgevingshandhavingsbeleid, waar het verbeteren van de naleving van bestaande Europese milieuregelgeving hoog op de agenda staat. Ik droeg bij aan de concrete implementatie van het actieplan van de Europese Commissie inzake *Environmental Compliance Assurance* en nam actief deel aan het Europees IMPEL-netwerk.

Voortbouwend op de inzichten en resultaten van de studieopdracht over *compliance promotion* en van een eerste pilootproject met VCB en BVBB inzake bronbemalingen, werkte ik een conceptnota 'nalevingsbevordering' uit en startte ik met de uitvoering van het actieplan compliance promotion bronbemalingen. Ik zette ook het breed overleg met de belanghebbenden verder. Ik stemde af over de inzetbaarheid van verschillende vormen van compliance promotion nl. voorlichting, technische bijstand, communicatie en nalevingsprikkels zoals zelfcontrole en zelfevaluatie, economische, fiscale en financiële stimulansen, partnerschappen, nudging en bemiddeling. Ik rondde het onderzoek naar de inzet van innoverende *remote sensing* technieken voor toezicht en opsporing af. De opportuniteiten die blijken uit de verschillende testcases met drones, de mate waarin satellietbeelden kunnen ingezet worden voor omgevingshandhavingsthema's zoals verharding en de bestaande ervaringen met andere *remote sensing* technieken en sensoren worden afgewogen tegen de resultaten van het onderzoek naar de juridische aspecten van deze innovaties en rekening houdend met de kosten-baten, met het oog op de opmaak van een beleidsadvies.

Ik zette in op datamining om korter op de bal te spelen voor beleidsevaluatie en -bijsturing én om gerichter aan handhaving te doen daar waar de risico's het grootst zijn.

OD 3. VERSTERKEN VAN EEN PROACTIEVE EN RISICOGEBASEERDE OMGEVINGSHANDHAVING

Op basis van risicoanalyse geef ik prioriteit aan de handhaving van niet-vergunde activiteiten, de grootste risico's of de inbreuken met de grootste impact op de kwaliteit van onze leefomgeving en natuur. In 2021 heb ik de studie ter ontwikkeling van een methodologie voor risicoanalyse gefinaliseerd. De verschillende onderdelen van de studie vormen een basis voor het actualiseren en stroomlijnen van de beleidslijnen en prioriteiten voor omgevingshandhaving. Een analyse van de te handhaven regelgeving, bevoegdheden en samenwerkingsafspraken geeft zicht op de risico's en de actoren. Een impact- en gedragsanalyse laten toe om gebiedsgericht en actorspecifiek prioritaire problematieken te identificeren en mogelijk maatwerk om hier mee om te gaan. Een toetsing vanuit andere perspectieven met bijpassende criteria ondersteunen

de stap naar prioritering op een macroniveau en in functie van beleidslijnen. De studieopdracht met het oog op het identificeren van niet-vergunde ingedeeld inrichtingen is uitgevoerd en ik zette verder in op een performante klachtenbehandeling bij hinder.

In 2021 zette ik de opmaak van het eerste afgestemd en geïntegreerd gewestelijk strategisch meerjaren Omgevingshandhavingsprogramma voort. Er zijn in 2021 nog een aantal initiatieven opgestart die nog hun neerslag zullen vinden in het programma: de systeemaudit handhaving van Audit Vlaanderen, de aanbevelingen van de PFOS/PFAS-commissie, de studie over de scenario's voor de stroomlijning van inspectiediensten in het beleidsdomein Omgeving en de ontwikkeling van een indicatorenset en een stappenplan tot dataverzameling in functie van de monitoring van het omgevingshandhavingsprogramma.

Het strategisch meerjarenhandhavingsprogramma en het jaarlijks Vlaams Omgevingshandhavingsplan, beiden publiek toegankelijk, vormen de basis voor een proactieve handhaving. De handhavingsinitiatieven vervat in het jaarlijks Vlaams Omgevingshandhavingsplan spelen in op de meest actuele en andere maatschappelijk relevante thema's. Omwille van de Coronapandemie en maatschappelijke actualiteit (Blue Deal, PFAS, mestovertredingen, …) liep een aantal al dan niet Europees verplichte handhavingsinitiatieven vertraging op. Aan inspectie-opdrachten werd door mijn administratie op een risicogerichte, weloverwogen en gedragen wijze invulling gegeven om de kwaliteit van onze leefomgeving te blijven bewaken. Daarbij werd maximaal ingezet op het verzekeren van de kritieke processen 'milieucrisismanagement' en 'permanentie- en responssysteem milieuhygiëne' en het prioritair inspecteren van RIE-installaties en SEVESO-inrichtingen.

Ik werkte verder aan de programmatische aanpak natuur en ontwikkel daarmee verder de handhaving van de natuurregelgeving op basis van risicoanalyse. Met betrekking tot de toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen die voortvloeien uit hun gebruik (Nagoya Protocol) dient de uitrol van controles op het terrein nog opgestart te worden.

OD 4. INZETTEN OP EEN TRANSPARANTE EN OPLOSSINGSGERICHTE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik organiseer een handhaving die efficiënt is voor zowel de gecontroleerde als de handhaver. Ik breng daartoe de strategische meerjarenprogramma's in de praktijk door een preventieve en herstelgerichte inzet van het handhavingsinstrumentarium op de vastgelegde prioriteiten. Transparantie over de beboetingskaders en bestuurlijke transacties kan in belangrijke mate bijdragen aan een preventieve werking. Om die reden is het beslissingskader bestuurlijke beboeting milieu sinds begin 2021 te consulteren op de website van het Departement Omgeving.

Ik pas het subsidiariteitsprincipe toe en spoor de lokale besturen ertoe aan hun handhavende opdrachten ook daadwerkelijk op te nemen. Ik liet in het regelgevingstraject voor het verzameldecreet tot optimalisatie van de omgevingshandhaving, opnemen dat de opbrengsten van handhaving door lokale besturen rechtstreeks aan deze besturen toe komen voor de uitbouw van een eigen lokaal handhavingsbeleid. In het ontwerp gewestelijk meerjaren omgevingshandhavingsprogramma nam ik aanbevelingen voor een meer efficiënte en effectieve lokale handhaving op evenals een actie om handhavingsinitiatieven door steden en gemeenten te faciliteren die bijdragen aan de gewestelijke handhavingsprioriteiten. Een minimum aan beleidskaders garandeert en faciliteert een planmatige en performante (boven)lokale handhaving. Ik heb aandacht voor de impact van regelgeving op de bevoegdheid en capaciteit van de lokale besturen om te handhaven. Ik ondersteunde lokale besturen en andere

(handhavings)actoren door het actief delen van kennis over (nieuwe) beleidslijnen en regelgeving, en de toepassing ervan in de praktijk. Ik actualiseerde op gewestelijk niveau draaiboeken inzake omgevingshandhaving rekening houdend met juridische evoluties en nieuwe technische inzichten.

OD 5. KWALITATIEF RAPPORTEREN OVER EN EVALUEREN VAN OMGEVINGSHANDHAVING

Ik zette in op een betere en slimmere dataverzameling- en verwerking om zodoende gerichter te kunnen handhaven, korter op de bal te spelen voor beleidsevaluatie- en bijsturing, en om een gecoördineerde uitwisseling van gegevens mogelijk te maken.

Ik voorzag in een nieuw format voor een geïntegreerde Omgevingshandhavingsrapportage en zorgde voor de nodige aanpassingen in de regelgeving naar aanleiding van de opheffing van het Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM) en de overheveling van de uitvoerende taken van deze raad naar Departement Omgeving. Wat de rapportering aangaande 2020 betreft, zorgde ik voor de opmaak en publicatie van het eerste geïntegreerde Omgevingshandhavingsrapport dat naast cijfermatige informatie over de omgevingshandhavingsactiviteiten in 2020 ook een analyse en evaluatie bevat van het uitgevoerde omgevingshandhavingsbeleid.

OD 6. WEGWERKEN VAN HET HISTORISCH PASSIEF VIA ADVIES VAN DE HOGE RAAD VOOR DE HANDHAVINGSUITVOERING

In het licht van de Europese rechtscolleges, onderzoek ik een standvastig decretaal kader met betrekking tot de ruimtelijke gedoogtoets voor het historisch passief. Zo kan op termijn komaf worden gemaakt met historische bouwovertredingen en kan worden uitgemaakt of ze bestaanbaar zijn met de actuele goede ruimtelijke ordening en onder welke voorwaarden ze terug vergunningswaardig kunnen zijn. Er is bijkomend onderzoek nodig voor de concrete uitwerking van de procedure, eventuele beroepsmogelijkheden en de gevolgen van een eventuele negatieve gedoogtoets. Ook de verhouding met eventuele milieuschendingen en de impact (niet alleen voor de goede ruimtelijke ordening) maar ook voor milieu, water en natuur zal daarbij aan bod komen. Deze elementen dienen eerst duidelijk te zijn. Zodra de issues over de procedure uitgeklaard zijn, zal worden onderzocht welke aanpassingen aan het omgevingsloket nodig zijn zodat de procedure voor de gedoogtoets onmiddellijk via het omgevingsloket kan verlopen. Daarbij wordt ook voorzien dat de andere adviesopdrachten van de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering via het digitaal platform kunnen verlopen.

3.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Thema-overschrijdend instrumentarium zijn er zowel ontvangsten als uitgavenkredieten voorzien op de algemene uitgavenbegroting en de DAB Minafonds. Deze worden hieronder verder besproken.

THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	AO		**TO**		**LO**	
2021	2e BA	BU	2e BA	BU	2e BA	BU
ESR-ontvangsten OW	263	408	829	822	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL,OP, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	263	408	829	822	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE O Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving van de algemene middelenbegroting worden slechts minimale diverse algemene ontvangsten (263 keuro) en bescheiden toegewezen fondsontvangsten (829 keuro) begroot. De toegewezen ontvangsten zijn de ontvangsten van het Vlarelfonds (438 keuro) en het Omgevingsfonds (359 keuro).

Alle reële ontvangsten liggen in 2021 in lijn met de ramingen uit de BA2021.

Voor de meer gedetailleerde bespreking van deze ontvangsten wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in de BBT.

THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	20.099	27.988	22.186	20.151	28.268	21.186
Toelagen IS	299.829	354.494	327.221	299.768	332.465	332.670
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0

Totaal	**319.928**	**382.482**	**349.407**	**319.919**	**360.733**	**353.856**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE O Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving van de algemene uitgavenbegroting worden in VAK zowel WT-uitgaven begroot (18.3 miljoen euro), als LO-uitgaven (1,7 miljoen euro), als de toelagen aan de DAB Minafonds , ILVO en VITO (samen 300 miljoen euro). De VEK-budgetten volgen grosso modo de VAK-budgetten.

De WT-uitgaven betreffen enerzijds reguliere kredieten onder het beheer van het Departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen (binnen ISE O) via de begrotingsartikels QB0-1QCE2OA-WT t.e.m. QB0-1QCE2OC-WT. De WT-uitgaven bevatten anderzijds ook alle uitgaven binnen de begrotingsfondsen onder het beheer van het departement. Concreet gaat het over het Vlarelfonds (0,55 miljoen euro) en het Omgevingsfonds (0,4 miljoen euro). De LO-uitgaven dienen voor projectgerelateerde personeelskosten en bedragen circa 1.7 miljoen euro.

Wat betreft de uitvoering in 2021 liggen de vastleggingen 29.479 keuro hoger dan het voorzien budget bij de BA2021. Dit grote verschil is voornamelijk te herleiden tot volgende budgettaire bewegingen:

- Een sterke stijging van de toelage van de DAB MINAfonds (QB0-1QCE2OX-IS) ingevolge:
    - de overheveling van 17,85 miljoen euro aan VEK (en technisch VAK) naar het Agentschap Toerisme zodat de verkoop van de abdij van Herkenrode aan het ANB ook in 2021 vereffend kon worden;
    - toekenning van extra budgetten (+53.630 keuro VAK en 43.772 keuro VEK) aan de DAB MINAfonds vanuit de relance-provisie in uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht:
        - +10 miljoen euro VAK en 2 miljoen euro VEK voor VV4 circulaire economie – asbest (lokale besturen) (zie QBX-3QCE2JA-WT);
        - +2.981 keuro VAK/VEK voor VV32 – innovatieve projecten circulair waterverbruik en uitrol slimme meetnetten (zie QBX-3QCE2DA-WT);
        - +5.500 keuro VAK/VEK voor VV32 – innovatieve projecten circulair waterverbruik en uitrol slimme meetnetten (via Aquafin – zie QBX-3QCE2DC-WT);
        - +657 keuro VAK/VEK voor VV34 – vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen (zie QDX-3QCE2FA-PA)
        - +9.205 keuro VAK/VEK voor VV35 – Groenblauwe infrastructuur - waterlopen (zie QBX-3QCE2DA-WT)
        - +20.787 keuro VAK en 18.929 keuro VEK voor VV36 – natte natuur (zie QDX-3QCE2FA-WT)
        - +4.500 keuro VAK/VEK voor VV59 – asset management Aquafin (zie QBX-3QCE2DC-WT);
    - +1.000 keuro VAK en 450 keuro VEK voor VV63 – digitalisering Omgevingsloket (zie QB0-1QCE2OA-WT);

Voor de meer gedetailleerde bespreking van deze ontvangsten wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in de BBT.

3.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangstenartikelen

QB0-9QCEAOA-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel

Er werden in 2021 diverse kleine verkoopopbrengsten verwacht op dit artikel. Deze zijn te linken aan de beleidsprocessen van het departement Omgeving.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	263	0	0
Uitvoering	408	0	0

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering op dit artikel is iets beter dan verwacht verlopen, maar dit wel conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QB0-9QCETOD-OW – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit artikel dient voorzien te worden binnen de Omgeving-begroting om invulling te geven aan de begrotingsinstructies mbt het ESR-neutraal maken van EU-subsidies. Het gebruik van dit artikel is afhankelijk van de EU-gecofinancierde projecten die het departement kan binnenhalen.

Het artikel staat ESR-neutraal ten opzichte van de gerelateerde ESR-uitgaven 2021 op artikel QB0-1QCH4OD-WT.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
Uitvoering	0	25	0

Inhoudelijke toelichting

Er werd voor 2021 een beperkte ESR-ontvangst geboekt.

QB0-9QCETOE-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het Vlarelfonds, worden inkomsten geboekt via de betaling van retributies voor erkenningsaanvragen en toezicht op erkenningen leefmilieu. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4OE-WT.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	409	0
Uitvoering	0	445	0

Inhoudelijke toelichting

Er werd 445 keuro gevorderd aan jaarlijks te innen retributies voor erkenningsaanvragen en toezicht op erkenningen leefmilieu. De toegewezen ontvangsten op dit artikel zijn optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2021.

QB0-9QCETOE-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
Uitvoering	0	-8	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 8 keuro.

QB0-9QCETOF-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Bij het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning werd het Omgevingsfonds opgericht. Het Omgevingsfonds startte op 23/02/2017 in het kader van de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit bij het Omgevingsdecreet. Dit fonds wordt in hoofdzaak gespijsd door de retributies voor dossierkosten bij de aanvraag van omgevingsvergunningen. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4OF-WT.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	420	0
Uitvoering	0	363	0

Inhoudelijke toelichting

Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die een kennisgevingsdossier of toelatingsaanvraag met betrekking tot genetisch gemodificeerde organismen, genetisch gemodificeerde micro-organismen of pathogenen indient, is een dossiertaks verschuldigd. De opbrengst van deze dossiertaks wordt rechtstreeks en integraal in het Omgevingsfonds gestort. De dossiertaks bedraagt:

- voor een toelatingsaanvraag bij een eerste of een volgend ingeperkt gebruik van niveau 2, 3 of 4: 500 euro;
- voor een kennisgeving van een eerste ingeperkt gebruik risiconiveau 1 of een kennisgeving van een volgend ingeperkt gebruik van risiconiveau 2: 100 euro.

De GGO-dossiertaksen worden - net zoals bij de dossiertaksen in het kader van vergunningsaanvragen - gestort in het Omgevingsfonds. Er werd circa 363 keuro ontvangen aan retributies omgevingsvergunningen en GGO's, wat iets lager ligt dan de raming bij BA 2021.

QB0-9QCETOF-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
Uitvoering	0	-3	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 3 keuro.

Uitgavenartikelen

QB0-1QCE2OA-LO – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit artikel worden de personeelskosten begroot van personeelsleden werkzaam binnen het departement Omgeving aan specifieke (door de Vlareg goedgekeurde) projecten zoals Milieuzorg op School, Natuur en Milieueducatie en Ecocampus.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.681	902	355	1.681	1.695	349

Inhoudelijke toelichting

In 2021 was er een overschot op dit projectgebonden personeelsbudget van het departement. Enerzijds doordat het departement correct invulling geeft aan het opgelegde besparingstraject en anderzijds doordat de invulling van de openstaande vacatures trager verloopt dan verhoopt. . Het saldo werd cf. de gedachte van het Regeerakkoord geheroriënteerd naar maatregelen ter vergroening van het wagenpark in uitvoering van het Vlaams Klimaatplan.

Er werd zodoende in het najaar van 2021 via kredietherschikking een budget van 793 keuro VAK herverdeeld vanuit dit artikel naar artikel QB0-1QCE2OA-WT.

QB0-1QCE2OA-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit begrotingsartikel financiert het departement Omgeving een groot aantal diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het werken met eenvoudige en doeltreffende instrumenten binnen het omgevingsbeleid, en het doen doorwerken van het omgevingsbeleid in andere beleidsvelden en sectoren. Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de reguliere uitgaven voor IT, het omgevingsvergunningenloket en het Omgevingsinformatiesysteem (samen 5 miljoen euro) en de uitgaven in het kader van de handhaving (1,8 miljoen euro).

In kader van de werking ‘duurzame milieubewuste zorgsystemen’ (IMZ) werd een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door Vlaanderen en Nederland. Een samenwerking wordt opgezet voor de ontwikkeling van duurzaamheidscriteria voor overheidsopdrachten. Er zal daarbij worden voortgebouwd op de in Nederland al bestaande MVI-criteriatool.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU

Uitgaven	8.900	10.879	10.884	8.969	9.380	8.927

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er werd in het najaar van 2021 via KHS een budget van 740 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het vergroenen van het wagenpark van het Departement Omgeving. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2OA-LO.

Tevens werd er een budget van 140 keuro VAK herverdeeld vanuit verschillende artikels naar dit artikel voor de financiering van een audit uitgevoerd door Audit Vlaanderen.

Daarnaast via KHS een budget van 280 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel met het oog op continuering van het projecteam Omgevingsloket van HB+ tot januari 2022. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Er werd in 2021 een compensatie vrijgemaakt van 100 keuro VAK vanuit het communicatiebudget naar artikel QB0-1QCE2ND-WT voor het project rond modernisering van de mer (strategie).

Er werd in 2021 een compensatie vrijgemaakt van 35 keuro VAK op het werkingsbudget van de werking 'duurzame milieubewuste zorgsystemen' (IMZ) naar artikel QB0-1QCE2OA-WT voor de vergroening van het wagenpark.

Via MB werd 50 keuro VAK herverdeeld van dit artikel naar artikel QB0-1QCE2OC-WT omdat er een beperkt overschot op de uitgaven voor staalnames was en bijkomende budget nodig was om gedetacheerden te kunnen betalen ifv. de reële kosten.

Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering 1 miljoen euro VAK (100% benut) en 450 keuro VEK (95% benut) herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 63 "Digitalisering Omgevingsloket".

Het VEK-budget op dit artikel werd verhoogd met 505 keuro door de Corona-provisie van 10/12. Er werd in 2021 een compensatie vrijgemaakt van 300 keuro VEK voor artikel QB0-1QCE2OC-WT om het saldo van oude dossiers van Natuurpunt te kunnen uitbetalen. Tenslotte werd 144 keuro VEK gecompenseerd naar QB0-1QCE2ND-WT ten gevolge van de aanpassing van de VEK-budgetten na analyse van de achterliggende vereffeningskalender.

QB0-1QCE2OB-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving de Vlaamse bijdragen aan internationale milieuverdragen en samenwerkingsakkoorden, inclusief internationale klimaatfinanciering, alsook de specifieke werkingskosten in het kader van het internationaal beleid.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	769	673	672	752	1.186	1.117

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen optimaal verlopen.

Via MB werd vanuit dit artikel 11 keuro VAK herverdeeld naar QB0-1QCE2OA-WT en 75 keuro VAK herverdeeld naar diverse artikels. De marge (bij VAK en VEK) kwam vooral voort uit het lager uitvallen van een aantal bijdragen en het verrekenen van saldo's.

In het kader van het vervullen van de engagementen rond internationale klimaatfinanciering, zoals afgesproken in het intra-Belgische Samenwerkingsakkoord Interne Lastenverdeling 2013-2020, zijn middelen toegekend voor projecten in ontwikkelingslanden. Op basis van die afspraken diende Vlaanderen in de periode 2016-2020 jaarlijks in totaal 14,5 miljoen euro in te zetten voor internationale klimaatfinanciering. Deze projecten lopen over meerdere jaren en worden aangerekend conform de VCO, wat zich vertaalt in bovenvermeld VEK. Via MB werd daartoe een budget van 434 keuro VEK herverdeeld vanuit artikel QB0-1QCE2OX-IS.

QB0-1QCE2OC-WT – EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het departement Omgeving gefinancierd die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent de vergroening van de economie.

In het kader van de uitvoering van de Vlaamse Interprofessionele Akkoorden, zijnde het Vlaams akkoord voor de non-profit/social profit van 6 juni 2005 en het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-/ non-profitsectoren voor de periode 2011 tot 2015 van 2 december 2011, is er een budget voorzien op dit artikel. Voor de sector Leefmilieu bestaat dit enerzijds uit een verhoging van de eindejaarspremie tot een volwaardige dertiende maand en anderzijds uit een uitbreidingstewerkstelling. Aanvullend wordt de loonkost voor werknemers uit de leefmilieusector met het DAC-statuut ook gefinancierd vanuit dit artikel.

Daarnaast wordt er een krediet voorzien voor de terugbetaling van de loonkosten voor gedetacheerden die ter beschikking gesteld worden vanuit het beleidsdomein Onderwijs, voor de provinciale begeleiders van het programma Milieuzorg op School, voor de vzw Milieuboot en de dotatie aan de Watergroep voor ondersteunende tewerkstellings-maatregelen.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	7.773	10.116	9.917	7.773	10.072	10.072

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering verliep na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Het budget voor de subsidie aan De Milieuboot werd in 2021 herverdeeld omdat de vastlegging van de subsidie gebeurt in het werkingsjaar zelf en niet meer het jaar voordien. Van dit beschikbaar budget werd 206 keuro VAK herverdeeld binnen hetzelfde begrotingsartikel voor de uitbetaling van oude DAC-dossiers en de uitbetaling van de lonen van de gedetacheerden. De resterende 94 keuro VAK werd herverdeeld via MB naar begrotingsartikel QB0-1QCE2OA-WT om te investeren in de vergroening van het wagenpark van DOMG.

Voor de lonen van de gedetacheerden volstond deze herverdeling vanuit De Milieuboot niet en werd daarom bijkomend 50 keuro VAK vrijgemaakt van artikel QB0-1QCE2OA-WT en 11 keuro VAK via BVR 12/11.

Naast de binnen dit begrotingsartikel vrijgemaakte middelen met het oog op het afronden van DAC-dossiers, werd 1.192 keuro VAK via kredietherschikking van QB0-1QCE2NY-IS herverdeeld.

Via BVR werd in totaal 1.183 keuro vanuit de betrokken provisie herverdeeld naar dit artikel voor de uitbetalingen in kader van de VIA-akkoorden (koopkrachtverhoging).

De vereffeningen op dit artikel zijn hoger uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2021.

QB0-1QCE4OD-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit EU-fonds artikel wordt gebruikt voor de aanrekening van ESR-uitgaven in het kader van EU-gecofinancierde projecten. Dit budget staat ESR-neutraal ten opzichte van de ontvangsten die worden ingeschreven op artikel QB0-9QCHTOD-OW.

De betrokken projecten zijn de volgende:

- 2B Connect: voorziet minstens 70 bedrijven van een biodiverse inrichting van hun terreinen;
- OpenGov: project waarin onderzoek naar optimalisatie van de openbaarheid van bestuur (op EU-niveau) gesubsidieerd wordt;
- Leve(n)de Bodem: bodemadvies op maat geven aan landbouwers;
- Vitalnodes: onderzoek naar verhogen van efficiëntie en duurzaamheid van vrachtvervoer tussen stadsgebieden;
- PROWATER: opbouwen van weerbaarheid tegen droogte en waterschaarste door infiltratie en waterretentiecapaciteit te verhogen in strategisch belangrijke landschappen;
- GeoEra: grensoverschrijdend geologisch onderzoek met focus op geo-energie, primaire grondstoffen en grondwater;
- SARCC: Binnen het project "Sustainable And Resilient Coastal Cities" (SARCC) of duurzame en veerkrachtige kuststeden staan natuurgerichte oplossingen centraal om de schade te voorkomen die wordt veroorzaakt door overstromingen aan de kust.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	77	30	0	97	74

Inhoudelijke toelichting

In 2021 zijn de uitgaven gelinkt aan de uitvoering van internationale projecten lager dan geraamd omwille van reisbeperkingen en coronamaatregelen.

QB0-1QCE4OE-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het VLAREL-Fonds, worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van het beleid inzake erkenningen leefmilieu en de bijhorende controles.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	556	4.102	203	556	4.284	244

Inhoudelijke toelichting

Het benutte VAK (203 keuro) werd aangewend voor het project 'uitwisseling gegevens opleidingscentra' ism de Vlaamse Vereniging voor ICT-personeel en EV Digitaal Vlaanderen. Om opleidingscentra de certificaten rechtstreeks in de leer- en ervaringsbewijzendatabank (LED) van AHOVOKS te laten opladen dient er een koppeling gemaakt te worden met Magda (automatisch advies). Op basis van gegevens van de ingevoerde certificaten kan een erkenning al dan niet van rechtswege worden toegekend. Hiertoe is een koppeling nodig met het registratieloket van dOMG. Bij elke digitaliseringsstap dient er een screening te gebeuren op overbodige zaken om uiteindelijk te leiden tot een correcte en kwalitatieve databank met daarin enkel de essentie. Hierdoor verloopt de uitvoering niet altijd zoals gepland en is het VAK lager uitgevallen dan initieel begroot.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2022.

QB0-1QCE4OF-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Op het Omgevingsfonds worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van de beleidskosten die verband houden met de voorbereiding, organisatie en uitvoering van het decreet betreffende de omgevingsvergunning. De inkomsten van 2020 op het Omgevingsfonds (artikel QB0-9QCETOF-OW) worden ESR-neutraal integraal ingezet voor een flankerend beleid en digitalisering in het beleidsdomein Omgeving.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	420	1.239	125	420	1.554	403

Inhoudelijke toelichting

Het benutte VAK (125 keuro) werd aangewend voor kosten van openbaar onderzoek, verschuldigde vergoedingen aan de aangestelde deskundigen en hun plaatsvervangers voor aanwezigheid op zittingen van de Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie (GOVC) en enkele studieopdrachten over de evaluatie van het omgevingsvergunningendecreet. Er werden minder studieopdrachten opgestart en minder kosten betaald voor openbaar onderzoek dan geraamd bij de BA2021.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor

evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2022.

QB0-1QCE2OS-IS – AGENTSCHAP PLANTENTUIN MEISE

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt het Agentschap Plantentuin Meise een toelage van het departement Omgeving ter financiering van de engagementen inzake internationale klimaatfinanciering.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	0	624	623

Inhoudelijke toelichting

In het kader van het vervullen van de engagementen rond internationale klimaatfinanciering, zoals afgesproken in het intra-Belgische Samenwerkingsakkoord Interne Lastenverdeling 2013-2020, voert Plantentuin Meise 2 projecten uit in DR Congo. Op basis van die afspraken diende Vlaanderen in de periode 2016-2020 jaarlijks in totaal 14,5 miljoen euro in te zetten voor internationale klimaatfinanciering. Deze projecten lopen over meerdere jaren en worden aangerekend conform de VCO, wat zich vertaalt in bovenvermeld VEK. Via MB werd vanuit de centrale VEK-buffer daartoe 624 keuro herverdeeld naar dit artikel.

De begrotingsuitvoering in VEK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen optimaal verlopen.

QB0-1QCE2OT-IS – EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR LANDBOUW EN VISSERIJONDERZOEK (EV ILVO)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt het instituut voor landbouw en visserijonderzoek (ILVO) een toelage van het departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van leefmilieu en in het kader van internationale klimaatfinanciering.

De referentietaken hebben tot doel om technisch-wetenschappelijke kennis maximaal te valoriseren ten behoeve van het beleidsdomein Omgeving, specifieke kennishiaten bij het beleidsdomein Omgeving in te vullen en alle relevante onderzoeksresultaten en kennis in binnen- en buitenland te rapporteren naar het beleidsdomein Omgeving. Algemeen worden er twee referentietaken onderscheiden: de technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake luchtemissies bij landbouwactiviteiten en de technisch wetenschappelijke ondersteuning inzake duurzame productietechnieken in de landbouw.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	634	634	634	634	763	762

Inhoudelijke toelichting

Ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van leefmilieu werd het integraal voorziene VAK benut.

In het kader van het vervullen van de engagementen rond internationale klimaatfinanciering, zoals afgesproken in het intra-Belgische Samenwerkingsakkoord Interne Lastenverdeling 2013-2020, voert ILVO een project uit in Colombia. Op basis van die afspraken diende Vlaanderen in de periode 2016-2020 jaarlijks in totaal 14,5 miljoen euro in te zetten voor internationale klimaatfinanciering. Dit project loopt over meerdere jaren en wordt aangerekend conform de VCO, wat zich vertaalt in bovenvermeld VEK. Via MB werd vanuit de centrale VEK-buffer daartoe 129 keuro herverdeeld naar dit artikel.

De begrotingsuitvoering in VEK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen optimaal verlopen.

QB0-1QCE2OU-IS – VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt het VITO een aanvullende toelage van het departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van omgevingsbeleid. Daarnaast zijn er ook toelagen voor de rol van VITO in het kader van projecten internationale klimaatfinanciering en projecten voor een gezond en duurzaam watersysteem.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.078	3.725	3.724	3.017	8.215	8.422

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er werd in de loop van 2021 via opeenvolgende MB/KHS een budget van 647 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel voor het versterken van de referentietaken op het vlak van omgevingsbeleid. Dit budget werd voor 146 keuro VAK en VEK gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2EV-IS, voor 319 keuro VAK en VEK gecompenseerd op artikel QB0-1QCE2DW-IS, en voor 182 keuro VAK en VEK gecompenseerd vanuit artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit budget werd ingezet om een opdrachthouder aan te stellen om de regie en coördinatie vanuit de Vlaamse Regering op zich te nemen, omdat de impact van de verontreiniging ruim het beleidsdomein Omgeving overschrijdt, en gelet op de vele vragen vanuit ondermeer de omgeving van de site van 3M. VITO nam deze taak op zich via de referentietaken. Het contract werd verlengd van 01/09/2021 tem 31/12/2021.

In het kader van het vervullen van de engagementen rond internationale klimaatfinanciering, zoals afgesproken in het intra-Belgische Samenwerkingsakkoord Interne Lastenverdeling 2013-2020, voert VITO drie projecten uit in Afrika en India. Op basis van die afspraken diende Vlaanderen in de periode 2016-2020 jaarlijks in totaal 14,5 miljoen euro in te zetten voor internationale klimaatfinanciering. Deze projecten lopen over meerdere jaren en worden aangerekend conform de VCO, wat zich vertaalt in bovenvermeld VEK. Via MB werd vanuit de VEK-buffer daartoe 1.080 keuro herverdeeld naar dit artikel. VITO verleende ondersteuning voor de organisatie van de oproep internationale klimaatfinanciering 2021, volgens de bepalingen die werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het VAK werd volledig benut.

QB0-1QCE2OX-IS – DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de DAB Minafonds een aanvullende dotatie ter financiering van haar uitgaven. Dankzij deze dotatie wordt het totaal aan VEK-uitgaven binnen de DAB Minafonds gedekt door het totaal aan middelen aan ontvangstenzijde.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	296.117	350.135	322.863	296.117	322.863	322.863

Inhoudelijke toelichting

De toelage aan het MINAfonds werd in 2021 meermaals verhoogd om in te spelen op de continu evoluerende VEK-behoeften. Zo werd er in hoofdzaak via MB 5.107 keuro VEK toegevoegd vanuit het beleidsveld Justitie, werd er 2.325 keuro vrijgemaakt voor dringende VEK-behoeften op programma QC van de uitgavenbegroting, en werd er in het kader van de afspraken rond de overname van het domein Herkenrode 17.850 keuro VEK overgeheveld naar het beleidsveld Toerisme.

Aanvullend werd er in 2021 via BVR vanuit de relance-provisie extra budgetten vrijgemaakt voor het MINAfonds voor volgende projecten, allemaal gecompenseerd op gecompenseerd op provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR:

- een budget van 10 miljoen euro VAK en 2 miljoen euro VEK voor relance budget 4 - circulaire economie - asbest (lokale besturen);
- een budget van 7.547 keuro vak en vek voor relance budget 35 - groenblauwe infrastructuur – waterlopen;
- een budget van 20.787 keuro VAK en 18.929 keuro VEK voor relance budget 35 – natte natuur;
- een budget van 4,5 miljoen euro VAK en VEK voor relance budget 59 – asset management Aquafin;
- een budget van 8.481 keuro VAK en VEK voor relance budget 32 – innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten;
- een budget van 657 keuro VAK en VEK voor relance budget 34 – vlaggenschipprojecten: natuurgebaseerde oplossingen.

In totaal gaat het over 53,63 miljoen euro VAK en 43,772 miljoen euro VEK.

De begrotingsuitvoering op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021 en rekening houdende met de evolutie van de relance-projecten.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

3.2.2. ***DAB's***

DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

QBX-2QCEAOA-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit artikel komt het dividend binnen dat de NV Vlaamse Milieuholding uitbetaald aan het Vlaams Gewest (8 miljoen euro in 2021), evenals de milieuboetes (3,4 miljoen euro) en een aantal kleine diverse ontvangsten.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	10.605	0	0
2e BA-JR	11.738	0	0
Uitvoering	14.506	0	0

Inhoudelijke toelichting

De afdeling Handhaving legde in uitvoering 2021 voor een totale waarde van 3.398 keuro aan boetebeslissingen op (meerontvangst met 1.148 keuro tov. de raming bij BA2021). Mede door de verruimde toepassing van het instrument van de bestuurlijke transactie heeft de afdeling meer sanctiedossiers afgehandeld dan de voorgaande jaren, wat zich vertaald heeft in de verhoging van deze ontvangsten. Aanvullend werden 1.469 keuro aan vorderingen dubieus gezet (zie volgende artikel).

Verder gebeurde er op dit artikel een eenmalige terugstorting ter waarde van 1.488 keuro. Het gaat hier om bedragen die het Vlaamse betaalorgaan had teruggevorderd bij verschillende landbouwers.

Het dividend vanwege de PMV werd in uitvoering ontvangen zoals begroot.

QBX-2QCEAOA-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
Uitvoering	-1.469	0	0

Inhoudelijke toelichting
De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 1.469 keuro.

Uitgavenartikelen

QBX-3QCE2OA-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit artikel worden specifieke beleidsgerelateerde werkingskosten van het departement Omgeving aangerekend. Concreet gaat het over kosten voorzien voor procedures en gerechtskosten en schadevergoedingen aan derden (800 keuro), studies inzake beleidsvoorbereiding, -evaluatie en -opvolging die een bijdrage leveren aan een effectiever, efficiënter en/of zuiniger milieubeleid (818 keuro) en specifieke ad hoc beleidsuitgaven voor het departement Omgeving.

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.748	2.068	2.044	1.201	1.301	1.299

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er werd in het najaar van 2021 via MB/KHS bijkomend een budget van 320 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel. Een budget van 170 keuro VAK was bestemd voor de financiering van extra uitvoeringsgerichte studies binnen GOP (in kader van de Ventilus-taakstelling van de intendant) en werd gecompenseerd op het vrijgekomen budget voor landinrichting (artikel QBX-3QCE2NJ-WT). Voor de financiering van de erelonen van advocaten was er in 2021 een extra budget nodig van 150 keuro VAK. Dit budget werd overgeheveld vanuit het overschot aan beleidskredieten op het budget voor de uitvoering van landinrichtingsplannen bij VLM (zie artikel QB0-1QCENY-IS.

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers (100% aanwending).

QBX-3QCE2OB-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel worden allerlei uitgaven en projecten gerelateerd aan het internationale omgevingsbeleid gefinancierd. Vlaanderen draagt zo bij tot de realisatie van de op internationale, Europese, Belgische of bilaterale overheidsfora onderschreven milieu- en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	604	604	592	672	672	567

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Naast een aantal werkingskosten, worden op dit artikel water- en sanitatieprojecten gefinancierd in ontwikkelingslanden, in het kader van de jaarlijkse projectoproep voor het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling (VPWvO). In 2021 werden zes nieuwe samenwerkingsprojecten van Vlaamse organisaties en bedrijven gecofinancierd en gerapporteerd in het kader van ontwikkelingsrelevante uitgaven (OESO/DAC), internationale klimaatfinanciering (UNFCCC) en duurzame ontwikkeling (SDG's).

Het VEK werd afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

QBX-3QCE2OC-WT – EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent de vergroening van de economie. Het Departement financiert het gros van haar initiatieven (incl. subsidies) richting haar doelgroepen en partners via dit begrotingsartikel van het MINAfonds, met het oog op het verankeren en versterken van het omgevingsbewustzijn in de verschillende geledingen van de Vlaamse samenleving.

Er wordt budget voorzien voor de werkingskosten op het vlak van natuur- en milieueducatie, doelgroepenbeleid, informatie, sensibilisering en kennisdeling naar de verschillende doelgroepen, voor natuurtechnische milieubouwprojecten en voor specifieke investeringen voor de werking van de Vlaamse Kennis- en Vormingscentra voor Natuur en Milieu.

Voor de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen in het kader van het decreet van 29 april 1991 wordt een bedrag voorzien van 5.315 keuro VAK.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2014 houdende de toekenning van compensatie aan de verschillende actoren en aan gemeenten voor milieu gerelateerde taken, uitgevoerd door doelgroepwerknemers voorziet jaarlijks een bedrag van 3.234 keuro VAK/VEK om 616 takenpakketten in te zetten voor de gemeenten om bedoelde werkzaamheden te ondersteunen.

Voor de financiering van allerlei subsidievragen voor vernieuwende projecten van verenigingen, scholen, … rond informatie, sensibilisering, natuur- en milieueducatie, doelgroepenbeleid, natuurtechnische milieubouw, … of specifieke (kleinschalige) projectoproepen wordt het restbudget voorzien.

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	10.856	10.986	10.971	11.919	11.336	10.687

Inhoudelijke toelichting

De uitvoering binnen dit artikel verliep qua VAK na uitvoering van de herverdelingen volgens planning.

Bijkomende subsidiemiddelen waren nodig voor het ad hoc project "Aclima". 130 keuro VAK werd hiervoor via krediet herschikking vrijgemaakt van begrotingsartikel QBX-3QCE2NJ-WT.

In functie van de optimale benuttig van de werkingsmiddelen op dit begrotingsartikel, werden diverse kleinere interne herverdelingen doorgevoerd. M.b.t. de werking 'groene economie' werden de middelen gebundeld voor 2 opdrachten i.k.v. de algemene werking van de Green Deals en het uitvoeren van de Green Deal Eiwittransitie. Ook voor het opzetten van monitoring van de werkingen rond partnerschappen werden middelen vrijgemaakt, o.a. opstarten monitoring draagvlak voor klimaattransitie bij de burger. Het nodige budget voor de renovatie van Duurzaam Educatiepunt De Vroente viel lager uit dan geraamd, evenals de offerte voor de PV-panelen. De vrijgekomen middelen werden o.a. geïnvesteerd in het vergroenen van de vloot van DOMG.

Het VEK werd via herverdeling afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers.

3.2.3. ***Overige entiteiten onder gezag***

Niet van toepassing.

3.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

Niet van toepassing.

4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het duurzaam afval – en materialenbeleid bij de OVAM, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het materialendecreet en VLAREMA.

De beleidskredieten van dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op de beleidsuitgaven gericht op de totstandkoming van de circulaire economie (CE) in het bijzonder gericht op het dematerialiseren en het sluiten van materialenkringlopen (met ook budgettaire bijdragen aan CE vanuit andere thema's). Het betreft globaal de uitvoering en verdere uitbouw van een doeltreffend afvalstoffen – en materialenbeleid en – instrumentarium, de sturing en coördinatie van het veilig beheer, de inzameling en de veilige verwijdering van gevaarlijke stoffen en afvalstoffen, de noodzakelijke ambtshalve verwijdering en het ondersteunen van onze partners.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben voornamelijk betrekking op:

- De transitie circulaire economie: de inzet op Vlaanderen Circulair als centraal platform binnen Vlaanderen rond CE met nodige partnerschappen, de innovatie van producten, ondernemings-, productie- en consumptiemodellen met ruimte voor experimenten inzake CE en opschaling, het versterken van het onderzoeks- en innovatiebeleid richting CE en de inzet op de voortrekkersrol op internationaal en Europees niveau,

de deelname aan CE-projecten en de verdere aanpak van knelpunten voor CE bij bestaande regelgeving.

- Materiaalbewust bouwen en verbouwen: stimuleren van de bouwsector richting circulaire en modulaire gebouwen, verderzetting van de proeftuin en de green deal circulair bouwen, de aanpak van selectief slopen, de aanpassing van het normenkader voor bouwstoffen, de inzet van de TOTEM-tool en met ook onderzoek van een materialenpeil en de inzet van digitale technieken in de bouw.

- Versterken van het asbestafbouwbeleid: uitvoering van het actieplan asbestafbouw met de operationele voorbereiding van de invoering en beheer van het asbestattest (software databank, sectorale certificatie asbestdeskundigen, …) en ondersteuning van de meest kwetsbare doelgroepen via de werking van sectorprotocollen en asbestafbouwprojecten bij lokale besturen.

- Verzekeren van waardebehoud voor biomassa: de verdere aanpak om alle organisch-biologisch afval te weren uit het restafval, kwaliteitsbewaking, het stimuleren van investeringen in voorvergistingsinstallaties bij gft-compostering en aanpak voedselverlies via ondersteuning van distributieplatformen en de voorbereiding van een nieuw actieplan 'biomassa en voedsel circulair 2021-2025.

- Materiaalimpact van productketens verlagen: verdere aanpak van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, afbouw gebruik van wegwerpproducten, inzet van de aanvaardingsplicht, het ondersteunen van de herstel-, hergebruik- en deelsector oa via proefprojecten, investering in de nodige sorteer– en recyclagecapaciteit, uitvoering van een actieplan voor kunststoffen en verpakkingsplan 2.0, de verdere inzet op één uniform P+ systeem, de aanpassing van het interregionaal samenwerkingsakkoord, de voorbereiding van een green deal met de distributiesector.

- Verminderen van restafval door circulair materialenbeheer: ondersteuning van steden, gemeenten en intercommunales, communicatie op maat en handhaving, een code van goede praktijk voor een betere bronsortering voor bedrijfsafvalstoffen in combinatie met sturende maatregelen, extra beleidsmaatregelen voor de aanpak van zwerfvuil, een eindverwerking op maat van de circulaire economie en onderzoek i.k.v. het heffingenbeleid en bijkomende financiële instrumenten.

- Datamining en digitale ontsluiting i.k.v; afval– en materialenbeleid: inzet op het gebruik van het Vlaams symbioseplatform, woningpas, CE-monitor en het heroriënteren van data i.k.v. de inzameling van afvalstoffen.

4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

OD 1. VLAANDEREN ALS PARTNER EN REGELGEVER IN DE TRANSITIE CIRCULAIRE ECONOMIE

De Vlaamse Regering bevestigde op 10 juli 2020 de rol van het publiek-privaat partnerschap 'Vlaanderen Circulair' als centraal platform voor de circulaire economie in Vlaanderen. De vernieuwde governance van Vlaanderen Circulair is in

2020 uitgewerkt en aansluitend van start gegaan. Zowel de Stuurgroep als de Projectgroep kwamen doorheen 2021 op regelmatige basis samen. De Roadmap Circulaire Economie is inhoudelijk goedgekeurd.

De 6 werkagenda's (circulair bouwen, chemie en kunststoffen, waterkringlopen, bio-economie, voedselketen en maakindustrie) en 7 hefbomen (beleidsinstrumenten, circulair aankopen, communicatie, onderzoek, innoveren en ondernemen, financiering en jobs en vaardigheden) zijn in 2021 van start gegaan, gefaciliteerd door team Vlaanderen Circulair. Voor de verschillende werkagenda's zijn programma's opgemaakt in aanloop naar de Circular State of the Union in april 2022. De programma's van de werkagenda's en hefbomen bevatten concrete engagementen en acties waaraan invulling gegeven wordt.

Via de gerichte call circulaire bouweconomie werden 48 projecten gefinancierd voor een totaalbedrag van 4,5 miljoen euro, via respectievelijk de OVAM en Vlaio. 12 hubs voor circulair en sociaal ondernemerschap gingen van start via het project Circulair Werk(t). Deze hubs hebben als doel om in de eigen regio nieuw circulair ondernemerschap met een sociale impact een boost te geven. 7 projecten werden gefinancierd vanuit de REACT EU-middelen in het kader van de relancemaatregelen.

De werking van het steunpunt Circulaire Economie werd geëvalueerd en een oproep voor de totstandkoming van een nieuw steunpunt gelanceerd. Er werd een beheersovereenkomst afgesloten voor de periode 2022-20226 met het nieuwe steunpunt Circulaire Economie (CE Center). Het steunpunt voert wetenschappelijk onderzoek uit naar hoe de overheid de circulaire economie kan monitoren, stimuleren en contextualiseren. De bedoeling is om de wetenschappelijke inzichten te vertalen in ondersteuning en aanbeveling voor het beleid, en om kennis beschikbaar te stellen voor beleidsmakers, belanghebbenden en het bredere publiek. Daarnaast bouwt het steunpunt een wetenschappelijk kennisnetwerk uit dat zich op nationaal en internationaal niveau positioneert als een kenniscentrum voor circulaire economie.

Samen met de overige gewesten en de federale overheid werd het Intra-Belgisch Platform Circulaire Economie geëvalueerd. Op basis hiervan wordt de werking bijgestuurd, zodat er een nauwere samenwerking tussen de federale staat en de regio's op het vlak van circulaire economie tot stand kan komen.

OD 2. MATERIAALBEWUST BOUWEN EN VERBOUWEN

Het beleidsprogramma 'op weg naar circulair bouwen' is opgemaakt, samen met een zakelijk plan en planningsfiches voor de verschillende werven. Het plan werd goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 29 april 2022.

Het luik 'urban mining' van de Proeftuin Circulair Bouwen is vertraagd door Covid-19. Het eindrapport over dit onderdeel zal pas eind 2022 klaar zijn door de latere start. Het luik 'veranderingsgericht bouwen' is opgestart. Er wordt voornamelijk gewerkt rond technische oplossingen, businessmodellen en opnemen van circulaire criteria in openbare aanbestedingen. Zowel de ontwikkeling van TOTEM als de uitwerking van de verplichte sloopopvolging voor grote werven verliepen volgens schema. TOTEM (Tool to Optimise the Total Environmental impact of Materials) is een transparante, eenvoudige, digitale interface waarmee de bouwsector aan de slag kan om de milieu-impact van gebouwen te objectiveren en te verminderen. De tool is het resultaat van een samenwerkingsproject van de drie gewesten, universiteiten en studiebureaus.

De impact van gebouwelementen en bouwmaterialen op het leefmilieu en het klimaat wordt vaak onderschat. Studies wijzen nochtans uit dat ze verantwoordelijk zijn voor 10 tot 30% van de totale milieu-impact. Doorheen heel hun levenscyclus, van bij de ontginning van grondstoffen over het transport tot

aan het afval- en recyclagebeheer hebben ze hun impact op het milieu en zijn er mogelijkheden om die impact te reduceren. Een reeks milieu-indicatoren brengt deze impact in kaart. De keuze van materialen bij de bouw of renovatie van gebouwen is daarom van groot belang voor de globale ecologische voetafdruk van gebouwen.

Het onderzoekswerk naar het materialenpaspoort en een materialenpeil voor gebouwen liep verder. Een aantal VLAREMA-wijzigingen voor een betere selectieve inzameling en hoogwaardige afzet van bouw- en sloopafval werden uitgewerkt en liggen voor ter goedkeuring.

OD 3. VERSTERKEN VAN ASBESTAFBOUWBELEID

Het asbestafbouwbeleid loopt volgens schema. De projectaanpak voor de monitoring en evaluatie van de voortgang van het asbestafbouwbeleid is uitgewerkt. De nodige stappen vooruit zijn gezet voor de lancering van het asbestattest in 2022, zoals vooropgesteld: de asbestinvantarisatiedatabank is verder ontwikkeld in samenwerking met de sectorverenigingen, de nodige uitvoeringsbepalingen werden in het materialendecreet en VLAREMA opgenomen, de ministeriële besluiten inzake het inspectieprotocol, het certificatiereglement en de inning van de retributies werden uitgewerkt.

Ik ontwikkelde een gezamenlijke relancepremie voor asbestverwijdering bij renovatie én het installeren van energiebesparende investeringen. Wat betreft de doelgroepinstrumenten werden de protocollen scholen, sociale huisvesting, landbouw, zorginstellingen en lokale besturen verlengd of uitgewerkt. Ik voorzag extra middelen, zoals voorzien in het relanceplan, om het verwijderen van asbest te ondersteunen via deze sectorprotocollen voor prioritaire sectoren en voor asbestafbouwprojecten van lokale besturen.

OD 4. VERZEKEREN VAN WAARDEBEHOUD VOOR BIOMASSA

In voorbereiding op de inwerkingtreding van de Europese Kaderrichtlijn inzake afvalbeheer, die oplegt dat selectieve inzameling van bio-afval verplicht wordt vanaf eind 2023, is het studiewerk over te hanteren scenario’s opgeleverd. Op basis hiervan zal ik een beslissing nemen over de modaliteiten om het bio-afval selectief in te zamelen.

Er werd een tijdelijk toetsingskader uitgewerkt voor de aanwezigheid van PFAS in bodemverbeterende middelen. Er zijn een aantal voorstellen voorbereid voor Vlarema 9 met betrekking tot de inzet van boerderijcompost uit een samenwerkingsverband, plagsel en choppermateriaal van heidebeheer en houtsnippers van specifiek omschreven houtige reststromen als bodemverbeterend middel.

Ik ondersteun ook innovatieve toepassingen voor het duurzaam benutten van biomassa. Grassco, een publiek-private samenwerking voor de valorisatie van grasmaaisel, werd officieel opgericht in september 2021. Grassco maakt circulaire grondstoffen (isolatievezels, substraat, grassap en andere) via raffinage van natuurmaaisel en biedt zo een duurzame, goedkopere en innovatieve oplossing bieden voor de verwerking van natuurmaaisel. De oprichting, via een innovatieve overheidsopdracht, vloeide voort uit het Europese project GrasGoed – Natuurlijk Groen als Grondstof.

OD 5. MATERIAALIMPACT VAN PRODUCTKETENS VERLAGEN

Producten moeten slimmer worden ontworpen, zodat ze langer meegaan en makkelijker herstelbaar, herbruikbaar en recycleerbaar zijn. We leggen daarbij

onze focus op de productgroepen vermeld in de kaderrichtlijn Afvalstoffen en het Europese Actieplan CE (textiel, elektrische en elektronische apparatuur, batterijen, …) en eigen opportuniteiten (luiers, matrassen, …). Hierbij aansluitend voorzie ik in Vlaamse context werkagenda's binnen de schoot van Vlaanderen Circulair voor chemie/kunststoffen en mogelijk ook voor andere productketens (zoals textiel, elektronica/technologische sector, ...).

Een belangrijke focus ligt op de kunststofketen via het goedgekeurde actieplan Kunststoffen met als krachtlijnen efficiënter gebruik van kunststoffen, meer selectieve inzameling, meer recyclage en meer afzet voor recyclaten. Via het instrument van de gebruiksverboden en via openbare aanbestedingen zet ik in op recycled content in specifieke producten om de afzet een boost te geven. Met financiering van het LIFE-project C-MARTLIFE voer ik samen met private partners en de lokale besturen de acties uit het kunststoffenplan uit.

Wat verpakkingen betreft is het uitgebreide p+systeem over heel Vlaanderen uitgerold. Een nieuwe erkenning voor de inzameling en recyclage van bedrijfsmatig verpakkingsafval werd verleend aan Valipac. De Green Deal Anders Verpakt werd ondertekend door meer dan 80 partijen. Met deze Green Deal wordt ingezet op minder eenmalige verpakkingen door deze te vermijden of te hergebruiken en hierbij ook de milieu-impact van het verpakte product te verkleinen.

Er werden belangrijke stappen gezet voor de productketens luiers (bepalen van end-of-waste-criteria), de inwerkingtreding van de gratis selectieve inzameling en recyclage van matrassen via het Valumat-systeem en het afsluiten van de aanvaardingsplichtconvenant voor afgedankte elektronische apparatuur en zonnepanelen.

In het kader van de relancemaatregelen werd de eerste call voor de Recyclagehub gelanceerd voor een totaalbedrag van 15 miljoen euro. Hierbij worden innovatieve recyclagetechnieken ondersteund om zo de materiaalkringloop te sluiten. Met 18 ingediende voorstellen is de call een groot succes te noemen. 6 projecten konden worden ondersteund. In 2022 volgt een volgende call in het kader van de Recyclagehub.

OD 6. VERMINDEREN VAN RESTAFVAL DOOR CIRCULAIR MATERIALENBEHEER

Een ontwerpversie van het Uitvoeringsplan voor Lokaal Materialenbeheer werd uitgewerkt door mijn administratie voor openbaar onderzoek. Dit plan richt zich op de ambitieuze doelstellingen van het regeerakkoord en klimaatplan, namelijk een daling van de hoeveelheid huishoudelijk restafval tot 100 kg/pp en een equivalente daling voor het bedrijfsrestafval. De code van goede praktijk voor bedrijfsrestafval is in de wetgeving ingeschreven, zodat er in de praktijk werk gemaakt kan worden van de sensibilisering en controle op de selectieve inzameling van bedrijfsafvalstoffen. Onderzoek naar de impact van gedifferentieerde tarieven voor bedrijfsrestafval is afgerond. Op basis van dit studiewerk werd een regelgevend voorstel uitgeschreven.

De sorteeranalyses van het huishoudelijk restafval en het grofvuil zijn in 2021 afgerond. De resultaten hiervan zullen in 2022 worden gepubliceerd. Daarnaast zijn de eerste meetcampagnes voor het bedrijfsrestafval ook al uitgevoerd, deze zullen het komende jaar worden verdergezet.

In het kader van de vervuiler betaalt, voerde ik een verhoogde verbrandingsheffing voor bepaalde bedrijfsafvalstoffen van 25 euro/ton in. Dit betekent in eerste instantie een meerinkomst van 17 miljoen euro, waarna deze weer daalt naarmate de heffing haar sturend karakter waarmaakt.

Het charter zwerfvuil werd ondertekend. Dit Vlaams zwerfvuilcharter komt bovenop het reeds bestaande verpakkingsplan met de verpakkingsindustrie. Met dit actieprogramma zwerfvuil beschrijven we een aantal extra concrete acties op korte

termijn (2021-2022) die belangrijk zijn in de strijd tegen zwerfvuil. Dit charter is een overeenkomst waarin de acties per stakeholder of groep stakeholders worden vastgelegd.

Verdere stappen werden gezet om de doorrekening van de zwerfvuilkost cf. EU Richtlijn Single Use Plastics, in te voeren. De studie referentiekosten werd uitgevoerd en afgerond. Eindresultaat hiervan is een verdeelsleutel van de zwerfvuilkosten over de gemeenten. De fractietelling is afgerond in december 2021 en de resultaten en het eindrapport zijn beschikbaar voor gebruik. Hiermee zijn alle nodige data beschikbaar voor de verdere uitwerking van de terugbetaling van de zwerfvuilkosten. Er is een ontwerp van interregionaal samenwerkingsakkoord zwerfafval opgesteld dat in 2022 wordt besproken met de andere gewesten.

Vlaanderen Mooi voerde de geplande projecten uit rond preventie, sensibilisering, handhaving en coaching. Zo organiseerden de Mooimakers op 28 mei een toelichting door de Vlaamse justitiehuizen voor Vlaamse partners rond werkstraffen zwerfvuil opruimen. Op 10 september vond een gelijkaardige infosessie plaats met de afvalintercommunales, waarvan er verscheidene al werkgestraften inzetten. Tot slot zijn de eerste 12 van de 30 nieuwe OVAM-handhavers aangeworven en reeds actief in een aantal gemeenten.

OD 7. RAPPORTAGE, DATAMINING EN DIGITALE ONTSLUITING I.K.V. AFVAL- EN MATERIALENBELEID

Ik zorgde voor de ontsluiting van data en ontwikkelde tools ter ondersteuning en sensibilisering van bedrijven en lokale besturen. Cirkeltips en de benchmark-tool voor lokale besturen werden stelselmatig uitgebreid met nieuwe functionaliteiten. Het symbioseplatform werd aangepast zodat het breed ingezet kan worden voor het sluiten van verschillende materiaalketens, bijvoorbeeld hout en nutriënten. In 2021 steeg het aantal gebruikers met 81% ten opzichte van 2020. Het aantal vragen naar materialen steeg met 35% en het aantal aanbiedingen van materialen met 25%.

Europa heeft de rapportagemethoden voor selectieve inzameling en recyclage van afvalstoffen herzien via nieuwe uitvoeringsbesluiten. Ik ontwikkelde het Materialeninformatiesysteem (MATIS) verder om de manier van gegevensinzameling en rapportage van afvalstoffen te heroriënteren en hiervoor de nodige systemen en processen op te zetten. De studie naar de papier- en kartonafval stromen in Vlaanderen is afgerond en heeft heel wat inzichten opgeleverd die nuttig waren bij de verdere IT-ontwikkeling van MATIS. Het onderdeel voor de melding over gemeentelijke inzameling van afvalstoffen is in gebruik genomen op 11 oktober. Het onderdeel voor de melding van in- en uitgaande stromen bij verwerkers is in gebruik genomen op 1 december. De ontwikkeling van de tool voor automatische validatie is gestart in september en loopt nog. Het onderdeel voor ontsluiting van gegevens is in ontwikkeling. De eerste rapporten werden in januari 2022 toegevoegd aan de toepassing MATIS.

4.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. De beleidskredieten onder dit ISE Afval en materialen hebben betrekking op de middelen onder het beheer van OVAM, zowel op de OVAM-begroting als op de DAB MINAfonds.

AFVAL EN MATERIALEN, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	0	0	0	0	0	0
Toe-lagen IS	21.928	25.528	25.528	21.928	22.928	22.927
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**21.928**	**25.528**	**25.528**	**21.928**	**22.928**	**22.927**

Inhoudelijke toelichting:

De OVAM oefent haar activiteiten uit binnen 2 verschillende inhoudelijke structuurelementen: ISE J Afval en materialen en ISE E Bodem en ondergrond. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt via artikel QB0-1QCE2JV-IS (werkings- en investeringsdotatie van de OVAM van 21,7 miljoen euro). Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen de OVAM: ISE J Afval en materialen. Dit betekent dus niet dat al deze middelen integraal ingezet worden voor deze ISE. Bij de bespreking van de OVAM-begroting worden deze middelen wel afgezonderd (zie 6.1.3.1).

Het verschil in VAK-kredieten tussen de BA2021 en de uitvoering in 2021 is als volgt te verklaren. Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 2.850 keuro VAK en 250 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op relance budget 5 – Circulaire economie -asbest en 750 keuro VAK/VEK voor relance budget 70 – Materiaalstromen digitaliseren. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AH-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.

4.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

QB0-1QCE2JV-IS – OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de OVAM een werkingsdotatie van het departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken en haar specifieke taken op het vlak van het afval-, bodem- en materialenbeleid.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	21.928	25.528	25.528	21.928	22.928	22.927

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering op dit artikel is verder optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 2.850 keuro VAK (100% benut) en 250 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op relance budget 5 – Circulaire economie -asbest en 750 keuro VAK/VEK voor relance budget 70 – Materiaalstromen digitaliseren (100% VAK-benutting). Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AH-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.

4.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

QBX-2QCEAJA-OW – DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit artikel worden in eerste instantie de inkomsten uit de afvalheffingen bij de OVAM begroot.

Op grond van het samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval 2008 moet FOST Plus vanaf 2009 jaarlijks, na indexering, 60 eurocent per inwoner aan het Vlaamse Gewest ter beschikking stellen voor het beleid rond verpakkingsafval. Op basis van een werkprogramma wordt het deelbedrag bepaald dat gestort wordt in het MINA-fonds. Pas wanneer dit bedrag gestort wordt door Fost Plus, kunnen de middelen hiervoor aangewend worden en kunnen de middelen ingezet worden door de OVAM voor investeringssubsidies aan lokale overheden.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	48.500	0	0
2e BA-JR	48.500	0	0
Uitvoering	45.641	0	0

Inhoudelijke toelichting

De inning van de heffingen gebeurt op basis van het decreet betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen van 23 december 2011. De heffingsplichtigen zijn de uitbaters van afvalverwijderings/verwerkingsinrichtingen, alsook de overbrengers van afvalstoffen geproduceerd in het Vlaams Gewest met het oog op het verwerken ervan buiten het Vlaams Gewest. De inning van de heffing vindt eenmaal per kwartaal plaats. Voor het vierde kwartaal dient in december een voorschot betaald te worden dat 2/3de van het gemiddelde kwartaalbedrag bedraagt. In 2021 werden reëel nieuwe vorderingen geboekt voor een (netto) totaal bedrag van 45.141 keuro.

Op grond van het samenwerkingsakkoord met Fost Plus wordt op basis van een werkprogramma het deelbedrag bepaald dat gestort wordt in het Minafonds. Tweemaal per jaar wordt in overleg met FOST Plus bepaald welk bedrag effectief in het Mina-fonds wordt gestort om subsidies te verlenen aan lokale besturen. In 2021 bedroeg dit 500 keuro, wat integraal werd besteed aan investeringen in afvalbakken en ondergrondse selectieve inzamelsystemen.

Uitgavenartikelen

QBX-3QCE2JA-WT – DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit begrotingsartikel van de DAB Minafonds financiert OVAM uitgaven gericht op de uitvoering van het afvalstoffen- en materialenbeleid.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

De benodigde kredieten inzake de verwerking van dierlijk afval, dierenmeel en slachtafval hangen af van de hoeveelheid opgehaalde krengen en de verwerkingskost. Uitgangspunt voor het gebudgetteerde bedrag is een tussenkomst van 50% door de overheid voor de bijdrageplichtigen en 100 % voor de niet-bijdrageplichtigen.

Subsidies aan de 31 erkende kringloopcentra worden toegekend op basis van het subsidiebesluit van 20 mei 2005. De subsidie per kringloopcentrum wordt berekend op basis van het aantal kilo hergebruikte goederen (theoretisch hergebruik) en rekening houdend met de grootte en het aantal inwoners dat in het verzorgingsgebied van elk kringloopcentrum ligt.

Aan lokale overheden wordt financiële steun gegeven voor de uitvoering van het lokale huishoudelijk afvalstoffenbeleid. Dit kadert in de doelstelling de effectiviteit van het afvalstoffenbeleid te verhogen en het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval

en gelijkaardig bedrijfsafval. De procedures voorzien in dit besluit (ontwerp-, toewijzings- en betalingsfase) en het feit dat de betalingsaanvragen ingediend moeten worden door de lokale overheden via de OVAM geven aanleiding tot een gespreide uitbetaling van de subsidies. Deze middelen dienen voor de subsidies voor investeringen in diftar huis aan huis, diftar containerparken, projecten openbare reinheid, ondergrondse containers en sorteerstraatjes.

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	15.246	25.246	24.780	22.646	31.403	29.519

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

In 2021 werd er 7.118 keuro benut voor de financiering van de verwerking van dierlijk afval, dierenmeel en slachtafval. Het vastleggings- en vereffeningskrediet voor subsidies aan erkende kringloopcentra bleef in 2021 ongewijzigd op 808 keuro. Voor de uitvoering van het lokale huishoudelijk afvalstoffenbeleid werd aan lokale overheden in 2021 6.073 keuro aan vastleggingskrediet en 17.953 keuro aan vereffeningskrediet voorzien. Tenslotte werd 703 keuro vastgelegd voor subsidies in het kader van circulaire economie.

Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 10 miljoen euro VAK en 2 miljoen euro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op relance budget 4 – Circulaire economie -asbest lokale besturen. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AH-PR. Met de verbreding van het bestaande 'Subsidiebesluit lokale besturen' kan het lokaal bestuur via een eigen selectie van mogelijke projectformules (bronophaling, samenaankoop,…) een lokaal verankerd asbestafbouwinstrumentarium uitrollen voor de burger en voor het eigen patrimonium. Met dit instrumentarium kan het lokale bestuur daarbij zowel ontzorging aan de burger aanbieden bij asbestverwijdering als een financiële ondersteuning op vlak van de asbestmeerkost. Hierbij dient wel rekening gehouden met een kleine overbenutting van dit budget en de late vrijgave van de relancemiddelen voor asbest waardoor de VEK-benutting slechts 180 keuro in plaats van de voorziene 2.000 keuro bedraagt.

4.2.3. Overige entiteiten onder gezag

6.3.3.1. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap OVAM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.1.3.1.

De OVAM oefent haar taken dus uit binnen 2 verschillende ISE: ISE E Bodem en ondergrond en ISE J Afval en materialen. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2JV-IS dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen OVAM: ISE J Afval en materialen.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE J Afval en materialen ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE Bodem en ondergrond wordt verwezen naar de bespreking van de ISE E Bodem en ondergrond.

ISE J AFVAL EN MATERIALEN

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het duurzaam afval – en materialenbeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het materialendecreet en VLAREMA.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Deze uitgaven worden gefinancierd via het Minafonds en inkomsten uit Europese projecten.

Uitgaven

In 2021 werden volgende expertises m.b.t. afval- en materialenbeleid voorzien:

- expertise-opdrachten voor de transitieprioriteit Circulaire Economie m.b.t. ecodesign, , leerlessen en goede praktijken uit Green Deal en calls valoriseren, begeleiding werkagenda's, ... (OD 1)
- expertise-opdrachten in het kader van circulair bouwen: begeleiding van het nieuwe beleidsprogramma Circulair bouwen, opstart van de werkagenda, begeleiding van de Green Deal Circulair Bouwen, Totem, …(OD 2)
- expertise-opdracht in aanloop naar de nieuwe EVOA-verordening: een impactanalyse van een exportverbod voor 3 afvalstromen en de mogelijke positieve en negatieve gevolgen ervan in kaart brengen
- ondersteuning bij beoordeling investeringssubsidies recyclagehub
- expertise-opdrachten in het kader van PFAS (bv. bemonstering gft)
- ondersteuning van het Plastic Pact (OD 5)
- expertise-opdrachten in het kader van beleidsonderbouwing (bv. bepaling van ecotoxiciteit via biotesten), de ontwikkeling van indicatoren voor een circulaire economie en verdere ontwikkeling van onze platformen (symbiose, cirkeltips, benchmarktool). (OD 1, 7)
- diverse audits: audit financiering dode landbouwdieren, bevraging en analyse van de kringloopcentra, controle boekhouding intercommunales, Europese projecten, … (OD 1 t.e.m. 7)

Om de doelstellingen uit het ondernemingsplan m.b.t. afval- en materialenbeleid te realiseren, spendeerde de OVAM op het communicatiebudget in 2021 784 keuro:

- Communicatie gericht op de transitieprioriteit Circulaire Economie (algemene communicatie, leer- en werkplatformen, uitdragen voorbeeldcases, het stimuleren van eco-innovatie in het onderwijs, circulaire economie en klimaat). (OD 1)
- Communicatie en sensibiliseringstrajecten naar een aantal cruciale sectoren of over een aantal cruciale thema's om een circulaire economie te

realiseren, gelinkt aan het CE actieplan: circulair bouwen, beperken van voedselverlies, specifieke productketens (verpakkingen, textiel, luiers, …). (OD 1 t.e.m. 7)
- Communicatie om stoorstoffen uit de materialenkringloop te halen (cfr. asbest) en begeleidende communicatie voor het asbestafbouwbeleid en de introductie van het asbestattest.(OD 3)
- Communicatie gericht op het sluiten van de materialenkringloop: o.a. acties in het kader van de uitvoering van de single use plastics directive (Kwittencampagne), de nieuwe inzamelverplichtingen voor organisch-biologisch afval, het vermijden van voedselverlies, de uitrol van de uitgebreide pmd-zak en de bouwmaterialenkringloop. (OD 2, 4, 5, 6)
- Sectorale communicatietrajecten in samenwerking met sectorfederaties voor een betere selectieve inzameling bedrijfsrestafval en ontwikkelen cursussen voor ondernemers-en beroepsopleidingen. (OD 2 t.e.m. 6)
- Communicatie inzake afvalstoffen- en materialengegevens, waaronder CE-monitor, Cirkeltips, benchmarktool en symbioseplatform. (OD 1, 7)

In het kader van het afval- en materialenbeleid werd voor 1.174 keuro middelen vastgelegd voor onderzoeken vanuit het Minafonds. Er werden voor dit luik 1.407 keuro aan facturen betaald.

- onderzoek in het kader van de beleidsvisie materiaalbewust bouwen en verbouwen (verdere ontwikkeling van TOTEM, onderzoek naar de ontwikkeling van een gebouwenbibliotheek). (OD 2)
- onderzoek in het kader van het actieplan voedselverlies biomassa(rest)stromen circulair (ondersteuning uitrol bioafval inzameling bij lokale besturen, onderzoek naar restsubstraat van insectenkweek). (OD 2)
- onderzoek naar een normenkader voor luiers. (OD 5)
- verdere uitrol van het symbioseplatform
- sorteeranalyse op bedrijfsrestafval en Plan-MER en socio-economische analyse nieuw uitvoeringsplan. (OD 6) (ook deels gefinancierd vanuit C-Martlife)onderzoeksopdrachten rond de monitoring van het afvalstoffen- en materialenbeleid. (OD 1 t.e.m. 7)

In het kader van EU-project C-Martlife werden volgende onderzoeken en communicatieacties gepland voor 733 keuro.

- Voor 2021 voorzien we binnen C-martlife een aantal studies waaronder de sorteeranalyse van bedrijfsrestafval, een opdracht rond data-inzameling en -analyse binnen de waardeketen van kunststoffen en een studie mbt analyse van de mogelijkheden van inzet circulair materiaal bij luiers en incontinentiemateriaal.
- In 2021 en 2022 wordt er binnen het thema 'Educatie en gedragsbeïnvloeding' een opdracht gegund rond opzet van methodologie en begeleiding van bootcamps, inclusief een communicatiecampagne.
- In 2021 wordt een communicatiebudget voorzien voor het thema luiers, herbruikbare bekers en algemeen voor sensibilisering binnen het thema preventie en recyclage 'Single Use Plastics (SUP) (Kwittencampagne)' (EU Directive).

In het kader van de centrale governance Vlaanderen Circulair, werkagenda's en hefbomen werden in totaal voor 1.655 keuro aan middelen vastgelegd en voor 869 keuro aan facturen betaald.

De expertise middelen werden ingezet voor de facilitatie van:
- de generieke governance en werking van Vlaanderen Circulair (roadmap, procesbegeleiding CE Green Deals, trends en scenario's opvolgen, stakeholder/partnerwerking en procesbegeleiding, ontwikkeling generieke instrumenten en tools rond CE),
- de facilitatie van de 6 werkagenda's (circulair bouwen, chemie/kunststoffen, waterkringloop, voedselketen, maakindustrie en bio-economie) en
- de inzet van specifieke expertise rond de 7 hefbomen ter versterking van de CE, ondermeer rond de juridische knelpunten, financiering en fiscaliteit van de CE, tools voor lokale werking, circulaire havens en herontwikkelingen, selectiecriteria voor calls en projecten die bepalen wat onder CE valt….

Voor communicatie werd specifiek ingezet op:
- kennisdeling via websites, inhoudelijke invulling deelthema's/sites, tonen van goede cases, instrumenten tools en events/ workshops,
- minstens 1 State of the Union per jaar,
- presentaties voor sensibilisering en
- train the trainers rond CE, vertaalwerk (Eng. Website, presentaties voor Europese partners, fora) rond de werking van het ruime Vlaanderen Circulair partnerschap.

Op het vlak van ICT werden de middelen ingezet voor:
- ontwikkeling van online CE Monitor,
- deelwebsites,
- samenwerkings-/kennisdelingsplatformen of -tools ter ondersteuning van de werking van het partnerschap Vlaanderen Circulair.

Voor onderzoek rond Circulaire economie:
- De transitie naar een circulaire economie vraagt een iets langere termijn onderzoek rond monitoring (verdere ontwikkeling van de CE Monitor), trends en evoluties, concrete oplossingsrichtingen en CE strategieën in scenario's onderzoeken, impact inschatten en gefundeerde, beleidsgerichte aanbevelingen formuleren rond CE.
- Daarnaast is er nood aan specifieke ad hoc onderzoeken rond de diverse CE strategieën, knelpunten en hefbomen voor de CE.
- We werken ook rond concrete trajecten zoals de wijze waarop CE strategieën kunnen ingezet worden in een wijk, bedrijventerreinen, de havengebieden. We werken samen met de havenbedrijven aan de circulaire havens (monitor, labels, aanpak, ...).
- We werken aan een just transition. Deze thema's vragen nog verder onderzoek.

De OVAM ondersteunde een aantal organisaties en platformen die haar beleid mee helpen organiseren, in hun werking door het toekennen van een werkingsbijdrage: Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) VZW VLACO en UNEP. In totaal werd hier 1.083 keuro aan uitgegeven. (OD 1, 4, 5, 6)

Inzake afval- materialenbeleid worden diverse toepassingen ontwikkeld voor optimalisatie en automatisatie van het afval-en materialenbeleid. de ontwikkeling van de van een databank en kwaliteitsborgingssysteem asbestinventarisatie werd mogelijk gemaakt met de relancemiddelen van het Plan Vlaamse Veerkracht(OD 3).

De kaderrichtlijn afvalstoffen wijzigde de recyclagedoelstellingen en verschuift het meetpunt voor de recyclage naar achteraan in de verwerkingsketen. Een belangrijke doelstelling van MATIS is dat de OVAM het afval kan volgen doorheen

de verwerkingsketen tot het effectief gerecycleerd wordt. Dit doen we bij voorkeur via digitale gegevens uitwisseling tussen de betrokken bedrijven en de OVAM, zodat de administratieve lasten beperkt blijven.
Bovendien stellen we af en toe vast dat er illegale of frauduleuze afvaltransporten plaatsvinden. De OVAM wil hier korter op de bal spelen en de afvalstoffen traceren om de toezichthoudende diensten van accurate informatie voorzien met het oog op een effectieve en efficiënte handhaving.
De OVAM ontwikkelt daartoe een nieuwe tool (MATIS) voor gegevensinzameling, -validatie en -ontsluiting door de inzet van relancemiddelen .

Voor de ambtshalve verwijdering van afvalstoffen wordt in eerste instantie ingezet op de verwijdering van asbesthoudende materialen, in het bijzonder bij de doelgroepen scholen.

4.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

Niet van toepassing.

5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND

Dit ISE bevat de doelstellingen, maatregelen, taken en budgetten van het bodembeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het bodemdecreet en VLAREBO. Dit bodembeleid heeft tot doel om de kwaliteit van de bodem door bodemsanering en bodembescherming te verzekeren, te behouden en te herstellen.

Een eerste deel van de beleidskredieten in dit ISE is gekoppeld aan de middelen die worden toegewezen aan OVAM op de DAB MINAfonds en op de OVAM-begroting. Deze hebben betrekking op de beleidsuitgaven gericht op de uitvoering en verdere uitbouw van een doeltreffend bodembeleid en –instrumentarium, het (ambtshalve) saneren van de historische en nieuwe bodemverontreiniging met inbegrip van de zorg om verlaten terreinen waar mogelijk opnieuw een nuttige functie te geven en het ondersteunen van onze partners.

Een tweede deel van de beleidskredieten wordt aangewend voor het richten van het beleid inzake bodembescherming op de bescherming van de bodem tegen erosie, verontreiniging en verstoring, en het vrijwaren van de waardevolle bodems, en op het beleid inzake de (diepe) ondergrond. Dit betreft specifieke werking van het departement Omgeving inzake:

- beleidsvoorbereidend onderzoek op het vlak van bodem en ondergrond, de verdere uitbouw van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek;
- de subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen en –instrumenten;
- het Grindfonds.

5.1. <u>STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN</u>

SD 1. EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID

OD 1. NAAR VEERKRACHTIGE BODEMS IN VLAANDEREN

Eind 2021 werd door de Europese Commissie de Soil Strategy for 2030 gelanceerd, die gevolgd zal worden door een Soil Health Law met als doel om tegen 2050 gezonde bodems te bereiken. Ik start de nodige acties op in Vlaanderen om de bodemgerelateerde aspecten van Europese regelgeving en strategieën te

implementeren om tegen 2030 te voldoen aan de bodemgerelateerde verplichtingen uit de Biodiversiteitsstrategie. In deze context verbeter ik de monitoring van bodemkwaliteit en definieer ik 'goede ecologische bodemkwaliteit'.

Ik draag ook verder bij aan het Global Soil Partnership van de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) en stel de Vlaamse expertise ter beschikking van de verschillende werkgroepen waaronder het International Network of Soil Information Institutions.

Om burgers en besturen te sensibiliseren rond aangepast beheer van tuinen, bermen, parken en openbaar groen participeerde ik in 2021 in het citizen science project 'CurieuzeNeuzen duikt onder' dat als doel heeft om het brede publiek te sensibiliseren rond klimaatadaptatie. Wegens een te natte zomer in 2021 is het project verlengd.

Ook de programmawerking Grondzaken (ISE omgevingsbeleid ruimte en milieu, SD 4, OD 1) zette ik verder in 2021: zo sensibiliseer ik diverse doelgroepen over het belang van bodem en duurzaam bodembeheer, ontsluit ik kennis en bodeminformatie op maat van deze doelgroepen en ondersteun ik op termijn acties voor het verbeteren en beschermen van de bodemkwaliteit via een doordacht bodembeheer en zorgzaam landgebruik.

Ik startte onderzoek op om de rol van bodems in droogte en wateroverlast op basis van de meest recente inzichten helder te krijgen. Dit onderzoek focust op de rol van bodemkoolstof en bodemstructuur in relatie tot waterbeschikbaarheid en infiltratie.

Om al deze inspanningen te verzilveren in het kader van de no debit-doelstelling van LULUCF is een bodemkoolstofmonitoringnetwerk noodzakelijk. Hiervoor liepen de nodige voorbereidingen met een eerste voorziene meetcampagne in 2022.

OD 2. EROSIE MAXIMAAL VOORKOMEN

Om bodems weerbaar te maken tegen bodemerosie zet ik versterkt in op gepaste maatregelen aan de bron. Hiervoor evalueerde ik in 2021 het erosiebeleid i.s.m. met de VMM, VLM en het Departement Landbouw en Visserij. De in 2020 nieuw ontwikkelde bodemerosierisico-indicator vormt, samen met de nog te ontwikkelen indicator voor sedimentaanvoer naar waterlopen, een belangrijk kwantitatief instrument voor deze evaluatie.

Ik geef extra aandacht aan de kwaliteit van het oppervlaktewater door de inspanningen van het erosiebeleid optimaal af te stemmen op de stroomgebiedbeheerplannen. Via de modellering van erosie en sedimenttransport naar de waterlopen, grachten en riolering en aftoetsing van de modelresultaten aan terreinkennis, identificeerde ik de grootste knelpunten en gebieden met de hoogste sedimentaanvoer. Scenarioanalyses hebben inzicht verschaft in de effectiviteit van reeds gerealiseerde en toekomstige erosiemaatregelen. Ik maakte de modelresultaten via de DOV Sedimentverkenner raadpleegbaar en ondersteun zo de erosiebestrijding in de praktijk.

Via het erosiebesluit werd aan 19 erosiebestrijdingsprojecten een subsidie gegeven voor de opmaak van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan (1 project), het aanstellen van een erosiecoördinator (7 projecten) en de uitvoering van kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen (11 projecten). Een instrumentenafweging voor erosiebestrijding werd verder uitgewerkt, ter voorbereiding van een proefproject waarbij de implementatie van erosiebestrijdingsmaatregelen gefaciliteerd kan worden via de instrumentenkoffer van het Landinrichtingsdecreet. Binnen de mogelijkheden van de overgangsregeling van het gemeenschappelijk landbouwbeleid ondersteunde ik verder de beheerovereenkomsten die afliepen in 2021. Ik werkte daartoe tijdig een overgangsregeling uit en zorgde zo voor rechtszekerheid. In 2021 startte het

internationale SCALE-project rond de modellering van bodemerosie en sedimenttransport met Europese financiering in het kader van EJP Soil. De jaarlijkse potentiële bodemerosiekaart van de landbouwpercelen werd opgemaakt.

SD 2. HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG

OD 1. BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING

Ik streef ernaar om tegen 2036 de sanering van alle gronden met een historische bodemverontreiniging minstens op te starten. Sinds 1 juni zijn de gegevens van alle 300 gemeenten toegevoegd aan de Grote Grondvraag, 5000 bijkomende risicolocaties werden uitgeklaard en de inventaris van risicogronden is geactualiseerd. Ik schouderde grote bijkomende opdrachten naar aanleiding van de Parlementaire Onderzoekscommissie PFAS. Hierdoor werden middelen geheroriënteerd waarbij ingeboet werd op de realisatie van de 2036-doelstelling ten voordele van de PFAS-kennisopbouw in mijn administratie. De prioriteitsstelling werd aangepast, wat impact had op de uitvoering van de deelprogramma's bedrijven, lokale besturen en ambtshalve & particulieren.

Bodemsanering zorgt dat we verontreinigde oude bedrijfslocaties of stortplaatsen terug veilig kunnen gebruiken en vermindert zo onze druk op de open ruimte. Eind 2021 is in 40% van de dossiers in de brown- en blackfieldportfolio een volgende stap gezet. Daarnaast breidde ik de brown- en blackfieldportfolio uit met elf dossiers. Door de PFAS-problematiek is de opmaak van de visie en het plan van aanpak uitgesteld naar 2022.

Ik informeerde alle lokale besturen per brief over de initiatieven rond de bebossing van stortplaatsen. Voor 21 van de 47 aangemelde stortplaatsen startte ik het oriënterend bodemonderzoek op. Omwille van de PFAS-problematiek stelde ik de aanpassing van de Code van Goede Praktijk onderzoeken op stortplaatsen en het raamcontract potentieelinschatting uit naar 2022.

De Europese kaderrichtlijn water heeft als doel een goede ecologische toestand en een goed ecologisch potentieel te bereiken van alle Vlaamse waterlichamen. Het sediment- en waterbodembeheer vormt hierin een belangrijk element. De werkgroep voor de opbouw van kennis inzake waterbodemonderzoek en -sanering werd opgestart maar omwille van de PFAS-problematiek on hold gezet tot 2022. Hetzelfde geldt voor het uitwerken van een plan van aanpak voor het stimuleren van de circulaire toepassing van bagger- en ruimingsspecie. Beide liggen nu in de schoot van het Departement MOW. De relatie tussen waterbodemverontreiniging en oppervlaktewater is in kaart gebracht aan de hand van praktijkcases. Hieruit zullen adviezen voor de Code van Goede Praktijk worden gedestilleerd. De studie hotspots liep in 2021 op kruissnelheid maar de PFAS-problematiek zorgde voor een financiële impact én bij een paar bodemsaneringsdeskundigen ook voor vertraging. Bovendien zijn er met deze studie een aantal PFAS verontreinigingen aan het licht gekomen, zoals in Willebroek en Roeselare. De studie loopt verder in 2022, waarbij ook de potentiële hotspots voor PFAS en gebromeerde vlamvertragers geanalyseerd worden.

De opvolging van achterstallige onderzoeksplichtigen en schadegevallen is goed gebeurd. De erkenning van sectorfonds Promaz is intussen goedgekeurd, waardoor er eindelijk een oplossing in zicht is voor de duizenden lekkende stookolietanks in Vlaanderen. Het fonds is sinds april 2022 operationeel en komt financieel en operationeel tussen bij de sanering van bodemverontreinigingen, veroorzaakt door lekkende mazouttanks en -leidingen.

De voorgestelde relancemaatregel rond financiële zekerheden is niet geïmplementeerd om twee redenen. Enerzijds was er geen vraag naar van bedrijven. Anderzijds bleek dat de maatregel geen juridische, financiële of administratieve voordelen had voor de klant.

OD 2. BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG

Naast de remediëring van bodemverontreiniging zet ik in op innovatie, bodemzorg, herstel van bodemdiensten en een maximaal hergebruik van bodem.

Overheden nemen een voorbeeldrol op inzake het secundair gebruik van bodemmaterialen in plaats van primaire delfstoffen. De doelstellingen rond het hergebruik en het circulair aanwenden van bodemmaterialen werden echter tijdelijk on hold gezet omwille van PFAS en vervolgens vertraagd uitgevoerd. We inspireren regio's om binnen gebiedswerking bodemzorg en circulariteit vorm te geven. Met de Haven van Antwerpen werden zo twee gezamenlijke onderzoeksprojecten ingepland voor 2022.

Ik verzamelde relevante data en stelde een extern bureau aan voor de analysestudie van restverontreinigingen en gebruiksadviezen op het bodemattest. Momenteel analyseert het bureau de data.

De resultaten van de studie over het voorkomen van diffuse bodemverontreiniging zijn intern voorgesteld. Verder overleg onder meer met de Boerenbond is door PFAS uitgesteld naar 2022. Ik organiseerde een derde internationaal ENSOr symposium binnen de schoot van het EmConSoil netwerk. De aanpak van PFAS in Vlaanderen is intussen in een stroomversnelling terecht gekomen. Via de werkgroepen van de inhoudelijke expertisegroep onder leiding van de opdrachthouder worden in versneld tempo adviezen geformuleerd, wetenschappelijke data verzameld en uitgewisseld, etc. De OVAM legt in het kader van het Bodemdecreet verplichtingen op tot het onderzoek en de sanering van terreinen waarop PFAS-verontreiniging tot stand is gekomen. In eerste instantie gebeurt dit door de inventarisatie van de PFAS-verdachte locaties, zoals brandblusoefenterreinen of sites met activiteiten met een verhoogde kans op PFAS-verontreiniging. Dit laatste betreft naast de PFAS-productie ook de PFAS-verwerkende en gebruikende activiteiten. Naast het opleggen van verplichtingen tot bodemonderzoek voert de OVAM zelf ook verkennende bodemonderzoeken uit. Bij vaststellingen van ernstige bodemverontreinigingen legt de OVAM de verplichting op tot de uitvoering van een bodemsanering, zoals bv. voor het productieterrein van 3M in Zwijndrecht.

Verschillende regio’s in Vlaanderen kampen met een hardnekkig probleem rond drugslabo’s en daaraan gekoppelde dumpingen en lozingen van drugsafval. Op 22 april, 25 juni en 17 december 2021 is op mijn initiatief hierover een ronde tafel georganiseerd. De bedoeling van de ronde tafel was om met alle betrokken instanties van gedachten te wisselen over hoe we deze dumpings uniform in heel Vlaanderen kunnen aanpakken en waar we vanuit Vlaanderen dit nog kunnen versterken. Er is een lijst actiepunten tot stand gekomen die actief wordt opgevolgd. Ik heb mee een voorstel uitgewerkt om tot een gecoördineerde aanpak op Vlaams niveau te komen, en onderzoek de piste van een schadefonds op Vlaams niveau om zowel de kosten van opruim, de veiligheidskosten als de kosten van de sanering achteraf te vergoeden.

OD 3. DIGITALE ONTSLUITING BIJ OVERDRACHT GRONDEN

Ik werk aan een verdere digitale ontsluiting van bodeminformatie. Belangrijk hierbij zijn kennisopbouw, open informatie en laagdrempelige toegang tot waardevolle bodemgegevens.

Ik realiseerde informatieverspreiding via generieke platformen (geoloket, DOV, …) en via platformen die informatie op maat kunnen aanbieden (bvb. Woningpas). In het kader van de PFAS problematiek is er specifieke data uitwisseling naar het DOV platform toe.

SD 3. VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

OD 1. HET DUURZAAM OMGAAN MET DELFSTOFFEN EN BODEMMATERIALEN

De huidige reserves van de verschillende Vlaamse oppervlaktedelfstoffen in de ontginningsgebieden zijn in kaart gebracht en afgetoetst aan de actuele behoefte binnen een context van circulaire economie en een zo groot mogelijke zelfvoorziening. De resultaten evenals gepaste acties voor de verzekering van de minerale grondstoffenbevoorrading zijn in 2021 verwerkt in het in de wetgeving hiervoor voorziene Algemeen Oppervlaktedelfstoffenplan (AOD). Eind 2021 werd een 1ste ontwerp van dit AOD gefinaliseerd en voor advies voorgelegd aan OVAM en de ontginningssector; het besluitvormingsproces loopt door in 2022.

Voor alle gegevens rond verbruik, import, aandeel Vlaamse primaire oppervlaktedelfstoffen en alternatieve grondstoffen werd in 2021 voorzien in de meest recente gegevens van het periodiek Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlaktedelfstoffenbeleid.

Ik bied via DOV ook doorlopend geologische informatie aan zodat deze optimaal kan ingezet worden voor o.a. de delfstoffentoets op het terrein en in rapportage. Deze tool heeft zijn nut om inzicht te verwerven in het potentieel van grondverzet als alternatief voor primaire oppervlaktedelfstoffen.

De Vlaamse Geotheek bouwde ik verder uit met referentiestalen van de Vlaamse ondergrond. Onderzoeksresultaten op boorstalen van de Vlaamse Geotheek bied ik aan zodat bouwheren inzicht kunnen verwerven in de bouwtechnische kwaliteit van het materiaal uit de Vlaamse ondergrond.

Geologische kennis zet ik tevens verder in voor het beleid omtrent een efficiënt ondergronds ruimtegebruik in de bebouwde omgeving en een beter zicht op de interactie tussen ondergrond en bovengrondse processen, in relatie tot de droogteproblematiek en het klimaat. In dit verband zijn in 2021 o.a. studies uitgevoerd/lopende m.b.t. voorkomens van veen, van belang voor bodemkoolstof en klimaat, en plastische klei- en leemgronden, van belang voor de stabiliteit van bouwwerken. Wat dit laatste betreft, werd in 2021 tevens een registratiepunt in het leven geroepen voor meldingen van scheuren aan gebouwen die mogelijk het gevolg zijn van droogte.

OD 2. KENNIS EN DUURZAAM BEHEER VAN DE (DIEPE) ONDERGROND EN HET GEBRUIK VAN DIEPE AARDWARMTE

De onderzoeksresultaten van 2020 inzake de kartering van de natuurlijke toestroom van aardwarmte en inzake de mogelijkheden voor seizoenale warmteopslag werden vertaald in de in opmaak zijnde Structuurvisie Diepe Ondergrond. Vermits de nuttige ondergrondse ruimte beperkt is en de noden groot zijn, zie ik toe op een efficiënt en duurzaam beheer van de diepe ondergrond. Zo streef ik bij de behandeling van de in 2021 nieuwe ingediende opsporingsvergunningsaanvraag voor diepe aardwarmte, met inschatting van risico’s omtrent interferenties, naar een goed nabuurschap met bestaande opsporingsvergunningen en ook met de federale toepassingen in de Vlaamse ondergrond, inzonderheid wat betreft de gasopslag te Loenhout. Om diepe aardwarmte planmatig en efficiënt te kunnen uitrollen, ondersteun ik gefocust onderzoek, een onderbouwd vergunningenbeleid en een goede adviesverlening in het kader van de Waarborgregeling. Ik volg de evolutie van de actuele diepe

aardwarmteprojecten op via de verplichte jaarrapporteringen en na de indienstname zal ik de kosten-efficiëntie van beide projecten evalueren.

Daarnaast zie ik ook toe op kennisopbouw en monitoring omtrent natuurlijke en geïnduceerde seismiciteit in Vlaanderen. Daartoe werd in 2021 een internationale studie afgerond met het oog op een beter begrip van de natuurlijke activiteit en een veilig beheer van ondergrondse toepassingen. Ook wordt het diepe ondergrondmodel verder ontwikkeld.

Alle bodem- en ondergronddata en toegepaste geologische tools, kaarten en modellen (ook ten behoeve van OD 1) worden ontsloten via één centraal dataplatform, de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Data in beheer bij diverse entiteiten worden aan de hand van services via DOV ontsloten (met mogelijke steun van OIS-werking en de werkgroep bodemdata van Grondzaken). Om de aanlevering en uitwisseling van data en informatie verder te optimaliseren wordt de OSLO-standaard bodem en ondergrond ontwikkeld (OIS-project). Zo is in 2021 een draftversie ontwikkeld die nog wordt geupdatet en afgestemd met nieuwe ontwikkelingen ter voorbereiding van de publieke review. De DOV stelt de data en geïnterpreteerde informatie over de bodem en ondergrond ter beschikking (met inachtname van de privacyregels) en maakt ze als open data toegankelijk. De DOV is het kenniscentrum dat geldt als centraal aanspreekpunt voor (internationale) rapporteringen van bodem- en ondergronddata zoals INSII en FAOSTAT.

In het kader van de programmawerking Grondzaken heb ik een Werkgroep Bodemdata opgestart met als doel bodemdata vlotter toegankelijk te maken en deze bodeminformatie op maat van de diverse gebruikers te ontsluiten. Ik maakte in 2021 verder werk van het INSPIRE compliant maken van de bodem- en ondergronddata in de DOV en benut de Vlaamse expertise in Europese en internationale context. Ik bouw de rol van de DOV in het kader van internationale rapporteringen van bodemdata verder uit en gebruik hiervoor ook Europese financiering uit het H2020 EJP SOIL project en het project SERENA.

5.2. BUDGETTAIR KADER

BODEM EN ONDERGROND, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	2.347	3.827	3.748	2.274	2.474	2.011
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0

Totaal	**2.347**	**3.827**	**3.748**	**2.274**	**2.474**	**2.011**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE Bodem en Ondergrond van de algemene uitgavenbegroting worden alle kredieten die het departement Omgeving inzet voor Bodem en Ondergrond gebundeld.

Op het vlak van beleidskredieten (VAK) gaat het in hoofdzaak over de subsidies voor erosiebestrijdingsmaatregelen (1.653 keuro), de middelen voor de werking van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek (399 keuro) en de middelen voor onderzoek (295 keuro) en bodemkoolstofmonitoring (2.000 keuro) binnen dit ISE.

Het verschil in VAK tussen de BA2021 en de begrotingsuitvoering 2021 is in hoofdzaak te danken aan een herverdeling van 2 miljoen euro vanuit artikel QBX-3QCE2FY-IS naar artikel QB0-1QCE2EA-WT ter financiering van het bodemkoolstofmonitoringnetwerk C-MON, en, anderzijds, een herverdeling van 520 keuro vanuit artikel QB0-1QCE2EA-WT naar artikel QB0-1QCE2NJ-PA ter financiering van grondaankopen in kader van ruilverkaveling door de VLM (zie punt 5.2.1).

5.2.1. ***Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)***

Ontvangstenartikelen
Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen
QB0-1QCE2EA-WT – EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema bodem en ondergrond. Concreet wendt het departement Omgeving dit budget aan ter subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen (1.653 keuro), voor haar specifieke beleids- en werkingsuitgaven inzake bodembescherming en valorisatie van de ondergrond (694 keuro) en voor bodemkoolstofmonitoring (2.000 keuro).

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.347	3.827	3.748	2.274	2.474	2.011

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen (98%), en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021. De vereffeningen op dit artikel zijn lager uitgevallen dan initieel begroot (81% aanwending) ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2021.

In totaal werd er 1.055 keuro VAK benut voor 19 erosiebestrijdingsprojecten (8 in 1e programma en 11 in 2e programma). De 8 ontvankelijke subsidieaanvragen van het eerste subsidieprogramma betreffen 1 aanvraag voor het opstellen van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan, 1 aanvraag voor het aanstellen van een erosiecoördinator (eerste subsidie), 1 aanvraag voor het aanstellen van een erosiecoördinator (tweede subsidie) en 5 aanvragen voor het uitvoeren van kleinschalige erosiebestrijdingswerken. De 11 ontvankelijke subsidieaanvragen van het tweede subsidieprogramma betreffen 1 aanvraag voor het aanstellen van een erosiecoördinator (eerste subsidie), 3 aanvragen voor het aanstellen van een erosiecoördinator (tweede subsidie), 1 aanvraag voor het aanstellen van een erosiecoördinator (derde subsidie), en 6 aanvragen voor het uitvoeren van kleinschalige erosiebestrijdingswerken.

Er werd in de loop van 2021 via MB/KHS een budget van 2.000 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2FY-IS. Er werd hiermee 2.000 keuro vastgelegd voor de 4-jarige samenwerkingsovereenkomst tussen het Departement Omgeving en ILVO en INBO betreffende opstart en beheer van een bodemkoolstofmonitoringnetwerk.

Er werd in het najaar van 2021 via MB een budget van 520 keuro VAK herverdeeld vanuit dit artikel naar artikel QB0-1QCE2NJ-PA. Er was op artikel QB0-1QCE2NJ-PA een bijkomende kredietbehoefte ontstaan voor de financiering van grondaankopen in kader van ruilverkaveling door de VLM. Voor de realisatie van de doelstellingen van ruilverkavelingsprojecten op vlak van verbetering van de agrarische structuur, van realisatie van natuurdoelstellingen onder meer in speciale beschermingszones, van aanleg van bufferzones langs waterlopen, … verwerft de VLM gronden in die projectgebieden. De stijging van de venale waarde van de (landbouw)gronden kon opgevangen worden door de herverdeling van 520 keuro VAK vanuit QB0-1QCE2EA-WT.

5.2.2. ***DAB's***

DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen
Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

QBX-3QCE2EA-WT – EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel

In het bodemdecreet en Vlarebo is voorzien dat de Vlaamse Regering subsidies kan toekennen aan een erkende bodemsaneringsorganisatie voor de gedeeltelijke financiering van de taken en de werkingskosten noodzakelijk om die taken uit te voeren inzake historische bodemverontreiniging die is veroorzaakt door de activiteit waarvoor een erkende bodemsaneringsorganisatie is opgericht. Die bijdrage is maximaal gelijk aan de som van alle bijdragen die de bodemsaneringsorganisatie ontvangen heeft in het kader van de overeenkomsten die gesloten zijn ter uitvoering van het Bodemdecreet.

Op 14 september 2007 is VLABOTEX vzw erkend door de Vlaamse Regering als bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector en dit voor een periode van 30 jaar. In het kader van de erkenning van VLABOTEX als bodemsaneringsorganisatie is naar VLABOTEX toe het principiële engagement gemaakt van de uitbetaling van 1 euro subsidie voor elke euro ontvangen van de leden in het kader van de gesloten overeenkomsten. Zo wordt de helft van de kosten voor bodemonderzoeken en -sanering gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

In het door VLABOTEX ingediende voorstel van subsidiëringsprogramma voor 2018 tot en met 2022 (5-jarenbegroting) en het bijhorende besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 2016 betreffende de goedkeuring van het subsidiëringsprogramma voor de periode van 2018 tot en met 2022 van Vlabotex vzw is voor 2021 een subsidiebedrag van 1.121 keuro vooropgesteld. Wegens de gerealiseerde toename van het totaal aantal gesloten overeenkomsten wordt een bedrag van 1.150 keuro voorzien voor de jaarlijkse subsidiëring door de Vlaamse Overheid aan VLABOTEX vzw.

Op 21 december 2018 keurde de Vlaamse Regering de erkenning van bodemsaneringsorganisatie voor de sector van de "garage- en koetswerkbedrijven en aanverwante bedrijven", vzw Tersana, goed. In 2021 wordt 1.029 keuro voorzien bij de begrotingsaanpassing vanuit de middelen voor ambtshalve verwijderingen en saneringen op begrotingsartikel QBX-3QCE2EV-IS.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.179	2.179	2.178	2.179	2.179	2.178

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QBX-3QCE2EV-IS – OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de OVAM een aanvullende dotatie vanuit de DAB Minafonds ter financiering van uitgaven op de OVAM-begroting in het kader van het

bodemdecreet, het thema afvalbeheer en materialenbeleid (materialendecreet) en het decreet ambtshalve bodemsaneringen.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	40.934	40.038	40.038	41.031	40.447	40.447

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Op dit artikel werd bij BO2021 1.5 miljoen euro voorzien voor asbest-afbouw via sectorprotocollen asbest (Tabel NBR).

Er werd in 2021 via MB een budget van 896 keuro VAK en 584 keur VEK herverdeeld naar QB0-1QCE2OU-IS en QB0-1QCE2NW-IS voor de aangestelde opdrachthouder PFAS en de PFAS-biomonitoring.

5.2.3. ***Overige entiteiten onder gezag***

5.2.3.1. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

De OVAM werd opgericht op 2 juli 1981 in het kader van het afvalstoffendecreet. Bij de hervormingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid werd, door het decreet van 7 mei 2004, de OVAM op 1 april 2006 een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid. De OVAM neemt de engagementen op binnen de taken en bevoegdheden die haar zijn toegewezen in het oprichtingsdecreet van 7 mei 2004 tot wijziging van het decreet van 5 april 1995.

De decretale taken van de OVAM met betrekking tot het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen zijn:

1° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor de bevordering van het zuinige gebruik van grondstoffen, onder meer door zo veel mogelijk de materiaalkringlopen te sluiten;

2° het bevorderen van de kwaliteit van producten en productieprocessen met aandacht voor kwalitatieve en kwantitatieve preventie voor wat betreft het gebruik van grondstoffen, het verspreiden van milieugevaarlijke stoffen en het voorkomen van afval;

3° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor de bevordering van een duurzaam consumptiegedrag, voor wat betreft het gebruik van grondstoffen, het verspreiden van milieugevaarlijke stoffen en het voorkomen van afval;

4° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor een veilig beheer van milieugevaarlijke stoffen en voor het voorkomen en zo nodig beperken van lekken van milieugevaarlijke stoffen uit stoffenkringlopen;

5° ter aanvulling van de vorige taken, de sturing en coördinatie van de inzameling en de veilige verwijdering van afvalstoffen alsmede de ambtshalve verwijdering ervan;

6° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om de correcte werking van de afvalstoffenmarkt te garanderen.

De decretale taken van de OVAM met betrekking tot de bodemsanering zijn:

1° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om nieuwe bodemverontreiniging te voorkomen;

2° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om individuele en collectieve saneringen te stimuleren;

3° het saneren van de historische en nieuwe bodemverontreiniging, met inbegrip van de zorg om verlaten terreinen waar mogelijk opnieuw een nuttige functie te geven;

4° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om de correcte werking van de bodemsaneringsmarkt te garanderen.

De OVAM oefent haar activiteiten uit binnen 2 verschillende inhoudelijke structuurelementen: ISE J Afval en materialen en ISE E Bodem en ondergrond. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2JV-IS dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan het grootste ISE binnen de OVAM: ISE J Afval en materialen.

De algemene (ISE-overkoepelende) personeelskosten van de OVAM worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van extra inkomsten uit o.a. Europese projecten, Fost Plus. De algemene uitgaven worden gefinancierd via de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de eigen inkomsten. De OVAM wenst haar dienstverlening en werking verder te automatiseren in het licht van Vlaanderen radicaal digitaal. Hiervoor willen we in 2021 voor al onze medewerkers een digitale werkplek voorzien.

Verder willen we in 2021 blijven inzetten op de privacy en informatieveiligheid. Tenslotte zijn er diverse investeringen noodzakelijk om interne processen te automatiseren. Voor de bespreking van de gedetailleerde kredietevolutie van de interne stromen naar de OVAM wordt verwezen naar de bespreking van artikel QB0-1QCE2JV-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE E Bodem en ondergrond ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE J Afval en materialen wordt verwezen naar de bespreking van de ISE J Afval en materialen.

Toelichting op detailniveau

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE E Bodem en ondergrond ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE J Afval en materialen wordt verwezen naar de bespreking van de ISE J Afval en materialen.

ISE E BODEM EN ONDERGROND

Ontvangsten

De belangrijkste eigen inkomsten zijn de ontvangsten bodemattesten. In 2021 werd initieel uitgegaan van 260.000 attesten, bijgesteld naar 300.000 attesten na kredietherschikking. In werkelijkheid werden er in 2021 299.670 bodemattesten afgeleverd. Het deel van de inkomsten die voortvloeien uit de invoering van de cofinancieringsregeling wordt opgenomen in het Bodembeschermingsfonds. In 2021 werd zo 5.246 keuro opgenomen.

Bij BA2021 werd 1.200 keuro voorzien aan inningen van teruggevorderde uitgaven m.b.t. verwijderingen en saneringen. De werkelijke realisatie bedraagt 2.683 keuro.

De inkomsten vanuit verschillende EU-projecten o.a. Resanat, Narmena en Sullied Sediments bedraagt in 2021 204 keuro.

Vanuit het Mina-fonds (QBX-3QCE2EV-IS) werd voor het luik m.b.t overdracht werking en attestering bodemonderzoek 4.618 keuro ontvangen. Voor verwijderingen en saneringen werd een krediet voorzien van 29.492 keuro. De werkelijke ontvangst uit het Minafonds voor verwijderingen saneringen bedraagt 30.253 keuro.

Uitgaven

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het bodembeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het bodemdecreet en VLAREBO. In Vlaanderen willen we een bodemkwaliteit garanderen die toelaat dat minstens de primaire maatschappelijke (basis)behoeften kunnen worden vervuld. We leveren via het bodembeleid ook een bijdrage aan een circulaire economie en het klimaatbeleid. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds (QBX-3QCE2EV-IS), inkomsten uit Europese projecten en via het Bodembeschermingsfonds.

Om bodemverontreiniging maximaal te voorkomen en te beperken en het bodembeleid maximaal af te stemmen op de maatschappelijke behoeften werden een aantal communicatie-acties opgezet:

- Met betrekking tot de strategische doelstelling rond het opstarten van de sanering van alle historische verontreinigingen tegen 2036 wordt de Grote Grondvraag verder uitgevoerd in samenwerking met de lokale besturen, waarbij eigenaars de status van hun grond kunnen nakijken in een online tool. In 2021 moeten alle 300 lokale besturen aangesloten zijn op de tool. (SD 2 – OD 1, 3)
- De communicatie naar verschillende doelgroepen (particulieren – stookoliefonds Promaz, garagesector – bodemsaneringsfonds Tersana) wordt opgestart/verdergezet. (SD2 – OD1)
- Communicatie rond het belang van het zorg dragen voor de bodem i.f.v. de verschillende bodemfuncties: soil & landstewardship, diffuse verontreiniging, emerging contaminants. (SD 2 – OD 2)
- De Europese Interreg en Life projecten Resanat en Narmena worden verder gezet. (SD 2 – OD 1)

Voor 2021 werd 267 keuro vastgelegd voor de onderzoeksprogrammatie gericht op wetenschappelijk onderzoek naar innovatieve inzichten in

bodemverontreinigingen en de behandeling van deze verontreiniging. In 2021 werden er voor 331 keuro aan facturen vereffend.

- We werken de ontwikkeling van het bodemzorgconcept voor Vlaanderen verder uit. We voeren onderzoek naar de samenhang tussen de verschillende bodemfuncties om een integrale aanpak voor het duurzaam gebruik, beheer en bescherming van de bodem uit te werken.
- We voeren onderzoek naar de impact van emerging contaminants en diffuse bodemverontreiniging op het bodembeleid, met klemtoon op PFAS.

Voor 2021 werd voor bodemonderzoeken 725 keuro aan kredieten vastgelegd en 1.044 keuro aan facturen vereffend. Vanuit dit budget werd 896 keuro aan extra kredieten voorzien voor de aangestelde opdrachthouder PFAS en de PFAS-biomonitoring.

- De inspanningen rond de inventarisatie en kwaliteitscontrole van de historisch verontreinigde gronden worden afgerond. (SD 2 – O D1, 3)
- Een aantal onderzoeksopdrachten worden uitgevoerd binnen het kader van de reeds goedgekeurde Europese Projecten waterbodemverontreiniging. (SD 2 – OD 1)
- We voorzien studies rond sedimentbeheer en beter doorzicht in de grondbalans met productie, in- en uitvoer en toepassing van uitgegraven gronden. (SD 2 – OD 1, 2)
- We leveren gegevens in verband met het gebruik van uitgegraven bodem aan in het kader van het monitoringssysteem MDO en zorgen voor een kwaliteitsborging bij de grondreinigingscentra. (SD 2 – OD 1)
- Operationeel houden en verder uitbouwen van het kwaliteitsgarantiesysteem voor erkende bodemsaneringsdeskundigen. (SD 2-OD 2, 3)
- In uitvoering van de aanbeveling van het Rekenhof garanderen we het operationeel houden van de bodem-IT toepassingen en de uitbouw van digitale communicatie. (SD 2-OD 3)

In kader van de PFAS-problematiek waren extra budgetten (800 keuro) noodzakelijk in het kader van expertise, met name het inschakelen van advocaten die de OVAM als rechtspersoon begeleiden, het uitvoeren van meer ambtshalve bodemonderzoeken, het inzetten van een erkend bodemsaneringsdeskundige voor analyses grondverzet.

In 2021 werd 8.637 keuro aan ambtshalve bodemonderzoeken vastgelegd, waarvan 4.968 keuro vanuit het Bodembeschermingsfonds. In totaal werd er voor 4.547 keuro aan facturen vereffend. Met deze middelen werd invulling gegeven aan de realisatie van:

- Door de uitvoering van ambtshalve bodemonderzoeken in geval van vrijstelling onderzoeksplicht door de ontzorging van particulieren, zoals voorzien in het bodemdecreet
- In geval van toekenning van het statuut onschuld en de vrijstelling van saneringsplicht voeren we beschrijvende bodemonderzoeken uit.
- De uitvoering van bodemonderzoeken bij specifieke doelgroepen, zoals bij de toepassing van de protocollen met de scholen en het opnemen van de rol van huissaneerder voor andere overheden.
- Door de uitvoering van ambtshalve waterbodemonderzoeken op de locaties met ernstige waterbodemverontreiniging in speerpunt- of

aandachtsgebieden. Er worden tevens waterbodem- en sedimentbeheersconcepten uitgewerkt.
- De uitvoeren van verkennende bodemonderzoeken naar PFAS op aangemelde brand(weer)locaties

Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (VLAREBO) geeft uitvoering aan artikel 15 van het Bodemdecreet en voert een cofinancieringsregeling in voor bodemsaneringswerken. In 2021 werd er voor 543 keuro vastgelegd en voor 894 keuro aan facturen betaald.

In het protocolakkoord met de curatoren is voorzien dat de OVAM vervuilde gronden kan overnemen. In 2021 werden geen gronden overgenomen.

Voor de ambtshalve verwijdering van niet-asbesthoudende afval werden geen vastleggingen aangemaakt en werden er voor 598 keuro aan facturen vereffend.

Op het vlak van ambtshalve saneringen en verwijderingen werd 28.605 keuro vastgelegd waarvan 1.373 keuro vanuit het Bodembeschermingsfonds.

Met deze middelen realiseren we mee de strategische doelstellingen en richten we ons op de sanering van gronden waar onschuld werd verleend en de OVAM de sanering uitvoert, in uitvoering van overeenkomsten, bij afgesloten brownfieldconvenanten, bij verworven terreinen of afgesloten dadingen en in toepassing van het protocol scholen. Ook voor de rol die de OVAM opneemt als huissaneerder en bij de sanering van waterbodems worden middelen voorzien. In uitzonderlijke gevallen kan de OVAM ook tussenkomen bij schadegevallen (SD 2 – OD 1). Voor ambtshalve saneringen en verwijderingen werd 27.571 keuro aan facturen betaald met inbegrip van 2.596 keuro vanuit het Bodembeschermingsfonds en 3.932 keuro voor de sanering van de site Vilvoorde Renault (CAT) waarvoor in 2018 10.000 keuro werd vastgelegd.

In 2021 werd op vlak van ICT enkele prioritaire zaken vastgelegd voor 1.175 keuro

- Gestructureerde datauitwisseling in kader van PFAS (bronsystemen Dunia aanpassen)
- versnelling van digitale postkamer module Dunia, Pad
- Extra investeren in data governance van bodemdata (via consultancy specialisten) De datakwaliteit is heel belangrijk fundament voor onze huidige en toekomstige werking. Opzet van een data platform bodem op maat van de bodemafdeling
- Opnemen acties Audit Vlaanderen (thema audit handhavingsproces bodem)

De spijziging BBF bedraagt voor 2021 in totaal 33.974 keuro. Dit betreft 26.045 keuro vanuit het MINA-fonds, 2.683 keuro via terugvorderingen inzake ambtshalve bodemsaneringen en 5.246 keuro van de cofinanciering bodemattesten. In 2021 werden er anderzijds voor 31.183 keuro aan middelen opgenomen uit het BBF: 27.647 keuro voor saneringen gefinancierd via het MINA-fonds en teruggevorderde bedragen, 894 keuro voor cofinanciering bodemsaneringswerken en 2.642 keuro voor bodemonderzoeken en software.

2.3.3.2. Grindfonds

Het Grindfonds werd opgericht bij decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning (Grinddecreet). Het heeft rechtspersoonlijkheid. Het werd opgericht als een instelling van categorie A in de zin van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

De taken, bevoegdheden, werking en bestuur zijn geregeld in het Grinddecreet. Initieel ging het concreet over het innen van grindheffingen en het toezicht houden op de werking en de uitgaven van het Grindcomité, het Herstructureringscomité, het Sociaal Comité en het Onderzoekscomité.

Vermits de taken van het Onderzoekscomité in 2012 werden beëindigd, de grindheffing werd afgeschaft voor de grindwinning die plaatsvindt vanaf 1 januari 2018 en de resterende taken van het Herstructureringscomité en het Sociaal Comité in de loop van 2019 werden toegewezen aan het Grindcomité, hebben de initiële taken en bevoegdheden van het Grindfonds thans enkel nog betrekking op het toezicht houden op de werking en de uitgaven van het Grindcomité.

Daarnaast werd het Grindfonds, via het decreet van 5 juli 2013 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2013, verantwoordelijk voor vier nieuwe uitgavencategorieën, namelijk de financiering van sociaal-economische en ecologische hefboomprojecten in de grindgebieden, de financiering van wetenschappelijke projecten met het oog op de versterking van het sociaal-economisch weefsel in Limburg, de financiering van een reconversieproject in de landbouw en de financiering van de administratieve en technische ondersteuning van het projectgrindwinningscomité.

ISE E BODEM EN ONDERGROND

Vermits de grindheffing werd afgeschaft voor de grindwinning na 1 januari 2018 en het Grindfonds in de loop van 2020 terug is toegetreden tot het centraal kasbeheer, bestaan de ontvangsten enkel uit het overgedragen saldo eind 2020 (7.500 keuro).

Ingevolge een wijziging van het Grinddecreet in 2019 werden in 2019 alle kosten van het sociale luik van het Grinddecreet uitbetaald. Dit betekent dat in 2021 daarvoor geen uitgaven meer werden voorzien. De herstructureringskosten van de grindwinningszones werden voor 2021 geraamd op een bedrag van 1.612 keuro, op basis van de meest recente raming van het Grindcomité.

De ESR-gecorrigeerde betaaluitgaven zijn gelijk aan de intering en werden geraamd op 2.738 keuro. Het over te dragen overschot van het boekjaar richting 2022 werd geraamd op 4.762 keuro.

Uit de jaarrekening 2021 blijkt dat de ESR-gecorrigeerde betaaluitgaven en het over te dragen overschot van het boekjaar richting 2022 respectievelijk 101 keuro lager en hoger liggen dan geraamd bij de begrotingsopmaak. Dit heeft vooral te maken met een beperkte vertraging van de herinrichtingsactiviteiten, waardoor geplande uitgaven doorschuiven naar 2022 en later.

5.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

Niet van toepassing

6. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het thema lucht.

De beleidskredieten onder dit ISE Lucht hebben in hoofdzaak betrekking op de uitgaven van VMM:

- toe te wijzen aan het ISE Lucht (inclusief de lonen);
- voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de emissies in lucht, en adviseren over milieuvergunningsaanvragen lucht;
- voor het meten, modelleren en rapporteren van de luchtkwaliteit, en voorspellen en opvolgen van smogperiodes;
- (vanaf 1/1/2021) voor werkingskosten luchtbeleid, o.a. voor lage-emissiezones (zie SD 1 – OD 5);
- (vanaf 1/1/2021) voor beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie op het vlak van het luchtbeleid (zie SD 1).

- de uitgaven van het Departement Omgeving:

– voor eventuele subsidies ter verbetering van de luchtkwaliteit.

6.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT

OD 1. VERSTERKING VLAAMS BELEID ROND LUCHTKWALITEIT

In 2021 werd de eerste tweejaarlijkse monitoring van het Luchtbeleidsplan 2030 opgeleverd. Hierbij maakte ik tevens gebruik van rapportering over de transversale beleidsplannen via de bijlage aan de BBT-rapportering over het Luchtbeleidsplan. Aan de adviesraden werd gevraagd voorstellen te formuleren om het luchtbeleidsplan te versterken. Ik zorgde er ~~ook~~ voor dat de emissieprognoses worden geactualiseerd en tijdig aan de Europese Commissie werden bezorgd.

Ik werkte samen met lokale besturen om de competenties te bundelen en de luchtverontreiniging in hotspots aan te pakken, in het bijzonder in de zones Antwerpen, Gent en de rand rond Brussel. In 2021 werd eindevaluatie van het Actieplan voor Gent, Kanaalzone en omgeving (2016-2020) afgewerkt en beschikbaar gesteld. De samenwerking met de haven van Antwerpen werd verdergezet via de individuele havenovereenkomst . Het havenbedrijf vergoedt VMM voor het uitbaten van twee meetplaatsen voor black carbon en fijnstof. Deze overeenkomst omvat ook de analyse van de metingen binnen het grondgebied van de haven via het rapport 'luchtkwaliteit in de haven van Antwerpen', opgemaakt door VMM.

Ik ondersteunde lokale besturen bij de uitwerking van het lokale beleid door kennisuitwisseling te bevorderen. Vanuit City of Things en LIFE WAQUUMS werkte mijn administratie projectmatig een methodologie uit om de lokale besturen te ondersteunen bij het vormgeven van fijnmazigere meetnetten op basis van de lokale behoeften. Deze methodologie werd co-creatief opgesteld met Dilbeek, Kampenhout, Oudenaarde, Schoten en Sint-Niklaas als trekkers van het City of Things-project en Brugge als deelnemer aan een workshoppenreeks in het LIFE-project. De samenwerking met de centrumsteden werd in 2021 verder verkend en resulteerde in demonstraties van de inzet van sensoren bij een schoolstraat in Kampenhout en als screening in Sint-Niklaas.

In 2021 werd opnieuw een projectvoorstel ingediend bij het LIFE-programma (CityTRAQ) waarin we samen met de steden Antwerpen, Gent en Brugge de lokale beleidscyclus voor het thema lucht willen versterken met goede praktijken rond de nieuwste monitoringstechnieken en digitale tools die de beleidsvoorbereiding ondersteunen met bijvoorbeeld hotspot screening of scenarioberekening en de beleidsevaluatie versterkt aan de hand van indicatordashboards. Binnen het LIFE-projectvoorstel ligt de focus daarbij op verkeersgerelateerde luchtvervuiling, met name de polluenten fijn stof, stikstofdioxide en roet.

Daarnaast wensen de betrokken partners na te gaan hoe doeltreffend lokaal beleid rond luchtkwaliteit op een efficiënte manier tot stand kan komen.

Gebiedsgerichte actieplannen worden verder uitgevoerd. Hierbij ligt de focus in 2021 op de situatie in Hoboken.

OD 2. AFVLAKKING VAN DE GROEI VAN HET WEGVERKEER

Eén van de belangrijkste oorzaken van luchtverontreiniging blijft verkeer. Samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit zet ik een drieledige aanpak voorop: 1. Een duurzame ruimtelijke inrichting ondersteunt een duurzame bereikbaarheid. 2. We zetten in op een verdere afvlakking van de groei van het gemotoriseerde verkeer en streven een ambitieuze modal shift na, zowel qua personenvervoer als logistiek. 3. Ik zet in op een verdere vergroening van het voertuigenpark (zie OD 3).

Ik verleende mijn medewerking aan de uitwerking van de regionale mobiliteitsplannen binnen de vervoerregio's en bood ondersteuning bij de integratie van de klimaat- en luchtuitdagingen binnen deze plannen. Dit wordt geïntegreerd aangepakt samen met de aanpak rond ruimte en milieu (zie ISE ruimte en milieu, SD 5 - OD 2). Inzichten op het vlak van omgevingsmaterie gaven mee richting aan geïntegreerde en onderbouwde keuzes zodat de regionale mobiliteitsplannen kunnen bijdragen aan het oplossen van de luchtkwaliteitsknelpunten.

Ik volgde ook de initiatieven van mijn collega bevoegd voor mobiliteit om de vervoersvraag te beheersen, zoals de transitie mobiliteit in uitvoering van de Visie 2050 van de Vlaamse Regering en verleende medewerking aan de uitwerking van de Mobiliteitsvisie.

Ik zette ook verder in op het milderen van de impact op luchtverontreiniging bij grote infrastructuur- en verkeersgenererende projecten. In 2021 had ik hierbij aandacht voor de uitbreiding van de containerbehandelingscapaciteit in de haven van Antwerpen, Ringpark Zuid in Antwerpen, de herinrichting van de R0 (noord en oost), de R8 in Kortrijk en de Noord-zuid verbinding in Limburg. Om de knelpunten inzake luchtkwaliteit aan tunnelmonden aan te pakken, stelde ik een methodologie ter beschikking om de concentraties aan tunnelmonden te bepalen. Daarnaast stelde ik ook maatregelen en aanbevelingen voor om de impact ter hoogte van deze tunnelmonden te beperken.

OD 3. VERDERE VERGROENING VAN VOERTUIGENPARK

Samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit werkte ik een aanpak uit voor de uitrol van emissievrije distributie in stadskernen tegen 2025 dat door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Ik volgde ook de ontwikkelingen op rond het nieuwe Clean Power for Transport-actieplan en de uitrol van zero-emissiebussen.

Om de emissies van de scheepvaart te verminderen, zocht ik samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit oplossingen voor het bevorderen van het gebruik

van walstroom voor de zeevaart. In 2021 maakte ik verder werk van de praktische implementatie van verplichte ontgassing van binnenschepen.

OD 4. EMISSIEFRAUDE BIJ VOERTUIGEN AANPAKKEN

Op basis van de beleidsstudie werden in 2021 de beleidsstrategieën op juridisch en technisch gebied verder verfijnd. Dit leidde tot een plan van aanpak dat ik samen met collega Peeters aan de Vlaamse Regering voorlegde. Ik werkte ook een juridisch kader uit voor de aanpak van emissiefraude inclusief de nodige juridische voorwaarden voor de uitrol van remote sensing. Dit zal mee de basis vormen voor de verdere uitwerking.

In 2021 werd emissiefraude ook in de praktijk aangepakt. Samen met de Vlaamse Belastingsdienst werd tijdens een proefproject een snuffelauto ingezet die wegeninspecteurs en politie in staat stellen vrachtwagens die te veel schadelijke stoffen uitstoten op te sporen en te controleren op defecten en fraude. Dit proefproject werd succesvol ingezet bij wegkantcontroles en resulteerde in de aankoop van een aantal toestellen door de inspectiediensten van VLABEL.

Ik verleende ook mijn medewerking aan remote sensing meetcampagnes in Brussel en de haven van Antwerpen. Ik ging ook na hoe remote sensing nog meer in Vlaanderen kan ingezet worden om de aanpak van emissiefraude te ondersteunen zowel op het vlak van periodieke keuring als controles langs de weg. Ik bekeek ook de mogelijkheden om middelen te voorzien voor extra remote sensing metingen in Vlaanderen.

Tot slot maakte ik werk van onderzoek naar de mogelijkheden om een NOx-testprocedure uit te voeren die vlot breed kan worden toegepast tijdens de periodieke voertuigkeuring of tijdens wegkantcontroles.

OD 5. LAGE EN ULTRALAGE-EMISSIEZONES VERDER UITROLLEN IN STEDELIJKE GEBIEDEN

Het wetgevend kader voor lage-emissiezones (LEZ) leidt tot een verbetering van de blootstelling aan luchtverontreiniging. De evaluatie in 2020 heeft aangetoond dat de invoering van LEZ heeft geleid tot een vergroening van het park, een daling van de emissies en een verbetering van de luchtkwaliteit. Ik zette dit beleid dan ook onverminderd verder. Ik bekeek de mogelijkheden voor een aanpassing van het LEZ-besluit rond brom- en motorfietsen, oldtimers en bijkomende sociale maatregelen gebaseerd op de impactanalyse van eind 2020.

Ik voorzag de nodige middelen voor de overzetting van de LEZ-databank van het departement naar de VMM zodat de werking van de LEZ kon gegarandeerd worden. Ik werkte tevens verder aan de koppeling met de nieuwe DIV. Het dossier rond gegevensuitwisseling buitenlandse voertuigen LEZ werd in 2021 verder gezet. Hiervoor zijn we echter afhankelijk van de voortgang die gemaakt wordt door de Federale Regering.

OD 6. VERMINDERING LUCHTVERONTREINIGING VAN HOUTVERBRANDING

Huishoudelijke houtverwarming zorgt voor veel fijn stof in de lucht. Ik zette hiervoor verder in op de uitvoering van de Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming met de andere betrokken partners. Codes van goede praktijk rond het goed gebruik van kachels en rond het plaatsen en de locatie van schouwmonden werden afgewerkt en diverse juridische pistes werden onderzocht. Het overleg met de stakeholders zette ik onverminderd voort via de Green Deal huishoudelijke houtverbranding.

OD 7. EMISSIES IN DE INDUSTRIE EN LANDBOUW VERMINDEREN

Ik zet in op een vermindering van de ammoniakemissie van de landbouw.

Op 23 februari 2022 bereikte de Vlaamse Regering een akkoord over de Programmatische Aanpak Stikstof en de daarbij horende bijsturing van het mestbeleid. Vervolgens werd op 19 april 2022 het openbaar onderzoek gestart en de grensoverschrijdende adviesvraag uitgestuurd zodat alle belanghebbenden (burgers, organisaties, adviesinstanties, besturen) kunnen inspreken op de ontwerp PAS en op het bijhorend ontwerp plan-MER. De opmerkingen, adviezen en bezwaren zullen in overweging worden genomen bij de goedkeuring van het plan-MER en bij de vaststelling van de definitieve PAS. De PAS is opgevat als een omvattend realisatiegericht programma met als belangrijkste onderdelen: (1) generieke maatregelen overal in Vlaanderen om de emissie en depositie afkomstig van stikstofoxiden en ammoniak te verminderen en bijkomende gebiedsspecifieke maatregelen in 5 maatwerkgebeden, (2) een stikstofsaneringsplan met ecologische herstelmaatregelen, (3) beoordelingskaders voor de impact van stikstof bij vergunningsverlening, (4) een pakket flankerende maatregelen om sectorinspanningen te ondersteunen en een begeleidingstraject landbouwers, en (5) een systeem voor monitoring en borging van de programmadoelen om de garantie te bieden dat de jaargemiddelde depositie van stikstof (in alle SBZ-H) structureel daalt zodat we de instandhoudingsdoelstellingen op termijn kunnen bereiken. Een goed werkend systeem van monitoring en borging biedt enerzijds de mogelijkheid om tijdens de uitvoering van de PAS de inzet van bronmaatregelen af te stemmen op betekenisvolle en vastgestelde evoluties in de emissies en deposities in en buiten Vlaanderen. Anderzijds moeten de saneringsmaatregelen de (verdere) achteruitgang van de kwaliteit van habitattypen voorkomen en zijn ze essentieel om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Naast monitoring is ook handhaving een onderdeel van de borging van de PAS, met versterkte controles en handhaving op het terrein.
De PAS biedt geen rechtsgrond om de vermindering van de milieudruk afkomstig van buitenlandse bronnen juridisch te borgen, maar de bijdrage van buitenlandse emissies tot de stikstofdepositie in Vlaanderen mag niet genegeerd worden. Omwille van de aanzienlijke buitenlandse bijdrage tot de stikstofdepositie in Vlaamse SBZ-H (en vice versa) kan de stikstofbelasting onvoldoende teruggedrongen worden zonder inspanningen in die aangrenzende regio's. Er werd een structurele dialoog en samenwerking met Nederland opgezet om beleid en aanpak af te stemmen alsook voor verdere buitenlandse reducties. In het voorjaar 2022 organiseerde mijn administratie samen met het Programma Directoraat Generaal Stikstof van het Nederlands Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, een ambtelijk en vervolgens een bestuurlijk overleg tussen Vlaamse en Nederlandse provincies om samen na te denken over grensoverschrijdende samenwerking inzake stikstof en te komen tot een gezamenlijke strategische agenda en benoemen van gezamenlijke acties (in pilots) de komende jaren.

Ik zorg ervoor dat de uitvoering van transformatieopgave als gevolg van de uitvoering van het definitieve PAS-programma coherent is met het in opmaak zijnde Vlaamse beleidskader rond open ruimte.
Naar aanleiding van de PFAS-crisis gelinkt aan 3M werd in de omgeving van 3M een monitoring (concentratie en depositie) uitgewerkt en opgestart vanaf juni.

SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING

OD 1. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR HOUTVERBRANDING

Om een lokaal beleid gericht op de vermindering van luchtverontreiniging door houtverbranding mogelijk te maken, zetten we in op een innovatietraject met modellering in eerste instantie op wijkniveau en betere methodes om de emissies te lokaliseren (via de databank gebouwenverwarming). In 2021 werd in detail de technische en socio-economische factoren en aspecten in dit dossier besproken met de sector. Tevens werd er ingezet op communicatie- en sensibiliseringsopportuniteiten bij individuele renovatieprojecten. Momenteel onderzoeken we in dit innovatietraject de impact die meerdere schouwen en kacheltypes hebben op de concentraties in een volledige wijk.

OD 2. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR VERKEERSGERICHTE MAATREGELEN

Om lokale, verkeersgerichte maatregelen ((ultra)lage-emissiezones, circulatieplannen, verkeersingrepen, schoolstraten) op te volgen en de positieve effecten op de luchtkwaliteit aan hun bevolking te tonen, hebben lokale besturen nood aan fijnmazigere luchtkwaliteitsgegevens. Naast de inzet van passieve samplers onderzoecht ik of hoge ruimtelijke resolutie modellering op basis van verkeersemissies op het volledige lokale wegennet en een meetnet met behulp van sensoren bijkomende informatie kan leveren. Ook real time interventies bij hoge concentraties worden op deze manier mogelijk. We zetten ook in op nieuwe technologieën voor het genereren van accurate en betrouwbare inputdata (bv. floating car data, motormanagement (wagen), ANPR-camera's) voor de berekening van emissies met de best beschikbare modellen.

In 2021 werd een nieuw spreidingsmodel voor verkeer(semissies) in Vlaanderen ontwikkeld. Modelvalidaties, onder meer in het kader van burgerwetenschap in CurieuzeNeuzen, hebben aangetoond dat de huidige modelketen goed presteert indien we op straatniveau over kwalitatieve data beschikken aan de inputzijde. Met deze ontwikkeling beschikken we over emissiegegevens op het lokale wegennet die accuraat de recentste situatie weergeven. Een belangrijke randvoorwaarde die ik daarbij stel is dat maximale overeenstemming met de huidige modellen gezocht wordt wat betreft officiële mobiliteitsparameters en dat vertrokken wordt van dezelfde basisgegevens. Na voltooiing zal dit nieuwe model geoperationaliseerd worden en gekoppeld aan de ATMO-Street modelketen. Zo zullen Vlaamse steden, gemeenten en burgers de best beschikbare luchtkwaliteitskaarten met detail tot op straatniveau kunnen raadplegen en gebruiken voor het opmaken en evalueren van lokale beleidsplannen.

OD 3. VERMINDEREN EMISSIES LANDBOUW

Om de problematiek rond vermestende en verzurende deposities van de landbouw op te volgen zet ik in op een doeltreffende monitoring en modellering in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). In november 2021 werd het monitoringplan PAS uitgebreid met de jaarlijkse realiteitstoets. Hierbij werd voor de 6 beschikbare jaren (2014 tot en met 2019) werden de stikstofemissies in kaart gebracht en werd de stikstofdepositie gemodelleerd in alle SBZ-H's om per habitat/SBZ-H na te gaan of er sprake is van een nettodepositiedaling, door een verandering in de emissies.

Ik zorg ervoor dat de emissie-inventaris fijnmaziger wordt, zodat het effect van emissiereducerende maatregelen voor luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen nauwkeurig kan geëvalueerd worden. Om de vergunningverlenende overheden te ondersteunen, brengen we ook de (lokale) luchtverontreiniging van landbouwbedrijven beter in kaart.

OD 4. KWETSBAARHEIDSANALYSES UITVOEREN EN ONDERSTEUNING LOKAAL KLIMAATADAPTATIEBELEID ONDERSTEUNEN VIA KLIMAATPORTAAL

Vlaanderen ondervindt de gevolgen van een mondiale klimaatverandering. Ik zorg ervoor dat de kwetsbaarheden rond hitte verder worden verkend en waar mogelijk in kaart gebracht door uitbreiding van het Klimaatportaal met bijkomende effect- en impactkaarten. In het najaar van 2021 werd het Klimaatportaal uitgebreid met extra functionaliteiten voor de uitvoering van lokale effect- en impactsanalyses. Daarnaast werd in 2021 een uitbreiding en verdere verfijning voor het hittethema opgestart: er wordt momenteel gewerkt aan kaarten die niet enkel luchttemperaturen beschouwen maar ook gevoelstemperaturen en dat tot op schaalniveau van 1 meter. Die gevoelstemperaturen hebben een meer directe link met zowel gezondheid als economische factoren (bv. arbeidsproductiviteit), en kaarten op 1m-schaal laten ook toe de milderende werking van groen-blauwe landschapselementen fijnmazig in beeld te brengen. Deze nieuwe informatie zal in het najaar van 2022 beschikbaar zijn.
Lokale adaptatiemaatregelen laten toe de gekende kwetsbaarheden op te vangen. Ik startte daarom in 2021 met het verzamelen van de bouwstenen die nodig zijn om in een volgende fase een klimaatadaptatietool te kunnen bouwen. Die bouwstenen betreffen onder andere de inventarisatie en kwantificatie van mogelijke maatregelen, de uitwerking van een evaluatiekader voor zulke maatregelen en het Vlaanderen-breed doorrekenen van mogelijke maatregelen met klimaateffect-modellen. Specifiek worden hierbij nieuwe adaptatiepotentieelkaarten ontwikkeld voor tal van groenblauwe maatregelen. Ik zorg ervoor dat dit traject van bij de start plaatsvindt in nauw overleg met belanghebbenden. Op termijn (streefdoel 2022) zal zo'n adaptatieplanningstool, gekoppeld aan het Klimaatportaal, toelaten locatie-specifiek het potentieel van adaptieve maatregelen in beeld te brengen en zo lokale overheden ondersteunen bij het plannen en uitvoeren van lokaal adaptatiebeleid. Voor de evaluatie van de klimaatbestendigheid van publieke en private projecten wordt bijkomend gewerkt aan de ontwikkeling van een adaptatieproofingtool, dit in afstemming met de ontwikkelingen aan het Groenblauwpeil.

6.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Lucht zijn er in 2021 (op 1 keuro na) echter enkel vereffeningskredieten voor verbintenissen uit het verleden voorzien ter uitvoering van het beleid.

De middelen voor het luchtbeleid werden vanaf BA2021 ingekanteld in de thema-overschrijdende onderzoeksbudgetten van het departement op artikel QBX-3QCE2OA-WT (DAB MINAfonds) en in de VMM-begroting in kader van een herschikking van de bevoegdheden voor Lucht.

6.2.1. ***Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)***

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

Niet van toepassing.

6.2.2. ***DAB's***

DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

QBX-3QCE2HA-WT – WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT EN ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving beleidsondersteunende uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen met betrekking tot het verhogen van de leef- en luchtkwaliteit.
Als gevolg van een herschikking van bevoegdheden (en de daardoor noodzakelijke bijsturing van enkele budgetposten) tussen het departement Omgeving en de VMM op het vlak van luchtbeleid en milieurapportering, is dit artikel uitdovend.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1	1	1	651	651	544

Inhoudelijke toelichting

De vereffeningen op dit artikel voor opdrachten die eerder werden gegund door het departement Omgeving zijn iets lager uitgevallen dan initieel begroot bij de opmaak van de BA2021 (84% aanwending).

6.2.3. ***Overige entiteiten onder gezag***

6.2.3.1. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VMM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 1.1.3.1.

De VMM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS, 2 artikels die in de begroting

conform de instructies integraal werden toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen VMM: ISE D Water.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE H Lucht ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor ISE Water wordt verwezen naar de bespreking van de ISE D Water.

ISE H LUCHT

Ontvangsten

De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de werkingsdotatie QB0-1QCE2DW-IS en de investeringsdotatie QB0-1QCE5DW-IS. Via deze begrotingsartikels ontving de VMM in 2021 een werkingsdotatie ten bedrage van 9.044 keuro VAK en 9.039 keuro VEK en een investeringsdotatie ten bedrage van 835 keuro VAK en 962 keuro VEK van het departement Omgeving ter financiering van haar specifieke taken:

- optreden als de bevoegde instantie in Vlaanderen voor luchtbeleid en een partner zijn om de luchtkwaliteit te verbeteren en luchtverontreiniging aan te pakken;
- onze rol opnemen in de verschillende stappen van het beleidsproces (meten, plannen, actie nemen, evalueren), wat een meerwaarde is om gemakkelijker een overzicht te houden en verbanden te leggen.

Daarnaast genereerde de VMM ook nog andere inkomsten uit samenwerkingsovereenkomsten ten bedrage van 503 keuro (volledig toegewezen aan ESR11 Lonen).

Uitgaven

De begrotingsuitvoering in VAK is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2021.

Het merendeel van het werkingsbudget voor de meetnetten lucht van de VMM is gebruikt voor de recurrente activiteiten, namelijk het onderhoud van de meetnetten lucht inclusief datatransmissie, de aankoop van de nodige samplers alsook extra materiaal voor PFAS-metingen en dioxines/PCB's en hun bijbehorende analyses.

Het investeringskrediet werd gebruikt om verouderde monitoren te vernieuwen.

Een beperkt krediet werd ingezet in het kader van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO) rond dynamische blootstelling (50% cofinanciering). Daarnaast is het krediet gebruikt voor het opstarten van nieuwe opdrachten in het kader van luchtbeleid in het bijzonder met betrekking tot de aanpak van emissiefraude (huur meetapparatuur NOx sniffercar die werd ingezet als pilootproject bij de remote sensing campagne van de haven van Antwerpen, bepalen van gepaste drempel-waarden NOx-emissies voor selectie euro V en VI-voertuigen voor wegkant inspectie, juridische ondersteuning voor uitwerken nieuw Vlaams regelgevend kader inzake verhoogde emissies van wegvoertuigen), de aanpak van emissievrije distributie en onderzoek naar de niet-uitlaatemissies van wegverkeer, de validatie van het voorspellingsmodel Chimère en het optimaliseren van emissie(prognoses) voor wegverkeer en voor de binnenvaart.

De vereffeningen op dit artikel zijn hoger/lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender tov. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2020. Zo waren er onder andere overschotten op de onderhoudscontracten van het luchtmeetnet en het contract

datatransmissie van de VMM. Daarnaast werd een gedeelte gebruikt voor de vereffening van nieuw afgesloten en beëindigde opdrachten in het kader van luchtbeleid en voor de uitbouw van een fijnmaziger propagatiemodel om de verkeersemissies beter in kaart te kunnen brengen en zo de onzekerheid op de luchtkwaliteitskaarten van de VMM te verlagen.

6.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

Niet van toepassing.

7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER

Onder dit ISE vallen alle taken, doelstellingen en budgetten die verband houden met het beleidsthema Water.

Concreet worden voornamelijk volgende doelstellingen ondersteund binnen dit ISE:

- DA en DY. Plannen maken en actief op het terrein uitvoeren met engagementen voor een gezond en duurzaam watersysteem, en dit via:
    - het onderbouwen en afstemmen van het milieu- en waterbeleid en de actieve verspreiding van de hieraan gerelateerde informatie;
    - het inventariseren, meten en rapporteren over de verontreiniging en de kwaliteit van water, over de toestand van het grondwater en de onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen;
    - het sturen van de verbetering van de kwaliteit van het water, van de toestand van het grondwater en van de waterhuishouding langs onbevaarbare waterlopen 1e cat. via adviesverlening en de aflevering van erkenningen voor boorbedrijven;
    - het vestigen en innen van de heffingen waterverontreiniging en grondwaterwinning;
    - het plannen en subsidiëren van de verdere uitbouw van de infrastructuur voor sanering afvalwater en voor het beheer van de infrastructuur van Polders en Wateringen;
    - het verminderen van het risico op wateroverlast, verbeteren van de ecologische toestand en zorgen voor een passende integratie in de omgeving door het beheer van de onbevaarbare waterlopen 1e categorie;
    - het verzekeren als Waterregulator en als toezichthouder op de waterketen dat Vlaanderen beschikt over een kwalitatief hoogstaande en efficiënte drinkwatervoorziening en afvalwatersanering en bewaken van de doelmatige besteding van de middelen;
    - het uitvoeren van de kerntaken middels een efficiënt informatiesysteem, kwaliteits-, kennis- en organisatiebeheer;
    - het ondersteunen van de uitbouw en exploitatie van de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur via de ter beschikking stelling van medewerkers aan de NV Aquafin;
    - het besturen van de organisatie en organiseren van de interne werking met het oog op een efficiënte uitvoering van de kerntaken.
- DB en DY. Kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak van de mestproblematiek in het nieuwe MAP; voorbereiden en uitvoeren projecten Blue Deal
- DC. Zorgen voor een sluitende financiering van het waterbeleid;
- DD. Voorbereiden en uitvoeren projecten Blue Deal.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de werking van de VMM en VLM (inclusief de lonen), voor het deel toewijsbaar aan het ISE Water;
- de VMM-uitgaven:
    - gericht op het operationeel beheer van watersystemen; het gaat hierbij om taken die noodzakelijk zijn voor de veiligheid (beheer onbevaarbare waterlopen, slibruimingen, rattenbestrijding, exotenbestrijding), voor de bewaking en waarschuwing bij overstromingen, en tevens voor de bewaking van de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit door meting en concrete acties;
    - voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de afvalwater-, oppervlaktewater- en waterbodemkwaliteit, evenals de werking van het analytisch VMM-laboratorium;
    - in het kader van de vestiging en de inning van de milieuheffing;
    - in het kader van het economisch toezicht op de (boven)gemeentelijke sanering en de WaterRegulator;
    - in het kader van het ecologisch toezicht op de uitbouw en het beheer van de saneringsinfrastructuur, inclusief het gegevensbeheer;
    - voor het adviseren over omgevingsvergunningsaanvragen afvalwaterlozingen;
    - in het kader van de coördinatie en de organisatie van de planning van het integraal waterbeleid;
    - voor het rapporteren over de toestand van het Vlaams Leefmilieu met het Milieurapport Vlaanderen (MIRA);
- de VLM-uitgaven:
    - gericht op de aanpak van de mestproblematiek en de uitvoering van de mestactieplannen (inclusief de werking van de Mestbank);
    - voor het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid;
    - gericht op de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen;
    - ter voorbereiding en uitvoering van de Blue Deal.
- de ANB-uitgaven ter voorbereiding en uitvoering van de Blue Deal;
- de uitgaven van het departement Omgeving ter voorbereiding en uitvoering van de Blue Deal;
- het uitkeren van het dividend van de NV Aquafin door de PMV.

7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. MONITOREN OM TE WETEN

OD 1. DIGITALE KWANTUMSPRONG MAKEN VOOR DE MEETNETTEN WATER

Door verdere digitalisering en implementatie van technologische innovatie maak ik het mogelijk om fijnmaziger te meten, met een hogere frequentie (automatische meetstations, remote sensing, ...). Belangrijk hierbij is eveneens de verdere uitrol van de in ontwikkeling zijnde low cost sensoren om zeer gebiedsgericht een aantal fenomenen beter in beeld te brengen, zoals bijv. verzilting, overstorten, …. Zo werden in 2021 door VMM 151 actieve Multiparametersondes en conductiviteitssensoren ingezet. De conductiviteitssensoren (54) hoofdzakelijk ikv Verzilting in West-Vlaanderen. Met Blue Deal middelen wordt de uitrol naar een digitale monitoring versterkt (120 multiparametersondes extra).

Die fijnmazigheid is ook nodig om adequate maatregelen uit te vaardigen en de passende beslissingen te nemen. Een goede en kwaliteitsvolle data doorstroming

zal het mogelijk maken om modellen beter te voeden en bruikbare data- informatie te generen.

OD 2. UITBOUWEN VAN EEN OPEN STANDAARD DATAPLATFORM

Ik zal een dataplatform met dataclusters bouwen, complementair en verbonden met reeds bestaande platformen en clusters, en zal maximaal meewerken aan de uitbouw van authentieke, herbruikbare, kwaliteitsvolle en geïntegreerde data voor de maatschappij via een beleidsoverschrijdend netwerk van (authentieke) databronnen.

Om de koppeling tussen brondata in lijn met de geldende datastandaarden uit te voeren, worden alle datasets water geïnventariseerd, wordt gekeken naar hun informatiemodel en wordt afstemming voorzien met de producten en diensten die ik lever aan burgers, bedrijven en organisaties.

Standaardisatie op basis van referentiearchitectuur (EIRA) en OSLO is belangrijk zodat we de interoperabiliteit van de milieugegevens en waterdata kunnen verbeteren. Workshops rond het OSLO traject waterkwaliteit werden opgestart en het traject werd in 2022 verder uitgebreid met de opmaak van Vlaamse codelijsten. Hiermee wil ik fouten in data vermijden, richt ik me op een eenduidig eindresultaat en de mogelijkheid om gegevens beter met elkaar te verknopen en stimuleer ik de innovatie om creatief met data om te gaan door alles volgens de standaarden beschikbaar te stellen.

In 2021 zijn meerdere Proof of Concepts (PoCs) uitgevoerd om de architectuur van het platform op te stellen en gepaste technologieën te selecteren om die architectuur te realiseren. Er is ook een ontwerp gemaakt van het webportaal voor de visualisatie en (externe) ontsluiting van gegevens, waarbij een gebruikersbevraging is gebeurd. Het ontwerp is geïntegreerd in vmm.be. De studiefase voor de oprichting van het dataplatform wordt in het voorjaar van 2022 dan afgerond en via een aantal use cases.

Er wordt samengewerkt met de Vlaamse Sensordataspace (VSDS), waar een use case rond de uitwisseling van waterdata lopende is. In deze use case, maar ook in de andere activiteiten rond het dataplatform, wordt aandacht besteed aan standaardisatie en het bevorderen van interoperabiliteit.Met een goed fundament en na uitvoering van de voorbereidingen kunnen metingen die door meerdere partijen worden uitgevoerd samengebracht worden op het centrale dataplatform. Ik verwacht dat de uitvoering van deze projecten op een duurzame wijze plaatsvindt.

OD 3. OPTIMALISEREN LABOWERKING VLAAMSE OVERHEID

Momenteel betaalt de Vlaamse overheid voor labocapaciteit in verschillende laboratoria. In 2021 werden een aantal scenario’s in het kader van deze optimalisatie-oefening voor het VMM-laboratorium opgesteld en besproken met de betrokken actoren.

SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN

OD 1. OPSTAP ZETTEN NAAR EEN WATER DATA INFRASTRUCTUUR (WDI) VOOR VLAANDEREN VOOR MULTI-USERGEBRUIK

Ik zette een werking op rond digitaal water om samen met partners en stakeholders digitalisatie trajecten te realiseren. Via deze werking worden de digitalisatie opportuniteiten geïnventariseerd en via

samenwerkingsovereenkomsten gerealiseerd met de bedoeling om data en kennis op een geïntegreerde en optimale wijze in te zetten.

In 2021 werden de eerste opdrachten voor de oprichting van een dataplatform voor water gegund en deze zijn ondertussen in uitvoering. Er werd een budget van 5,5 miljoen euro vastgelegd voor het digitaliseringstraject bij Aquafin.

Ik streef ernaar dat elke geïnteresseerde burger, bedrijf of organisatie tools, data en modellen ter beschikking krijgt die kunnen gebruikt worden om mee te helpen deze thema's vorm te geven.

In 2021 werd breder ingezet op het gebruik van modellen en werden voorstellen uitgewerkt voor de optimalisatie van interne modellen zodat extern gebruik eenvoudiger wordt.

OD 2. ONDERSTEUNEN KLIMAATADAPTATIEBELEID BIJ LOKALE BESTUREN VIA VERDERE UITBOUW VAN HET KLIMAATPORTAAL

De kwetsbaarheden inzake klimaatverandering worden verder in kaart gebracht door uitbreiding van het Klimaatportaal met bijkomende informatieve effectkaarten voor droogte, wateroverlast en overstroming. Ook verkende ik de mogelijkheden om het Klimaatportaal uit te breiden met impactkaarten voor o.a. landbouw en natuur. Zo werd in het najaar van 2021 het Klimaatportaal uitgebreid met extra functionaliteiten voor de uitvoering van lokale effect- en impactsanalyses, en werd een belangrijke uitbreiding van de kennisbasis voor het droogtethema aan het Klimaatportaal toegevoegd. Daarbij lag de focus zowel op hydrologische droogte (~waterlopen) als agrarische droogte (~bodem), inclusief een eerste inschatting van mogelijke droogte-impact op landbouwpercelen en droogte-gevoelige ecotopen. Ook het kaartmateriaal voor wateroverlast (pluviaal) en overstroming (fluviaal) werd verfijnd. In 2021 is ook gestart met een verkenning van de mogelijk effecten van klimaatverandering op het grondwater en de impact die daarmee samenhangt Die verkenning zal resulteren

Lokale adaptatiemaatregelen laten toe de gekende kwetsbaarheden op te vangen. In 2021 werd een communicatieplan klimaatadaptatie voor lokale besturen opgemaakt. In uitvoering hiervan werd een webinarreeks voor lokale besturen opgestart (juni: droogte, september: hitte, oktober: klimaatportaal).

Het project voor de opmaak van adaptatietools voor lokale besturen werd opgestart en kent een doorlooptijd van 18 maanden (einde voorzien in november 2022). Dit zal resulteren in 2 tools die de lokale besturen zullen ondersteunen in de opmaak en uitvoering van hun klimaatadaptatiebeleid.

In oktober werd het geactualiseerde Klimaatportaal gelanceerd (uitbreiding met verschillende kaarten en functionaliteiten).

OD 3. GRONDWATERDATA ONTSLUITEN IN FUNCTIE VAN VRAAGSTELLING

In het kader van de opmaak van de langetermijnvisie DOV 2030 en het project voor het ontwikkelen van een OSLO-standaard voor de uitwisseling van informatie over bodem en ondergrond, werd reeds gestart met het in kaart brengen van de specifieke databehoeften van stakeholders. Hier zet ik verder op in en lanceer initiatieven voor de stapsgewijze verdere uitbouw van het instrumentarium voor ontsluiting van grondwaterdata via DOV.

SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

OD 1. GEÏNTEGREERD EN GEBIEDSGERICHT UITVOEREN EN OPMAKEN VAN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN MAATREGELENPROGRAMMA

In de ontwerp stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 is de visie op het integraal waterbeleid verder geconcretiseerd. Alle noodzakelijke stappen (openbaar onderzoek en verwerking van opmerkingen, goedkeuringsprocedures in bekkenstructuren en CIW, plan-Mer) werden doorlopen.

OD 2. KLIMAATADAPTATIE PLANMATIG ONDERBOUWEN

De klimaatverandering doet risico's op wateroverlast en watertekorten toenemen, en zal zich nog versterkt doorzetten. Klimaatadaptatie en het beheersen van die risico's zijn daarom een leidend principe binnen het integraal waterbeheer.

In de 3de generatie stroomgebiedbeheerplannen zullen ook de overstromingsrisicobeheerplannen, het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan, de bekkenspecifieke delen en de herziene zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen mee geïntegreerd worden.

OD 3. UITVOEREN VAN HET ACTIEPLAN DROOGTE EN WATEROVERLAST

In 2021 gaf ik uitvoering aan de Blue deal. Hiermee wil ik, in uitvoering van het actieplan Droogte en Wateroverlast, de stroomgebiedbeheerplannen en het Vlaams beleid inzake klimaatadaptatie, proper, aantrekkelijk en voldoende water waarborgen en zet ik volop in op een vertraagde afvoer en het beter vasthouden van water. Daarnaast is ook het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan als onderdeel van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 op punt gezet. Ik zet maximaal in op rationeel en circulair watergebruik met aandacht voor het terugwinnen van grondstoffen en energie. Ik voorzie de opmaak van een werkagenda circulair water in het kader van de transitie circulaire economie.

Op 30 april 2021 heeft de Vlaamse Regering kennis genomen van de eerste versie van het reactief afwegingskader droogte. Medio juni is het indicatorendashboard in gebruik genomen. Omwille van de natte weersomstandigheden diende het afwegingskader tijdens de zomer niet toegepast worden en bijgevolg kon het ook nog niet geëvalueerd worden. Wel werd een aanpak op hoofdlijnen voor de verdere uitwerking opgezet op basis van de al gekende aanbevelingen en verbeterpunten. De aanpak bestaat in een overkoepelende vervolgopdracht en meerdere individuele deelopdrachten.

In 2021 werd het traject opgestart om de Europese verordening Hergebruik van afvalwater om te zetten opgestart. Een decretale wijziging werd een eerste keer principieel goedgekeurd op 16/07/2021. Ondertussen is gestart met de uitwerking van het uitvoeringsbesluit.

Innovatieve samenwerking werd ook in 2021 verder gestimuleerd via de verderzetting van de oproepen voor proeftuinen Droogte.

OD 4. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE LANDBOUW

Landbouw is een belangrijke pijler in de Blue Deal. Via de eerder genoemde proeftuinen droogte stimuleer ik samenwerkingen tussen (landbouw)bedrijven om rationeel, een efficiënt om te gaan met water.

In het voorjaar ging Water-Land-Schap 2.0 van start. Binnen het programma gingen we op zoek naar nieuwe regio's die willen werken aan een uitvoeringsgericht gebiedsprogramma dat de uitdagingen van droogte en waterschaarste op gebiedsniveau integraal aanpakt. Daarbinnen werd een onderscheid gemaakt tussen breed samengestelde gebiedscoalities en projecten die focussen op systeeminnovaties.

Via het ACLIMA-project ondersteun ik proefprojecten van technologieën en maatregelen die de waterbeschikbaarheid in de land- en tuinbouwsector vergroten, met het oog op het sluiten van de waterkringlopen.

OD 5. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE INDUSTRIE

Ik zet verder in op diverse instrumenten om de doelstellingen van o.a. de kaderrichtlijn Water te halen en ik verwijs hiervoor naar de Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 die in 2021 voor consultatie voorlagen en in 2022 door de Vlaamse Regering zullen worden goedgekeurd.

Circulair water werd verankerd in de werking van CIW. Onder meer via een platform circulair water wordt het beleid over circulair water binnen de overheidscontext gecoördineerd. Daarnaast werk ik instrumenten uit die circulair watergebruik bevorderen: verbeteringen aan de regelgeving, loketwerking om bedrijven te ondersteunen bij circulair waterprojecten, sensibilisering, ...

OD 6. ACTUALISEREN WATERTOETSKAARTEN

Het decreet hiertoe werd in 2021 voorbereid en is definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 1/04/2022 en is overgemaakt aan het Vlaams parlement. Het uitvoeringsbesluit wordt verder in 2022 uitgewerkt.

SD 4. NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR

OD 1. RESPONSABILISEREN VAN ACTOREN

In het kader van de saneringsverplichting met ambitieuze doelstellingen voor de gemeentelijke en bovengemeentelijke operatoren inzake de verdere uitbouw van het netwerk, het onderhoud, circulair water, innovatie, … werd in 2021 een ontwerp van decreet voorbereid die de taken van Aquafin actualiseert en werd de overdracht van de meetnetten RWZI en overstorten voorbereid. De taken van algemeen belang van Aquafin waren na dertig jaar aan een actualisering toe. De leidraad is de uitvoering van het Regeerakkoord om Aquafin te responsabiliseren met een resultaatsgerichte aansturing aan de hand van doelstellingen en sterk vereenvoudigde procedures. Het ontwerp van decreet is inmiddels een tweede keer principieel goedgekeurd op de Vlaamse Regering 29/4/2022.

Om een betrouwbaar zicht te krijgen op de toestand waarin de riolen zich bevinden en om het asset management van de gemeentelijke en bovengemeentelijke rioleringsnetten op elkaar af te stemmen, keurde de Vlaamse Regering op 25 september 2020 een conceptnota goed. Deze nota werd vertaald in een extra hoofdstuk in de 'code van goede praktijk voor riolering' en op 31 mei 2021 goedgekeurd door de CIW.

OD 2. INZETTEN HEFFINGEN ALS BELEIDSINSTRUMENT

In de loop van 2021 startte ik met een evaluatie van het huidige heffingensysteem om bijsturingen door te voeren die de financiering en de regulering van het waterbeleid ten goede komen en het circulair denken stimuleren.

OD 3. OPVOLGEN BETAALBAARHEID VAN DE WATERFACTUUR

In 2021 werd, in aanloop naar de volgende tarifaire periode 2023-2028, een verfijning van de tariefmethodologie en -rapportering uitgewerkt. De verfijning werd gebaseerd op een voorafgaande studie die uitgevoerd werd in 2020. Hoofdlijnen van de verfijningen zijn een aanpassing van de investeringsrapportering in het tariefplan, invoeren van een onderbouwing van tarieven voor aanvullende diensten en een verbeterde rapportering zowel inhoudelijk als technisch.

Eind 2021 werd er een studie opgestart werd om het potentieel aan efficiëntieverbetering binnen te drinkwatersector te onderzoeken. De resultaten ervan worden in 2022 verwacht. Het eerste opvolgingsrapport over de betaalbaarheid van de waterfactuur wordt eveneens verwacht in 2022.

OD 4. VERSTERKEN TOEZICHT OP LEVERINGSZEKERHEID DRINKWATER

Onder mijn impuls werd voor het eerst een Strategisch Plan voor de openbare watervoorziening opgemaakt dat zowel de pijlers voor de toekomstige werking van de waterbedrijven en het toekomstig beleid als een opsomming van strategische investeringsprojecten bevat. Met dit plan werd de eerste stap gezet in de beoogde uitbouw van een waterbevoorradingstrategie.

OD 5. VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP VAN WATEROPERATOREN

Begin 2021 werd een referentie- en toetsingskader met actoren in de waterketen uitgewerkt. Vervolgstappen worden hierop voorzien in de loop van 2022

SD 5. ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN

OD 1. INZETTEN OP GEBIEDSGERICHTE PROJECTWERKING

Via gebiedsgerichte werking zet ik in op samenwerking en realisaties op het terrein. Daarmee willen we de waterkwaliteit en de waterbeleving verbeteren en problemen van wateroverlast en watertekorten gezamenlijk aanpakken met alle partners.

OD 2. OPTIMALISEREN WATERBEHEER VAN DE ONBEVAARBARE WATERLOPEN

In uitvoering van de Blue Deal zet ik volop in op het realiseren van groenblauwe netwerken door gepaste inrichtings- en beheermaatregelen waarbij een vertraagde afvoer en het beter vasthouden van water voorop staan, uiteraard zonder de veiligheid uit het oog te verliezen. Ik verbeter de structuurkwaliteit van waterlopen door hermeandering, realisatie van vrije vismigratie, de inrichting van natuurlijke oevers, ….

Ik gaf vorm aan de oproep WLS 2.0 (webinars, opstellen reglement, …) en beoordeelde de projecten. Ook de verdere uitwerking (kwaliteitskamer, studies) werd verzekerd (Vlaamse Veerkracht - VV 24).

Ik werkte de voorstellen uit voor VV32 (digitalisering, proeftuinen Droogte) en VV 35 (groenblauwe investeringen in waterlopen) en initieerde de nodige herverdelingen na de goedkeuring van de Blue Deal relance voorstellen op de VR (23 april 2021). Op 3 december verleende de VR haar goedkeuring aan 4 nieuwe Proeftuin Droogte projecten. In totaal werden 6 projecten vastgelegd.

Het uitvoeringsbesluit bij de wet onbevaarbare waterlopen werd op 7 mei 2021 definitief goedgekeurd door de VR.

Ik organiseerde een webinar om dit besluit verder toe te lichten. Het openbaar onderzoek voor de digitale atlas werd opgestart. In samenwerking met DVW en andere waterloopbeheerders werd een digitaal onttrekkingsloket uitgewerkt waardoor we een globaal overzicht krijgen. Initiatieven werden ook opgestart om een sluitende regeling rond peilbeheer uit te werken. Herklasseringen werden voorgelegd aan de VR voor Zulte en Heist-op-den-Berg (BVR 29/10/2021). De polder van Kruibeke werd opgeheven (BVR 2/4/2021)

OD 3. VERZEKEREN VAN EEN 24/7 MILIEU-INCIDENTENWERKING

In geval van een ernstige waterverontreiniging waarbij planten of dieren bedreigd of stervende zijn of waarbij de waterproductie uit oppervlakte- of grondwater in gevaar komt, is terreinonderzoek en een snelle en kwaliteitsvolle opvolging en nazorg noodzakelijk. Ik voorzag in 2021 de nodige middelen om de optimale opvolging van de milieu-incidenten te verzekeren.

OD 4. ONDERBOUWEN SEDIMENTBELEID EN INZETTEN OP SLIBRUIMING

Ik zet verder in op diverse instrumenten om de doelstellingen van o.a. de kaderrichtlijn Water te halen en ik verwijs hiervoor naar de Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 die in 2021 voor consultatie voorlagen en in 2022 door de Vlaamse Regering zullen worden goedgekeurd. Het sedimentbeleid wordt verder onderbouwd in functie van de realisatie van de doelstellingen van de Europese kaderrichtlijn Water.

Ik zet ook in op sanering van waterbodems. De sanering van de Winterbeek is lopend en wordt afgewerkt. De sanering van de Grote Laak wordt opgestart. In het kader van het EU-project Narmena zal onderzocht worden wat de meerwaarde is van meer natuurlijke, minder invasieve saneringstechnieken.

SD 6. VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER

OD 1. EVOLUEREN NAAR EEN EFFICIËNTERE GOVERNANCE

Met de recente uitbreiding van de samenstelling van de CIW zijn alle belangrijke actoren opgenomen binnen de werking van de CIW en garandeer ik een verder doorgedreven gecoördineerde en integrale aanpak van alle aspecten inzake integraal en circulair waterbeleid.

In 2021 werd de effectieve doorstart voorzien van een vernieuwde interne organisatiestructuur binnen de CIW. Resultaatgerichte projectwerking vormt de basis van de vernieuwde, slankere en efficiëntere interne werking. Een gedeeld engagement van alle CIW-partners is hierbij cruciaal. Ook in 2021 werd de platformwerking binnen de CIW volledig ontplooid.

OD 2. ZORGEN VOOR SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID

Bij de verwerking van het openbaar onderzoek over het derde stroomgebiedbeheerplan is specifiek werk gemaakt van het verduidelijken en expliciteren van het financiële plaatje van de acties in het maatregelenprogramma.

OD 3. BEWERKSTELLIGEN GEDRAGSVERANDERING

Met het oog op het verbreden van het draagvlak en het bewerkstelligen van een gedragsverandering wordt de betrokkenheid van de stakeholders bij het waterbeleid versterkt. Dat doe ik op maat met een aanpak die afgestemd is op de doelgroep. Qua aanpak zijn de volgende zaken denkbaar: platformwerking waar de verschillende actoren binnen een specifiek domein met elkaar in contact worden gebracht, projectgroepen voor specifieke thema's/ dossiers, doelgroep-specifieke communicatie- en sensibiliseringsprojecten, …

OD 4. VERSTERKEN BELEIDSRELEVANT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Binnen het overlegplatform onderzoek, ontwikkeling en innovatie water van de CIW – een van de nieuwe klemtonen in de vernieuwde CIW-werking – wens ik de samenwerking met de wetenschappelijke wereld en de innovatie-actoren op het vlak van water te versterken. In dit kader is in 2021 de platformwerking op dit vlak verder vormgegeven via een intense Vlaamse samenwerking in het Europese Horizon Europe Platform Water4All en een bijeenkomst van het brede platform in het najaar.

SD 7. DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW

Op basis van een evaluatie van de waterkwaliteit, heb ik voorstellen van bijsturingen van MAP 6 (MAP 6+) voorgelegd die moeten bijdragen aan het verhogen van de effectiviteit, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van mijn beleid. Ik organiseerde een uitgebreid overlegproces met de betrokken administraties en middenveldorganisaties. De uitrol van dit overleg gebeurt conform de governance structuur zoals voorgesteld in het advies van de SALV en de Minaraad en opgenomen in het regeerakkoord. Ik liet gerichte probleemstellingen aan wetenschappers voorleggen en maakte gebruik van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek. Ik liet de aanpassingen aan het Mestdecreet voorbereiden.

Ik zette de nodige stappen om het zevende Mestactieprogramma MAP 7 voor te bereiden. Ik maak ter onderbouwing van mijn voorstellen gebruik van modelmatige berekeningen.

Ik evalueerde de nutriënten-emissierechten, zodat dit instrument meer kan bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen op vlak van waterkwaliteit, klimaat en luchtkwaliteit.

Ik liet op het Nitraatcomité bij de Europese Commissie aandringen om verder werk te maken om producten uit de mestverwerking toe te laten als kunstmest en ondersteunde het project Nutricycle. Ik kende een subsidie toe aan het VCM om een autocontrole- en kwaliteitsborgingssysteem uit te werken voor de mestverwerking.

Na overleg met de mestverwerkingssector werden de bepalingen over de verplichting van het gebruik van debietmeters voor mestverwerkingsinstallaties en producenten van andere meststoffen uitgewerkt. Ik legde het besluit ter goedkeuring aan de Vlaamse regering voor.

Het mestrapport 2021 werd mij tijdig overgemaakt en kwam in het Parlementair debat aan bod. Het derogatierapport werd aan de Europese Commissie bezorgd.

Het digitale kunstmestregister werd operationeel.

Ik ondersteunde het onderzoek dat door mijn administratie werd uitbesteed en volgde de resultaten op.

OD 1. ONDERLINGE AFSTEMMING VLAAMS LANDBOUWBELEID, MAP 6 EN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN

Het openbaar onderzoek van de Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 werd afgerond. Een projectgroep Landbouw werd opgericht in de schoot van het CIW. Ik nam verdere stappen om het zevende Mestactieprogramma MAP 7 voor te bereiden. Modelberekeningen worden ingezet voor de evaluatie van het lopende mestbeleid en de onderbouwing van MAP 7. Ik droeg bij aan de opmaak van het strategisch plan in uitvoering van het GLB.

OD 2. HERORIËNTERING ADVISERING BEMESTING EN BEGELEIDING BIJ LAND- EN TUINBOUWERS

Ik heroriënteerde de voorlichting en de begeleiding met betrekking tot oordeelkundige bemesting en geïntegreerd bodembeheer zodat Vlaamse land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken. Niet enkel kennisoverdracht is hierbij van het grootste belang, maar ook de toepassing in de praktijk. Ik zette de nieuwe begeleidingsdienst voor een betere bodem- en waterkwaliteit (B3W) in de markt via een overheidsopdracht voor een bedrag van 1,8 mio euro. B3W rolde in het eerste jaar verschillende begeleidingsopdrachten uit. Bijsturingen gebeurden via maandelijkse stuurgroepen.

OD 3. HANDHAVING MESTBELEID VERSTERKEN DOOR EFFICIËNTERE CONTROLEMETHODES EN INNOVATIE

Er werd extra gehandhaafd op het gebruik van het kunstmestregister en het gebruik van de AGR-GPS app voor burenregelingen die in 2020 werd gelanceerd. Naar aanleiding van de uitbreiding van de vaststellingsbevoegdheden op luchtwassers en ruwvoedersilo’s werden verbaliseringsafspraken en instructies bijgewerkt. Naar aanleiding van mijn instructie over de stikstofuitstoot zijn er tussen mijn administraties afspraken gemaakt over de controles op luchtwassers.

De gebiedsgerichte aanpak van de terreinhandhaving ligt op koers. Het doelgebied (VODKA) werd uitgebreid tot 37 gemeenten.

Het digitale kunstmestregister is operationeel. Producenten, handelaars en landbouwers moeten hun handel en gebruik van kunstmest digitaal registreren. Deze digitale opvolging van het kunstmestgebruik laat ik flankeren door gerichte terreincontroles. Ik gebruik de registers als belangrijk element in de risicoanalyse van door te lichten bedrijven.

Studies rond het potentieel van satellietbeelden voor in situ bepalingen zijn opgeleverd. Onderzoek rond in situ bepaling van mestsamenstellingen en drones zijn lopende.

Ongeveer 4.000 boetes werden verstuurd naar aanleiding van administratieve tekortkomingen of terreincontroles.

7.2. Budgettair kader

In de volgende overzichtstabel wordt een overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven en uitgevoerd werden in 2020 op de algemene uitgavenbegroting. Er zijn geen ontvangsten binnen de ISE Water op de algemene uitgavenbegroting.

Deze tabel is exclusief de zeer omvangrijke kredieten voor ISE Water voorzien op de begroting van de DAB MINAfonds (zie verder bespreking op artikelniveau).

WATER, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	176	176	174	176	176	174
Toe-lagen IS	117.436	119.334	119.334	117.737	119.334	119.334
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**117.612**	**119.510**	**119.508**	**117.913**	**119.510**	**119.508**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE Water van de algemene uitgavenbegroting werden alle kredieten als toelage overgemaakt aan de Vlaamse Milieumaatschappij VMM, behalve 2 kleinere dotaties voor een totaalbedrag van 176 keuro aan de Internationale Schelde- en Maascommissie. Het uitvoeringspercentage binnen deze ISE is nagenoeg 100%.

Het verschil tussen het geraamde budget bij BA2021 en de begrotingsuitvoering 2021 is het gevolg van volgende verschuivingen:

- Er werd in 2021 via MB een budget van 525 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel in het kader van PFOS 3M voor het uitvoeren van prioritaire extra staalnames. Dit budget werd gecompenseerd op respectievelijk de artikels QBX-3QCE2FY-IS en QB0-1QCE2OX-IS.
- Er werd in 2021 via MB een budget van 319 keuro VAK/VEK herverdeeld vanuit dit artikel in het kader van de VITO-referentietaak lucht voor extra analyses en extra ondersteuning met betrekking tot PFOS-problematiek. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2OU-IS.
- Er werd in 2021 via MB een budget van 669 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op een optimale aanwending van de middelen. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE5DW-IS.

7.2.1. ***Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)***

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

QB0-1QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel wordt ter ondersteuning van de Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie 176 keuro VAK en VEK voorzien. De Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie zijn de internationale fora voor afstemming van de Europese waterrichtlijnen in het Schelde- respectievelijk Maasstroomgebiedsdistrict.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	176	176	174	176	176	174

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QB0-1QCE2DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de VMM een werkingsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en lucht en regie drinkwater- en afvalwaterketen.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU

Uitgaven	96.582	97.457	97.457	96.582	97.457	97.457

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

De VMM ontving in 2021 een werkingstoelage van 97.457 keuro VAK/VEK.

Er werd in 2021 via MB een budget van 525 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel in het kader van PFOS 3M voor het uitvoeren van prioritaire extra staalnames. Dit budget werd gecompenseerd op respectievelijk de artikels QBX-3QCE2FY-IS en QB0-1QCE2OX-IS.

Er werd in 2021 via MB een budget van 319 keuro VAK/VEK herverdeeld vanuit dit artikel in het kader van de VITO-referentietaak lucht voor extra analyses en extra ondersteuning met betrekking tot PFOS-problematiek. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QB0-1QCE2OU-IS.

Er werd in 2021 via MB een budget van 669 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op een optimale aanwending van de middelen. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QB0-1QCE5DW-IS.

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

QB0-1QCE5DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de VMM een investeringsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene en specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en lucht en regie drinkwater- en afvalwaterketen.

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	20.854	20.185	20.185	21.155	21.877	21.877

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

De VMM ontving in 2021 een investeringstoelage van 20.185 keuro VAK en 21.877 keuro VEK.

Er werd in 2021 via MB een budget van 669 keuro VAK/VEK herverdeeld vanuit dit artikel met het oog op een optimale aanwending van de middelen. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QB0-1QCE5DW-IS.

Er werd in 2021 via MB een budget van 1.391 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op vereffeningen van aankopen die eind 2020 werden vastgelegd. Dit budget werd gecompenseerd op artikel CB0-1CBG2AB-PR (VEK-buffer).

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

7.2.2. ***DAB's***

DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

QBX-2QCEADA-OW – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit artikel worden de ontvangsten uit de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater aangerekend.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	65.324	0	0
2e BA-JR	65.324	0	0
Uitvoering	64.256	0	0

Inhoudelijke toelichting

Het betreft ontvangsten op basis van de toepassing van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, meer bepaald de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater.

De begrotingsuitvoering op dit artikel is quasi optimaal verlopen en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2021.

Met betrekking tot de heffing op de waterverontreiniging is 33% afkomstig van de heffing 2020 (verbruik in 2019) en 67% van de heffing 2021 (verbruik in 2020). De realisatie voor de heffing op waterverontreiniging benadert zeer sterk de geraamde ontvangst.

Met betrekking tot de heffing op de winning van grondwater is 25% afkomstig van de heffing 2020 (onttrekkingen in 2019) en 75% van de heffing 2021 (onttrekkingen in 2020). De realisatie voor de heffing op de winning van grondwater benadert de geraamde ontvangst.

QBX-2QCEADA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
Uitvoering	-4.149	0	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 4.149 keuro.

QBX-2QCEADB-OW – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel

De ontvangsten zijn geraamd op basis van de toepassing van het decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en het decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarisch bronnen. Volgens deze decreten wordt de Mestbank belast met het opleggen en innen van heffingen en administratieve geldboetes. Vanaf productiejaar 2007 worden er enkel nog administratieve geldboetes opgelegd.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	2.500	0	0
2e BA-JR	2.500	0	0
Uitvoering	5.920	0	0

Inhoudelijke toelichting

In 2021 werden er nieuwe vorderingen gecreëerd voor een bedrag van 7.079 keuro. Van deze vorderingen werd er 1.159 keuro geannuleerd. De netto creatie van nieuwe vorderingen in 2021 bedraagt hierdoor 5.920 euro. Alle openstaande vorderingen eind 2021 worden als dubieus beschouwd. De netto vorderingen uitgeschreven in 2021 worden gecorrigeerd met (een gedeelte van) de

ontvangsten en annulaties van de dubieuze vorderingen eind 2020 en met de oninbare bijkomende dubieuze vorderingen vanaf 2021. Indien de waardeverminderingen meegenomen worden (zie volgende artikel), komt het effectieve gerealiseerde cijfer voor 2021 komt zo uit op 2.782 keuro.

QBX-2QCEADB-WT – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
Uitvoering	-3.138	0	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 3.138 keuro.*Uitgavenartikelen*

QBX-3QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit begrotingsartikel draagt de VMM bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema Water.

De VMM financiert rechtstreeks beleidsuitgaven (VAK) gericht op het uitvoeren van het integraal waterbeleid.

Wat betreft de beleidsuitgaven (VAK) voor de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (individuele en private) waterzuiveringsinstallaties werd in 2021 een budget van 107.365 keuro VAK en 80.261 keuro VEK voorzien.

Voor de vereffening van de projecten ter ondersteuning van projecten in het kader van waterhergebruik en voorkoming van droogte werd in 2021 een budget van 2.674 keuro VEK toegewezen.

In 2020 werden via een éénmalige budgetinjectie voor ongeveer 21.691 keuro aan projecten vastgelegd voor het versterken van groen-blauwe netwerken door gebiedsgerichte samenwerking. Voor het dossier Programmamanagement Blue Deal werd in 2021 een bijkomend budget van 357 keuro VAK ingeschreven. Voor

de vereffening van de lopende dossiers werd in 2021 een budget van 4.500 keuro ingeschreven.

Oorspronkelijk werd voor de financiering van de StroomGebiedBeheerPlannen (SGBP) een VAK van 4.816 keuro en een VEK van 3.816 keuro voorzien. In de loop van 2021 werd het VAK verminderd tot 4.459 keuro en het VEK vermeerderd tot 6.816 keuro. Dit werd voorzien voor concrete projecten die o.a. resulteren uit de projectwerking of reeds aangegeven zijn als actie of maatregel in het stroomgebiedbeheerplan. De projecten die resulteren uit de projectwerking en de gebiedsgerichte werking binnen de VMM, leveren een meerwaarde voor het realiseren van het doelbereik binnen de speerpunt- en aandachtsgebieden of de andere prioritaire gebieden.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	126.935	124.367	124.399	80.042	97.648	92.420

Inhoudelijke toelichting

In 2021 werd voor 107.298 keuro aan subsidies voor 176 gemeentelijke riolerings- en 4 IBA-projecten (Individuele Behandelingsinstallatie voor Afvalwater) vastgelegd. De begunstigden van deze toelagen zijn gemeentebesturen, intercommunales en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die gemeentelijke rioleringsprojecten voor uitvoering overgenomen hebben en het rioolbeheer voor de betrokken gemeenten uitvoeren. Zowel aanleg als heraanleg van rioleringen en afkoppelingsprojecten kwamen aan bod. Door het toekennen van deze subsidies stimuleert het Vlaams Gewest de uitbouw en optimalisatie van het gemeentelijke rioleringsnet en de sanering van ongezuiverde lozingen. Het voorziene vereffeningskrediet van 80.261 keuro werd quasi volledig benut. Er werd in totaal voor 330 rioleringsdossiers een betaling doorgevoerd.

In het kader van het Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019-2021 en de Blue Deal zijn op deze basisallocatie in 2019 en 2020 voor 10 miljoen euro aan subsidiedossiers vastgelegd die momenteel in uitvoering zijn. De dossiers Proeftuinen Droogte beogen het inperken van de gevolgen van droogteperiodes door het stimuleren van strategische watervoorraden, het optimaal (her)gebruik van beschikbaar water,… Voor deze dossiers wordt 2.059 keuro aangerekend op VEK 2021.

Het doel van Water+Land+Schap is een sterkere landbouw, een duurzame watervoorraad, een goede kwaliteit en opvang van teveel aan water, zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen. Voor deze dossiers werd 615 keuro aangerekend op VEK 2021.

De Vlaamse Regering verhoogt de inspanningen in de strijd tegen droogte en waterschaarste. Ze zet hierop in met de Blue Deal. Eén van de maatregelen is om water langer tegen te houden en meer te laten infiltreren. Dat kan onder andere door waterlopen terug meer te laten meanderen, waterpeilen in de valleigebieden

terug te verhogen door peilen gericht te sturen en meer ruimte voor water te creëren. De realisatie van deze maatregel is vaak niet éénvoudig gelet op de sterke versnippering van de ruimte in Vlaanderen waarbij natuur-, bos- en landbouwgebieden naast elkaar voorkomen en vraagt daarom een nauwe samenwerking met de beheerders van de open ruimte. In 2020 werden via een éénmalige budgetinjectie op deze basisallocatie voor ongeveer 21.691 keuro aan projecten vastgelegd voor het versterken van groen- blauwe netwerken door gebiedsgerichte samenwerking. Voor het dossier Programmamanagement Blue Deal diende een bijkomende vastlegging te gebeuren, bovenop het initieel vastgelegd bedrag in 2020.

Het VEK 2021 werd benut voor de vereffening van verschillende in 2020 vastgelegde dossiers. Meerdere dossiers zijn volop in uitvoering waaronder de vernieuwing van de automatisatie van het gemaal Kalkenvaart in Wichelen; het dijkherstel en de aanleg van een overstromingsgebied op de Kleine Nete te Geel, Kasterlee en Olen; de slibruiming van het wachtbekken op de Zuunbeek in St-Pieters- Leeuw; de hermeandering van de Kleine Gete ter hoogte van de Kasteelhoeve te Wange en de slibruiming van het Zuidervaartje te Brugge en Damme.

Voor de uitvoering van de acties van het tweede stroomgebiedbeheerplan (SGBP) werden een 20-tal projecten vastgelegd die in het kader van de uitvoering van acties en maatregelen om de doelstellingen te halen van het tweede SGBP voorzien waren. Het betreft hier vooral herinrichtingsmaatregelen zoals vistrappen, hermeanderingen, maar ook waterbodemsaneringen en het ontwikkelen van draagvlak en het opmaken van voorontwerpen voor projecten nodig om de ecologische doelstellingen van het stroomgebiedbeheerplan te halen. Deze 'dienstverlenerbestekken' vormen een noodzakelijke stap voorafgaand aan de vastlegging en uitvoering van toekomstige projecten die de ecologische toestand van de waterlopen zullen verbeteren. Een beperkt deel van de vastgelegde projecten omvat ook het modelleren en in kaart brengen van de erosieproblematiek en de maatregelen nodig om de erosie functioneel aan te pakken.

De uitvoeringscijfers (VEK) zijn de laatste jaren stijgende, vooral omdat de uitvoering van in het verleden vastgelegde projecten op kruissnelheid komt. Toch werd het oorspronkelijke voorziene budget niet volledig benut, deels door corona, deels door de natte weersomstandigheden tijdens de zomermaanden in sommige regio's. In 2022 zullen de uitvoeringscijfers wellicht nog iets stijgen gezien de coronamaatregelen grotendeels wegvallen en verwacht wordt dat een aantal projecten zullen uitgevoerd en opgeleverd worden. Daarnaast mag ook verwacht worden dat er voor een aantal inrichtingsprojecten een meerkost zal zijn, gezien de stijgende grondstof- en materiaalkosten.

In het kader van de Blue Deal werd het programma Proeftuinen Droogte verlengd voor projecten rond watergebruik tussen meer dan twee verschillende partijen. Deze projectoproep is onderdeel van het Vlaamse Veerkracht programma 32 "Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten". In 2021 werden voor 6 projecten de subsidie vastgelegd, in totaal ten bedrage van 2.681 keuro. Ook binnen het Vlaamse Veerkracht programma 32 werden de eerste stappen gezet voor de ontwikkeling van een dataportaal en de uitbreiding van de Databank Ondergrond Vlaanderen. Hiervoor werd 300 keuro vastgelegd. In 2021 was er voor het Vlaamse Veerkracht programma 32 een VEK-benutting van 123 keuro.

De Vlaamse Regering verhoogt de inspanningen in de strijd tegen droogte en waterschaarste. Ze zet hierop in met de Blue Deal. Eén van de maatregelen is om water langer tegen te houden en meer te laten infiltreren. Dat kan onder andere

door waterlopen terug meer te laten meanderen, waterpeilen in de valleigebieden terug te verhogen door peilen gericht te sturen en meer ruimte voor water te creëren. De realisatie van deze maatregel is vaak niet éénvoudig gelet op de sterke versnippering van de ruimte in Vlaanderen waarbij natuur-, bos- en landbouwgebieden naast elkaar voorkomen en vraagt daarom een nauwe samenwerking met de beheerders van de open ruimte. Met de financiering vanuit de relancemiddelen voor het Vlaamse Veerkracht programma 35 "Groen- Blauwe infrastructuur- waterlopen" werden in 2021 werden 10 dossiers voor een totaal bedrag van 9.205 keuro vastgelegd. Enkele grotere dossiers zijn de renovatie van de elektromechanica-installaties op de Grote Steunbeer in Diest, de hermeandering van de Kleine Nete ter hoogte van het recreatiedomein Ark van Noë in Kasterlee, de oeververbreding met damwand op de Noordede in Bredene en de slibruiming van de Antitankgracht in Schilde. Enkele dossiers bevinden zich reeds in de uitvoeringsfase; het benutte VEK 2021 bedraagt 403 keuro en werd grotendeels besteed aan het dossier op de Noordede in Bredene.

Er werd in de loop van 2021 via MB een budget van 14.824 keuro VAK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel SJ0-1SMC2GA-WT met het oog op de uitvoering van maatregelen uit het lokaal- energie en klimaatpact door het Agentschap Binnenlands Bestuur.

QB0-

Er werd in de loop van 2021 via beslissingen van de Vlaamse Regering 9.205 keuro VAK (8.714 keuro benut) en 491 keuro VEK (403 keuro benut) herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 35 "Groenblauwe infrastructuur - waterlopen".

Er werd in de loop van 2021 via MB een budget van 70 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd van artikel QB0-1QCE2OA-LO in het kader van de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (individuele en private) waterzuiveringsinstallaties.

Er werd in de loop van 2021 via MB een budget van 15.335 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd van artikel QBX-3QCE2ZZ-OV naar aanleiding van de VEK-tekorten voor de ondersteuning van projecten in het kader van waterhergebruik en voorkoming van droogte, voor de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (individuele en private) waterzuiveringsinstallaties en de uitvoering van maatregelenprogramma's in het kader van stroomgebiedbeheerplannen.

Er werd in de loop van 2021 via MB een budget van 1.126 keuro VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QBX-3QCE2JA-WT in het kader van de aanpassing van de VEK-budgetten na analyse van de achterliggende betaalkalender.

QBX-3QCE2DC-WT – ZORGEN VOOR EEN SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID - OVERDRACHT AAN DE OPENBARE WATERDISTRIBUTIENETWERKEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Om hun saneringsverplichting uit te voeren, hebben de drinkwatermaatschappijen een overeenkomst met de NV Aquafin. De Vlaamse Regering kent een werkingstoelage omwille van het algemeen belang toe aan de drinkwatermaatschappijen. De rest van de vergoeding die aan Aquafin NV dient

betaald te worden, moeten de drinkwatermaatschappijen doorrekenen aan hun klanten.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	133.454	143.454	143.454	133.454	143.454	143.454

Inhoudelijke toelichting

De waterbedrijven ontvangen vanuit de DAB Minafonds een algemene werkingstoelage om de bovengemeentelijke saneringsverplichting te kunnen naleven. De berekeningswijze en andere bepalingen omtrent de vastlegging van de werkingstoelage is vastgelegd in het BVR van 18 maart 2016 houdende de algemene werkingstoelage aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk. Op dit artikel werd bij BO2021 10.406 keuro VAK/VEK extra budget voorzien voor Aquafin conform de tabel Netto BeleidsRuimte (NBR).

De saldi naar aanleiding van de definitieve afrekening van de werkingstoelage 2019 werden - gedeeltelijk - verrekend in de uitbetaling van de werkingstoelage in het eerste semester 2021. Doordat deze afrekening uit het verleden mee in rekening werd gebracht bij de vastlegging van de vereiste middelen voor 2021 en de resterende verrekening (creditnota werkingskosten Aquafin 2019) voorzien is in het eerste semester van 2022, zijn de ingeschreven en werkelijk uitbetaalde middelen volledig in overeenstemming en werd het voorziene budget van 133.454 keuro volledig benut en uitbetaald.

De Vlaamse minister voor Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme gaf de opdracht aan de NV Aquafin om twee luiken in het Aquafin digitaliseringsproject versneld uit te werken. In het kader van de Blue Deal en Digitalisering werden via twee herschikkingen vanuit het Relanceplan Vlaamse Veerkracht extra middelen voorzien.

Er werd in de loop van 2021 via een beslissing van de Vlaamse Regering 5.500 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 32 “Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten”. Deze middelen werden via uitbetaling aan de waterbedrijven en (tegen)facturatie van dezelfde bedragen door de NV Aquafin aan de waterbedrijven onrechtstreeks maar volledig aan de NV Aquafin uitbetaald. In het kader van de Blue Deal vormt Aquafin het hoofdnetwerk van de afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur in Vlaanderen om tot een slim net. De infrastructuur wordt uitgebreid met een "digitale laag" die in staat is een nieuwe functie te vervullen in het kader van de klimaatverandering en meer bepaald de strijd tegen droogte. Hiervoor werd 11.000 keuro voorzien, waarvan de helft eind 2021 is vastgelegd en vereffend.

Er werd in de loop van 2021 via een beslissing van de Vlaamse Regering 4.500 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 59 “Asset Management Aquafin”.Deze middelen werden via uitbetaling aan de waterbedrijven en (tegen)facturatie van dezelfde bedragen door

de NV Aquafin aan de waterbedrijven onrechtstreeks maar volledig aan de NV Aquafin uitbetaald. Deze middelen worden door de NV Aquafin ingezet voor een toekomstgericht Asset management: continu data over de toestand van de assets verzamelen en inzettten voor predictief onderhoud, gerichte investeringen in vernieuwing of vervanging, inzet van Asset Management software en Portfolio Planning tools, en digitalisering van het ontwerp en de bouw van nieuwe infrastructuur. Hiervoor werd 9.000 keuro voorzien, waarvan de helft eind 2021 is vastgelegd en vereffend.

QBX-3QCE2DQ-IS – EIGEN VERMOGEN INFORMATIE VLAANDEREN (EV IV)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt het EV Informatie Vlaanderen een aanvullende dotatie vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van het Aquafin-aandeel in de kosten m.b.t. de opmeting van de grootschalige basiskaart voor Vlaanderen voor het jaar 2021.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	205	205	195	205	205	195

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2021.

QBX-3QCE2DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de VMM een aanvullende dotatie vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van de terugbetalingen sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewateren en grondwaterbeheer.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	56	56	56	56	56	56

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QBX-3QCE2DY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor uitgaven in het kader van de mestactieplannen (MAP) en voor uitgaven voor het voorbereiden en uitvoeren van projecten Blue Deal.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.595	2.595	2.595	5.794	5.588	4.899

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Dit artikel omvat enerzijds een toelage die wordt toegekend naar aanleiding van de opmaak van de opeenvolgende mestactieprogramma's (MAP) in het kader van de nitraat-richtlijn. Het vastleggingsbudget werd aangewend voor de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen (1.863.000 euro); de toelage aan en het lidmaatschap van VCM (Vlaams Coördinatiecentrum Mestbeleid) (105.000 euro); en het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid (627.000 euro). Meer bepaald werden volgende onderzoeken vastgelegd: 13.410 euro voor de verlenging derogatiemonitoringsnetwerk MAP6; 130.000 euro voor de visie landbouw en natuur, 100.000,00 euro voor de opdracht Klimaatadaptieve vanggewas- en uitrijregeling; 150.000 euro voor de opdracht rond innovatieve veehouderijsystemen; 2.155 euro voor meerwerken bij de debietenstudie NEMO (vak 2020); en 231.435 euro voor onderzoek proces MAP7 (planMER, procesonderzoek, communicatie).

Het vereffeningsbudget werd aangewend voor de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen (1.863.000 euro); de toelage aan en het lidmaatschap van VCM (Vlaams Coördinatiecentrum Mestbeleid) (105.000 euro); en het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid (627.000 euro). Op basis van de voortgang van het onderzoek dat in vorige jaren werd vastgelegd, werd er tenslotte een bedrag van 586.337 euro vereffend.

Een andere basisallocatie betreft een kapitaalstoelage aan de VLM voor het uitvoeren van de grondenbank 'Blue Deal'. Deze grondenbank is gericht op het verwerven van gronden ten behoeve van het opstarten van projecten op vlak van hermeanderingen, groenblauwe netwerken,… om de strijd tegen waterschaarste en droogte in Vlaanderen tegen te gaan.

In 2021 werd er geen bijkomende vastlegging gerealiseerd. Er werd 1.717 keuro vereffend voor de verwerving van onroerende goederen, het beheer van deze verworven goederen en de uitvoering van inrichtingswerken op deze goederen, verdeeld over 6 dossiers (waarvan 89 keuro m.b.t. personeelskosten).
Er werd in 2021 via MB een budget van 206 keuro VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2OX-IS.

QBX-3QCE2DB-WT – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanaf dit artikel werden de middelen voorzien in het kader van flankerende maatregelen voor MAP6.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	0	83	83

Inhoudelijke toelichting

In 2021 werden geen vastleggingen meer gerealiseerd op deze allocatie (in 2021 werd de subsidie aan het Coördinatiecentrum voorlichting en begeleiding duurzame bemesting vzw, stopgezet).

Er werd in 2021 via MB een budget van 83 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd op het saldo van de Minafondsbegroting. Het vereffeningsbudget van 83 keuro werd voor een bedrag van 83 keuro aangewend voor de 2e schijf m.b.t. het platform Nutricycle Vlaanderen van UGent.

AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

QDX-3QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit uitdovende begrotingsartikel werd in 2020 ingezet ter versnelling van de eerste uitvoeringsfase van de Blue Deal voor het deel dat onder het beheer valt van het Agentschap voor Natuur en Bos. In 2021 werd er enkel nog vereffeningsbudget ingezet ter vereffening van de aflopende Blue Deal projecten.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	0	4.314	4.314

Inhoudelijke toelichting

Het VEK werd afgestemd op de reële vereffeningsbehoefte in functie van de voortgang van de vastleggingsdossiers. Hiertoe werd er via verschillende herverdelingsrondes 4.314 keuro VEK vrijgemaakt.

7.2.3. ***Overige entiteiten onder gezag***

1.1.3.3. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De Vlaamse Milieumaatschappij is een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, opgericht bij het decreet van 7 mei 2004 als rechtsopvolger van de parastatale Vlaamse Milieumaatschappij bedoeld in artikel 32bis, § 1, van de Oppervlaktewaterenwet.

Het agentschap oefent de taken uit zoals voorzien in de artikelen 10.2.2. en 10.2.3. van het decreet algemene bepalingen milieubeleid. Het is de opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen de toestand van het milieu te beschrijven, om proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen, om gezonde lucht te bewerkstelligen en om de klimaatadaptatie mee te sturen.

De VMM oefent haar taken dus uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan het grootste ISE binnen VMM: ISE D Water.

Toelichting op detailniveau

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D Water ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor ISE Lucht wordt verwezen naar de bespreking van de ISE H Lucht.

ISE D WATER

Ontvangsten

Via de begrotingsartikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS ontving de VMM in 2021 een werkingsdotatie ten bedrage van 88.413 keuro VAK en 88.418 keuro VEK en een investeringsdotatie ten bedrage van 19.350 keuro VAK en 20.915 keuro VEK van het departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken en haar specifieke taken voor de coördinatie van het integraal waterbeleid in Vlaanderen.

De specifieke taken beogen volgende doelstellingen:
- een ecologisch goede toestand voor rivieren en beken bereiken, en overstromingen en watertekorten onder controle houden;
- de grondwatervoorraden, die cruciaal worden de komende jaren, opvolgen;
- de leiding nemen om samen met alle betrokkenen de impact van droogte te beperken en klimaatadaptieve oplossingen uit te werken;
- het opnemen van een regisseursrol voor de hele drinkwater- en afvalwaterketen en het realiseren van de gezamenlijke doelstellingen samen met de verschillende spelers;
- het beheer van de waterlopen categorie 1 en samen met de andere beheerders van onbevaarbare waterlopen werken aan meer groen-blauwe infrastructuur met aandacht voor de ecologische aspecten zoals vismigratie, exotenbestrijding, pesticidevrij beheer;
- het mee sturen op de beleidsontwikkeling en -uitvoering rond klimaatadaptatie, circulair water en droogte.

Sinds 1 april 2021 heeft de VMM haar organisatiestructuur aangepast om haar missie en visie maximaal te realiseren.

Voor de terugbetaling van sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewater en grondwaterbeheer ontving de VMM in 2021 een dotatie van 56 keuro VAK/VEK vanuit het Minafonds (QBX-3QCE2DW-IS).

Daarnaast genereerde de VMM nog eigen ontvangsten voor het bedrag van 875 keuro, Europese ontvangsten ten bedrage van 1.857 keuro en inkomsten voor het Fonds voor de Waterhuishouding ten bedrage van 674 keuro. De verkoop van de hoofdzetel te Erembodegem was initieel voorzien voor en ingeschreven in 2020. Als gevolg van de opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een omgevingsvergunning kon de akte pas in 2021 verleden worden wat voor de begrotingsuitvoering 2021 een meeropbrengst van 1.860 keuro betekent. Sinds 30 maart 2015 heeft de VMM haar hoofdzetel in de Dokter De Moorstraat 24-26 in Aalst.

Uitgaven

De begrotingsuitvoering in VAK is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2021.

De vereffeningen zijn lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de opmaak van de BA2021.

Het voorziene krediet voor ESR 11 Lonen en sociale lasten vertoont een minimaal overschot van 0,8%.

Verschillende uitgaven voor onder andere vorming, dienstreizen, brandstof e.a. bleven net zoals in 2020 onder het niveau van een normaal jaar. Ook in 2021 liepen werven soms vertraging op door het uitvallen van personeel wegens corona, maar

ook door vertraging in levering van grondstoffen en materialen wat een onderbenutting van het VEK tot gevolg had. We hebben ook een vertraging vastgesteld bij de uitvoering van de EU-projecten, mede door de aanhoudende reis- en vergaderbeperkingen vanwege de coronacrisis.

Als oplossingsgerichte partner wil de VMM in de ontwikkeling van haar diensten en producten inzetten op de behoeften van haar afnemers. Daarom ontwikkelt ze enerzijds een diensten- en productencatalogus en zet ze in op het ontwikkelen van een business canvas model. Anderzijds investeert de VMM in het opzetten van een gestructureerde projectwerking, samenwerking met partners en de uitbouw van een dataplatform.

In het kader van het beheer en investeringen aan waterlopen werden volgende doelstellingen gerealiseerd:

- Het regulier onderhoud en de herstellingen op de onbevaarbare waterlopen 1e categorie alsook het onderhoud en de herstellingen van de elektromechanica- installaties werden tijdig en kwaliteitsvol uitgevoerd. In Oost- en West-Vlaanderen werd het afstandsbewakingssysteem verder geïmplementeerd.
- Het beschikbaar budget voor de investeringswerken op de onbevaarbare waterlopen 1e categorie kon evenwel nagenoeg volledig worden vastgelegd, mede te wijten aan een aantal dossiers van zeer grote omvang die in 2021 (verder) werden uitgevoerd, zoals de aanleg van een automatische roosterreiniger aan het pompstation Rode Weel en aan het pompgemaal op de Ledebeek in Lokeren, het landinrichtingsproject Zwinpolders Nieuwe watergang in Knokke-Heist, de aanleg van drie Zenneterrassen in Halle. Belangrijke projecten die in 2021 werden uitgewerkt, zijn onder meer het uitgraven van 5 meanders op de Kleine Gete in Landen, het plaatsen van gestuurde terugslagkleppen aan het Maertenssas in Bredene en het openleggen van de Gaverbeek aan de Poort van de Hippodroom in Waregem.
- Er werd in 2021 slechts één subsidievoorschot uitbetaald aan Watering De Herk voor een grondverwervingsproject voor een overstromingszone op de Simsebeek.
- Jaarlijkse kosten in het kader van de oppervlaktewaterkwantiteit zijn: onderhoud en investeringen meetnet; opbouw, actualisatie en onderhoud van hydrologische en hydraulische modellen; onderhoud/support waternetwerk, websites, databases; aankoop licenties.
- Specifiek ter voorkoming van overstromingen werden verschillende opdrachten (verder) uitgevoerd: o.a. kartering m.b.v. drones, de opmaak van pluviale overstromingskaarten, de ontwikkeling van een overstromingsvoorspellingssysteem voor het Demerbekken.
- Acties specifiek ter voorkoming van droogte zijn o.a. kwantificering en kartering van droogte in Vlaanderen met hydrologische modeltoepassingen en uittesten van een machine-learning-toepassing voor laagwatervoorspellingen op onbevaarbare waterlopen aan de hand van open data.

Het geactualiseerde en verder uitgebreide Klimaatportaal Vlaanderen werd in het najaar gelanceerd. Daarnaast is de module klimaatadaptatietool in volle ontwikkeling.

De databank ondergrond Vlaanderen werd verder ontwikkeld door middel van de Python ontwikkelaar: inventariseren, optimaliseren en automatiseren van dataprocessen in functie van verschillende rapporteringsbehoeften

(keuringsprocedure kwaliteitsanalyses, tool voor bulk-bevraging data, scripts voor generieke rapporten).

De VMM startte een samenwerkingsovereenkomst op met Samenlevingsopbouw Provincie Antwerpen. Deze samenwerkingsovereenkomst beoogt te onderzoeken welke effecten de implementatie van het instrument debietbegrenzing heeft, in het bijzonder op mensen in armoede, en hoe de potentiële voordelen van de digitale watermeters en het instrument debietbegrenzing gerealiseerd kunnen worden, eveneens in het bijzonder bij mensen in armoede.

Daarnaast is ook het grondwatermonitoringsprogramma (halfjaarlijks voor het freatisch grondwater-meetnet en jaarlijks voor het primair grondwatermeetnet) uitgevoerd.

De vooropgestelde doelstellingen van de meetnetten omtrent oppervlaktewater (zowel de biologische waterkwaliteitsparameters als de fysico-chemische parameters), waterbodem en ondersteuning slibruimingen op de waterlopen in beheer van de VMM, de afvalwatermeetnetten (ter ondersteuning van de heffingscampagnes op bedrijven, toezicht- en controlecampagnes op RWZI en metingen op riooloverstorten), alsook de milieu-incidentenwerking en de verdere uitrol van multiparametersondes binnen de VMM zijn behaald met de vooropgestelde budgettaire middelen. Daarnaast werd met het extra toegekende budget in het kader van PFOS 3M een grootschalige monitoringscampagne opgestart die gericht is op het achterhalen van de grootste bronnen van deze stoffen en hun impact op het aquatisch milieu. Dit onderzoek is in lijn met monitoringsacties zoals vastgelegd in het PFAS-actieplan voor de compartimenten oppervlaktewater, afvalwater, putwater, waterbodem en in visweefsel.

Aan de hand van een modelketen (BAM, NEMO, ELMO, PEGASE) werd het waterbeleid verder onderbouwd. In 2021 werden de modellen verder ondersteund en uitgebouwd en werden diverse scenario's berekend ten behoeve van de verwerking van de opmerkingen uit het openbaar onderzoek bij de stroomgebiedbeheerplannen.

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) organiseert sinds 2004 het overleg over het integraal waterbeleid en staat in voor de coördinatie en de afstemming tussen de verschillende betrokken actoren in Vlaanderen. In 2021 werd specifieke actie ondernomen voor de opstart en uitbouw van de platformwerking via inhoudelijke, organisatorische en procesmatige ondersteuning.

Voor het vestigen, innen en invorderen van de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater situeren de werkingsuitgaven zich voornamelijk bij de portkosten, deurwaarderskosten en de handlingkosten voor het versturen van de heffingsbiljetten. Er werd voor de Minafondsbegroting een totaal van 64.256 keuro aan heffingsontvangsten gerealiseerd.

Ter ondersteuning van de waterregulator werden een aantal consultancyopdrachten uitgevoerd waaronder een traject rond de optimalisatie van de tariefregulering. Tevens werden de inzichten in het waterverbruik, de bronnen en aanwending door de huishoudens in Vlaanderen verder geüpdatet.

De ICT-uitgaven hebben betrekking op meerdere doelstellingen. Voor het inventariseren, meten en rapporteren over de verontreiniging en de kwaliteit van water werd het LIMS (Laboratorium Informatie Management Systeem) verder ontwikkeld voor het laboratorium en de meetnetten water. Voor het plannen en subsidiëren van de verdere uitbouw van de infrastructuur voor sanering afvalwater werd er verder gewerkt aan de uitbouw van AWIS (AfvalWaterinformatieSysteem).

Daarnaast zijn er ook belangrijke uitgaven voor de instandhouding en verdere uitbouw van een efficiënt informatiesysteem zoals het implementeren, beschikbaar houden en beveiligen van de ICT-infrastructuur, het ondersteunen van de gebruikers en de reorganisatie van de VMM-structuur. Daarnaast werd in 2021 volop ingezet op het documentbeheer in Alfresco: openstellen van het DMS voor externe gebruikers en voor dossierbeheer intern VMM. Ook is de VMM gestart met de opzet van een hybride Azure Cloud omgeving. Deze dient als basis voor het opzetten van een kubernetes-omgeving. Het kubernetes platform zal ingezet worden bij de ontwikkeling en hosting van nieuwe applicaties zoals bijvoorbeeld projecten onder het Programma meetnetten waterkwaliteit en het project Klimaatadaptatie tool. Er werd tenslotte binnen het VMM-transitietraject 2030 via pilootprojecten en experimentele ontwerpen (proofs of concept) verder werk gemaakt van het VMM-data platform en een vernieuwde IT governance.

Voor de bespreking van de kredietevolutie van de interne stromen naar de VMM voor ISE Water wordt verwezen naar de besprekingen van de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS.

7.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

7.2.4.1 Vlaamse Landmaatschappij

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D Water ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de betrokken ISE verder in deze BBT.

ISE D WATER

De verliezen van nutriënten vanuit bemesting en directe verliezen vanuit landbouw naar het oppervlakte- en grondwater zijn nog steeds te hoog. In 2020 werd een evaluatie van het mestbeleid uitgevoerd en werd nagegaan of en welke extra maatregelen nodig zijn om de waterkwaliteitsdoelstellingen te halen. Deze evaluatie werd ondersteund met de middelen voorzien voor het realiseren van de onderzoeksagenda.

De advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen werd geheroriënteerd zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen. Kennisoverdracht is hierbij van het grootste belang. Er werd daarom ingezet op een performant en doeltreffend voorlichtings- en begeleidingssysteem rond duurzame bemesting. Hiervoor werd een nieuwe dienst opgericht (B3W) via een aanbesteding.

De verschillende instrumenten uit het mestbeleid werden doorgelicht naar hun handhaafbaarheid. Hierbij werd maximaal ingezet op digitale en onafhankelijke betrouwbare gegevensbronnen waarbij de uitwisseling van gegevens maximaal geautomatiseerd werd. Door de toepassing van handhavingsmethodieken waarbij ingezet werd op informatiedeling, werd de detectie van overtredingen geoptimaliseerd.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Er werden hiertoe in de definitieve VLM begroting 5.727 keuro aan ontvangsten voorzien en 13.590 keuro VAK en 14.523 keuro VEK aan uitgaven. In 2021 werden 5.103 keuro ontvangsten gerealiseerd en gebeurden 12.410 keuro VAK en 10.988 keuro VEK aan uitgaven.

De ontvangsten bestaan uit een geraamde 89 keuro ten gevolge verkoop van goederen en diensten. Uiteindelijk werd er 104 keuro ontvangen. Via begrotingsartikel QBX-3QCE2DY-IS werd in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het MAP (onderzoeken) van 2.595 keuro VAK en 3.528 keuro VEK. 2.595 keuro werd vastgelegd, de effectieve ontvangst bedroeg 3.181 keuro. Via begrotingsartikel QBX-3QCE2DY-IS werd in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het grondenbank Blue Deal van 2.060 keuro VEK. De effectieve ontvangst bedroeg 1.717 keuro. Er werden i.k.v dit ISE voor 39 keuro pachtontvangsten gerealiseerd. Er werden vanuit DVW 11 keuro projectontvangsten geboekt. De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden is 50 keuro, in uitvoering werd er 51 keuro gerealiseerd.

Uitgaven

De uitgaven bestaan voor 2.490 keuro VAK en 3.423 keuro VEK aan te betalen studies ten gevolge het wetenschappelijk onderzoek MAP. 2.490 keuro werd ook vastgelegd, 1.087 keuro aan studies werden betaald. De raming van de kosten MAP wees op een uit te betalen vergoeding van 1.265 keuro VAK en VEK voor terugbetaling van bodemanalyses. Uiteindelijk werd 434 keuro VAK en VEK gerealiseerd. Er werden minder terugbetalingen van bodemanalyses fosfaat aangevraagd dan verwacht. De jaarlijkse bijdrage aan het VCM werd geraamd op 80 keuro VAK en VEK. Er werd 80 keuro vastgelegd en 64 keuro vereffend. Met de middelen van de partners in de grondenbankwerking werd voor een geraamd bedrag van 3.620 keuro VAK en VEK voorzien in kredieten voor grondaankopen, vergoedingen en grond gerelateerde werkings- en projectkosten. Er werd 3.271 keuro vastgelegd en vereffend. Er werd voor 6.135 keuro VAK en VEK aan budget voorzien voor aankoop van grond vanuit relance-budgetten. Het bedrag werd ook vastgelegd, er werd 6.132 keuro uitgegeven.

8. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Onder dit ISE Natuur en biodiversiteit vallen taken, doelstellingen en budgetten die alle verband houden met het beleidsveld ‘Omgeving en natuur’, en dan meer bepaald met het thema ‘Natuur en biodiversiteit’.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- het aankopen, inrichten en beheren van openbare bossen en natuurdomeinen;

- de werking van het Visserijfonds, het Fonds voor EU-financiering, het Boscompensatiefonds en het Jachtfonds;
- het ondersteunen van en samenwerken met partners met het oog op het behouden en versterken van biodiversiteit en ecosystemen;
- de beleidsondersteunende werking van ANB (entiteitscode QD0), INBO (entiteitscode QC0) en het EV INBO;
- de beleidsondersteunende werking van VLM (incl. lonen) inzake natuurinrichting, recht van voorkoop en de Grondenbanken gericht op natuur en biodiversiteit.

In de volgende overzichtstabellen wordt een overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2021.

8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEREEN

OD 1. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN NATURA 2000-BELEID

Ik hield de versnelling van het instandhoudingsbeleid aan. Het eerste Vlaams Natura 2000-programma 2016-2020 werd afgewerkt en geëvalueerd, en het volgende Vlaams Natura 2000-programma 2021-2026 werd voorbereid.

Op 31 december 2021 stond de teller voor aangekochte gronden i.f.v. IHD op 1000 ha.
Het aanwijzingsbesluit voor SBZ-V Ijzervallei werd op 16 juli 2021 principieel vastgesteld door de Vlaamse Regering en ondertussen ook definitief goedgekeurd. Het opmaken van natuurbeheerplannen is een belangrijke stap voor het creëren en inrichten van Europese topnatuur. In 2021 nam de oppervlakte goedgekeurde natuurbeheerplannen toe met 8081 ha, dit zowel door goedkeuring van nieuwe natuurbeheerplannen als door omzettingen van oude beheerplannen.

Om snelle vooruitgang te boeken in terreinrealisaties en maximaal in te zetten op lokale samenwerking, zet ik sterk in op gebiedsgerichte werking met een focus op projectmatige realisatie van de Europese natuurdoelen. De beschikbare middelen worden optimaal verdeeld aan de hand van een prioriteringsoefening.

Ik gaf verder uitvoering aan de lopende soortenbeschermingsprogramma's (SBP) in samenwerking met alle betrokken actoren. Het SBP Akkervogels werd goedgekeurd. Drie andere SBP werden voorbereid (Antwerpse Haven 2Otter, Kwartelkoning 2), terwijl de SBP hamster, knoflookpad, gladde slang en heivlinder werden verlengd. Voor de bever wordt, gelet op de (nakende) gunstige staat van instandhouding, een beheerregeling voorbereid.

Ook in het kader van het Scheldeprogramma en het Sigmaplan kan ik mooie realisaties voorleggen.
In de Polders van Kruibeke erkende ik ruim 505 hectare als natuurreservaat. Het grootste overstromingsgebied van het Sigmaplan wordt zo ook het grootste natuurreservaat van Oost-Vlaanderen. Ook op het terrein werd er flink verder gewerkt met de realisatie van een natuurbelevingspad en extra leefgebied voor otter en woudaap over 1 ha.
Dorent (Zemst, Vilvoorde) werd opgewaardeerd als volwaardig wetland met 2 ha nieuwe poelen en oude meanders voor kamsalamander, pimpernelgraslanden en nieuwe routes om al wandelend of te paard het gebied te verkennen. Ook het beheerplan voor dit 91 ha groot gebied keurde ik goed. De komende jaren helpen Konikpaarden en Schotse hooglanders bij het natuurbeheer.

Ik ondersteunde De Vlaamse Waterweg bij de ontpoldering van het Groot Schoor in Hamme over een oppervlakte van 25 ha zodat er nu een getijdengebied van 60 ha is ontstaan.
Het ecologisch herstel in Pikhaken ging van start en over 13 ha werd door afgraving pimpernelgrasland hersteld als leefgebied voor kwartelkoning en kamsalamander.
In de Kalkense Meersen gaf ik het startschot voor een globale basisvernatting met ca. 10 cm over ongeveer 600 ha.
In het Antwerpse havengebied (linkerscheldeoever) ging het nieuwe, grensoverschrijdende samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe voor vijf jaar van start. Vooral op terrein werden de bakens stevig verzet: in de Verrebroekse plassen werd er 50 ha leefgebied voor o.a. roerdomp en bruine kiekendief hersteld, kwam er 20 ha broedgebied voor kluut, visdief en zwartkopmeeuw bij.

Ook bij het regulier onderhoud- en inrichtingsbeheer van gebieden in beheer van mijn administratie wordt gefocust op Europese natuurdoelen en streef ik naar een goede staat van instandhouding.
Ik maak maximaal gebruik van Europese cofinancieringsmogelijkheden. Vijf LIFE-projectvoorstellen werden ingediend. Ik vermeld hieronder enkele realisaties. In het Webbekomsbroek gingen grootscheepse werken van start in het kader van het Europees project LIFE Delta. Door omvormen van afstervende populierenaanplanten en het herstellen van verruigde historische hooilanden wordt extra leefgebied gecreëerd voor enkele Europese doelsoorten, maar heel wat meer soorten zullen hier mee van profiteren. Tegelijk wordt er gezorgd voor overstromingsbescherming en een robuuster waterbeheer tegen de verdroging.
Het Natuurgebied Kloosterbeemden onderging een indrukwekkende metamorfose via LIFE Narmena, waarbij tegelijk gewerkt wordt aan habitatherontwikkeling en het verminderen van overstromingsrisico's. Een audiowandeling van 6 km in Kloosterbeemden en Demerbroeken leidt de bezoekers door dit project.

Binnen het Interreg project VEDETTE werd in het Westhoekreservaat een 7 hectare groot stuifduin hersteld. Zandverstuiving is als het ware de motor voor een vitaal duinenlandschap boordevol flora, fauna en fungi. Monitoring gedurende de volgende vijf jaar moet uitwijzen hoe succesvol dit duinherstel is.

61 projecten kregen een projectsubsidie natuur, goed voor een recordbedrag van 6,2 miljoen euro, met EU (PDPO)cofinanciering. Voor het eerst lanceerde ik in 2021 ook een oproep 'Projectsubsidies soorten', gericht op het ondersteunen van de SBP door het verbeteren van de leefgebieden van beschermde soorten buiten natuurgebieden. Negen projecten kregen een subsidie van samen ca. 100.000 euro, voor bijdragen aan het leefgebied van kamsalamander, vleermuizen, vliegend hert en patrijs en andere akkervogels.
In functie van de realisatie van de Europese natuurdoelen riep ik de grondenbank IHD in het leven.

Ook via de advisering van vergunningen en beheerplannen en van ruimtelijke plannen, het aankoopbeleid en het inzetten van investeringssubsidies voor natuur draag ik bij aan de realisatie van de Europese natuurdoelen. Bijna 18.000 vergunnings- en adviesaanvragen werden behandeld. De praktische wegwijzers passende beoordeling gaan dieper in op de vraag of een bepaalde milieudruk in het kader van een vergunningsaanvraag, plan of programma al dan niet te beschouwen is als een betekenisvol effect. De module Oppervlaktewater van de voortoets werd gepubliceerd. Praktische wegwijzers Eutrofiëring en Verzuring via lucht zijn geactualiseerd.
Met de middelen flankerend beleid IHD-PAS begeleid ik de landbouwbedrijven met impact op IHD-gebieden, de zogenaamde rode en oranje bedrijven, bij hun bedrijfsreconversie, bedrijfsverplaatsing of bedrijfsstopzetting, en bied ik ruilgronden aan landbouwers met gronden in IHD-gebied aan.

Via het in-huis opleidingscentrum van Natuur en Bos, Inverde, en het online kennisplatform Ecopedia voorzag ik kennis- en informatiedeling en opleidingen rond Natura 2000 en de instandhoudingsdoelstellingen voor die doelgroepen die het Natura2000-programma mee helpen uitvoeren.

OD 2. MEER NATUUR EN BOS VOOR DE AANPAK VAN DE KLIMAATVERANDERING

Met het bosuitbreidingsplan blijf ik inzetten op het versterken van de bosstructuren in Vlaanderen en op het vergroenen van de directe leefomgeving, in samenwerking met lokale overheden, natuurverenigingen, private eigenaars, de bosgroepen, regionale landschappen en elke burger die hier zijn schouders onder wil zetten.

Mijn administratie Natuur en Bos_kocht meer dan 200 ha gronden aan voor bebossing, en realiseerde meer dan 130 ha aanplanting. De aangepaste subsidieregeling ondersteunde openbare besturen, verenigingen, bedrijven en particulieren voor aankoop van terreinen en bebossing. Op die manier werd 220 ha bosuitbreiding door derden gerealiseerd. De voortgang van deze bosuitbreiding kan worden gevolgd op de website www.bosteller.be.

Ik zorg er ook voor dat de werking van de aankoopcentrale bosplantsoen vanaf 2022 optimaal zal verlopen, zodat de partners in het project 'Meer bos voor Vlaanderen' ook plantsoen kunnen afnemen op het raamcontract, afgesloten door mijn administratie, dat voorziet in het opkweken van ca. 3 miljoen stuks kwaliteitsvol bosplantsoen van een aantal belangrijke hoofdboomsoorten. Een webwinkel voor de bestelling van bosplantsoen, opgekweekt in het kader van de aankoopcentrale, wordt opgezet en zal actief zijn in 2022.
Ondanks de covid-beperkingen was de campagne Week van het Bos andermaal een schot in de roos. Meer dan ooit werd gebruik gemaakt van de verschillende producten. Ik lanceerde in 2021 ook onze eigen radiozender, ZwamFM, met smaakvolle verhalen uit het bos.
Met de 'Blue Deal' pakte ik de strijd tegen droogte en waterschaarste aan. Als onderdeel van deze Blue Deal wordt ingezet op een groot investeringsprogramma om natte natuur in Vlaanderen te herstellen. Wetlands zijn nuttige gebieden in de strijd tegen overstromingen en droogte. Ze zorgen voor een grotere wateropvangcapaciteit en tragere afvoer waardoor het risico op wateroverlast verkleint. Extra natte natuur creëren is een van de beste manieren om ons te wapenen tegen droogte en tegelijk meer natuurlijke buffers te hebben tegen hevige regenval. Daarnaast slaan wetlands koolstof op en zorgen ze zo voor de reductie van broeikasgassen. Wetlands zorgen tenslotte ook voor verkoeling.
Gelet op de korte doorlooptijden van de relancebudgetten die worden ingezet voor de Blue deal (maximaal 2 jaar), werd hier door mijn administratie hoogste prioriteit aan gegeven. Dit heeft geleid tot een vastlegging van 23.316.000 euro Blue deal-middelen in 2021.

Projecten en realisaties in 2021 die in het oog springen zijn onder meer:

- de versnelling van het SIGMA-programma: 1.205 ha
- aankoop van 253 ha in Mol Postel, gebied ronde put
- aanbesteding van het natuurinrichtingsproject Zwarte Beek voor 200 ha

Via de projectoproepen Natuur in je Buurt en Groene Rand kende ik samen 3,5 miljoen euro toe aan 32 projecten in Vlaanderen en de Vlaamse Rand.

De kennis over klimaatadaptief natuurbeheer bracht ik samen en ontsloot ik via Ecopedia, het kennisplatform waar verschillende partners samen bouwen aan de kennis over natuur-, groen- en bosbeheer.

OD 3. NATUUR OVERAL – DOOR VERWEVING EN VERBINDING, DOOR BLAUWGROENE NETWERKEN EN ECOSYSTEEMDIENSTEN

De natuur in Vlaanderen is nog sterk versnipperd. Daarom zet ik in op verweving van natuur met andere functies en op de realisatie van functionele verbindingen tussen bestaande natuurkernen. In de uitbouw van de nationale parken Vlaanderen voorzie ik robuuste landschappelijke verbindingen, zodat de natuur hier alle kansen krijgt om te dienen als drijvende kracht voor gebiedsontwikkeling. Via de afbakening van gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) kan aan deze verbindingen een gepaste ruimtelijke bestemming gegeven worden.

In uitvoering van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) voorzie ik duidelijke accenten vanuit de Europese biodiversiteitsstrategie.

Oeverzones langs waterlopen vormen een essentieel element van de groenblauwe netwerken. De CIW keurde dit voorjaar een aantal aanbevelingen goed om de realisaties van oeverzones te faciliteren. Ik waak over de uitvoering van deze aanbevelingen en zet de nodige instrumenten hiervoor in.

Omdat ook ons dichte transportwegennetwerk een barrière vormt, zet ik samen met mijn collega van mobiliteit in op gerichte ontsnipperende maatregelen langs gewestwegen. Het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO) - deel I (wegen) vormt daarbij de kapstok. In 2021 werd de aanbesteding van 6 grote ontsnipperingsprojecten voorbereid in dialoog met betrokken partners. Ook in de bebouwde omgeving schuif ik natuur naar voren als oplossing. COVID-19 heeft de nood aan nabij groen als rust- en verpozingsruimte duidelijk in de verf gezet. Kleine wildernissen, luwteoases, natuurbaden, stilteplekjes, ... Evenveel termen als noden, maar vooral een oproep om binnen de bebouwde omgeving structureel werk te maken van natuurlijke rustpunten. Ik zette daartoe verder in op natuurinclusief bouwen via samenwerking met de bouwsector en onderzocht de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een objectief kader ter beoordeling van de biodiversiteit voor bouwprojecten.

Maar liefst 8% van Vlaanderen bestaat uit tuinen die zeer divers ingericht en beheerd worden. In de Vlaamse tuinen liggen dus veel kansen voor ecologie en biodiversiteit. Ik gaf daarom verder gevolg aan de Green Deal Natuurlijke Tuinen om de belangrijke rol van tuinen in de context van klimaatsverandering, biodiversiteitverlies en welzijn beter bekend te maken en optimaal te benutten. In ditzelfde kader ontwikkelde Inverde, het in-huis opleidingscentrum van Natuur en Bos, de opleiding tot Tuinranger. Tuinrangers zijn vrijwilligers die in hun eigen buurt tuinen bezoeken en helpen om die tuinen biodiverser en klimaatrobuuster te maken. Het in 2020 gelanceerde Tuinranger-project kende in 2021 een sterke doorstart met heel wat persweerklank. 22 gemeenten namen deel, en nog eens 14 gemeenten hebben toegezegd om in 2022 op te starten. Een aparte webpagina hiervoor werd opgemaakt: https://www.tuinrangers.be.

Via het opleidingscentrum Inverde kunnen grondeigenaren, leden van natuurverenigingen en bosgroepen, professionelen in de groensector, gemeentepersoneel, professionele tuin- en landschapsarchitecten, …, kortom iedereen die actief is bij het beheer van onze Vlaamse groene ruimte op maat opleiding krijgen en gecertificeerd worden. Het kennisnetwerk Groeistof verbindt al deze profielen rond kennisdeling en informatie-uitwisseling.

Op 21 oktober 2021 werd de Green Deal bedrijven en biodiversiteit afgesloten met een slotevent en met de uitreiking van de award biodivers bedrijventerrein 2021. Ook in 2022 zal ik verder inzetten op kennisdeling over dit thema via o.a. een infosessie en een groensafarie voor geïnteresseerde bedrijven.

Ik werkte verder met het Actieplan Ecosysteemdiensten dat zes overkoepelende acties bevat en waarbij verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid samenwerken.

OD 4. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE WERKING VOOR NATUUR EN LANDSCHAP

Ik zette ook in 2021 volop in op een geïntegreerde gebiedsgerichte werking waar klimaatbuffering, waterbeheersing, natuurherstel … tegelijk worden aangepakt. Hiervoor ondersteunde ik via verschillende instrumenten de brede gebiedscoalities waarbij ik streefde naar een gezamenlijke programmatie en bundeling van middelen. Het gaat daarbij o.a. over de geïntegreerde gebiedswerkingen en -programma's, met planningsprocessen zoals de AGNAS-GRUP's, T.OP-projecten, verschillende strategische projecten, Sigmaprojecten, verschillende natuur- en landinrichtingsprojecten, ….

Belangrijke blikvanger in 2021 was het thema nationale parken Vlaanderen en Landschapsparken. De eerste belangrijke mijlpalen werden uitgezet en behaald om onze waardevolle natuurkernen via de erkenning als nationaal park Vlaanderen of Landschapspark te valideren. Een open oproep werd gelanceerd op 19 april 2021. De ingediende kandidaturen werden beoordeeld door de jury. Begin 2022 duidde ik de kandidaat-coalities aan die in het opstarttraject kunnen stappen en begeleid worden bij de opmaak van een masterplan en een operationeel plan.

OD 5. WE VERSTERKEN HET NATUURLIJKE KARAKTER VAN DE KUST

We moeten streven naar een veerkrachtige kust, die bovendien kan 'meegroeien met de zee'. Ik stimuleer dit 'bouwen met de natuur' maximaal om het natuurlijk karakter van de kust te versterken. Ik zet in op de natuur -gebaseerde oplossingen, die toelaten om flexibel om te gaan met onverwachte veranderingen in de zeespiegelstijging en klimaatverandering. Op deze manier worden in samenspraak met alle actoren (co-creatie) de (bio)diversiteit gestimuleerd en ecosysteemdiensten uitgebouwd. Het uiteindelijk doel van een veerkrachtige kust moet resulteren in meerwaarden op het vlak van natuur, recreatie, toerisme, landschap, wonen, …

OD 6. SPECIFIEKE AANDACHT VOOR GROEN IN DE VLAAMSE RAND

In de verstedelijkte Vlaamse rand rond Brussel zorgt de nabijheid van groen voor een klimaatbuffer en een groene long. Mede in uitvoering van het Territoriaal ontwikkelingsprogramma (T.OP) Noordrand en het flankerend beleid van het GRUP VSGB ontwikkelde ik daarvoor een robuust netwerk van natuur, bos en parkdomeinen in deze regio en breidde dit verder uit, met aandacht voor biodiversiteit, (be)leefbaarheid, welzijn en gezondheid, klimaat en internationale uitstraling.

Extra inspanningen in de Vlaamse Rand betroffen onder meer gerichte aankopen, het aanleggen van ecologisch-recreatieve verbindingen, het verhogen van belevingswaarde en ontsluiten van natuurgebieden, samenwerking met verenigingen en private eigenaars en subsidiering van kleinschalige initiatieven van gemeentebesturen. Er werd opnieuw een succesvolle editie van de projectoproep Groene Rand georganiseerd i.s.m. het Vlaamse Randfonds: 2 miljoen euro projectsubsidies werden toegekend aan 9 projecten die zorgen voor bijkomend toegankelijk groen in de Vlaamse Rand, samen goed voor 70 voetbalvelden extra toegankelijk groen.

Ik ga, samen met verenigingen, lokale besturen, landeigenaars, ... voor een miljoen nieuwe bomen in de provincie Vlaams-Brabant en ondersteun daartoe ook crowdfundingsinitiatieven. Dit kadert ook in mijn programma 'Meer bos in Vlaanderen', met alle bijhorende ondersteunende en stimulerende instrumenten. Ik streef naar minstens 20 ha bosuitbreiding in de zuidelijke open ruimte op Vlaams

grondgebied bij de herbestemming van de site ex-NAVO/Defensie-KKE in Evere, Brussel-Stad en Zaventem conform de beslissing van de Vlaamse Regering.

Ik maakte verder werk van de verbinding van het Hallerbos, het Zoniënwoud en het Meerdaalwoud in het project Brabantse wouden, dat ook geselecteerd werd als kandidaat Nationaal Park Vlaanderen. Ik investeerde verder in projecten die het patrimonium en de beleving in de Brusselse rand een internationale uitstraling geven, zoals de uitbouw - in samenwerking met Toerisme Vlaanderen - van de onthaalpoort Groenendaal, of de rozentuin van Coloma. Slibruiming van de kanaalvijver en de kasteelvijver in het Park van Coloma en het plaatsen van nieuwe schanskorven moet de waterkwaliteit van deze historische vijvers sterk verbeteren. Naast de internationaal befaamde Rozentuin en het kasteel vormen ook de vijvers in het Park van Coloma een belangrijk historisch onderdeel van dit unieke domein van vijftien hectare.

SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER

Ik keurde het soortenbeschermingsprogramma(SBP) akkervogels goed. Drie andere SBP's werden voorbereid (Antwerpse Haven 2, Otter, Kwartelkoning 2), terwijl de SBP's hamster, knoflookpad, gladde slang en heivlinder werden verlengd. Gelet op de (nakende) gunstige staat van instandhouding van de bever wordt een beheerregeling voorbereid.
Ik geef verder uitvoering aan de goedgekeurde SBP's. Ik doe dit in maximale samenwerking met alle betrokken actoren. Ondertussen zijn er maar liefst 25 SBP's in uitvoering, met elk een ruime waaier van maatregelen die een gebiedsgerichte doorvertaling krijgen.

In afwachting van de goedkeuring van een beheerregeling voor grote meeuwen, voorzien voor 2022, startte ik reeds met de oprichting van een meeuweninterventieteam kust.

Met de Vlaamse campagne Week van de Bij, die ook in 2021 haar hoogtepunt kende in de eerste week van juni (ook Europese Week van de Bij), vraag ik aandacht voor de achteruitgang van (wilde) bijen. Ik startte met de opmaak van een Vlaams Actieplan voor wilde bestuivers, waarin ik samen met de andere domeinen en een grote verscheidenheid van stakeholders werk aan het verhogen van de kwaliteit en de kwantiteit van voor bestuivers geschikte biotopen. Met de bij als ambassadeur en indicator voor een beter leefmilieu, organiseerde ik in samenwerking met andere overheidsentiteiten diverse acties voor het brede publiek, scholen, bedrijven en milieudiensten.

Mijn administratie had in 2021 de handen meer dan vol met de wolf. Er werd zeer veel geïnvesteerd in overleg met de doelgroepen, beschermingsmaatregelen en schadevergoedingen. Ik maakte een protocol op voor het omgaan met probleemwolven. Het gebiedsgericht wolvenplan voor Noord-Limburg werd opgemaakt en wordt uitgevoerd, op het wolvenplatform wordt overleg gevoerd met alle betrokken partijen. Bijkomende middelen werden uitgetrokken voor subsidie van wolfwerende beschermingsmaatregelen, met inzet van het Wolf Fencing team, voor veehouders en voor niet-professionele landbouwers. De handhaving werd versterkt.
Mijn plan van aanpak everzwijn werd uitgevoerd, met focus op schadepreventie, populatiebeheer en schadevergoeding. Het early warning & rapid response team is verder uitgebouwd om de geografische verspreiding van everzwijn in te perken door snel te schakelen bij melding van everzwijn in de rand van het actuele verspreidingsgebied. Het draaiboek voor preventie en bestrijding van Afrikaanse varkenspest bij wild zwijn is verder afgestemd in werkgroepen met diverse stakeholders, en wordt in 2022 afgewerkt. Een everzwijncoördinator met ondersteunend team werd aangetrokken. Er wordt doorlopend gewerkt aan een vlotte schaderegistratie. De opties voor schadeverzekering werden verkend. De in het everzwijnplan voorziene wetgevende initiatieven zijn in voorbereiding.

Een doeltreffende regeling voor vergoeding van schade door beschermde diersoorten, en een efficiënte behandeling van de aanvragen, is essentieel voor het draagvlak wat het samenleven met beschermde en bedreigde soorten betreft. Het e-loket zorgt voor een laagdrempelige toegang. Het aantal aanvragen voor schadevergoeding nam ook in 2021 toe, waaronder tientallen dossiers als gevolg van wolf. Alle info over de schaderegelingen is overzichtelijk gebundeld op de website van mijn administratie.
Het actieplan voor introductiewegen van invasieve uitheemse soorten werd opgemaakt en doorloopt vanaf 2022 de formele procedure voor goedkeuring. Voor diverse invasieve uitheemse soorten werden coördinerende initiatieven genomen, en werd ingezet op actieve bestrijding in de eigen domeinen: beheerregeling Aziatische hoornaar, LIFE-project stierkikker, bestrijding exotische muggen, bestrijding exotische waterplanten, e.d.
Verschillende 'early warning & rapid response'-kettingen zijn actief op het volledige Vlaamse grondgebied.

Een nieuw en gestandaardiseerd telprotocol voor de voorjaarsstand van patrijs werd in nauwe samenwerking met de jachtsector uitgerold. Om de hoge administratieve last van het digitaliseren van analoge kaarten voor patrijzentellingen te vermijden werd gewerkt aan een digitale app, die ondertussen in gebruik is. Een projectoproep voor herstel van leefgebieden voor akkervogels (binnen de Projectoproep soorten) werd gelanceerd, maar kende in het eerste werkjaar maar een beperkt succes.

SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING

Het innovatietraject stedelijke natuur (zie ook bij luik innovatie) werd in 2021 verder uitgerold en vertaalde zich in verschillende werkpakketten en partnerschappen. Er zijn drie pilootprojecten in opstart als try-out van het instrument natuurweefselplan en er werden drie samenwerkingsovereenkomsten afgesloten. Bij Inverde wordt een werk- en opleidingskader rond stedelijke natuur voorbereid.

Het innovatietraject Stedelijke natuur, met de naam 'Cities thinking like a forest', heeft zich in 2021 uitgekristalliseerd in verschillende werkpakketten en partnerschappen. Hierin wordt een holistische benadering gehanteerd waarbij stedelijke natuur benaderd wordt als een weefsel dat de stad doordesemt en zijn biotoop deelt met de mens. Hierbij worden tegelijk biodiversiteits-, klimaat-, leefomgevings- en welzijnsdoelstellingen gerealiseerd. We werkten toe naar een nieuw instrument – het natuurweefselplan – waarbij het beheer van stedelijke natuur wordt opgenomen in samenwerking tussen bestuur, burgers, middenveld en bedrijven. Dit instrument werd voorgesteld eind april 2022 op de internationale conferentie Connecting Nature Impact Summit te Genk (https://www.natuurenbos.be/stedelijkenatuur).

Mijn administratie neemt hierin een regisseursrol op, zowel voor het vormgeven van de inhoud van dit nieuwe concept en instrument, over experimentele toepassing in projecten en leerlandschappen tot kennisverspreiding en vorming. Het kennisnetwerk rond stedelijke natuur zal een belangrijke hub hebben in het Natuurhuis Brialmont, waarvoor ik de samenwerkingsovereenkomst met AG Vespa en de stad Antwerpen in 2021 ondertekende.

Verder zette ik sterk in op beleving van natuur in de Vlaamse natuurdomeinen maar ook in samenwerkingsprojecten met partners. Een greep uit de verwezenlijkingen in 2021.

Eén van de kroonjuwelen is het Zwin Natuurpark, waar samengewerkt wordt met de Provincie West-Vlaanderen, met het kijkcentrum en de inrichting van de Zwinvlakte als grote troeven. Het Zwin heeft een internationale uitstraling

gekregen, met in 'normale' jaren meer dan 100.000 bezoekers per jaar. De mooie resultaten van de grootschalige inrichtingswerken in het Zwin, met het oog op onder meer de realisatie duingraslanden, vochtige duinvalleien, rietmoeras, boomkikkerbiotoop, belevingselementen, … trekken massaal veel bezoekers aan. Een bijkomende troef was de succesvolle tentoonstelling van de verdwenen Zwinhavens.
Deze zomer werd ook de eerste en langste grensoverschrijdende natuurloop ingelopen in het Zwin.

De fiets- en wandelpaden in de Zwinduinen en -polders in Knokke-Heist werden opnieuw ingericht door freeswerken en door de aanleg van een nieuwe toplaag.

In de Duinbossen in Wenduine werd een nieuw uitkijkplatform geopend dat een uniek uitzicht biedt op de wijdse omgeving. Het gebied 'De Duinbossen' behoort tot het Natura 2000-netwerk van beschermde gebieden in Europa, het beheer streeft naar een structuurrijk en meer natuurlijk bos met veel open plekken, mosduin, duingrasland met duinpannes en een gevarieerd duinstruweel, zodat de waardevolle biodiversiteit verder kan ontwikkelen.

Een houten trekveer zorgt sinds dit jaar voor een avontuurlijke overzet naar het gebied 'Oude Schelde Appels'. De wandellus kan nu vervolledigd worden, zonder dat de recreant over de openbare weg moet.

De 10 ha open speelzone 'Scheldeveld' in het Parkbos in Gent werd ontworpen en ingericht aan de hand van tekeningen, knutselwerkjes en gigantische maquettes van de kinderen en jongeren uit De Pinte. Daarnaast werd in het Parkbos ook 15 ha nieuw bos aangelegd.

In het Landschapspark Bulskampveld werd het wandelnetwerk vernieuwd. Het verbindt nu de toeristische regio's Brugse Ommeland (West-Vlaanderen) en Meetjesland (Oost-Vlaanderen). De uitbreiding van 150 km naar 225 km zorgt dat het wandelnetwerk ongeveer het hele Landschapspark Bulskampveld aandoet. Via de knooppunten kunnen wandelaars door historische bosgebieden zoals de Vagevuurbossen, de Vorte Bossen en het Provinciedomein Bulskampveld lopen. Er werd ook een uitbreiding naar Kampveld voorzien waar Natuur en Bos twee bruggetjes liet aanleggen over de Rivierbeek.

Natuur is goed voor onze mentale én fysieke gezondheid. In september 2021 ging de demodag Revalideren in het bos door in het Parkbos Gent. In samenwerking met de Artevelde Hogeschool werden hulpmiddelen getoond die kunnen gebruikt worden door personen met een fysieke beperking en verminderde mobiliteit om de natuur van dichtbij te benaderen, samen met spelelementen, zoals geocache op maat, en een functioneel revalidatie- en oefenprogramma.

Doelgroepen werden aangesproken en warm gemaakt voor natuurbeleving, onder meer werd overleg opgestart met Sport Vlaanderen en de wielerfederaties rond de mountainbike-problematiek. De samenwerking in het netwerk Natuur & gezondheid en met het VIPA werd verder uitgebouwd en verstevigd.

Samen met Natuurinvest, de investeringstak van Natuur en Bos, zorgde ik ook in 2021 voor een duurzame valorisatie van het vrijgekomen vastgoed van Natuur en Bos door commerciële overeenkomsten aan te gaan met businesspartners die de beleving van de Vlaamse natuur naar een hoger niveau tillen. Samen met deze private én overheidspartners investeerde ik in renovaties van vastgoed met strategische waarde voor Natuur en Bos.

SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

Om het biodiversiteitsbeleid permanent te ondersteunen en waar nodig bij te stellen, zet ik in op vier niveaus: 1. monitoring en evaluatie van de beleidsinstrumenten en -resultaten; 2. de integratie van bestaande kennis; 3. waar

nodig nieuw beleidsgericht onderzoek; en 4. het ontwikkelen van beleidsinstrumenten. Dit gebeurt in een breed samenwerkingsverband waarbij Vlaamse wetenschappelijke instellingen, administraties, strategische onderzoekscentra (SOC) en andere onderzoeksinstellingen betrokken worden.

Ik bleef inzetten op monitoringsprogramma's die de toestand en trends van natuur, bos en omgeving en de daartoe ontwikkelde beleidsinstrumenten op lange termijn opvolgen en werkte hierbij maximaal samen over entiteiten heen. Ik werkte ook een betere monitoring uit van de biodiversiteitstrends in het Vlaamse landbouwgebied.

Voor de monitoring zet ik steeds meer in op innovatieve technieken zoals omgevings-DNA, teledetectie, sensoren en geautomatiseerde metingen.

Het voorbije jaar heb ik de techniek van omgevings-DNA, verder op punt gesteld. We konden bijvoorbeeld de aanwezigheid van verschillende habitatrichtlijnsoorten in Vlaanderen, zoals de grote modderkruiper in het Goorken en de vroedmeesterpad in Voeren, in kaart brengen. Ik gebruik de techniek ook voor de monitoring van vissen voor de Kaderrichtlijn Water.

Om het omgevingsbeleid te onderbouwen, startte ik een project om tijdreeksen van satellietbeelden om te zetten naar relevante indicatoren. Ik organiseerde een bevraging binnen de bredere Vlaamse beleidscontext en koos op basis hiervan de meest prioritaire geo-indicatoren. Ik zette in op een verbetering van het cameravallennetwerk, om beschermde soorten zoals de otter en de wolf, maar ook om de verspreiding en populatietrends van wilde zwijnen, nauwkeurig in kaart te brengen.

Via burgerwetenschap (citizen science) schakel ik burgers in bij monitoring en onderzoek voor het biodiversiteits- en omgevingsbeleid. Voor het Soortenmeetnettenproject startte in 2021 een tweede cyclus van vijf jaar.

Ik maakte werk van een vroeg waarschuwings- en toezichtsysteem (early warning en surveillance) voor invasieve uitheemse soorten, om proactief schadelijke soorten op te sporen en een gepast beheer uit te werken. Binnen het Europees gecofinancierde LIFE-project RIPARIAS (Reaching Integrated and Prompt Action in Response to Invasive Alien Species) werd in 2021 een eerste versie van het systeem voor vroege detectie en waarschuwing voorgesteld op een participatieve workshop met dataproviders en gebruikers. Om de bestrijdingsefficiëntie te kunnen evalueren, bracht ik baseline verspreidingsgegevens van Unielijst-soorten en andere invasieve soorten in het projectgebied samen in een online dashboard waar ondertussen ook bekkenbeheerders gebruik van maken.

Voor de actualisering van de biologische waarderingskaart (BWK) bracht mijn administratie in 2021 ongeveer 13.500 ha opnieuw in kaart via terreinbezoeken, waarvan 5.500 ha binnen de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Ook werd ingezet op het karteren van habitatlocaties en focusgebieden buiten het Natura2000-netwerk. In het landbouwgebied en bebouwd gebied is ongeveer 20.000 ha geactualiseerd op basis van recente luchtfoto's en kaarten, zoals de kaart met aangifte van de landbouwpercelen. Gent en Genk financierden het in kaart brengen van bijkomende gebieden in deze steden. Al deze gegevens zullen gepubliceerd worden in de BWK-uitgave van 2023.

Ik zet sterker in op open en reproduceerbaar onderzoek - kortweg Open Science. Om Open Science te concretiseren, werden Open Science Doelen (OSD's) voor projecten binnen INBO opgesteld die in 2021 in een publiek rapport werden ontsloten. Mijn administratie organiseerde ook twee open science workshops, waarbij o.a. een introductie werd gegeven tot de FAIR-principes: Findable, Accessible, Interoperable en Reusable.

OD 1. NATUUR EN BIODIVERSITEIT ALS ONDERDEEL VAN KLIMAATADAPTATIE- EN MITIGATIEBELEID

Ik leverde bijkomende inspanningen om de infrastructuur en de werking van de 12 Vlaamse onderzoekssites (LTER-Flanders) van het internationaal langetermijn ecosysteem onderzoeksnetwerk (LTER-Europe) te optimaliseren in functie van klimaat- en omgevingsonderzoek en verkende verder de mogelijkheden om deze sites te integreren in de ESFRI eLTER internationale onderzoeksinfrastructuur. Op iedere site worden de effecten van klimaatverandering op vegetaties binnen Natura2000-gebieden onderzocht.

Ik volgde de evolutie van de gezondheidstoestand van de Vlaamse bossen op in relatie tot luchtverontreiniging en klimaatverandering. Door de klimaatwijziging worden we onverwacht geconfronteerd met voor ons nieuwe fenomenen zoals endofyten. De laatste jaren duiken vaker dan voorheen nieuwe boomziektes en veranderende pathologieën op. Voorbeelden hiervan zijn de essenziekte, en lokale sterfte van beuk en grove den. Voor de roetschorsziekte bij esdoorn, die problemen naar volksgezondheid kan inhouden, bundelden we in 2021 informatie over de ziekte en richtlijnen voor de aanpak.

Voor de realisatie van 4000 ha extra bos deze legislatuur liet ik mij wetenschappelijk adviseren over klimaatresistente bebossingstechnieken en aanbevolen herkomsten en soorten. Via een nieuwe webpagina informeren we de burger hoe ze aan deze doelstelling kunnen bijdragen.

Ik onderzocht de effecten van (extreme) droogte op de structuur en samenstelling van vegetatietypes en de verschillen in respons op droogte tussen open en meer gesloten vegetatietypes. Er is een verkennende analyse uitgevoerd om de effecten van extreme droogte op Natura2000-vegetaties te bekijken. Deze analyse werd uitgevoerd met data van het habitatkwaliteitsmeetnet.

Ik werkte een **duurzame klimaatadaptieve oeverbeheerstrategie** uit voor de volledige Zeeschelde. De studie schept een kader, geschematiseerd door een beslisboom, om de beheerder te helpen bij de keuze van het type oeververdediging indien zich een onderhoudsvraag stelt.

Voor vier landschapstypes werden basisprincipes uitgewerkt om tot klimaatadaptief natuurbeheer te komen: **heide**, grasland, moeras en open water, en **bos**. Deze studies verduidelijken hoe deze principes de effecten van klimaatverandering verminderen of opvangen. Via een scoretabel kan je de veerkracht voor klimaatverandering van je gebied bepalen. In de begeleidende tabel met klimaatadaptieve beheermaatregelen kan je zoeken welke beheermaatregelen je kan inzetten om bepaalde criteria te verbeteren.

Ook dieren moeten zich aanpassen aan het veranderende klimaat. Doordat vleermuizen zeer specifieke microklimaatomstandigheden nodig hebben om te overwinteren, zijn ze zeer gevoelig aan klimaatverandering. Alle vleermuissoorten in Vlaanderen zijn opgenomen in de bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In 2021 onderzocht ik de relatie tussen seizoens- en kortetermijnvariatie voor verschillende winterslaapsystemen van vleermuizen op basis van fysische modellen en temperatuurmetingen. Het aanbod aan overwinteringsplaatsen voor de mopsvleermuis wijzigt door klimaatverandering, en de populatie reageert daarop. Deze studies moeten meer inzicht verschaffen in de habitatkeuze van overwinterende vleermuizen in relatie tot klimaatverandering.

Ik werkte in 2021 een bemonsteringsstrategie en meetnet uit voor de opvolging van de bodemkoolstof in Vlaanderen: Cmon. Dit monitoringsmeetnet heeft als doel statistisch robuuste data aan te leveren over de bodemkoolstofvoorraden en hun

lange-termijn-evolutie in vijf landgebruiken: akkerland, grasland, bos, natuur en residentieel. In 2021 is Cmon van start gegaan: de staalname- en analyseprotocols werden verder verfijnd en geharmoniseerd.

OD 2. VERSTERKEN VAN DE KENNIS VOOR EEN DOELTREFFEND BEHEER VAN INVASIEVE UITHEEMSE SOORTEN

Door een versterkte dialoog met belanghebbenden die nauw betrokken zijn bij de introductiewegen en de verspreiding van invasieve uitheemse soorten wil ik op Europees niveau de samenwerking verbeteren en het begrip over het biodiversiteitsverlies veroorzaakt door deze soorten doen toenemen.

Via burgerwetenschap (citizen science) betrek ik het publiek bij het onderzoek over uitheemse invasieve soorten. Dit biedt de gelegenheid om meer gegevens over uitheemse soorten te verzamelen en tegelijkertijd maatschappelijke betrokkenheid bij en bewustzijn rond de problematiek van invasieve exoten te creëren. Het project Vespawatch vormde in 2021 opnieuw een belangrijke spil in het beheer van de Aziatische hoornaar in Vlaanderen, een wesp met een grote impact op inheemse bestuivers en honingbijen. Met de waarnemingen, verzameld en gevalideerd via www.vespawatch.be, werd een webapplicatie ontwikkeld die actieve haarden visualiseert, om zo de opsporing van nesten mee te ondersteunen. In 2021 werden 203 nesten bestreden, tegenover 120 in 2020. Nog in 2021 werd een advies afgerond over de effectiviteit en milieuvriendelijkheid van beschikbare producten voor de bestrijding van Aziatische hoornaar en alternatieven voor een transitie naar pesticidenvrij beheer.

In 2021 zette ik verder in op risicoanalyses die de kans op introductie, vestiging, uitbreiding en impact van invasieve soorten inschatten. Onder andere voor sikahert, axishert, roodoorbuulbuul, roodbuikbuulbuul, Afrikaanse klauwkikker en Canadese bever werden in 2021 risicoanalyses afgewerkt.

Mijn administratie monitorde exotische vissen via het afvissingsprogramma. Daarbij ging speciale aandacht naar de verspreiding en impact van Ponto-Kaspische grondelsoorten op inheemse vissoorten in het Maasbekken. Via gerichte staalnames werd de invasie van de Noord-Aziatische modderkruiper in kaart gebracht. Onderzoek toonde aan dat deze vissoort, die soortbeschermingsmaatregelen voor de Europees beschermde grote modderkruiper hypothekeert, vlot detecteerbaar is met de eDNA-barcoding techniek. Voor de Chinese wolhandkrab, een soort die in Vlaanderen via krabbensleuven weggevangen wordt, werd een kennissynthese uitgevoerd.

De bestrijding van de Chinese muntjak, een prioritair uit te roeien invasieve soort in Vlaanderen, ondersteunden we met onderzoek via cameravallen op verschillende locaties. De beelden op de cameravallen brengen de verborgen levenswijze en activiteitspatronen van de dieren aan het licht, waarmee de bestrijdingsacties geïnformeerd worden. De eerste resultaten van het genetisch onderzoek op ingezameld muntjakmateriaal toonden dat Vlaanderen momenteel te kampen heeft met meerdere onafhankelijke introducties verspreid over het grondgebied.

Binnen het LIFE-project RIPARIAS (Reaching Integrated and Prompt Action in Response to Invasive Alien Species) dat in januari 2021 van start ging, worden bestrijdingsmethoden voor invasieve uitheemse waterplanten en rivierkreeften uitgetest in het Dijle-, Zenne- en Markbekken. Ik ontwikkelde in 2021 een eerste versie van het systeem voor vroege detectie en waarschuwing, stelde een alarmlijst op van nieuwe, te verwachten of nog zeer beperkt voorkomende, maar

potentieel invasieve water- en oeverplanten en rivierkreeften, en organiseerde opleidingen over de herkenning van invasieve waterplanten.

2021 was het laatste jaar van het TrIAS (Tracking Invasive Alien Species) project. Dit open science project laat een serieuze output achter:

- gemobiliseerde gegevens over uitheemse soorten met 13 checklists en 20 datasets van samen meer dan twee miljoen verspreidingsgegevens
- een eerste versie van het Global Register of Introduced and Invasive Species (GRIIS Belgium)
- geautomatiseerde datastromen die invasie-indicatoren voeden
- statistische procedures voor het detecteren van opkomende uitheemse soorten, een workflow voor het prioriteren van soorten voor risicoanalyses
- het opstellen van risicokaarten onder huidig en toekomstig klimaat via soortverspreidingsmodellen
- het gebruik van deze tools bij de uitvoering van risicoanalyses voor meer dan 20 soorten

OD 3. KENNIS OVER DE NATUUR IN AGRO-ECOSYSTEMEN VERBREDEN OM HET BEHEER VAN DE OPEN RUIMTE TE VERBETEREN

In 2021 liet ik de basis leggen voor het Meetnet Biodiversiteit Agrarisch Gebied. Het voorstel bouwt verder op de bestaande monitoring en is opgebouwd uit drie modules: een toestandmeetnet, een effectiviteitsmeetnet en een drukkenmeetnet.

Via staalnames bij kool- en pimpelmezen ging ik in 2021 na wat de blootstelling is aan pesticiden, wat de effecten zijn op de lichaamsconditie van mezen en de ecotoxicologische effecten op populatieniveau. Beide mezensoorten kunnen als model voor andere vogelsoorten gebruikt worden.

Met het project 'PARTRIDGE' ondersteunde ik het ecologisch en socio-economisch onderzoek naar de realiseerbaarheid en de effecten van 'wildlife friendly farming' op patrijzenpopulaties en de biodiversiteit in het algemeen, en op het leveren van ecosysteemdiensten in het agrarisch landschap. De patrijs dient als voorbeeldsoort van de idee dat het duurzaam gebruik van een soort als motivatie kan dienen voor stakeholders om maatregelen te nemen die de algemene biodiversiteit ten goede komen.

Voor het project 'Contracts 2.0' heb ik in 2021 een participatief proces opgezet om vier alternatieve agromilieu "droomcontracten" te formuleren voor vier gebieden: Voeren, Beverhoutsveld, Maarkedal en Haspengouw (Contract Innovation Labs). Zo wou ik nagaan welke contracten landbouwers kunnen motiveren om buiten hun landbouwproductie ook milieuvriendelijke collectieve goederen te leveren, zoals bijvoorbeeld zuiver water, biodiversiteit of streekidentiteit. Deze worden verder besproken (Policy Innovation Labs).

OD 4. ONDERZOEKEN VAN NATUUR IN DE STAD OM DE LEEFBAARHEID TE VERGROTEN

Door het onderzoek over natuur in de stad te versterken, wil ik de leefbaarheid van steden vergroten en natuurgebaseerde oplossingen ('nature-based solutions') voor milieu- en gezondheidsproblemen ontwikkelen.Ik publiceerde in 2021 een rapport over het belang van groene infrastructuur in steden, waarbij het voorbeeld van de Stiemerbeekvallei in Genk onderzocht werd. Dit paste in het project UrbanGaia, een internationaal onderzoeksproject om de effectiviteit van het beleid

voor groen-blauwe infrastructuren te evalueren in vier Europese steden, waaronder Genk.

In het project 'NAture impact on MEntal health Distribution' (NAMED) onderzocht ik de invloed van omgevingsfactoren op de mentale gezondheid. Dit resulteerde in een wetenschappelijke publicatie en een artikel in de INBO-nieuwsbrief over het belang van groen-blauwe ruimtes in de stad voor de mentale weerbaarheid van de bewoners.

In het door Belspo gefinancierde project 'B@SEBALL' ondersteun ik onderzoek in zo'n 70 lagere scholen in Vlaanderen en Wallonië over de invloed van de schoolomgeving op astma, allergieën en mentaal welbevinden. In 2021 maakte ik een selectie van lagere scholen, waar aan de natuurlijke inrichting van speelplaatsen wordt gewerkt.

OD 5. NATUURLIJK KAPITAAL

Ik werke in 2021 verder aan de ontwikkeling van Natural Capital Accounting (NCA) in Vlaanderen. Dit gebeurde in 2021 vooral door deelname aan internationale projecten. Ik bepaalde prioriteiten voor ecosystem accounting in Vlaanderen, legde eerste contacten voor de uitbouw en financiering en ontwikkelde een eerste blauwdruk voor een mogelijke governance structuur.

Het afgelopen jaar organiseerde ik een brede stakeholderbevraging rond vier piloot ecosystem supply and use rekeningen voor houtproductie, koolstofopslag in biomassa, gezondheidseffecten van de nabijheid van groen en waterbeschikbaarheid. Het uitgebouwde draagvlak levert een basis voor de toekomstige ontwikkeling van een ecosysteemboekhouding voor Vlaanderen.

Ik droeg bij aan de in 2021 door de Verenigde Naties internationale statistische standaard voor ecosystem accounting (SEEA EA).

Ik startte een project voor Eurostat met het oog op de evaluatie van bestaande pilootrekeningen voor Vlaanderen en de ontwikkeling van nieuwe pilootrekeningen. Met dit project bouw ik, samen met partners, praktische ervaring op met verschillende types ecosysteemrekeningen. Hiermee anticipeer ik op toekomstige Europese regelgeving die lidstaten zal verplichten een ecosysteemboekhouding uit te bouwen.

In het kader van het Horizon2020 MAIA-project investeerde ik in de vorming van een Europese community of practice voor ecosystem accounting. Ik droeg bij aan de organisatie van een serie webinars en ontwikkelden country fact sheets zodat landen van elkaars ervaringen met ecosystem accounting kunnen leren.

OD 6. KENNIS OM HET BIODIVERSITEITSBELEID EN -BEHEER TE OPTIMALISEREN

Wetenschappelijke inzichten waren ook in 2021 essentieel voor de onderbouwing van het omgevingsbeleid. Via objectieve waarnemingen, evaluaties van maatregelen op het terrein, kennisintegratie, en een inter- en transdisciplinaire aanpak ontwerp ik oplossingsgerichte aanbevelingen en praktische instrumenten.

Na het NARA 2020 werden in 2021 alle voorbereidingen getroffen voor het volgende Natuurrapport, waartoe ik workshops met stakeholders organiseerde om tot een gedragen thema te komen. Het NARA 2023 zal onderzoeken hoe het Vlaamse biodiversiteits- en klimaatbeleid kan bijdragen aan de realisatie van de Europese doelen rond biodiversiteit en klimaat.

Ik publiceerde een **Natuurindicatorenrapport 2021** met een veertigtal prioritaire Vlaamse natuurindicatoren, geselecteerd om de doelstellingen van het Vlaamse natuur- en bosbeleid op te volgen.

Begin 2021 onderzocht ik op welke manier een Vlaams biodiversiteitsportaal tot stand kan komen. Uit de analyse bleek GBIF (Global Biodiversity Information Facility) het meest optimaal als centrale repository van biodiversiteitsdata. Deze internationale biodiversiteitsdatabank laat bovendien de ontwikkeling van portalen toe, gebruik makend van bestaande ontwikkelomgevingen en architecturen. In de tweede helft van 2021 werd door mijn administratie een plan van aanpak uitgewerkt.

8.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit ISE Natuur en biodiversiteit vallen taken, doelstellingen en budgetten die alle verband houden met het beleidsveld 'Omgeving en natuur', en dan meer bepaald met het thema 'Natuur en biodiversiteit'.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- het aankopen, inrichten en beheren van openbare bossen en natuurdomeinen;
- de werking van het Visserijfonds, het Fonds voor EU-financiering, het Boscompensatiefonds en het Jachtfonds;
- het ondersteunen van en samenwerken met partners met het oog op het behouden en versterken van biodiversiteit en ecosystemen;
- de beleidsondersteunende werking van ANB (entiteitscode QD0), INBO (entiteitscode QC0) en het EV INBO;
- de beleidsondersteunende werking van VLM (incl. lonen) inzake natuurinrichting, recht van voorkoop en de Grondenbanken gericht op natuur en biodiversiteit.

In de volgende overzichtstabellen wordt een overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2021.

NATUUR EN BIODIVERSITEIT, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	AO		**TO**		**LO**	
2021	2e BA	BU	2e BA	BU	2e BA	BU
ESR-ont-vangsten OW	365	318	9.088	11.426	0	0
Toe-lagen OI	0	7.140	70	2	0	0
Overige OL,OP, andere	0	0	0	703	0	0
Totaal	365	7.458	9.158	12.131	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE Natuur en biodiversiteit van de algemene middelenbegroting worden zowel algemene ontvangsten (365 keuro) als toegewezen fondsontvangsten begroot (9.158 keuro).

De algemene ontvangsten betreffen een aantal diverse kleinere ontvangsten van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Hier ligt de begrotingsuitvoering 2021 significant hoger dan begroot doordat hier de ontvangst geboekt werd van het deel van de verkoop van de Abdij van Herkenrode dat diende terug te vloeien naar de algemene middelen (40%, of 7.140 keuro).De toegewezen ontvangsten zijn enerzijds de beperkte ontvangsten van het werkingsfonds van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO – 25 keuro), en anderzijds de ontvangsten binnen de begrotingsfondsen van ANB (12.106 keuro).
Het ANB beheert de ontvangsten en uitgaven van volgende fondsen: het Visserijfonds (1.340 keuro), het Jachtfonds (1.988 keuro) en het Bossencompensatiefonds (5.735 keuro). De hogere ontvangsten tov. de raming bij BA2021 zijn in hoofdzaak het gevolg van de verhoogde inkomsten binnen het Bossencompensatiefonds.

NATUUR EN BIODIVERSITEIT, MVG excl. DAB

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	18.487	25.466	21.066	18.995	42.778	18.983
Toe-lagen IS	3.603	4.445	4.445	2.640	4.445	4.445
Overige LE, PA, andere	503	1.204	1.204	503	1.204	1.204
Totaal	**22.593**	**31.115**	**26.715**	**22.138**	**48.427**	**24.632**

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het ISE Natuur en biodiversiteit van de algemene uitgavenbegroting worden alle kredieten die ANB, INBO en VLM inzetten voor Natuur en biodiversiteit gebundeld. Het gaat in 2020 om ruim 22.5 miljoen euro aan ESR-beleidsuitgaven (VAK).

Op het vlak van deze beleidskredieten gaat het in hoofdzaak om de onderzoeks- en werkingskredieten van INBO (2.1 miljoen euro), de werkingskosten en gerichte subsidies van ANB ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen (6 miljoen euro), de middelen beschikbaar binnen de Fondsen van

ANB (10.8 miljoen euro waarvan 7.3 miljoen euro binnen het Bossencompensatiefonds) en 3.6 miljoen euro investeringsmiddelen voor VLM voor natuurinrichting.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten.

In uitvoering 2021 bleken zowel de VAK-benutting (+4.122 keur) als de VEK-benutting (+2.494 keuro) van (voornamelijk) ANB significant hoger te liggen dan de budgetten ingeschreven bij BA2021. Het verschil in VAK was voornamelijk het gevolg van hogere uitgaven binnen het Bossencompensatiefonds (+1 miljoen euro), hogere boekingen voor de werking van de Grondenbanken (+1 miljoen euro) en extra middelen in het kader van de subsidies Groene rand (+ 1 miljoen euro vanuit SJ0-1SHD2FB-WT).
.

8.2.1. ***Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)***

Ontvangstenartikelen

QC0-9QCETFG-OW – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel kan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek de kosten die het maakt voor de ondersteuning van het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek terugvorderen.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	25	0
Uitvoering	0	33	0

Inhoudelijke toelichting

In 2021 zijn de kosten die het INBO via dit artikel terugvordert van het EV INBO iets hoger uitgevallen dan begroot werd. Door de aard van deze inkomsten zijn ze niet precies te begroten.

QD0-9QCEAFA-OW – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Het betreft enerzijds diverse ontvangsten, zoals terugbetalingen, schade voor ongevallen en advocaatkosten, die niet vooraf geprogrammeerd kunnen worden en waarvan derhalve vooraf ook geen exacte bedragen gekend zijn. Een ander deel van de ontvangsten komt voort uit de verkoop van investeringsgoederen, voornamelijk uit de verkoop van wagens die uit gebruik genomen worden.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	365	0	0
Uitvoering	315	0	0

Inhoudelijke toelichting

Door de aard van deze inkomsten zijn ze niet precies te begroten. De uitvoering was in 2021 iets lager dan begroot.

QD0-9QCEAFA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
Uitvoering	3	0	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 3 keuro.
QD0-9QCEAFW-OI – DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit begrotingsartikel worden ontvangsten in het kader van verrichtingen tussen de entiteiten van de VO geboekt

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0

Uitvoering	7.140	0	0

Inhoudelijke toelichting

In het kader van de verkoop van de Abdij van Herkenrode tussen ANB en Toerisme Vlaanderen wordt conform de regeling 60% van de ontvangsten geboekt bij de entiteit en 40% doorgestort de algemene middelen (cfr. dit bedrag van 7.140 keuro).

QD0-9QCETFB-OW – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

De ontvangsten van de verkoop van visverloven zijn een uitvoering van artikel 9 van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij. Naast het gratis jeugdvisverlof zijn er twee soorten betalende visverloven, nl. een gewoon visverlof en een groot visverlof. De inkomsten van de visverloven komen integraal ten goede aan het Visserijfonds.

Deze ontvangsten zijn gelinkt aan het uitgavenartikel van het Visserijfonds (QD0-1QCE4FB-OW).

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	1.340	0
Uitvoering	0	1.498	0

Inhoudelijke toelichting

Door de COVID-19 crisis werden ook in 2021 iets meer visverloven aangevraagd dan geraamd.

QD0-9QCETFC-OW – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel omvat de inkomsten van EU cofinanciering uit LIFE- en andere EU-projecten. Deze inkomsten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. De inkomsten worden in schijven toegekend afhankelijk van de voortgang van de werken. In de optiek om maximaal alternatieve financieringsbronnen aan te spreken voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos samen met haar partners zeer intensief ingezet op de cofinancierings-mogelijkheden door de EU in het kader van Life, INTERREG, PDPO en andere programma's.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**

2e BA	0	0	0
Uitvoering	0	528	0

Inhoudelijke toelichting

In 2021 werden voor een bedrag van 528 keuro aan ESR-inkomsten toegekend voor de uitvoering van ESR-uitgaven in het kader van EU gecofinancierde projecten.

QD0-9QCETFD-OI – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel omvat de ontvangsten van bosbehoudbijdragen van andere entiteiten van de Vlaamse overheid.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	70	0
Uitvoering	0	2	0

Inhoudelijke toelichting

Er werd een beperkte bosbehoudsbijdrage van 2 keuro van andere entiteiten van de Vlaamse overheid ontvangen.

QD0-9QCETFD-OP – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel wordt opgezet bij BO 2020 naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Via dit begrotingsartikel verloopt de tegenboeking voor ANB bij de overdracht van gronden.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
Uitvoering	0	703	0

Inhoudelijke toelichting

Er werden in 2021 voor 703 keuro gronden overgedragen door VLM aan ANB.

QD0-9QCETFD-OW – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel omvat de ESR-ontvangsten van het Bossencompensatiefonds.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	5.735	0
Uitvoering	0	7.859	0

Inhoudelijke toelichting

Op basis van de verleende vergunningen en indien de waardeverminderingen (zie onderstaande artikel) meegenomen worden, werd een bedrag van 7.310 keuro geboekt als ontvangst in 2021.

QD0-9QCETFD-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
Uitvoering	0	-549	0

Inhoudelijke toelichting

Dit artikel voorziet in de afboekingen van de vordering tot betaling van de bosbehoudsbijrage naar aanleiding van bv weigeringen of intrekken/verzaken van vergunningen.

QD0-9QCETFE-OW – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

De ontvangsten op het Jachtfonds zijn afkomstig uit de aankopen van jachtverloven, jachtvergunningen en deelnames aan het jachtexamen. Via het Jachtfonds is het de bedoeling om deze middelen terug aan te wenden ten bate van het beleid inzake jacht in ruime zin. De reglementaire basis voor deze

ontvangsten zijn artikel 17 van het Jachtdecreet en artikel 50 van het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	1.988	0
Uitvoering	0	2.057	0

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering is conform de planning verlopen in 2021.

Uitgavenartikelen

QC0-1QCE2FF-WT – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit begrotingsartikel financiert INBO diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen.

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	2.118	2.118	2.116	2.178	2.022	1.988

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2021/BA2021. De vereffeningen op dit artikel zijn iets lager uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender tov de verwachtingen bij de opmaak van de BA2021.

Er werd in 2021 via MB een budget van 156 keuro VEK herverdeeld vanuit dit artikel. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QC0-1QAE2ZZ-WT.

QC0-1QCE4FG-WT – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit krediet worden de vaste werkingskosten die het INBO maakt voor rekening van het Eigen Vermogen INBO doorgerekend aan het EV INBO (o.a. energiekosten,

kosten aan gebouwen en terreinen, …) om zodoende marktverstoring door het EV INBO bij het inschrijven op publieke bestekken te vermijden.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	25	162	0	25	162	0

Inhoudelijke toelichting

De vaste werkingskosten die het INBO in 2021 gemaakt heeft voor het EV INBO werden in 2021 via onderlinge facturatie gecompenseerd, in plaats van via dit begrotingsfonds.

QD0-1QCE2FA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Onder dit begrotingsartikel ressorteren een brede waaier van subsidies ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen, naast een aantal specifieke werkingskosten van het ANB. Deze middelen worden ingezet onder de grote noemer van biodiversiteitsbeleid. De focus van inzet van de middelen wordt gelegd bij de implementatie van de Europese natuurdoelen op eigen terreinen en in samenwerking met de partners. Daarnaast wordt ingezet op de verdere uitbouw van groen-blauwe netwerken, van stadsrandbossen en van toegankelijk (rand)stedelijk groen, onder meer in de Vlaamse Rand.

De grote pijlers waarvoor deze middelen ingezet worden zijn de volgende:

- Toekenning van subsidies aan verenigingen die actief zijn op het gebied van natuurbeheer en bosbouw en die met hun werking een wezenlijke bijdrage leveren aan het verhogen van de biodiversiteit.
- Het bevorderen van de toestand van kritische soorten en soortengroepen door via een bepaalde ondersteuning partners zoals de Vlaamse Vogelopvangcentra te faciliteren een bijdrage te leveren aan het soortenbeleid.
- De ondersteuning van de talrijke initiatieven van privé-eigenaars en openbare besturen gericht op het verhogen van de biodiversiteit, de realisatie van de natuurdoelen en de toegankelijkheid van natuur-, bos-en groengebieden.
- Ondersteuning van innoverende, voorbeeldstellende projecten van openbare besturen inzake de uitbouw van (rand)stedelijk groen. Een deel van de middelen wordt gereserveerd voor de flankerende maatregelen voor het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel.
- Een waaier aan specifieke werkingskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos, waaronder communicatie, beheer van het wagenpark en ICT.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	6.014	7.014	7.168	6.162	7.162	6.947

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BA2021.

In het kader van de subsidies Groene rand werd bijkomend een herverdeling van 1.000 keuro VAK/VEK vanuit SJ0-1SHD2FB-WT voorzien.

QD0-1QCE4FB-LO – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Dit artikel omvat lonen en vergoedingen in het kader van het visserijfonds. Onder meer kunnen lonen en vergoedingen ikv de provinciale visserijcommissies hierop voorzien worden.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	25	26	26	25	26	26

De uitvoering is conform de planning toegelicht in de BBT voor BA2021

QD0-1QCE4FB-WT – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Het Visserijfonds is bij wet ingesteld om de riviervisserij te verbeteren, de verontreiniging te bestrijden, het toezicht te verscherpen en het beleid inzake de riviervisserij te ondersteunen. Met de middelen van het Visserijfonds worden verdere initiatieven genomen om, rekening houdend met de ecologische draagkracht, de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden verder te verbeteren. De responsabilisering van de riviervisserij draagt ertoe bij dat de toestand van kritische soorten en soortengroepen en de biodiversiteit in Vlaanderen algemeen sterk verbetert.

Deze ontvangsten zijn gelinkt aan het ontvangstenartikel van het visserijfonds (QD0-9QCETFB-OW).

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.415	2.541	1.639	1.415	4.281	1.477

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is iets hoger uitgevallen dan ingeschat bij BA2021.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2022.

QD0-1QCE4FC-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel

De inkomsten uit EU-gecofinancierde projecten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. Deze projecten worden onder andere ingezet voor de realisatie van de Europese natuurdoelen, door de uitbreiding van gebieden onder effectief natuurbeheer. Waar mogelijk sporen de projecten samen met beveiliging tegen overstromingen en bevaarbaarheid van waterlopen (onder meer Sigmaplan en Zwinproject) en de realisatie van (rand)stedelijke groengebieden. De bestedingen hangen samen met de voortgang van deze projecten.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	0	1.436	303	0	2.501	599

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering op dit artikel is verlopen conform de feitelijke voortgang van de Europese gecofinancierde projecten.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze

begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2022.

QD0-1QCE4FD-PA – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel werd opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor de grondenbank die gefinancierd worden via het Bossencompensatiefonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	503	1.204	1.204	503	1.204	1.204

Inhoudelijke toelichting

De ESR-neutrale begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QD0-1QCE4FD-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Volgens art.90 bis van het Bosdecreet kan slechts in welbepaalde gevallen een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing worden verleend. De ontbosser moet hier echter voor compenseren op één van de volgende wijzen: in natura (door een compenserende bebossing), door storting van een bosbehoudsbijdrage in het Bossencompensatiefonds (BCF) of door een combinatie van beide. In het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing wordt het bedrag van de bosbehoudsbijdrage bepaald. Het is noodzakelijk dat de financiële middelen die gegenereerd worden door deze bosbehoudsbijdrage ook daadwerkelijk worden aangewend om nieuwe bebossingsprojecten te financieren. Deze middelen worden als volgt besteed:

- Projectoproep voor bebossingsprojecten door particulieren en privépartners
- Dotatie aan de Vlaamse Landmaatschappij voor de aankopen ten behoeve van compenserende bebossing.
- Aankopen in het kader van bebossing door het ANB.

(duizend euro)

	VAK			VEK		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	6.802	7.950	7.738	6.802	21.218	6.204

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel van het Bossencompensatie is goed verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2022.

QD0-1QCE4FE-LO – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Het Jachtfonds werd ingesteld met het oog op het besteden van de middelen uit het fonds voor de volgende doelstellingen:

- het stimuleren van een verstandig gebruik van wildsoorten en hun leefgebieden;
- het stimuleren van de inpassing van het wildbeheer in het bredere kader van natuurbehoud;
- het realiseren van vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen;
- de bevordering en ondersteuning van de werking van de wildbeheereenheden;
- de ondersteuning van de praktische organisatie van de jacht, met name de volgende aspecten:
    - de organisatie van jachtexamens;
    - het uitreiken van een jachtverlof;
    - het uitreiken van een jachtvergunning;
    - de opmaak en het indienen van een plan als vermeld in artikel 7 van dit decreet;
    - het bevorderen van de dienstverlening naar de jachtsector;
- het voorkomen en het inperken van maatschappelijk onaanvaardbare schade en impact door jachtwild, invasieve uitheemse soorten en beschermde soorten;
- de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek in het kader van de voormelde doelstellingen.

Op dit begrotingsartikel worden de lonen aangerekend van medewerkers die gefinancierd worden via het Jachtfonds.

Deze uitgaven zijn gelinkt aan het ontvangstenartikel van het Jachtfonds (QD0-9QCETFE-OW).

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	420	549	397	420	549	397

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK (397 keuro) op dit artikel ligt in lijn met de begrote uitgaven (420 keuro).

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2022.

QD0-1QCE4FE-WT – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel

Op dit begrotingsartikel van het Jachtfonds (zie artikel QD0-1QCE4FE-LO) worden de werkings- en investeringskosten aangerekend van het Jachtfonds.

Deze uitgaven zijn gelinkt aan het ontvangstenartikel van het Jachtfonds (QD0-9QCETFE-OW).

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	1.668	3.670	1.679	1.968	4.857	1.345

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021. In functie van de afgeronde dossiers was er wel minder VEK-behoefte dan ingeschat bij de BA2021.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor

evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van het begrotingsfonds wordt overgedragen naar 2022.

QD0-1QCE5FY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel worden vanuit ANB budgetten toegekend aan VLM ten behoeve van uitgaven voor natuurinrichting.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.603	5.408	5.408	2.640	4.445	4.445

Inhoudelijke toelichting

De vastleggingsmachtiging werd volledig benut ten bedrage van 3.603 keuro.

Daarnaast werd ook 1.805 keuro in VAK en VEK via BVR vanuit de relanceprovisie herverdeeld in het kader van het natuurinrichtingsproject Zwarte Beek in uitvoering van relance-project 34 – vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen.

8.2.2. DAB's

AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

QDX-2QCEAFA-OP – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel werd bij BO 2020 opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de (ESR-neutrale) vordering van ANB ten opzichte van VLM gewijzigd indien er gronden worden overgedragen of indien de kosten uit beheer van de gronden hoger zijn dan de opbrengsten.

(duizend euro)			
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	2.174	0	0

2e BA-JR	2.174	0	0
Uitvoering	2.083	0	0

Inhoudelijke toelichting

In het kader van de effectief overgedragen gronden in 2020 werd een (ESR-neutrale) vordering van ANB ten opzichte van VLM geboekt ten belope van 2.038 keuro.

QDX-2QCEAFA-OW – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit artikel omvat enerzijds een aantal diverse ontvangsten, die moeilijk vooraf geraamd kunnen worden en waarvan vooraf ook geen exacte bedragen gekend zijn. Deze ontvangsten betreffen de occasionele vervreemding van onroerende goederen en de verkoop na afschrijving van investeringsgoederen die aangekocht zijn met middelen van het MINA-fonds.

Anderzijds worden op dit artikel naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM vanaf 2020 ook de opbrengsten geboekt die voortvloeien uit het beheer van gronden die door VLM gekocht werden in het kader van de grondenbanken van ANB.

			(duizend euro)
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	91	0	0
2e BA-JR	6.451	0	0
Uitvoering	6.515	0	0

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering op dit artikel wordt quasi volledig verklaard door de inbreng van gronden in de grondenbank sigma ten bedrage van 6.157 keuro.

QDX-2QCEAFA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Technisch artikel ingevoerd door het departement FB om bepaalde waardeverminderingen op bepaalde ontvangsten te boeken. Dit artikel maakt geen deel uit van de begroting.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	0	0	0
Uitvoering	-2	0	0

Inhoudelijke toelichting

De waardeverminderingen in 2021 geboekt op het bovenstaande ontvangstenartikel bedragen 2 keuro.**QDX-2QCEAFX-OI** – TOERISME VLAANDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel

Het betreft een in 2021 nieuw gecreëerd ontvangstenartikel in het kader van de concretisering van de verkoop tussen ANB en Toerisme Vlaanderen (Abdij van Herkenrode).

(duizend euro)			
2021	**AO**	**TO**	**LO**
2e BA	0	0	0
2e BA-JR	17.850	0	0
Uitvoering	17.850	0	0

Inhoudelijke toelichting

Op dit artikel werd de volledige ontvangst van de verkoop van de Abdij van Herkenrode tussen ANB en Toerisme Vlaanderen geboekt t.b.v. 17.850 keuro.

Uitgavenartikelen

QDX-3QCE2FA-PA – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit nieuw begrotingsartikel werd bij BO 2020 opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de (ESR-neutrale) betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor grondenbanken die gefinancierd worden via het Minafonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

(duizend euro)

	VAK			VEK		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.000	9.546	9.546	3.000	9.546	9.546

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is hierbij na de herverdelingen quasi optimaal verlopen en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er was via BVR een herverdeling van 388 keuro vanuit het Vlaamse Randfonds in het kader van de aankoop van het Kravaalbos (grondenbank). Ook werden er gronden ten bedrage van 6.158 keuro ingebracht in de grondenbank Sigma. In totaal werden dus voor 9.546 keuro voorschotten verleend aan VLM.

Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering 657 keuro VAK en VEK (100% benut) herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 34 "Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen".

QDX-3QCE2FA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel bevat de middelen van het Agentschap voor Natuur en Bos op het Minafonds. De middelen worden in hoofdzaak aangewend voor de uitgaven op het vlak van biodiversiteitsbeleid, voor beleidsvoorbereiding en voor de aankoop, inrichting en het beheer van het patrimonium van het ANB. Dit onder meer in functie van de realisatie van de Europese natuurdoelen die, in uitvoering van de Habitat- en Vogelrichtlijn, op 23 april 2014 door de Vlaamse regering definitief zijn goedgekeurd.

De taakstelling van Europese natuurdoelen die aan het ANB toegemeten zijn, stelt het ANB voor een grote uitdaging. Voor de realisatie van de nodige maatregelen voor het behoud en de versterking van de Europese en Vlaams beschermde habitats en soorten is een behoorlijke financiële inspanning nodig. Een eerste stap naar de realisatie was het focussen van het beheer en de inrichting, waar mogelijk, op de implementatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Er werd over een tijdsspanne van 10 jaar een evolutie afgelegd van algemeen beheer en inrichting in functie van het verhogen van de biodiversiteit naar beheer en inrichting gericht op de realisatie van de Europese natuurdoelen en het behoud en de bescherming van regionaal belangrijke natuur, waaronder Vlaams prioritaire soorten. Concreet wordt voor de uitgaven op de betreffende begrotingsartikels het percentage van de werkings- en investeringskredieten van het ANB dat gaat naar werken in uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen systematisch opgetrokken. Eenzelfde heroriëntering van de bestaande kredieten, resulterend in een verhoging

van de middelen die ingezet worden voor de concrete realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt ook van de partners gevraagd.

Concreet worden zowel de kredieten voor aankoop, inrichting en beheer als de subsidies voor terreinbeherende verenigingen en andere initiatiefnemers waar mogelijk en nodig geheroriënteerd naar en gefocust op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Daarnaast is er ook het geactualiseerde Sigmaplan, dat een onderdeel is van de Ontwikkelingsschets 2010 (Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium). Vanuit de vaststelling dat op de Zee- en Westerschelde inrichtingswerken met impact op Speciale Beschermingszones nodig zijn voor toegankelijkheid van de Antwerpse haven en veiligheid, is beslist op diverse niveaus dat ook een stevig natuurpakket als mitigatie nodig was. De langetermijnvisie voorziet daarom in een piste naar een gunstige staat van zowel de toegankelijkheid, de veiligheid als van de natuurlijkheid tegen 2030. De realisaties binnen het project geven invulling aan de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen zoals voorzien in het regeerakkoord en ook hoger aangehaald. De degelijkheid van deze aanpak werd door Europa al erkend. Deze werkwijze bood ook de mogelijkheid om over langere termijn voor sectoren als landbouw en plattelandsrecreatie duidelijkheid te brengen i.v.m. de verwachte evoluties qua grondinname en om daarbij een passend flankerend beleid op te maken.

Daarnaast wordt er verder ingezet op een verbetering van de beleving en de toegankelijkheid van groene domeinen en de realisatie van multifunctionele stadsbossen. Deze taak wordt zowel opgenomen door het Agentschap voor Natuur en Bos zelf als door de subsidies die worden toegekend vanuit dit begrotingsartikel. De uitbreiding van de te beheren oppervlakte en ook de taakstelling inzake realisatie van een duurzame instandhouding leggen extra druk op de budgetten voor het uitvoeren van werken, waardoor derhalve door het ANB continu ingezet wordt op efficiëntiewinsten.

Naast de bestedingen vernoemd in bovenstaande tekst, wordt het budget binnen dit begrotingsartikel onder andere besteed aan de volgende doelstellingen:

- Het beleid inzake groenjobs is decretaal en bij Besluit van de Vlaamse Regering en Ministerieel Besluit geregeld. Vanuit de natuursector (natuurverenigingen, terreinbeherende verenigingen, bosgroepen, regionale landschappen, maar ook lokale besturen die natuurgebied bezitten) bestaat een belangrijke behoefte aan kwaliteitsvol natuur- en bosbeheer. Omdat dergelijke ecologisch waardevolle werken vaak arbeidsintensief en vanuit louter (micro-)economisch perspectief verlieslatend zijn, én de beheerders over onvoldoende eigen middelen beschikken om zelf de werken te laten uitvoeren, heeft het beleid er voor gekozen om deze actoren geldelijk te ondersteunen door subsidies in het leven te roepen die ertoe strekken dergelijke werken financieel mogelijk te maken.
- Het Regeerakkoord 2020-2024 voorziet de uitbreiding van de gebieden onder effectief natuurbeheer (erkende, Vlaamse of bosreservaten, andere natuurgebieden onder vergelijkbaar beheerplan). Eén manier om dit te realiseren betreft de subsidiëring van de verwerving van percelen door derden met als doel ze te laten erkennen als reservaat. Volgens het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juni 2014 tot regeling van het Vlaams Natura 2000- programma, de managementplannen Natura 2000, de zoekzones en de actiegebieden voor de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats moet minstens 75% van dit krediet aangewend worden voor het instandhoudingsbeleid. Het decreet betreffende het natuurbehoud en het

natuurlijk milieu vormt de rechtsgrond voor het aankoopbeleid van natuurgebieden.

- De realisatie van de IHD veronderstelt een forse investering in inrichtingswerken zoals afgraven, bosomvorming, hermeanderen, baggeren, exoten bestrijden… Een aantal van deze werken zal via grootschalige natuurinrichtingsprojecten moeten verlopen. Maar er zijn ook tal van kleine inrichtingen noodzakelijk die snel en op maat afgesproken kunnen worden. Er wordt hiervoor door het ANB maximaal ingezet op samenwerking met partners. Naast de interne integratie in het beleid van andere entiteiten, zijn deze samenwerking en partnerschappen met lokale actoren essentieel om de planvorming op Vlaams niveau inzake instandhoudingsdoelstellingen en soortenbescherming te laten resulteren in effectieve realisaties op terrein. Er wordt hierbij sterk ingezet op de projectmatige ondersteuning van alle partners in het natuurbeleid, zoals vzw's, bosgroepen, regionale landschappen en private personen voor beheer- en inrichtingswerken met het oog op de realisatie van de IHD.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	91.216	124.685	123.561	101.403	113.402	113.010

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na afronding van de herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Op dit artikel werd bij BO2021 1.25 miljoen euro extra voorzien als opstap voor de realisatie van 20.000 hectare effectief natuurbeheer en 3 miljoen euro extra als opstap richting de bijkomende doelstellingen inzake bosuitbreiding (Tabel NBR).

In het kader van de Blue deal werd er in de loop van 2021 via beslissingen van de Vlaamse Regering via herverdeling aanvullend voor 20.787 keuro VAK en 15.580 keuro VEK voorzien vanuit de relanceprovisie. Concreet, er werd 20.787 keuro VAK (100% benut) en 15.580 keuro VEK (91% benut) herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 36 "Natte natuur".

Daarnaast werd ook voor de uitvoering van het programma Bosuitbreiding voor 10.710 keuro bijkomende kredieten voorzien vanuit de ontvangsten van de verkoop van de Abdij van Herkenrode (60%).

Tenslotte was er een technische bijstelling van 1.250 keuro in het kader van de overdracht van gronden vanuit de grondenbanken met VLM.

QBX-3QCE2FY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Via dit artikel wordt budget voorzien voor de aankopen door VLM binnen de lokale grondenbanken.

In het regeerakkoord en de beleidsnota Omgeving is het project "Meer bos voor Vlaanderen" opgenomen. Met dit project wordt de realisatie van 4.000 ha extra bos tegen 2024 en 10.000 ha extra bos tegen 2030 beoogd. Ten behoeve hiervan is in 2020 binnen de VLM de grondenbank 'Bebossing' opgericht. Doel van deze grondenbank is de verwerving van bebosbare gronden (te versnellen) en dit zowel via rechtstreekse aankoop als via ruil. Deze basisallocatie betreft een kapitaalstoelage aan de VLM voor het uitvoeren van de grondenbank 'Bebossing'.

Voor de realisatie van het geactualiseerd Sigmaplan besliste de Vlaamse Regering om via een grondenbank te voorzien in een voldoende aanbod aan ruilgronden zodat landbouwers hun activiteiten kunnen verplaatsen naar andere gronden en al in een vroeg stadium hun bedrijfsvoering kunnen heroriënteren. In uitvoering van deze beslissing werd in 2007 een grondenbank 'Sigma' opgericht door de VLM met het Agentschap voor Natuur en Bos.

Bij de goedkeurging van het project 'Rivierherstel Leie' besliste de Vlaamse Regering een flankerend landbouwbeleid in te stellen. Dit beleid omvat onder meer de oprichting van een grondenbank door de VLM met het Agentschap voor Natuur en Bos. In 2012 werd de grondenbank 'Rivierherstel Leie' opgericht.

Verder is er een inkomenstoelage aan de VLM voor studies in het kader van het flankerend beleid ten behoeve van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD), voor vergoedingen bedrijfsbegeleiding in het kader van het herstructureringsprogramma Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) voor rode en voor oranje bedrijven, en voor flankerende vergoedingen bij dossiers bedrijfsverplaatsing/- reconversie/-beëindiging in het kader van het herstructureringsprogramma PAS voor rode en voor oranje bedrijven.

Tenslotte is er op dit artikel een kapitaalstoelage aan de VLM voor: het verwerven en het uitwinnen van het gebruik van gronden en gebouwen in het kader herstructureringsprogramma Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) voor rode bedrijven en oranje bedrijven (inclusief de eigenaarstoeslag en de wijkersstimulus die daarbij van toepassing zijn); het verwerven van ruilgronden in het kader van de lokale grondenbank 'IHD flankerend beleid' die gericht is op het uitruilen van IHD-getroffen landbouwers; en het beheren en het uitvoeren van (sloop)werken aan onroerende goederen verworven in het kader van de lokale grondenbank 'IHD flankerend beleid' en in het kader van het herstructureringsprogramma PAS voor rode en oranje bedrijven.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	15.846	20.130	20.130	13.326	7.421	6.886

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na doorvoering van de herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

In het kader van de grondenbank 'Bebossing' werd er in 2021 een vastlegging van 2.000 keuro gerealiseerd en 2.000 keuro vereffend ten behoeve van het verwerven van gronden (totaal van 8 dossiers). Op dit artikel werd bij BO2021 1 miljoen euro extra voorzien als opstap richting de bijkomende doelstellingen inzake bosuitbreiding (Tabel NBR).

In 2021 werd voor het uitvoeren van de Sigma-grondenbank een vastlegging van 800 keuro gerealiseerd. Het vereffeningsbudget van 800 keuro werd aangewend voor het verwerven van gronden (totaal van 6 dossiers) in het kader van de grondenbank 'Sigma' met het Agentschap voor Natuur en Bos.

In 2021 werd voor het uitvoeren van de grondenbank 'Rivierherstel Leie' een vastlegging van 200 keuro gerealiseerd . Het vereffeningsbudget van 200 keuro werd aangewend voor het verwerven van gronden (1 dossier) in het kader van de lokale grondenbank 'Rivierherstel Leie' met het Agentschap voor Natuur en Bos .

Er werd een vastlegging gerealiseerd van 9.460 keuro en een vereffeningsbudget opgevraagd van 675 keuro. Het vereffeningsbudget werd aangewend voor het uitbetalen van vergoedingen bedrijfsbegeleiding (100 keuro) en vergoedingen voor directe en indirecte investeringen bij dossiers bedrijfsverplaatsing/bedrijfsreconversie en bedrijfsbeëindiging in het kader van het herstructureringsprogramma PAS voor rode/oranje bedrijven.

Er werd een budget van 7.490 keuro vastgelegd en een vereffeningsbudget opgevraagd van 3.211 keuro. De opgevraagde middelen werden aangewend in het kader van het herstructureringsprogramma PAS voor rode bedrijven (586 keuro), in het kader van het herstructureringsprogramma PAS voor oranje bedrijven (342 keuro) en in het kader van het flankerend beleid voor grondenbank IHD flankerend beleid (€ 2.283 keuro).

Er werd in 2021 via MB een budget van 2.567 keuro VAK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2NJ-WT.

Er werd in 2021 via MB een budget van 2.000 keuro VAK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2EA-WT.

Er werd in 2021 via MB een budget van 525 keuro VAK en VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QB0-1QCE2DW-IS.

Er werd in 2021 via MB een budget van 78 keuro VAK en VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QDX-3QCE2FA-WT.

Er werd in 2021 via MB een budget van 500 keuro VAK en VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikels QB0-1QCE2OU-IS; QB0-1QCE2NB-WT; QB0-1QCE2OA-WT; QB0-1QCE2OC-WT en QBX-3QCE2OA-WT.

Er werd in 2021 via MB een budget van 4.802 keuro VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QBX-3QCE2JA-WT.

8.2.3. ***Overige entiteiten onder gezag***

3.3.3.1. Eigen Vermogen Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (EV INBO)

Bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) is een Eigen Vermogen ingesteld, waaraan rechtspersoonlijkheid is toegekend onder de benaming "Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek", afgekort EV INBO.

Binnen het EV INBO worden projecten uitgevoerd, die met externe middelen gefinancierd worden. Het voornaamste doel van het EV INBO is om het INBO onderzoek aan te vullen voor zover rechtstreeks toegewezen publieke middelen niet volstaan voor een volwaardig toekomstgericht onderzoek. Het biedt de mogelijkheid om in te gaan op nieuwe onderzoeksthema's (o.a. klimaat en biodiversiteit, natuur in de stad, biodiversiteit en landbouw, koolstofsequestratie, …) die onmiddellijke of op(middel) lange termijn beleidsrelevant zijn of zullen zijn. Zoals voor het INBO, blijft ook voor het EV INBO de relevantie voor het biodiversiteitsbeleid een fundamentele voorwaarde voor het verrichten van onderzoek. Het EV INBO voert opdrachten uit voor een breed spectrum aan klanten, zoals Vlaamse en lokale overheden, Belspo, universiteiten, natuur- en bosorganisaties, landbouw, jacht, visserij; ook Europa (Horizon2020, Biodiversa, Interreg, LIFE+ projecten) behoort tot de regelmatige opdrachtgevers.

De via deze projecten opgebouwde internationale wetenschappelijke samenwerkingen versterken het imago van het INBO en laten het toe zijn netwerk te onderhouden en uit te breiden. Ze creëren kansen voor data-uitwisseling, het delen van ervaring en kennis, en de ontwikkeling van Europese monitoringfaciliteiten. Het EV INBO heeft verder de mogelijkheid om doctoraatsbeursalen aan te trekken en (mee) te financieren met het oog op het uitvoeren van vernieuwend wetenschappelijk onderzoek gericht op uiteindelijke beleidsimplementatie op korte tot langere termijn, en om inzichten te verbreden in het waarom van toestand en trends van de biodiversiteit en ecosysteemdiensten in Vlaanderen en daarbuiten.

Het EV INBO oefent zijn activiteiten uit binnen 1 ISE: de ISE F Natuur en Biodiversiteit.

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Het overgedragen overschot van de vorige boekjaren bedraagt 4.546k euro. Dit cijfer komt overeen met de overdracht van het reële saldo van de uitvoering van 2020.

Het bedrag aan verkopen bedraagt 2.696 keuro. Dit is 15% (348k euro) meer dan oorspronkelijk werd begroot. Deze stijging is te wijten aan het feit dat diverse projecten uit het voorgaande begrotingsjaar later zijn gestart dan oorspronkelijk werd voorzien ten gevolgen van de COVID-19 pandemie. De bijhorende opbrengsten zijn bijgevolg ook voor een deel opgeschoven naar 2021.

De ontvangen subsidies bedragen 320 keuro in 2021. Dit bedrag houdt een vermindering van 80% in op de bedrijfsvoorheffing van wetenschappelijk personeel.

De inkomensoverdrachten of subsidies die we ontvangen van EU-instellingen (ESR code 39.10) bedragen 543 keuro in 2021, wat ook een stijging betekent van 16% ten opzichte van BA 2021.

Vermits het EV INBO binnen de consolidatiekring valt, moeten interrelaties met anderen binnen deze institutionele groep vermeld worden.

De inkomensoverdracht van andere eenheden van de overheid worden opgenomen binnen code 46.70 en bedragen 535 keuro voor 2021. Binnen deze code vallen het "Future Foodplains" alsook het "Lifewatch" project.

Daarnaast omvat dit ook de inkomsten van het "Geo4Gov" en het "Dissco" project. Deze laatste twee projecten werden bij de opmaak van de begroting niet voorzien.

De inkomensoverdrachten of subsidies die het EV INBO ontving van de federale overheid worden opgenomen onder ESR code 49.40. In totaal werd er in 2021 459k euro ontvangen, dat is 25% minder dan oorspronkelijk begroot.

Uitgaven

Het over te dragen overschot van het boekjaar bedraagt 4.384 keuro. Dit betekent een intering van 162 keuro, voor de investering in het BEN-project te Geraardsbergen.

De werkelijke loonkost bedraagt 2783 keuro, 8% hoger dan oorspronkelijk begroot.

De werkingskosten bedragen 568 keuro in 2021 of 16% (77 keuro) hoger dan begroot. De toename van de werkingskost gaat samen met de stijgende verkopen.

Voor boekjaar 2021 werd er een totaal van 911 keuro begroot voor de nieuwbouw van gebouwen. Hiervan werd maar voor 162 keuro gerealiseerd. De renovatiewerken van de Gaverstraat 4 en de bouw van de serre hebben vertraging opgelopen, waardoor deze uitgave opschuift naar uitvoeringsjaar 2022.

8.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

8.2.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE F Natuur en biodiversiteit ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

De middelen voor natuurinrichtingsprojecten werden maximaal ingezet om behoud, herstel, beheer en de ontwikkeling van natuur en natuurlijk milieu te realiseren - met focus op de SBZ-gebieden en realisatie van IHD's - en in nauw overleg met de betrokken eigenaars en gebruikers. Een afgestemd programma vanuit een prioriteringsoefening kon instaan voor de aanpak van de hoogste prioriteiten.

Een grondenbank en zo nodig flankerend beleid werden ingezet voor de realisatie van natuur- en bosdoelstellingen, met prioriteit voor de IHD-doelstellingen.

Met het flankerend beleid werd ook de daling van de uitstoot van ammoniak door het landbouwbedrijf verder gestimuleerd, met als doel om zowel de natuurdoelen in Natura 2000 gebieden in goede staat van instandhouding te brengen als om de landbouwuitbating duurzaam te kunnen verderzetten.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Er werden hiertoe in de definitieve VLM begroting 31.817 keuro aan ontvangsten voorzien en 48.137 keuro VAK en 34.738 keuro VEK aan uitgaven. In 2021 werden 30.268 keuro ontvangsten gerealiseerd en gebeurden er 44.403 keuro VAK en 29.935 keuro VEK aan uitgaven.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS) werd 9.640 keuro VAK en 716 keuro VEK voorzien. Dit artikel omvat het budget voor de uitvoering van een aantal maatregelen die zijn goedgekeurd in kader van het herstructureringsprogramma PAS – rode en oranje bedrijven. Meer concreet wordt het budget aangewend voor de uitbetaling van studies en vergoedingen bij de inzet van volgende maatregelen: bedrijfsverplaatsing, bedrijfsreconversie, bedrijfsbeëindiging en bedrijfsbegeleiding. 9.640 keuro werd vastgelegd, de ontvangst bedroeg effectief 675 keuro.

Vanuit de activiteiten van natuurinrichting werd in 2 keuro ontvangsten uit pachten voorzien en 361 keuro aan Europese recuperaties voor hun bijdrage in natuurinrichtingsprojecten. Er werden 3 keuro ontvangsten aan pachten gerealiseerd, er werden geen Europese recuperaties gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QD0-1QCE5FY-IS werd vanuit het ANB een VAK van 3.603 keuro en een VEK van 2.640 keuro voorzien voor de afhandeling van investeringsprojecten inzake natuurinrichting. 2.640 keuro werd ook ontvangen. De vastleggingsruimte werd volledig benut. Er werd via dit artikel tevens, maar dan vanuit relance-budgetten, 1.805 keuro VAK en VEK voorzien voor project Zwarte Beek. Het bedrag werd vastgelegd en vereffend naar de VLM voor 1.805 keuro.

Vanuit de activiteiten van de grondenbanken werd in 540 keuro ontvangsten voorzien ten gevolge het doorrekenen van kosten aan het ANB. Er waren effectief 487 keuro aan ontvangsten. Er werden ook 122 keuro aan pachtontvangsten gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS) werd na herschikking 7.490 keuro VAK en 3.705 keuro VEK voorzien. Dit artikel omvat het budget voor enerzijds de aankoop van ruilgronden voor landbouwers die worden getroffen door de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en anderzijds de aankoop, inclusief de eventuele eigenaarstoeslag en wijkersstimulus, van gronden en gebouwen in het kader van het herstructureringsprogramma PAS rode en oranje bedrijven. Het beschikbare toelagebedrag werd vastgelegd, er werden uiteindelijk voor 3.211 keuro aan ontvangsten gerealiseerd.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS werd voorzien in een VAK en VEK van 2.000 keuro voor grondverwerving voor bosuitbreiding/bebossing en 1.000 keuro voor Sigma en Rivierherstel Leie. Dit alles werd volgens begroting gerealiseerd.

De bijdrage van de provincies en de gemeenten in de inrichtingswerken natuurinrichting werd geraamd op 50 keuro, er werd 5 keuro gerealiseerd.

Er werd in de natuurinrichting voorzien in een opbrengst van 2.614 keuro ten gevolge verkoop van grond aan het ANB. Uiteindelijk werd er 1.117 keuro geboekt en dit vanuit de toepassing van het toepasbaar boekhoudschema.

Er werd in de grondenbanken voorzien in een opbrengst van 2.030 keuro ten gevolge verkoop van grond aan het ANB. Uiteindelijk werd er 2.165 keuro geboekt en dit vanuit de toepassing van het toepasbaar boekhoudschema.

De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden was 3.650 keuro, er werd uiteindelijk 3.691 keuro gerealiseerd.

Uit ontvangsten van voorschotten voorzag de VLM 10.704 keuro. Deze zijn er naar aanleiding van de implementatie van het toe te passen boekingsschema voor de grondenbanken en de natuurinrichting. Het betreft de bijdrage van ANB voor grondenbankwerking voor 2.388 keuro (buffer grondenbank, grondenbank Vinderhoutse Bossen en grondenbank Sigma) en de bijdrage van het ANB voor het uitoefenen van het voorkooprecht en de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet voor 1.500 keuro. Tevens betreft het 657 keuro relance-ontvangsten voor Rivierherstel Leie en 6.159 keuro vanuit het overdragen van ruilgrond vanuit het ANB aan de VLM. Er werden uiteindelijk 11.347 keuro aan ontvangsten gerealiseerd.

Uitgaven

De uitgaven bestaan volgens begroting voor 9.372 keuro VAK en 433 keuro VEK aan vergoedingen in bedrijfsbegeleiding in het kader van het flankerend beleid IHD-PAS. Er werd 9.372 keuro vastgelegd en 651 keuro vereffend. Er werden ook 284 keuro VAK en 108 keuro VEK aan studies i.h.k.v. dit ISE gerealiseerd in de algemene werking.

In de natuurinrichtingsactiviteiten werd voor 1.366 keuro VAK en 496 keuro VEK uitgaven aan studies geraamd, waarvan 1.253 keuro werd vastgelegd en 269 keuro werd uitbetaald, 8 keuro VAK en VEK aan te betalen onroerende voorheffing (7 keuro vastgelegd en 4 keuro uitbetaald), 1.500 keuro VAK en VEK voor grondaankopen (1.500 keuro VAK en 1.621 keuro VEK gerealiseerd) en 1.820 keuro VAK en 3.327 keuro VEK voor water- en wegenbouwkundige inrichtingswerken. Hiervoor werd in 2021 631 keuro vastgelegd en 2.154 keuro vereffend. In het kader van relance werd ook 1.805 keuro vastleggingskrediet voor inrichtingswerken voorzien, deze werd volledig angewend.

In de grondenbankactiviteiten werd 18.468 keuro VAK en 15.408 keuro VEK budget voorzien voor grondaankopen (17.442 keuro werd vastgelegd, 13.144 keuro vereffend), 542 keuro VAK en VEK voor grondaankopen i.h.k.v. relance (volledig gerealiseerd), 260 keuro VAK en VEK voor vergoedingen flankerend beleid (263 keuro VAK en 239 keuro VEK gerealiseerd), 115 keuro VAK en VEK voor vergoedingen i.h.k.v. relance (volledig gerealiseerd) en 916 keuro VAK en 905 keuro VEK voor grond gerelateerde werkings- en projectkosten (1.023 keuro VAK en 908 keuro VEK gerealiseerd). Er werd 55 keuro VAK en VEK voorzien voor te betalen onroerende voorheffing (realisatie van 60 keuro VAK en VEK) en 47 keuro VAK en VEK voor doorrekening van opbrengsten met het ANB. Deze zijn er naar aanleiding van de implementatie van het toe te passen boekingsschema voor de grondenbanken. Er werd 4 keuro VAK en VEK gerealiseerd. Er was ook 567 keuro VAK en 346 keuro VEK geraamd voor water- en wegenbouwkundige werken, hier was de realisatie 174 keuro VAK en 189 keuro VEK. Tenslotte werd er in de begroting ook 6.159 keuro VAK en VEK voorzien voor overname van door ANB ter beschikking gestelde ruilgrond. Deze kredieten werden volledig benut.

Aan terugbetaling van voorschotten voorzag de VLM 5.137 keuro VAK en VEK. De uitvoering in 2021 bedroeg 3.769 keuro VAK en VEK.

9. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het beleidsveld Plattelandsbeleid. De uitdagingen van het platteland zijn interbestuurlijk en interdisciplinair. Ze situeren zich op het vlak van landschapsbeheer, klimaat, mobiliteit, dorpen, sociale cohesie en innovatie. Een Vlaams plattelandskader wordt uitgebouwd dat inhoudelijke en financiële ondersteuning biedt voor de werking van lokale besturen en actoren voor specifieke plattelandsthema’s zoals lokale voorzieningen, voedselproductie, landschap en open ruimte, landelijke mobiliteit en recreatie.

Het plattelandsbeleid is ook ingebed in het Europese plattelandsbeleid en geeft invulling aan de verbrede landbouw- en plattelandsdoelstellingen.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- cofinanciering Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leadergroepen ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen 2014 - 2020;
- subsidies platteland Plus;
- de werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (inclusief lonen);
- de beleidsondersteunende werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (met inbegrip van projectsubsidies).

9.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN

OD 1. HET VLAAMS PLATTELANDSBELEID IS INGEBED IN HET EUROPESE PLATTELANDSBELEID

Ik heb in overleg met de provinciebesturen belangrijke afspraken gemaakt in de voorbereiding van de LEADER-interventie voor het nieuwe GLB-strategisch plan na

2020. Deze interventie zal meer dan ooit gericht worden op een kwalitatieve en innovatieve ontwikkeling van het platteland. We hebben daarbij gekozen voor transparante, objectieve, uniforme en eenvoudige procedures en governance.

Met de middelen van de EU-faciliteit voor het herstel en veerkracht en in het kader van het aflopende PDPO III, zette ik een herstelfonds op met 4 mio euro voor plattelandsprojecten, gericht op het creëren van groene ontmoetingsruimten, herstel en aanleg van nieuwe recreatieve paden, korte keten en tegengaan van vereenzaming.

In het kader van het aflopende PDPO III zorgden we voor een kwalitatief beheer van de maatregelen "omgevingskwaliteit", "LEADER" en "PlattelandPlus". Er werden in totaal 87 projecten goedgekeurd voor meer dan 6,7 mio euro aan subsidies.

OD 2. INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP IN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

Ik reikte stimulansen aan voor de omslag naar een duurzame circulaire plattelandseconomie. De studie "Valorisatie van biomassareststromen uit landschapsbeheer" geeft een aantal concrete beleidsaanbevelingen om het socio-economisch potentieel van circulaire projecten te vergroten.

Het verkenningstraject "Voedsel-Land-Schap" dat kadert in de werking van het Open Ruimte Platform (ORP) gaf aanleiding tot de publicatie van het inspiratieboek Voedsel-Land-Schappen. De ondersteuning die ik bood aan het aanspreekpunt lokale voedselstrategieën bij de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG), bracht dit thema onder de aandacht en initieerde kennisdeling, via onder meer de organisatie van lerende netwerken.

OD 3. LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN, VERBONDEN MET ELKAAR EN MET HET PLATTELAND

Met een toekomstgericht Vlaams dorpenbeleid dat zich oriënteert op de uitvoering van het BRV, wil ik de leefbaarheid van dorpen op een geïntegreerde en toekomstgerichte manier verbeteren, waarbij de sociale cohesie versterkt en er ingespeeld wordt op de uitdagingen en trends. Het interbestuurlijke karakter van het plattelandsbeleid komt sterk tot uiting binnen het thema leefbare en levendige dorpen, waar het Vlaamse dorpenbeleid en de provinciale dorpswerking samenkomen om lokale besturen te ondersteunen in hun ambities om de leefbaarheid van de dorpen te verhogen. In 2021 heb ik de opdracht gegeven om een studie aan te besteden die op basis van een analyse van de lopende projecten en goede praktijken uit het buitenland, moet leiden tot beleidsaanbevelingen rond dorpshuizen (dorpspunten) als ontmoetingsplaatsen die de sociale cohesie binnen een dorpsgemeenschap kan versterken. Daarnaast zet ik in op kennisuitwisseling en informatiedoorstroming tussen de verschillende beleidsniveaus en het middenveld via de expertengroep dorpen.

Ik heb de leefbaarheid van het platteland en de dorpen ondersteund door ruimte te geven aan 43 kleinschalige lokale initiatieven via de projectoproep "Buurten op den Buiten" in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Via de jaarlijkse subsidie aan de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen geef ik ruimte aan een lerend netwerk van dorpsraden en bewonersgroepen en bied ik lokale besturen een gericht aanbod voor de uitbouw van een succesvolle dorpsparticipatie. Na een grondige evaluatie van de voormalige jaarlijkse projectoproepen voor nieuwe en aangepaste volkstuinparken, lanceerde ik een nieuwe en verbrede oproep, waaruit 14 projecten geselecteerd werden voor financiële ondersteuning.

OD 4. LANDSCHAPSKWALITEIT EN –ONDERHOUD

Via de ORP-programmawerking wordt het kader voor Landschapsparken in Vlaanderen in afstemming met de Vlaamse Parken, scherp gesteld. Ik gaf de opdracht om een oproepreglement uit te werken, lanceerde oproep en stelde een jury samen voor de eerste stap in het goedkeuringsproces. Na een oproep werden de gebieden geselecteerd waarvoor een representatieve en geëngageerde coalitie klaar staat die een strategisch plan voor hun gebied kan uitwerken met het oog op de aanduiding als landschapspark.

Om tot een goede landschapskwaliteit en -onderhoud te komen, is het belangrijk dat de belangrijkste actoren in de open ruimte constructief samenwerken. Daarom heb ik in 2021 het pilootproject 'Boer zoekt natuur, natuur zoekt boer' een subsidie toegekend. Met dit project slaan het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) en Natuurpunt de handen in elkaar om na te gaan hoe landbouw en natuur elkaar beter kunnen begrijpen, samenwerken en gezamenlijke doelen in de open ruimte kunnen nastreven.

9.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Plattelandsbeleid zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds.

Enkel VLM is als entiteit actief op het vlak van de ISE Plattelandsbeleid.

9.2.1. ***Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)***

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

Niet van toepassing.

9.2.2. ***DAB's***

DAB MINAFONDS

Ontvangstenartikelen

Niet van toepassing.

Uitgavenartikelen

QBX-3QCE2GA-WT – EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID VOOR PLATTELANDSUITDAGINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel

Vanuit dit artikel worden de cofinanciering van het Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leadergroepen ingevolge het plattelands-ontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen, projectsubsidies in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid voor Vlaanderen en Platteland Plus gefinancierd.

De middelen van dit begrotingsartikel worden in 2020 voor PDPO III en Platteland Plus projecten gebruikt.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	3.241	3.272	3.269	1.330	1.061	606

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO 2021.

Naar aanleiding van de goedkeuring van de ELFPO jaarrekeningen begrotingsjaar 2018 en 2019 werd er in 2019 en 2020 twee conformiteitsauditonderzoeken uitgevoerd door de diensten van de Europese Commissie naar de tekortkomingen en financiële fouten die gerapporteerd werden in de certificeringsverslagen van Deloitte over de jaarrekeningen. Deze conformiteitsauditonderzoeken hebben tot financiële correcties geleid die Vlaanderen aan de Europese Commissie verschuldigd is. De financiële correcties werden tussen de beheersdienst VLM en de provincies verdeeld omdat zij mee het programma beheren. In 2021 hebben we de bedragen van deze financiële correcties ontvangen en terugbetaald.
Verder wordt er op dit artikel Vlaamse cofinanciering aan PDPO-projecten verstrekt die uitvoering geven aan de plattelandsmaatregelen 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen', 'Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking', 'Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving' en 'Leader'. Daarnaast wordt hiermee ook de technische bijstand van de provincies en de werking van de Plaatselijke Leadergroepen ondersteund. Aan deze subsidies zijn ook Europese en provinciale subsidies gekoppeld. Een project loopt ongeveer drie jaar en hiervoor kan halfjaarlijks een declaratie ingediend worden. Het budget werd zo goed als volledig vastgelegd. Door de nieuwe werkwijze van vereffening (VCO - Vlaamse Codex Overheidsfinancien) is niet alles op dat vlak gerealiseerd. De middelen werden vanuit het Minafonds wel naar het betaalorgaan bij het departement Landbouw en Visserij gestort, maar nog niet naar de begunstigde. Bij de opmaak van de begroting werd er nog niet volledig rekening gehouden met deze nieuwe werkwijze en daardoor is de VEK-realisatiegraad maar een goede 50%.
Tenslotte is er de gebiedsgerichte plattelandsmaatregel Platteland Plus. Platteland Plus wordt uitgevoerd in samenwerking met de provincies. De Vlaamse bijdrage aan de Platteland Plus projecten wordt met deze basisallocatie gefinancierd. Deze Platteland plus projecten krijgen ook provinciale subsidies. Een project loopt ongeveer 3 jaar en hiervoor kan halfjaarlijks een declaratie ingediend worden. Het budget werd zo goed als volledig vastgelegd. Door de nieuwe werkwijze van

vereffening (VCO – Vlaamse Codex Overheidsfinancien) is er heel weinig gerealiseerd op dat vlak. De middelen werden vanuit het Minafonds wel naar het betaalorgaan bij het departement Landbouw en Visserij gestort, maar nog niet naar de begunstigde. Bij de opmaak van de begroting werd er nog niet volledig rekening gehouden met deze nieuwe werkwijze en daardoor is de VEK-realisatiegraad hier laag.

Er werd in 2021 via MB een budget van 31 keuro VAK en VEK herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd op artikel QBX-3QCE2GY-IS.

QBX-3QCE2GY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel

Dit begrotingsartikel betreft een aanvullende toelage aan de VLM gericht op de realisatie van lokale plattelandsinitiatieven in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid.

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
2021	2e BA	2e BA-JR	BU	2e BA	2e BA-JR	BU
Uitgaven	701	670	670	701	670	670

Inhoudelijke toelichting

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021. T

Dit begrotingsartikel en deze basisallocatie betreft een inkomensoverdracht aan de VLM gericht op de realisatie van lokale plattelandsinitiatieven in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid. Het vastleggingsbudget heeft betrekking op de dossiers: subsidie samenwerkingsproject Algemeen boerensyndicaat (ABS)-Natuurpunt ‘boer zoekt natuur, natuur zoekt boer’ (209.835,00), studie biomassabeheer en biomassa-economie in het plattelandsbeleid' (81.000,00), subsidie Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw (69.000,00), subsidie Volkstuinen (248.968,80), nog onbepaald (61.196,20). Het vereffeningsbudget heeft betrekking op de dossiers: volkstuinen, Reframe (Katholieke hogeschool Vives zuid vzw), dorpsbelangen (Vlaamse vereniging voor dorpsbelangen vzw), subsidie aanspreekpunt lokale voedselstrategie (VVSG vzw), buurten op den buiten (Koning Boudewijnstichting), paardenpunt vzw, subsidie aan Peer ihkv win win landbouw natuur klimaat, subsidie aan Regionaal Landschap Rivierenland 'op weg naar een natuurinclusieve landbouw', financiering personeelskost, deelname Horizon Europe Euroquality, subsidie Innovatiesteunpunt vzw, biodiverse stroken voor een duurzaam landbouwmodel, studie 'verkenning en participatietraject voedsellandschap', studie biomassabeheer en biomassa-economie in het plattelandsbeleid', studie meerwerk m.b.t. studie 'evaluatie projectoproepen volkstuinen'.

Er werd in 2021 via MB een budget van 31 keuro VAK en VEK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QBX-3QCE2GA-WT.

9.2.3. ***Overige entiteiten onder gezag***

Niet van toepassing.

9.2.4. ***Overige entiteiten onder toezicht***

4.3.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE G Plattelandsbeleid ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE G PLATTELANDSBELEID

De uitdagingen van het platteland zijn interbestuurlijk en interdisciplinair. Ze situeren zich op het vlak van landschapsbeheer, klimaat, mobiliteit, dorpen, sociale cohesie en innovatie. Aan deze uitdagingen werd gewerkt via drie belangrijke plattelandsthema's: stimuleren van de innovatieve en duurzame plattelandseconomie, ondersteunen van een landschapsbeheer en –kwaliteit en stimuleren van de leefbaarheid en levendigheid van de Vlaamse dorpen. Het plattelandsbeleid is ook ingebed in het Europese plattelandsbeleid en geeft invulling aan de verbrede landbouw- en plattelandsdoelstellingen.

Toelichting op detailniveau

Ontvangsten

Voor de uitdagingen van het plattelandsbeleid werden in de definitieve VLM begroting 670 keuro aan ontvangsten voorzien en 787 keuro VAK en 742 keuro VEK aan uitgaven. 670 keuro ontvangsten werden ook gerealiseerd, er werd in uitvoering een bedrag van 482 keuro vastgelegd en 424 keuro vereffend.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS werd na herschikking in een uiteindelijke toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het plattelandsbeleid van 670 keuro VAK en VEK. De toelage werd vastgelegd en voor 670 keuro gerealiseerd als ontvangst.

Uitgaven

Er werden 268 keuro VAK en 223 keuro VEK aan studie-uitgaven voorzien, 400 keuro VAK en VEK aan subsidies voor vzw's, 40 keuro VAK en VEK aan subsidies

voor Paardenpunt vzw en 79 keuro VAK en VEK aan subsidies voor lokale besturen. Er werden 219 keuro VAK en 161 keuro VEK aan studie-uitgaven gerealiseerd, 219 keuro VAK en VEK aan subsidies voor vzw's, en 4 keuro VAK en VEK aan subsidies voor lokale besturen.

VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

De apparaatskredieten die onder programma QA ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur worden hier besproken.

TOTAAL APPARAATSKREDIETEN – BBT OMGEVING EN NATUUR

BELEIDSDOMEIN Q – OMGEVING (PARTIM DEMIR)

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	1.884	376	0	122.768	122.598
2e aanpassing BA-JR	1.884	376	0	125.997	126.603
BU	2.334	246	0	123.585	121.917

PROGRAMMA QA - QB0 – DEPARTEMENT OMGEVING

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	100	376	0	66.742	66.742
2e aanpassing BA-JR	100	376	0	68.777	69.122
BU	145	246	0	66.296	64.867

PROGRAMMA QA - QC0 – INSTITUUT VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	1.784	0	0	15.436	15.376
2e aanpassing BA-JR	1.784	0	0	15.546	15.807
BU	2.189	0	0	16.016	16.231

PROGRAMMA QA - QD0 – AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	40.480	40.480
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	41.674	41.674
BU	0	0	0	41.273	40.819

Binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn er 3 entiteiten actief met kredieten binnen het apparaatsprogramma QA van het beleidsdomein Omgeving: INBO, ANB en het Departement Omgeving.

De apparaatskredieten van ANB en INBO worden volledig meegenomen in bovenstaande tabellen. Aangezien het departement Omgeving ook actief is binnen 3 andere beleidsvelden (Energie, Klimaat, Dierenwelzijn) worden in de bovenstaande tabel enkel de apparaatskredieten die worden ingezet voor het beleidsveld Omgeving en Natuur opgenomen.

De begrotingsuitvoering in VAK op dit programma is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

In wat volgt, worden de apparaatskredieten onder beheer van het departement, ANB en INBO meer in detail besproken.

1. Departement Omgeving

ONTVANGSTENARTIKELEN

QB0-9QATZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud:

Dit artikel omvat, naast terugvorderingen bij de huidige werkgevers van personeelsleden van het departement Omgeving met verlof voor opdracht, tevens de loonbijdragen vanuit de EU in het kader van de cofinanciering van Europese projecten van het departement Omgeving.

Dit artikel is binnen hetzelfde loonfonds gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QAX4ZZ-LO.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**

2e aanpassing BA	0	376	0	0	0
2e aanpassing BA-JR	0	376	0	0	0
BU	0	246	0	0	0

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De uitvoering op dit artikel lag iets lager dan ingeschat.

QB0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud:

Er worden kleine diverse ontvangsten geboekt op dit artikel. Concreet zal het bijvoorbeeld gaan over ontvangsten uit ad hoc verkopen en terugbetalingen die te linken zijn aan de apparaatsbudgetten van het departement Omgeving.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	100	0	0	0	0
2e aanpassing BA-JR	100	0	0	0	0
BU	145	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering op dit artikel is iets hoger uitgevallen dan de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

UITGAVENARTIKELEN

QB0-1QAX2ZW-IS – SAR RUIMTELIJKE ORDENING

Korte inhoud:

Via dit artikel verloopt de financiering van de dotatie van het departement Omgeving aan de strategische adviesraad voor Ruimtelijke Ordening (en Onroerend Erfgoed), en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**

2e aanpassing BA	0	0	0	383	383
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	383	383
BU	0	0	0	383	383

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QB0-1QAE2ZY-IS – SAR MINARAAD

Korte inhoud:

Via dit artikel verloopt de dotatie van het departement Omgeving aan de strategische adviesraad Minaraad, en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten. Bijna 80% van de dotatie gaat naar de personeelskosten. Het overige zijn werkingskosten en investeringskosten.

Een groot deel van de werkingskosten gaat naar de huur van de ruimte in het Herman Teirlinckgebouw, de exploitatie en onderhoud van ICT en naar het organiseren van studiedagen en evenementen.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	1.156	1.156
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	1.156	1.156
BU	0	0	0	1.156	1.156

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel is optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QB0-1QAX2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud:

Vanuit dit budget worden de totale personeelsuitgaven van het departement Omgeving gefinancierd voor de activiteiten van het departement binnen de beleidsvelden Omgeving en natuur, Klimaat, Energie en Dierenwelzijn.

Het totaal voorziene budget op dit artikel bedraagt 59.729 keuro VAK en VEK bij BA 2021. Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen beleidsvelden die buiten de scope van deze voorliggende BBT vallen, en deze uitgaven worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT's voor de beleidsvelden Energie, Klimaat en Dierenwelzijn.

In de volgende tabel wordt dus enkel het restbudget besproken dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	57.106	57.106
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	57.587	57.587
BU	0	0	0	57.670	57.685

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering op dit artikel is, in combinatie gezien met artikel QB0-1QCE2OA-LO (zie toelichting), quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 476 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel in verband met de index. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.

QB0-1QAX4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud:
Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van een loonfonds en vanuit dit artikel worden de lonen betaald van de personeelsleden die ingezet worden ter uitvoering van door de EU gecofinancierde projecten.

Dit uitgavenartikel is binnen het loonfonds gelinkt aan ontvangstenartikel QB0-9QAETZZ-OW.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	376	376

2e aanpassing BA-JR	0	0	0	2.275	2.275
BU	0	0	0	-101	-101

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

Er werden in 2021 binnen dit Fonds minder lonen uitbetaald in het kader van door de EU gecofinancierde projecten dan voorzien bij opmaak BA2021. Er werd bijkomend door AGO een technische correctie doorgevoerd vanuit de algemene provisioneringsprincipes voor de loonbudgetten. Dit heeft geleid tot een schijnbaar negatieve uitvoering.

Aanvullend dient vermeld te worden dat de kolom 2e BA-JR ook de overgedragen saldi binnen de verschillende begrotingsfondsen bevat, en dat de entiteiten slechts binnen het afgesproken ESR-kader uitgaven mogen doen op deze begrotingsfondsen. Deze kolom is dus niet geschikt als referentiepunt voor evaluaties over de benutting van de toegekende kredieten. Het saldo van de middelen binnen dit Fonds worden overgedragen naar 2022.

QB0-1QAX2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud:

Vanuit dit budget worden de algemene apparaatskosten van het departement Omgeving gefinancierd voor de activiteiten van het departement binnen de beleidsvelden Omgeving en natuur, Klimaat, Energie en Dierenwelzijn.

Het totaal voorziene budget op dit artikel bedraagt 7.604 keuro VAK en 7.949 VEK bij BA 2021.

Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen beleidsvelden die buiten de scope van deze voorliggende BBT vallen, en deze uitgaven worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT's voor het beleidsveld Dierenwelzijn (228 keuro).

In de volgende tabel wordt dus enkel het restbudget besproken dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	7.721	7.721
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	7.376	7.721
BU	0	0	0	7.188	5.744

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

Er werd bijkomende een technische correctie doorgevoerd vanuit de algemene provisioneringsprincipes voor de loonbudgetten. Dit heeft geleid tot een schijnbaar negatieve uitvoering.

Er werd in het najaar van 2021 via MB/KHS een budget van 470 keuro VAK herverdeeld van dit artikel. Dit budget werd gecompenseerd naar artikel QE0-1QAE2ZZ-WT voor de cofinanciering van de ontwikkeling van de database attesten conform de gemaakte taakverdeling.

Er werd in de loop van 2021 via beslissingen van de Vlaamse Regering 125 keuro VAK (100% benut) herverdeeld naar dit artikel. Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 32 "Innovatieve projecten circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten".

2. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO)

ONTVANGSTENARTIKELEN

QC0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud:

Dit begrotingsartikel werd opgenomen om tegemoet te komen aan de normen aangaande de boekhoudkundige verwerking van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	1.784	0	0	0	0
2e aanpassing BA-JR	1.784	0	0	0	0
BU	2.189	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De ontvangsten op dit artikel zijn hoger uitgevallen dan initieel begroot bij de opmaak van de BA2021, omdat in 2021 extra medewerkers die wetenschappelijk werk uitvoeren, konden worden toegevoegd aan de lijst met personeelsleden waarvoor we een recuperatie van bedrijfsvoorheffing ontvangen. Omdat een aanpassing van de te verwachte recuperatie van de bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers niet in de scope van de BA 2021 zat, werd deze aanpassing toen niet verwerkt.

UITGAVENARTIKELEN

QC0-1QAE2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud:

Met de kredieten op dit begrotingsartikel worden de salarissen en de sociale lasten betaald van de personeelsleden in dienst bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	13.500	13.500
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	13.465	13.485
BU	0	0	0	13.936	13.955

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering in VAK en VEK op dit artikel ligt zoals verwacht hoger dan de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021. Omdat een aanpassing van de te verwachte recuperatie van de bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers niet in de scope van de BA2021 zat, werd deze aanpassing toen niet aanvaard. Financiën en Begroting gaf ons bij de opmaak van BA2021 wel het fiat om het uitgavenkrediet te overschrijden in de mate dat het in de begroting ingeschreven uitgavenkrediet ontoereikend was gelinkt aan de recuperatie van de bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers.

Er werd in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering een budget van 110 keuro VAK/VEK herverdeeld naar dit artikel met het oog op het honoreren van de budgettaire impact van de overschrijding van de spilindex op de lonen, loonsubsidies en sociale uitkeringen. Dit budget werd gecompenseerd op het provisieartikel CB0-1CBG2AB-PR onder het beheer van Financiën en Begroting.

Er werd in het najaar van 2021 via MB een budget van 145 keuro VAK en 125 keuro VEK gecompenseerd vanuit dit artikel. Door de opname van corona-ouderschapsverlof en andere verlofstelsels zou INBO een overschot kennen op dit begrotingsartikel. Het begrotingsartikel QC0-1QAE2ZZ-WT zou tegelijk volledig worden opgebruikt aan noodzakelijke werkings- en investeringsmiddelen. INBO heeft via deze weg extra en primair ingezet op efficiëntiewinsten op vlak van onderzoeksinfrastructuur en IT. Dit budget werd herverdeeld naar artikel QC0-1QAE2ZZ-WT (zie toelichting aldaar).

QC0-1QAE2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud:

Vanuit dit artikel worden de algemene werkings- en investeringsuitgaven van het INBO gefinancierd.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	1.936	1.876
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	2.081	2.322
BU	0	0	0	2.080	2.276

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel na de doorgevoerde herverdeling is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO2021.

Er werd in het najaar van 2021 via MB een budget van 145 keuro VAK en 125 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel. Door de opname van corona-ouderschapsverlof en andere verlofstelsels zou INBO een overschot kennen op begrotingsartikel QC0-1QAE2ZZ-LO. Dit artikel zou daarentegen volledig worden opgebruikt aan noodzakelijke werkings- en investeringsmiddelen. INBO heeft via deze weg extra en primair ingezet op efficiëntiewinsten op vlak van onderzoeksinfrastructuur en IT. Dit budget werd gecompenseerd vanuit artikel QC0-1QAE2ZZ-LO (zie toelichting aldaar).

De vereffeningen op dit artikel zijn hoger uitgevallen dan initieel begroot ingevolge reëel vastgestelde verschuivingen in de vereffeningskalender t.o.v. de verwachtingen bij de opmaak van BA2021. Er werd daarom in 2021 via MB een budget van 321 keuro VEK herverdeeld naar dit artikel. 156 keuro VEK van dit budget werd gecompenseerd op artikel QC0-1QCE2FF-WT en 165 keuro VEK op artikel QB0-1QCE2ND-WT (zie toelichting aldaar).

3. Agentschap voor natuur en bos (ANB)

ONTVANGSTENARTIKELEN

Niet van toepassing.

UITGAVENARTIKELEN

QD0-1QAE2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud:

Op dit begrotingsartikel worden de salarissen en de sociale lasten betaald van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**

2e aanpassing BA	0	0	0	36.472	36.472
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	35.935	35.935
BU	0	0	0	36.047	36.047

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na de doorgevoerde herverdelingen quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

In het kader van de bijkomende noden aan IT werd er 900 k.euro VAK en VEK naar QD0-1QAE2ZZ-WT herverdeeld.

In het kader van de Blue deal werd er in de loop van 2021 via beslissing van de Vlaamse Regering aanvullend voor 67 keuro VAK en VEK voorzien vanuit de relanceprovisie (100% benut). Dit budget werd herschikt in het kader van het relancebudget 36 “Natte natuur”.

QD0-1QAE4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud:

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woonwerkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos aangerekend die werken op projecten die gecofinancierd worden door Europese subsidies.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	500	500
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	500	500
BU	0	0	0	533	533

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021.

QD0-1QAE2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud:

Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor de financiering van de algemene werkings- en investeringskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos. Dit omvat onder andere kosten voor investeringskosten zoals meubilair en IT-infrastructuur en werkingskosten zoals kosten voor vorming, energie en telefonie.

(duizend euro)

2021	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
2e aanpassing BA	0	0	0	4.000	4.000
2e aanpassing BA-JR	0	0	0	4.900	4.900
BU	0	0	0	4.900	4.432

Inhoudelijke toelichting begrotingsuitvoering

De begrotingsuitvoering in VAK op dit artikel is na doorvoering van de herverdeling quasi optimaal verlopen, en dit conform de planning toegelicht in de BBT voor BO/BA2021 en een lichte onderbenutting op de VEK-middelen.

In het kader van de bijkomende noden aan IT werd er 900 k.euro VAK en VEK vanuit QD0-1QAE2ZZ-LO herverdeeld.

2. Begrotingsprogramma’s zonder beleidsveld

Niet van toepassing.

VII. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene Ontvangsten
BA	Goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement
BA-JR	Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening
BBT	Beleids- en Begrotingstoelichting
BU	Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrekening
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
MVG	Ministerie Vlaamse Gemeenschap
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
TO	Toegewezen ontvangsten
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VAK	Gesplitst vastleggingskrediet
VEK	Gesplitst vereffeningskrediet
WT	Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

OVERZICHT REGELGEVINGSINITIATIEVEN

ANB

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Veldwetboek van 7 oktober 1886, het Bosdecreet van 13 juni 1990, het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en het decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002, wat betreft het beschermen van de bossen en het natuurbeheer van openbare terreinen. "**Bosuitbreidingsdecreet**"	Het decreet past in het bosuitbreidingsplan van de Vlaamse Regering, waarbij de doelstelling is om 4000 ha extra bos te realiseren tegen eind 2024. Het decreet beoogt het aanpassen van de afstandsregels bij bosaanleg in het agrarisch gebied. Het verduidelijken dat bosrandontwikkeling mogelijk is, verhoogt het ruimtelijk rendement voor bosuitbreiding zonder meer gronden te moeten innemen. Tegelijk is het belangrijk om de bescherming van bestaande bossen niet uit het oog te verliezen. Daarvoor komt er een wijziging in het mechanisme van boscompensatie, dat vlotter zal gerealiseerd worden. Er komt ook een duidelijk kader voor het beheer van openbare natuurterreinen, die geen eigendom zijn of in volledig beheer zijn bij ANB. Ook het maken van vuur en roken in natuurgebieden wordt geregeld, en de strafrechtelijke bescherming van bossen versterkt.	Eerste principiële goedkeuring VR: 19 juli 2021 Advies Minaraad en VVSG 2° principiële goedkeuring 18.02.2022 ***Lopend***

DEPARTEMENT

Instrumentendecreet		***Behandeling in Vlaams Parlement***
Slecht gelegen woonuitbreidingsgebieden		***Behandeling in Vlaams Parlement***

Aanpassing regelgeving in functie van omgevingsbesluitvorming		Zie de conceptnota VR 2022 1102 MED.0044/1BIS https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6204E93BD5F0FAFA87AFAD8A Officiële regelgevingstraject start in 2022
Oprichting BRV-fonds	Omvorming van het bestaande Grondfonds (DAB) en uitbreiding van het toepassingsgebied van dit fonds. Gelijktijdig worden het Rubiconfonds, het Vernieuwingsfonds en het Omgevingsfonds ingekanteld in het BRV-fonds.	Zie de conceptnota Bouwshift https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6216284A6BB7B593CFC17EFE Officiële regelgevingstraject start in 2022
Decretaal initiatief om ervoor te zorgen dat opbrengsten van handhaving door lokale besturen rechtstreeks aan deze besturen toekomen voor de uitbouw van een eigen lokaal handhavingsbeleid	beleidsvoorstellen in functie van een verbeterde toepasbaarheid en handhaafbaarheid van (nieuwe) omgevingsregelgeving worden opgenomen in een regelgevingstraject voor het verzameldecreet tot optimalisatie van de omgevingshandhaving.	Officiële regelgevingstraject start in 2022
VCRO wijziging: Historisch passief	Vinden van een oplossing voor het historisch passief dient met de nodige omzichtigheid te gebeuren. Een aantal elementen dienen eerst duidelijk te zijn.	Er is bijkomend onderzoek nodig voor de concrete uitwerking van de procedure, eventuele beroepsmogelijkheden en de gevolgen van een eventuele

		negatieve gedoogtoets. Dat betekent immers dat de constructie ruimtelijk niet verenigbaar is, waarbij moet nagedacht worden op welke manier tot herstel kan overgegaan worden. Ook de verhouding met eventuele milieuschendingen en de impact (niet alleen voor de goede ruimtelijke ordening) maar ook voor milieu, water en natuur zal daarbij aan bod komen.
Hervorming milieueffectrapportage	Onderzoek van verschillende beleidsopties voor een verder doorgedreven modernisering en vereenvoudiging van milieueffectrapportage in Vlaanderen, waarbij de milieueffectrapportage naar een positief gedragen en zinvol instrument moet blijven evolueren.	Zie conceptnota VR 2022 1102 MED.0046/2BIS https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6206098ED5F0FAFA87AFADF0 Officiële regelgevingstraject start in 2022
Hervorming van de regelgeving, de processen en procedures voor de registratie van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten	Sinds 1 oktober 2021 geldt er een differentiatie in de subsidiepercentages (30% en 60% ipv voorheen 90%) waarbij rekening wordt gehouden met de bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen uit het BRV.	Het wijzigingsdecreet van 18 juni 2021 voorziet de aanpassing van de subsidieregeling voor de sanering van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten

		Initiatief afgerond
Transitie VHRM aanpassingen VCRO en DABM: Opheffing van de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu, regeling een afgestemd en geïntegreerd gewestelijk strategisch meerjaren Omgevingshandhavings-programma en overheveling van Omgevingshandhavingsrapportering naar departement Omgeving	Het Regeerakkoord 2019-2024 vermeldt dat de uitvoerende taak van de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM) wordt overgeheveld naar het departement Omgeving, en dat een forum voor handhavers wordt opgericht in de schoot van het departement Omgeving, dat fungeert als netwerk tussen de handhavingsactoren.	De Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu werd bij decreet van 26 februari 2021 opgeheven ***Initiatief afgerond***
Decreet tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 wat betreft zorgwonen	Een eenvoudige procedure en regelgeving werd uitgewerkt om naast inpandige zorgwoningen, ook de creatie van tijdelijke, mobiele verplaatsbare zorgunits onder bepaalde voorwaarden mogelijk te maken in de nabijheid van de woning en voorzieningen	Het decreet van 18 juni 2021 verruimt de mogelijkheden om een zorgwoning te melden. Zorgwonen is het creëren van een kleinere woongelegenheid in of bij een bestaande hoofdzakelijk vergunde woning zodat maximaal twee oudere (65+) of hulpbehoevende personen kunnen wonen bij iemand die hen zorg verleent. ***Initiatief afgerond***

OVAM

Decreet tot wijziging van diverse bepalingen in het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen	Het wijzigingsdecreet verduidelijkt enkele asbestbepalingen in het Materialendecreet en voorziet in de oprichting van een sectorraad asbest.	Plan Vlaamse Veerkracht: Protocol asbestafbouwbeleid voor de land- en tuinbouwsector 1° principiële goedkeuring 17.09.2021 RvS Definitief: 11.03.2022 ***Behandeling in Vlaams Parlement***
Wijziging bepalingen van titel X van het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen	wijzigingen aan het Materialendecreet en het decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid nodig voor een correcte omzetting van de gewijzigde Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen, de gewijzigde richtlijn inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen en de richtlijn betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu (de SUP-richtlijn)	

VLM

Aanpassing van het Mestdecreet van 22 december 2006 n.a.v. evaluatie half 2020	Wijziging van het Mestdecreet van 22 december 2006	
Aanpassing van decreten naar aanleiding van de evaluatie van de regelgeving over landinrichting	Aanpassing van verschillende decreten, m.n. *decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting *decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu *decreet van 16 juni 2006 betreffende het oprichten van de Vlaamse Grondenbank en houdende wijziging van diverse bepalingen	Dit ontwerp is gericht op de verdere optimalisatie van de vereenvoudiging van procedures.

VMM

Herziening LEZ regelgeving	LEZ-decreet en LEZ-besluit	evaluatie en remediëren regeling oldtimers na arrest RvS nr. 252.839 van 1 februari 2022
Financiering waterbeleid, wijziging Waterwetboek	Decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2019	
Wijziging waterregelgeving grachten, watertoets en informatieplicht overstromingsgevoeligheid, implementatie Wezer-arrest en implementatie Verordening hergebruik effluentwater	De wijzigingen omvatten o.m. een verfijning van de definities van 'bedding van de waterloop' en 'talud' in de wet onbevaarbare waterlopen, het verbeteren van het verbod op nieuwe bovengrondse constructies in oeverzones, het verduidelijken van de term 'overstromingsgevoelig gebied' en de informatieplicht daarrond bij verhuur of verkoop, uitvoering geven aan de Europese verordening over het hergebruik van water, en een uitbreiding van de toepassing van het artikel rond het achteruitgaan van de toestand van een 'waterlichaam' binnen de toepassing van het Decreet Integraal Waterbeleid.	1° principiële goedkeuring: 16.7.2021 advies Minaraad, SALV, SERV en VTC 2° principiële goedkeuring 17.12.2021 advies Raad van State Definitieve goedkeuring 01.04.2022 ***Behandeling in Vlaams Parlement***

IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

ISE OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU		
Referentie en datum	Titel	Repliek
ISE THEMAOVERSCHRIJDEND INSTRUMENTATIUM OMGEVING		
Referentie en datum	Titel	Repliek
ISE AFVAL EN MATERIALEN		
Referentie en datum	Titel	Repliek
ISE BODEM EN ONDERGROND		
Referentie en datum	Titel	Repliek
ISE LUCHT		
Referentie en datum	Titel	Repliek
ISE WATER		
Referentie en datum	Titel	Repliek
ISE NATUUR EN BIODIVERSITEIT		
Referentie en datum	Titel	Repliek
ISE PLATTELANDSBELEID		
Referentie en datum	Titel	Repliek

X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Identificatie Rekenhofrapport			**9 maart 2022**
SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS – AGENDA 2030 VAN DE VERENIGDE NATIES: IMPLEMENTATIE, OPVOLGING EN RAPPORTERING DOOR DE OVERHEDEN IN BELGIE (PREPARDNESS REVIEW)			
De implementatie, opvolging en rapportering van de 'Sustainable Development Goals – Agenda 2030 van de Verenigde Naties' behoren in Vlaanderen tot het beleidsveld 'ondersteuning Vlaamse Regering' en tot de bevoegdheid van de Minister-president. Deze reactie op de aanbevelingen van het Rekenhof werd dan ook opgesteld met medewerking van de diensten van de Minister-president.			
Aanbeveling 1 – De Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) moet opnieuw haar coördinerende rol opnemen en zorgen voor een verdere internationale rapportering via een bijgewerkte National Voluntary Review			
Omschrijving acties[1]	**Uitvoering gepland tegen[2]**	**Status** In te vullen met: - "Gepland"[3] - "In uitvoering" - "Uitgevoerd"	**Toelichting bij de status[4]**
Het hervatten van de IMCDO staat als actie opgenomen in de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO4) die in november 2021 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. In januari 2022 nam de Vlaams minister-president Jambon initiatief om de IMCDO terug op te starten en in mei 2022 staat een eerste bijeenkomst gepland. Het voorzitterschap van de IMCDO rust bij Vlaanderen. Tijdens de IMCDO zal beslist worden welke entiteit (deelregering) de coördinerende entiteit zal worden voor de Voluntary National Review van België.	Mei 2022	Opgestart	

[1] Het gaat zowel om acties die al gerealiseerd zijn, als om acties die nog (gedeeltelijk) uitgevoerd moeten worden. Bij de omschrijving wordt eveneens vermeld op welk inhoudelijk structuurelement en, indien mogelijk, op welke beleidsdoelstelling de actie betrekking heeft.
[2] In deze kolom wordt de geplande realisatiedatum van de actie ingevuld. Die datum kan in het verleden of in de toekomst liggen.
[3] "Gepland" wordt ingevuld als de actie nog niet gerealiseerd of nog niet in uitvoering is.
[4] In deze kolom wordt inhoudelijke toelichting gegeven over de planning en uitvoering. Bij vertraging wordt het nieuwe tijdspad beschreven. Indien geen acties worden vermeld, kan dat hier worden gemotiveerd.

Aanbeveling 2 – De IMCDO moet de Nationale Strategie uit 2017 op basis van een geactualiseerde behoeftenanalyse en met behulp van een stakeholdersparticipatie herevalueren. Zij dient na te gaan in welke mate de samenwerkingswerven zijn uitgevoerd en in welke mate ze verder kunnen dienen als referentiekader voor initiatieven rond duurzame ontwikkeling Daarbij moet ze concrete en becijferde doelstellingen vastleggen, gebaseerd op Agenda 2030			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
De focus van de IMCDO zal in eerste instantie (2022/2023) het opstellen van een VNR zijn (Voluntary National Review), wat een zeer intensieve opdracht is. Een mogelijk nationale strategie zal pas vanaf eind 2023 opgenomen kunnen worden.		Nog niet opgestart	

Aanbeveling 3 – Het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (IIS) moet, op basis van bestaande internationale lijsten, indicatoren uitwerken die alle aspecten van de SDG's omvatten. Bij het uitwerken van indicatorensets die op alle regionale overheden van toepassing zijn, moet rekening worden gehouden met de omvang van de overheden, om maximale relevantie en vergelijkbaarheid te verkrijgen Het is aangewezen dat deze indicatoren op een voldoende grote steekproef gebaseerd zijn, zodat ze kunnen worden opgesplitst worden tussen de regio's			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
Deze aanbeveling is gericht aan het ISS.			

Aanbeveling 4 – De verschillende overheden moeten de bijgestuurde Nationale Strategie gebruiken als een gezamenlijke visie waarbinnen de strategische plannen en verdere politieke engagementen rond duurzame ontwikkeling kaderen			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
Momenteel nog geen acties gezien er nog geen nieuwe bijgestuurde Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling is.			

Aanbeveling 5 – De overheden moeten in hun strategische plannen de mondiale SDG's omzetten in concrete doelstellingen. Daaraan dienen ook de nodige beleidsmaatregelen te worden gekoppeld			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
Vizier 2030 is het 2030-doelstellingkader voor Vlaanderen aangevuld met indicatorenset. Hiermee wordt invulling gegeven aan de oproep van de Verenigde Naties om de SDG's te		Uitgevoerd, maar koppeling aan beleidsmaatregelen nog mogelijk	

vertalen naar eigen doelstellingen rekening houdende met de Vlaamse context en bevoegdheden. De opvolging van de Vizier 2030 doelstellingen via indicatoren maakt deel uit van het operationele luik van de VSDO4 en wordt gecoördineerd door dep KBUZA Er werd geopteerd om geen implementatiemiddelen en beleid op te nemen in het Vlaamse 2030-doelstellingenkader. De Vlaamse beleidsmaatregelen die nodig zijn om deze doelstellingen te behalen worden uitgewerkt in het reguliere beleid dat de gepaste maatregelen zal inhouden.			

Aanbeveling 6 – De overheden moeten streefwaarden voor de indicatoren vaststellen			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
In Vizier 2030 doelstellingenkader bevatten slechts enkele van de Vizier 2030-doelstellingen duidelijke streefcijfers of streefdoelen. Het is niet voorzien om voor alle doelstellingen streefwaarden vast te stellen.		Gedeeltelijk uitgevoerd	

Aanbeveling 7 – De verschillende overheden dienen in het kader van de voorbereiding en de uitvoering van hun strategie rond duurzame ontwikkeling de betrokkenheid van de burgers en de relevante stakeholders bij voorkeur planmatig vast te leggen			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
Het Decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling stelt dat het Vlaams beleid duurzame ontwikkeling een inclusief, gecoördineerd en	Juni-september 2021	Uitgevoerd	

participatief beleid is. Vanuit het principe dat duurzame ontwikkeling een gedeelde verantwoordelijkheid is. Bij de opmaak van de VSDO4 (een bevoegdheid van de Vlaams minister-president Jambon) werden hoorzittingen georganiseerd en zijn alle strategische adviesraden betrokken (ze hebben allen hun advies uitgebracht) alsook de VVSG, VVP en VV.			

Aanbeveling 8 – De overheden dienen per bestuursniveau te zorgen voor een duidelijke coördinatie en opvolging van de strategische plannen en beleidsmaatregelen ten aanzien van de SDG's. Zij moeten de verantwoordelijkheden van alle overheidsactoren duidelijk vastleggen			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
De VSDO4 wordt opgevolgd - via het transitieplatform gecoördineerd door de diensten van de minister-president (departement kanselarij en buitenlandse zaken). - via een werkgroep indicatoren voor Vizier 2030 gecoördineerd door de diensten van de minister-president (departement kanselarij en buitenlandse zaken), gecoördineerd door de diensten van de minister-president (departement kanselarij en buitenlandse zaken). - Voor het internationale luik via de SOIA (Strategisch Overlegorgaan Internationale Aangelegenheden) meer specifiek het dossierteam 2030 Agenda,	November 2021	Lopend	

gecoördineerd door de diensten van de minister-president (departement kanselarij en buitenlandse zaken).			

Aanbeveling 9 – De overheden moeten in hun strategische plannen rond duurzame ontwikkeling een raming opnemen van de middelen die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Dit werd niet opgenomen in de VSDO4.			

Aanbeveling 10 – De overheden dienen de uitwerking van hun strategische plannen inzake duurzame ontwikkeling voor te bereiden aan de hand van een grondige vergelijking tussen het bestaande beleid en de te bereiken SDG's

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Dit is niet gebeurd bij de opmaak van de VSDO4 Volledigheidshalve: voor wat betreft de transities gebeurde een grondige evaluatie van de resultaten van de voorbije periode, en conclusies ivm toekomstige aanpak en eventuele actualisering. Deze transities hebben ook tot doel bij te dragen aan de langetermijndoelstellingen en ambities zoals de SDG's. Het transitiebeleid maakt deel uit van het operationele luik van de VSDO4. Een VNR bevat een gap to target analyse. Dit zal dus wel voorzien worden als onderdeel van de VNR, zodra de IMCDO hierover op 5 mei 2022 akkoord gaat.		Niet opgestart, gepland bij de VNR	

Aanbeveling 11 – De organen die opvolgen en rapporteren, moeten erover waken dat de indicatorensets die de overheden gebruiken, in overeenstemming zijn met de lijst van indicatoren van het IIS en dat ze voldoende meetbaar zijn op basis van streefwaarden. In overleg met de projectleiders moeten zij deze indicatoren ook koppelen aan de concrete maatregelen of projecten die uitgewerkt worden voor het realiseren van de SDG's

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Voor de meeste Vlaamse doelstellingen uit Vizier 2030 hebben we één of meerdere indicatoren. Een aantal zijn nog in ontwikkeling. De indicatorenset wordt realistisch en kwalitatief aangepakt met ruimte voor bijsturing. Er is zoveel mogelijk geopteerd voor indicatoren die op de lijst van de Vlaamse openbare statistieken voorkomen. De keuze van indicatoren is gebaseerd op: kwaliteit, meetbaarheid, relevantie en internationale vergelijkbaarheid. Daarnaast werd bij de selectie van indicatoren de voorkeur gegeven aan Eurostat-indicatoren en werd rekening gehouden met het belang van benchmarking en internationale vergelijkbaarheid. De Vlaamse beleidsmaatregelen die nodig zijn om deze doelstellingen te behalen worden uitgewerkt in het reguliere beleid dat de gepaste maatregelen zal inhouden.		Deels uitgevoerd	

Aanbeveling 12 – De verschillende overheden dienen een regelmatige rapportering over het gerealiseerde beleid ten aanzien van de SDG's te verzekeren. Zij moeten zorgen voor een accurate communicatie en timing die een coördinatie van deze rapporten toelaten met het oog op de NVR

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Bij de opstart van de IMCDO in mei 2022 staat de bespreking van een opmaak van de VNR 2023 op de agenda. Vlaanderen, als voorzitter van de IMCDO, dringt bij de andere bestuursentiteiten aan om	Voorbereiding NVR voorjaar 2022	In opstart	

	een VNR voor België voor te bereiden met het oog op een voorstelling tijdens het HLPF 2023. Als bijdrage aan de VNR zal Vlaanderen zelf ook rapporteren over het gerealiseerde beleid tav de SDG's met oa een gap to target analyse.		

Aanbeveling 13 – De overheden dienen hun strategische en operationele plannen over SDG's te integreren in een meerjarige beleids- en beheerscyclus, met een periodieke opvolging en rapportering aan de parlementen. Het verdient de voorkeur dit proces wettelijk vast te leggen

	Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
	De VSDO4 voorziet een rapportering over de voortgang van de VSDO4 via BBT vanaf 2023. De rapportering gebeurt door de beleidsdomeinen en kan over de transitieprioriteiten gaan of over de voortgang van de SDG's. Instructies voor deze rapportering worden opgenomen in de beleidsinstructies voor BBT 2023.	Voorbereiding: juni 2022	Opgestart	

E-WASTE MANAGEMENT – BEHEER VAN DE AFVALSTROOM VAN AFGEDANKTE ELEKTRISCHE EN ELEKTRONISCHE APPARATUUR IN VLAANDEREN

Aanbeveling 1 – Agenda setting en commitment

- De optimalisatie van het beheer van AEEA vraagt een engagement van de beleidsmakers. Zij moeten het beleid inbedden in de ideeën van de Europese Green Deal, het Circular Economy Action Plan en Vlaanderen Circulair
- Voor een succesvolle aanpak dient elke Vlaamse actor AEEA als één van zijn prioritaire taken op te nemen.

	Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
1	Binnen de OVAM is AEEA een prioritaire stroom. Dit blijkt duidelijk uit de visienota rond EEA van OVAM, de net onderhandelde convenant, en de werkagenda maakindustrie binnen het transitieforum Vlaanderen Circulair. Er gebeurt regelmatig overleg met de afdeling handhaving, de		In uitvoering	

	OVAM geeft jaarlijks input voor het jaarprogramma van AHH.		
2	De herziening van de AEEA-Richtlijn zal worden opgestart binnen de EU en Vlaanderen zal daar binnen CCIM mee het Belgisch standpunt opmaken. Verder is de OVAM betrokken bij de Europese initiatieven rond herbruikbare elektronica en "Right to repair".		Gepland
3	Bij de onderhandelingen voor een nieuwe aanvaardingsplichtconvenant werd door de OVAM benadrukt dat de circulaire principes moesten meegenomen worden in het beleid van Recupel en de federaties van producenten. Dit werd vertaald in het nieuwe beheersplan van Recupel.		Uitgevoerd
4	Conform de afspraken in de convenant voorziet Recupel in de periode 2021-2028 een budget van 6M€ voor initiatieven rond levensduurverlenging, herstel en hergebruik.		Juridisch verankerd, dus uitgevoerd

Aanbeveling 2 – De Vlaamse overheid moet er zich van verzekeren over voldoende beleidsdata te beschikken. Een belangrijk instrument bij de ondersteuning en de opvolging van het beleid is een unieke, performante, gebruiksvriendelijke en geïntegreerde gegevensdatabank, die toelaat op een meer sluitende en omvattende wijze te monitoren, te evalueren en bij te sturen. Zo kan er bijvoorbeeld worden voorzien in een koppeling van de registers van producenten en handelaars, waardoor kruiscontroles en een efficiëntere controle op het beheer van AEEA mogelijk worden

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	Het is de OVAM niet duidelijk hoe registers van producenten en handelaars klaarheid kunnen brengen in het beheer van afgedankte AEEA			
2	Voor AEEA zijn er veel gegevens beschikbaar, zeker in vergelijking met andere afvalstromen. Wie een overeenkomst heeft met Recupel rapporteert in hun REP-tool. Deze wordt in	uitgevoerd		

	2022 geëvalueerd en indien mogelijk vereenvoudigd. Alle actoren (ook Recupel) rapporteren in de nationale rapporteringstool BeWeee. Deze werd in 2019 nog geëvalueerd en vereenvoudigd. Deze verplichte rapportering is verankerd in Vlarema.		
3	De OVAM werkt momenteel aan een transparant traceringssysteem voor alle afvaltransporten (MATIS). MATIS wordt opgericht om te voldoen aan de verplichtingen van de nieuwe Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen, maar uiteraard zal dit systeem ook helpen om specifieke stromen zoals AEEA nog beter in kaart te brengen.	In uitvoering	
…			

Aanbeveling 3 – De Vlaamse Regering moet streven naar een geïntegreerde aanpak door alle beleidsniveaus van afvalpreventie en grondstoffenrecyclage en erover waken dat de opgelegde administratieve lasten inzake registratie en rapportering duidelijk en efficiënt zijn en de transitie naar een circulaire economie ondersteunen

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	De rapporteringsverplichtingen worden Europees bepaald en zijn wettelijk verankerd in Vlarema. De actoren werken samen in vzw BeWeee om deze verplichtingen zo eenvoudig mogelijk vorm te geven.		uitgevoerd	
2	Zowel de REP-tool als de nationale rapporteringstool BeWeee zijn opgebouwd om op een zo eenvoudig mogelijke wijze te voldoen aan de Europese rapporteringsverplichtingen.		uitgevoerd	
3				
…				

Aanbeveling 4 – Harmonisering kan tegemoetkomen aan de huidige lacunes en complexiteit van de regelgeving inzake de aanvaardingsplicht waaraan onlineverkopers moeten voldoen Vermits dit best plaatsvindt op Europees

niveau, moet Vlaanderen ook op dat niveau maximaal wegen op de besluitvorming dienaangaande.				
	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	Dit is een terechte opmerking. Eens de herziening van de Europese richtlijn AEEA op de agenda staat, zal OVAM dit mee aankaarten binnen de CCIM. De OVAM heeft omwille van dit knelpunt reeds een traject opgestart om de Vlaamse regelgeving te veranderen en marktplaatsen mee verantwoordelijk te stellen voor de producten die buitenlandse producenten op de Belgische markt plaatsen. De juridische basis hiervoor werd vastgelegd via een wijziging van het Materialendecreet. Deze is goedgekeurd door de Vlaamse Regering en moet nu nog langs het parlement. De verdere uitwerking gebeurt door een wijziging van het VLAREMA. .		In uitvoering	
2	Het team Terreincontrole werkt op Europees vlak samen met de andere inspectiediensten via EWEN. Klachten die via EWEN of EWRN binnenkomen over free riders worden opgevolgd.		In uitvoering	
3				
…				

Aanbeveling 5 – De coördinatie en samenwerking tussen de verschillende actoren vergen extra inspanningen en een meer eenvoudige samenwerkingsstructuur zou de nood aan organisatie van coördinatie en samenwerkingsverbanden kunnen beperken en de implementatie van een geïntegreerd beleid kunnen vergemakkelijken				
	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	In de aanvaardingsplichtconvenant werd opgenomen dat Recupel jaarlijks een overleg moet organiseren met alle actoren in de keten. Er is ook nauw overleg tussen		lopende	

	Recupel en de lokalen besturen en de hergebruiksector. De OVAM wordt steeds betrokken.			
2	2 (1) Wat betreft handhaving zijn er veel betrokkenen: zelfevaluatie door de actor zelf, audits, team Terreincontrole van de OVAM, afdeling Handhaving van departement Omgeving, het havenbedrijf en de lokale besturen en politiediensten. De OVAM is aansprekingspunt voor al deze actoren voor wat betreft handhaving op de afvalregelgeving.		Uitgevoerd	
3	3. (1) De OVAM onderhandelt momenteel een samenwerkingsakkoord met de bevoegde autoriteiten van de andere gewesten. Bedoeling is voor de afvalstromen waarvoor een aanvaardingsplicht geldt nauwer samen te werken en de regelgeving te harmoniseren. Gezien beheersorganismen opereren voor heel België, zal deze samenwerking het makkelijker maken verplichtingen af te dwingen van de beheersorganismen indien nodig.		lopende	

…

Aanbeveling 6 – Coördinatie en samenwerking tussen inzamelpunten en verwerkers kunnen het wijdverbreide weglekken van AEEA naar andere handelskanalen voorkomen Aangezien er minder controle is op wat buiten Recupel verwerkt of geëxporteerd wordt, verloopt dat mogelijks niet volgens de regels Vlaanderen moet de beschikbare instrumenten dan ook ten volle inzetten tegen het weglekken van AEEA via andere handelskanalen.

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	4. (2) Wat via de inzamelkanalen van Recupel binnenkomt is gekend en wordt verwerkt volgens de CENELEC-standaarden of in hergebruik gebracht. De rol van Recupel is net de coördinatie tussen inzameling en verwerking te sturen. Er geldt echter geen		Uitgevoerd	

	verplichting om samen te werken met Recupel. Op de markt zijn buiten het Recupelnetwerk nog andere inzamelaars en verwerkers actief (legaal). Strikt juridisch moeten ook zij zich laten auditeren door een onafhankelijke keuringsinstelling en moeten ook zij rapporteren over de bestemmingen en de verwerkingsresultaten. Zij kiezen volledig zelf de bestemming en doen dus de coördinatie zelf.		
2	5. (2) Niet-herbruikbare AEEA die via de distributie teruggenomen wordt, mag volgens de huidige samenwerkingsovereenkomsten van Recupel met de distributie enkel nog afgevoerd worden via Recupel		Uitgevoerd
3	6. (2) Er werd binnen OVAM een stroomopvolger AEEA aangesteld. Deze heeft als opdracht in kaart te brengen welke bestemming AEEA krijgt waarover momenteel nog niet gerapporteerd wordt en te sensibiliseren over correct bestemming en rapportering over deze lekstromen. De stroomopvolger heeft zelf geen handhavingsbevoegdheid maar kan indien nodig vaststellingen doorgeven aan het team Terreincontrole van de OVAM.		Lopende
4	7. Recupel verplicht de overslagstations voor AEEA contractueel een selectie op hergebruik te doen en de hergebruikcentra krijgen toegang tot deze AEEA. Dit beperkte zich vroeger tot AEEA ingezameld via recyclageparken, maar zal zich in de toekomst uitbreiden met AEEA ingezameld via de distributie en via het Smartloop platform.		Uitgevoerd

Aanbeveling 7 – Toezicht en handhaving moeten worden ingezet waar het nalevingsgedrag laag is en het risico op milieuschade groot is. Zij mogen niet louter reactief zijn, volgend op klachten			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1 De opstelling van het handhavingsprogramma van het team Terreincontroles van OVAM gebeurt onder meer op basis van risicoanalyses. Dit blijkt ook uit het hoge aantal vastgestelde overtredingen, waarover de OVAM jaarlijks rapporteert op haar website.		Lopende	
2			
3			
…			

Aanbeveling 8 – Zich baserend op de risicoanalyses, moet de Vlaamse overheid in voldoende personeel voorzien om de controleaanpak uit te voeren			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1 De vraag naar meer personeel op handhaving is terecht. De stroomopvolger, zoals vastgelegd in de convenant, is een grote meerwaarde om stromen in kaart te brengen waarvoor de rapportering over inzameling te laag is ten opzichte van wat op de markt gebracht wordt.		Lopende	
2			
3			
…			

Aanbeveling 9 – Versterking van de handhaving is cruciaal om de naleving van de wetgeving en de implementatie van het bestaand instrumentarium af te dwingen en freeriders uit te sluiten of te conformeren			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1 De vraag naar meer personeel op handhaving is terecht. De stroomopvolger, zoals vastgelegd in de convenant, is een grote meerwaarde om stromen in kaart te brengen waarvoor de rapportering over inzameling te laag is ten opzichte van wat op de markt gebracht wordt.		Lopende	
2			

3				
…				
Aanbeveling 10 – Een coöperatieve en gecoördineerde aanpak van de AEEA-stroom kan bijdragen tot het beter in kaart brengen van AEAA-gerelateerde, criminele operaties				
	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	De OVAM geeft jaarlijks input voor het handhavingsprogramma van de Afdeling Handhaving van het departement Omgeving. De OVAM is aanspreekpunt voor alle handhaving op afval (AHH, lokale besturen, havenbedrijf…). Het eigen handhavingsprogramma houdt rekening met de input van alle stakeholders, binnenkomende klachten worden altijd prioritair behandeld.		Lopende	
2				
3				
…				
Aanbeveling 11 – Vlaanderen moet vanuit zijn justitiebevoegdheid nagaan welke mogelijkheden het heeft om zelf een effectief strafbeleid verder uit te bouwen				
	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	Strafrechtelijke vervolging zit bij het parket. De opvolging van administratieve overtredingen zit bij de Cluster Sanctionering en Advisering (CSA) van het departement Omgeving. Deze werking is gekend en verloopt vlot. Het parket kan er ook voor kiezen om een PV over te maken aan het CSA voor verdere opvolging.		Lopende	
2				
3				
…				
Aanbeveling 13 – De handhaving moet bovendien streng genoeg zijn en tot substantiële boetes leiden, die hoger zijn dan de baten van een niet-conforme verwerking van AEEA				
	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	Akkoord dat handhaving streng genoeg moet zijn. In dit verband:		Uitgevoerd	

	voordeelontneming wordt meegenomen in de bepaling van de strafmaat.			
2				
3				
…				

Aanbeveling 14 – De Vlaamse Regering moet faciliteren dat AHH de vereiste documenten voor scheepsladingen tijdig kan nakijken en dat zij de containers kan controleren en dient aandacht te hebben voor de problematiek van de namelding van containers

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	Dit moet in overleg met het federale niveau. (samenwerking tussen de afdeling Handhaving en de douane.)			
2				
3				
…				

Aanbeveling 15 – De overheid moet alle betrokkenen (burgers, bedrijven, scholen, overheid, vzw's,) maximaal sensibiliseren tot afvalpreventie, een correcte afvalinzameling en duurzame consumptie, steunend op studierapporten die de hinderpalen voor meer duurzame consumptie en productie analyseerden

	Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1	1 De Vlaamse regelgeving verplicht de producenten deze sensibilisering op zich te nemen. Bebat spendeert jaarlijks een budget van 5M€ aan sensibilisering, Recupel 4,5M€. De sensibiliseringsacties die door hen worden uitgewerkt moeten worden voorgelegd aan de OVAM.		lopende	
2	2 Het beheersplan van Recupel besteedt aandacht aan het opstellen van een beroepsprofiel voor professioneel hersteller, met het oog op opleidingen en inbedding in het reguliere en volwassenenonderwijs.		lopende	
3				
…				

ENERGIE-EFFICIENTIE VAN SOCIALE WONINGEN – DE ENERGETISCHE RENOVATIE VAN HET VLAAMS SOCIAAL HUURPATRIMONIUM

Deze aanbevelingen behoren tot de bevoegdheid van minister Diependaele. De betrokken administratie leverde input voor deze aanbevelingen.

Aanbeveling 1 – De Vlaamse Regering dient een beleidsmatig investeringsprogramma op te maken dat voldoet aan de vereisten van de Wooncode.

Omschrijving acties[1]	**Uitvoering gepland tegen[2]**	**Status**	**Toelichting bij de status[3]**
Voor de periode 2009 – 2013 werd door de Vlaamse Regering een investeringsprogramma vastgesteld. Daarna werd aan artikel 2.22 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 geen uitvoering meer gegeven. Voor de investeringen in de sociale huisvestingssector wordt daarom teruggevallen op de tabel die als bijlage 28 bij het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021 is gevoegd en die als leidraad dient bij de minimale investeringsvolumes die moeten worden voorzien voor de realisatie van het Bijzonder Sociaal Objectief. In 2013 werd er een nieuwe programmatiecyclus geïmplementeerd met het Procedurebesluit Wonen van 25 oktober 2013. De meerjarenplanning die daarbij werd geïntroduceerd en waarmee een overzicht wordt gegeven van de projecten die binnen de drie jaar zullen worden uitgevoerd (toegewezen op het jaarbudget), zou dit investeringsprogramma kunnen vervangen. Dit geeft namelijk een goed overzicht van de projecten die zich aandienen. Daarnaast blijft er dan wel nood aan een meer algemeen kader waar de contouren worden vastgesteld waarbinnen kan gewerkt worden zoals nu ook met het BSO het geval is. Hier moet dan uitvoering aan worden gegeven wanneer de nieuwe doelstellingen worden geformuleerd voor de periode na de realisatie van het BSO tegen 31 december 2025. Daarbij moet dan ook rekening gehouden worden met de budgetten die noodzakelijk zijn om de doelstellingen op vlak van energie tegen 2050 te behalen. In afwachting daarvan wordt deze legislatuur de FS3-investeringsmachtiging verhoogd	2025	gepland	Momenteel zijn we gestart met de opmaak van een nieuw BSO voor de periode na 2025. In de volgende legislatuur zal dit worden afgeklopt waarbij dan rekening houdend met de renovatienoden binnen de sociale huisvestingssector en doelstellingen op vlak van energie tegen 2050 een nieuw investeringsprogramma kan worden vastgesteld door de Vlaamse regering. Een andere piste bij aanbeveling 1 zou kunnen zijn om aan artikel 2.22 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 een andere invulling te geven zodat het investeringsprogramma bijvoorbeeld de aansluiting maakt met de projectenlijst en meerjarenplanning binnen de programmatiecyclus om in aanmerking te komen voor een subsidie voor de bouw en renovatie

zodat er al volop kan worden ingezet op de renovatie en vervangingsbouw van sociale huurwoningen, in combinatie met extra middelen die worden uitgetrokken waarmee subsidies kunnen worden toegekend door de VMSW in uitvoering van Boek 5, Deel 2, Titel 2, van het voornoemde besluit voor de energetische renovatie van sociale huurwoningen.			van sociale huurwoningen.

Aanbeveling 2 – De Vlaamse Regering dient te zorgen voor een financiële planning die de haalbaarheid van de lange termijndoelstellingen voor de energetische renovatie van het sociaal huurpatrimonium garandeert.

Omschrijving acties[1]	**Uitvoering gepland tegen[2]**	**Status**	**Toelichting bij de status[3]**
Binnen het actieplan voor sociale huisvesting zoals in 2020 vormgegeven, schaarde de sector zich achter de klimaatambities. In eerste instantie zal elke SHM/WM een high-level renovatieplanning met 2050 als horizon opmaken, zodat er meer inzicht groeit in de technische, organisatorische en financiële uitdagingen. Daarmee zal dan de financiële haalbaarheid en de impact op het bredere financieringssysteem van de sector geëvalueerd worden.	2023	In uitvoering	De VMSW ontwikkelt een specifieke module "Renovatieplanner" waarmee elke SHM/WM op een geüniformeerde en structurele wijze de renovatie van haar patrimonium kan inplannen. In 2022 zal deze tool beschikbaar gesteld worden met de nodige toelichting en opleiding, waarna SHM/WM de oefening op high-level manier kunnen opstellen. De concrete timing zal in overleg met de sector verder bepaald worden.

Aanbeveling 3 – De Vlaamse minister van Wonen dient de renovatietoets te hervormen zodat het instrument de VMSW in staat stelt om de renovatieplannen van de SHM te beoordelen in het licht van de langetermijndoelstellingen 2050. Daarbij dient te worden onderzocht of een afwegingskader kan worden ontworpen dat meer richting geeft aan investeringskeuzes in concrete gevallen, in het bijzonder de keuze tussen vervangingsbouw, ingrijpende energetische renovatie of gefaseerde punctuele maatregelen.

Omschrijving acties[1]	**Uitvoering gepland tegen[2]**	**Status**	**Toelichting bij de status[3]**

De werking van het instrument renovatietoets zal geëvalueerd en bijgestuurd worden. Daarbij zal onderzocht worden om de tijdshorizon van de geplande renovaties uit te breiden tot de scope van de lange termijn klimaatdoelstellingen 2050. Er wordt ingezet op bredere kennisdeling rond het beslissingsproces m.b.t renovatiestrategie. Er wordt bekeken of een veralgemeend afwegingskader voldoende rekening kan houden met situatieafhankelijke factoren om voldoende robuust de meest aangewezen renovatiestrategie naar voren te schuiven.	2022	gepland	Met het oog op snellere aanwending van de FS3-kredieten en dus vlottere doorstroom van te ontwikkelen woonprojecten, lag voor het instrument renovatietoets in 2021 de focus op mogelijke procedurele vereenvoudigingen. Voor vervangingsbouw en functiewijzigingen waarbij de structurele aanpak en het eindresultaat nauwelijks ter discussie staan, zijn voorstellen geformuleerd die verder beleidsmatig vertaald kunnen worden. Aansluitend zal het kader voor stapsgewijze renovaties doorgelicht worden om hierin de nodige bijsturingen te identificeren om de doelmatigheid op lange termijn te kunnen beoordelen.

Aanbeveling 4 – De VMSW dient de SHM blijvend te stimuleren om actuele data in te voeren in de patrimoniumdatabank.

Omschrijving acties[1]	**Uitvoering gepland tegen[2]**	**Status**	**Toelichting bij de status[3]**
De VMSW brengt periodiek onder de aandacht om gegevens te actualiseren.	2021	Uitgevoerd, blijft	In 2021 ondernam de VMSW verschillende acties m.b.t

De VMSW controleert de data zowel op individuele basis als door onderlinge vergelijking van SHM's De VMSW zet in op vlot en flexibel gebruik van de toepassing Woningkenmerken zodat SHM's eenvoudig en mits beperkte tijdsinspanning de gegevens kunnen aanpassen		verder lopen.	datakwaliteit. Daarbij werd voornamelijk ingezet op het wegwerken van inconsistenties van onderling gerelateerde data door individuele begeleiding en opvolging. Er is gestart met het opzetten van een centraal woningregister (CWR) waarbij de data-uitwisseling op een gestructureerde en frequentere basis rechtstreeks met de SHM-specifieke softwareprogram ma's zal gebeuren.

XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE"

Datum	Rolnr	Aard	Onderwerp	Uitspraak	Omschrijving
16/12/2021	7508	PV	Art. 35 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996	Behoeft geen antwoord, verwijzend naar arrest nr. 66/2018 van 7/6/18	Het gaat in essentie over de wettigheid van de forfaitaire berekening van de planschade in dit concrete geval, waarbij successierechten betaald werden om de grond te verwerven, terwijl deze volgens eisers niet in aanmerking komen om vergoed te worden in de thans geldende planschaderegeling. Het Hof verduidelijkt dat het in het arrest nr. 66/2018 er enkel op gewezen heeft dat de decretale berekeningswijze "in bepaalde gevallen" afbreuk doet aan de rechten van de betrokken eigenaars en dat dit onder meer het geval "kan" zijn indien de eigenaars voor de betrokken percelen successierechten hebben betaald die niet in de planschadevergoeding worden verrekend. Het Hof bevestigt dan ook dat het niet heeft geoordeeld dat de decretale berekeningswijze steeds afbreuk doet aan de rechten van de betrokken eigenaars wanneer zij voor de betrokken percelen successierechten hebben betaald. Daar de prejudiciële vraag geen elementen bevat die het Hof nog niet heeft beoordeeld bij zijn arrest nr. 66/2018, behoeft die vraag geen antwoord.

14/10/2021 25/02/2021	7440, 7441, 7442, 7445, 7446, 7448, 7449, 7454, 7455, 7456	BV	Het decreet van 17 juli 2020 tot validering van de sectorale milieuvoorwaarden voor windturbines (milieubeleid: sectorale normen voor installaties voor het opwekken van elektriciteit door middel van windenergie - milieueffectrapportage - decretale geldigverklaring van een besluit van de Vlaamse Regering en van een omzendbrief)	Verwerping Geen schorsing	Tegen het Vlaamse decreet tot validatie van de Vlaamse sectorale voorwaarden voor windturbines werden tien verzoekschriften tot gehele of gedeeltelijke schorsing en vernietiging ingediend. Door een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 25 juni 2020 kwamen de vergunning en de uitbating van alle bestaande en geplande windturbineparken waarvan de vergunning verwijst naar de “sectorale voorwaarden voor windturbines”, in het gedrang. De decretale validatie van die sectorale voorwaarden beoogt de dreigende negatieve gevolgen van het arrest van het Hof van Justitie voor de Belgische doelstellingen inzake hernieuwbare energie en inzake energiebevoorrading af te wenden. Het bestreden decreet bevat twee nauw samenhangende regelingen. Ten eerste draagt het de Vlaamse Regering op om nieuwe sectorale normen voor windturbines vast te stellen binnen een termijn van maximaal drie jaar. Die nieuwe normen moeten voorafgaandelijk aan een MER worden onderworpen. Ten tweede, in afwachting van die nieuwe sectorale normen, valideert het met terugwerkende kracht de bestaande sectorale voorwaarden om de rechtsonzekerheid weg te nemen ten behoeve van bestaande en geplande windturbineprojecten. De techniek van decretale validatie houdt in dat een uitvoerende norm met terugwerkende kracht naar het wetskrachtig niveau wordt getild. Bij arrest nr. 30/2021 van 25 februari 2021 verwierp het Hof de vorderingen tot schorsing. De aangevoerde middelen, die bij die gelegenheid niet ernstig werden bevonden, worden thans ongegrond verklaard. Het Hof verwerpt dan ook de beroepen tot vernietiging van de decretale validatie.

16/09/2021	7427	PV	Art. 4.3.1, §1, 1 °, c), van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, zoals het 1° werd vervangen bij art. 58, 1°, van het decreet van 8 december 2017 houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving (vergunningenbeleid: verkavelingsvoorschriften van verkavelingen ouder dan vijftien jaar)	Geen schending	Het is redelijk verantwoord dat verkavelingsvoorschriften van verkavelingen ouder dan vijftien jaar niet langer een weigeringsgrond voor een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag vormen. Volgens artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, c), van de VCRO vormen verkavelingsvoorschriften van verkavelingen die op het ogenblik van de indiening van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag ouder zijn dan vijftien jaar, niet langer een weigeringsgrond voor de aangevraagde vergunning, behoudens wanneer het gaat om voorschriften inzake wegenis en openbaar groen. Die bepaling leidt derhalve tot een verschil in behandeling. Terwijl de verkavelingsvoorschriften van een verkaveling die niet ouder is dan vijftien jaar in beginsel gelden als weigeringsgrond voor een vergunningsaanvraag die niet in overeenstemming is met die voorschriften, is dat, in beginsel, niet het geval voor de voorschriften van een verkaveling die ouder is dan vijftien jaar. Het Hof oordeelt dat die bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet. Volgens het Hof is het verschil in behandeling pertinent ten aanzien van het legitieme doel om het ruimtelijk rendement van de bestaande bebouwde ruimte te verhogen en de bedoeling van de decreetgever om te vermijden dat de realisatie van nieuwere beleidsvisies over ruimtelijke ordening wordt belemmerd door verkavelingsvoorschriften van oudere verkavelingen. Bovendien oordeelt het Hof dat de in het geding zijnde bepaling geen onevenredige gevolgen heeft.

17/06/2021	7419	PV	Art. 4.8.11, §1, eerste lid, 3°, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, vóór de wijziging ervan met ingang van 21 februari 2017 (rechtspleging bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen: belang - louter commerciële nadelen)	Schending of geen schending, afhankelijk van de interpretatie	Een onderneming met een louter commercieel belang kan op ontvankelijke wijze bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen een vernietigingsberoep instellen tegen een vergunningsbeslissing verleend aan een concurrent. Het Hof diende zich uit te spreken over een prejudiciële vraag van de Raad van State met betrekking tot artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO. Die bepaling vereist dat men getuigt van een belang om een vergunningsbeslissing te kunnen aanvechten voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Volgens de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen moet die bepaling zo worden geïnterpreteerd dat een louter commercieel belang niet volstaat. Het Hof oordeelt dat die interpretatie op onevenredige wijze het recht op toegang tot de rechter beperkt, en derhalve niet bestaanbaar is met artikel 13 van de Grondwet en artikel 6 EVRM. **Gevolg**: Het gevolg van dit arrest is aldus dat louter commerciële nadelen onder (toenmalig) artikel 4.8.11, §1, eerste lid, 3° VCRO een voldoende belang bij de procedure opleveren om beroep in te stellen bij de RvVb.
27/05/2021	7381	PV	Art. 46, §1, eerste lid, 11 °, van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, vóór de wijziging ervan bij decreet van 21 december 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2019 (milieuheffing:	Schending	Het Hof is van oordeel dat artikel 46, §1, eerste lid, 11° van het Materialendecreet, vóór de wijziging ervan bij decreet van 21/12/2018, het gelijkheidsbeginsel schendt in zoverre het daarin vastgestelde tarief van de milieuheffing niet van toepassing is op het storten op een daartoe vergunde stortplaats van gipshoudende afvalstoffen van de productie van calciumchloride. **Gevolg:** dit arrest heeft geen verdere repercussies omdat het een unieke aangelegenheid was in het betrokken dossier ten gronde.

			toepassingsgebied verlaagd tarief /uitsluiting van calciumchlorideafvalstoffen die afkomstig zijn van het calciumchlorideproces)		
01/04/2021	7356, 7357, 7358	PV	Artikel 35ter, §1 en §2, eerste lid, a), b) en c), van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging (berekeningswijze heffing op waterverontreiniging)	Geen schending	Het Hof oordeelt dat artikel 35ter, §1 en §2, eerste lid, a) tot c), van de wet van 26 maart 1971, zoals het van toepassing was in het Vlaamse Gewest voor de heffingsjaren 2014 tot 2016, de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet niet schendt. Het Hof is immers van oordeel dat er, in tegenstelling tot hetgeen de verwijzende rechter aanneemt, bij het in het geding zijnde artikel 35ter van de wet van 26 maart 1971 wel degelijk een onderscheid wordt gemaakt tussen de heffingsplichtigen die over een milieuvergunning voor de lozing van afvalwater beschikken naargelang dat onderdeel van de vergunning al dan niet uitvoerbaar is. De in de prejudiciële vraag vermelde categorieën van heffingsplichtigen worden dus niet op identieke wijze behandeld en er wordt bij de berekening van de heffing in principe rekening gehouden met de mate waarin de heffingsplichtige aan de hinder bijdraagt.
04/02/2021	7352	BV	Artt. 4, 8, 9 en 25 van het decreet van 24 mei 2019 houdende wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van het Mestdecreet van 22 december	Verwerping	Wat betreft de vanggewasverplichting: - Volgens het Hof heeft de verstrengde vanggewasverplichting geen terugwerkende kracht, omdat het geen toepassing vindt op feiten, handelingen en toestanden die definitief waren voltrokken op het ogenblik dat de verplichting in werking is getreden. Het decreet van 24 mei 2019 werd immers bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 30 juli 2019, en het inzaaien

2006, wat de implementatie van het zesde mestactieprogramma betreft (bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen - verplichting tot het inzaaien en het aanhouden van vanggewassen)

van vanggewassen na het oogsten van de hoofdteelt kan gebeuren tot uiterlijk 15 september, dan wel 15 oktober, van een bepaald kalenderjaar.

- Dat de decreetgever geen overgangsmaatregel heeft genomen m.b.t. de vanggewasverplichting doet geen afbreuk aan het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel. Teeltplannen kunnen immers nog worden aangepast later in het teeltjaar en de verzamelaanvraag kon tot 31 oktober 2019 worden gewijzigd. Bovendien kunnen landbouwers er niet op vertrouwen dat de geldende maatregelen betreffende het tegengaan van verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen ongewijzigd zouden blijven, gelet op de Europese verplichtingen ter zake. Dit geldt des te meer nu de doelstellingen van het vorige mestactieprogramma niet werden behaald

- Aangezien de ingevoerde vanggewasverplichting geen terugwerkende kracht heeft, voert het bestreden decreet ook geen boete in met terugwerkende kracht. Ook het wettigheidsbeginsel in strafzaken is daarom niet geschonden.

- Het feit dat de vanggewasverplichting niet gepaard gaat met een vergoeding van de landbouwers vormt geen schending van het eigendomsrecht. De verplichting om een vanggewas in te zaaien en gedurende een bepaalde periode aan te houden is immers geen maatregel waarvan de gevolgen de last te boven gaan die in het algemeen belang aan een particulier kan worden opgelegd

Wat betreft de nitraatresidudrempelwaarden:

- Ook deze bepalingen van het decreet van 24 mei 2019 hebben geen terugwerkende kracht. De bemonsteringen van de nitraatresidubepalingen dienen immers te gebeuren in de periode van 1 oktober tot en met 15 november en het decreet werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 30 juli 2019. Ook neemt het Hof in rekening dat de maatregelen die van toepassing worden wanneer wordt vastgesteld dat de drempelwaarden zijn overschreden, niet kunnen worden gekwalificeerd als sancties en bovendien

pas worden toegepast vanaf het kalenderjaar volgend op het kalenderjaar waarin de te hoge nitraatconcentratie wordt gemeten.

- Dat niet in overgangsmaatregelen werd voorzien is redelijk verantwoord in het licht van het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel, om dezelfde redenen als bij de vanggewasverplichting.